

Wass-akarattal:

**TÁROGATÓ HANGJÁN
ANTOLÓGIA**

2010

Szerzők:

Bodor Miklós László, Doma-Mikó István, Gavallér János,
H. Zsuzsa, Huszár Mária, Kerekes Zoltán, Kupás-Deák Béla,
Lélek Sándorné – Ekpafat, Nagy Menyhértne, Pálinkás Ágnes,
Pócsa Józsefné, Takács Márta, Tóbiás Klára

Válogatták és a korrektori munkát végezték a szerzők

Kiadja:

Tárogató Hangján nemzeti irodalmi portál
szerzői és vezetése

<http://tárogatóhangján.hu>

Borítóterv:

Doma-Mikó István

Műszaki szerkesztő:

Lengyák András

Minden jog a szerzők kizárólagos tulajdona!

ISBN

Huszar Mária

SZÉPEN SZÓL A TÁROGATÓ

Szépen szól a tárogató,
szívet-lelket nyitogató,
fel-felsír az éjszakában,
az édes szép Kárpát-Hazában.

Tárogató hangja, ha száll,
minden magyar hazatalál,
új reményeket gyújt hangja,
indulj testvér, hív a haza.

Árpád üzen, készüljetek,
ott leszek én is veletek,
Rákóczinak kuruc hada,
velünk tart a végső harcba.

Hegyen-völgyön, folyóparton,
tárogató hangját hallom,
győzelmünkről hálaének,
száll a Magyarok Istenének.

WASS ALBERT TITOKZATOS HALÁLA

Most lenne 102 éves. Ki is volt gróf Wass Albert? Önfeláldozó magyar hazafi, politikus, nemzetünk írója, bölcs és hajthatatlan. Magyarként Széchenyi, íróként Jókai és Mikszáth mellett lenne a helye. Otthon évtizedekig a nevét is tiltották. Névtelenné tett próféta, akinek könyvein nemzedékek nőttek fel. Miért a felháborodás ma is, ha szobrát avatnák? Miért támadják holtában is? Látnokként mondta: *„Nem annak a hangját fogják meghallani, aki nagyobbat ordít, hanem aki igazabbat szól. És nem az lesz a legokosabb ember, aki a gyűlöletet tudja, hanem az, aki a szeretetet és a megértést”*.

Nem állítom, hogy a legjobban ismertem őt. Levelei és hosszú beszélgetéseink azonban betekintést engedtek világába. Barátságunk számomra nemcsak megtiszteltetés volt, de iskola is, ahol órák alatt éveket okosodtam.

Valamikor 1980 nyarán Japánba emigráltam, az új élet minden örömeivel és bajával. Azóta itt peregnek cseresznyevirágos éveim. A Floridában élő gróf Wass Alberttel az újságírás hozott össze kilenc évvel később. Azokban a zűrzavaros időkben a magyar emigráció két célt tűzött zászlajára: az '56-os forradalom elismertetését és a romániai magyarok jogainak kivívását. Családom erdélyi gyökerei révén én az utóbbihoz csatlakoztam. Ceaușescu diktatúrájában az

---

¹ Wass Albert Levele Doma-Mikó Istvánhoz. 1989. június 17.

erdélyi magyarság legsötétebb éveit szenvedte. Egyszerűen eltűntek emberek, papok megcsonkított holttestét vetette ki a folyó, s a magyar szóért legalább vér is járt. Elemében volt a vérszomjas Securitate és besúgóhálózata.

1989-től felkérésre két amerikai lap, a *Magyarság* (később *Pittsburgi Magyarság*) és a *Californiai Magyarság* japán tudósítója lettem. A japán híreken kívül főleg az erdélyi magyarság sanyarú sorsáról írtam. A diktátor azonban nem tolerálta a leleplező írókat. Óvatlanságom „jutalmaként” én is megkaptam a magamét. Senkinek nem kívánom, fátylat reá. Mindössze annyi engedményt tettem, hogy a radikálisabb *Pittsburgi Magyarságban* ezek után Bornemissza néven publikáltam.

Tőlem származik az első riport a romániai forradalomban a Securitate kivégzői elől bujdosló Tőkés Lászlóval, úgyszintén a marosvásárhelyi pogromról. Ezeket a jelentősebb emigráns lapok is átvették — az Államokban, Kanadában, Nyugat-Németországban és Ausztriában. Sőt, angol fordításban az amerikai hírekbe is bekerült.

Gróf Wass Albert a II. világháborút követően hányatott körülmények között került az Egyesült Államokba. Írásai és feddhetetlen élete okán rövidesen az emigráns politikai és irodalmi élet vezéralakjává vált. Megalapította az Erdélyi Szépművészek Céh nevű kiadókat, a Duna menti Kutató és Információs Központot és a Danubian Press kiadóvállalatot. Kiadványaiban küzdött a szép magyar nyelv elkorcsosulása és a külföldi könyvtárakat megtöltő hamis dákoromán elmélet ellen. Megfélemlíthetetlen és megvesztegethetetlen volt. Tizenkilenc magyar és negyvenhárom angol nyelvű (többnyire ismeretterjesztő) könyvet és folyóirat-sorozatot adott ki. Ezeket díjtalanul küldte meg amerikai középiskoláknak és egyetemi könyvtáraknak. Emellett az emigráns magyar sajtóban is szinte folyamatosan publikált.

Egyazon újságokban írtunk, s nekem feltűnt a neve előtti „Czegei”. A Mikó-családfán találtam egy Czegei Vass Dánielt, megkérdeztem hát tőle, netalán rokonok vagyunk-e. Máig őrzöm igenlő válaszát.

„Kedves Öcsém! Örömmel vettem leveledet, ami pedig ama Vass Dánielt illeti, valóban egyik ősöm volt még abból az időből, amikor nevünket V-betűvel írtuk. A W Mária Terézia idejéből származik, mikor egy bizonyos „napló-író” Vass György a királyné magyar testőrei között szolgált azzal a titkos megbízatással, hogy 'nyerje vissza' a protestáns egyházak privilégiumait...

[...]

Na, de elkalandoztam a múltba. Visszatérve a jelenbe: a Central European Forum néhány példányát feladtam címedre, sok időbe fog azonban kerülni, míg odaér.

[...]

A folyóirat célja: bekapcsolódni a közép-európai egység megteremtésére törekvő nemzetközi munkába és ezen belül gondoskodni arról, hogy Erdély, a Felvidék és a Délvidék magyarjai ilyen, vagy amolyan módon, de föl szabaduljanak az idegen elnyomás alól. A szlovákokkal már van barátságos kapcsolatunk, mert ők is szeretnének megmentődni a csehektől, de a románok mereven elzárkóznak — a királyi exil-kormány —, sőt Románia határát a Tiszáig igyekeznek kitolni — természetesen ígérve a magyaroknak mindent, amit ezelőtt is ígérték, 1920-ban. Ez ellen tehát küzdünk minden eszközzel, és a lengyelek mellettünk vannak.

[...]

Albert Battyád”¹

Eképp kezdődött a mi barátságunk.

Sokan hívták telefonon, de csak kevesekkel akart beszélni. Megállapodásunk szerint én mindig beleszóltam az üzenetrögzítőjébe, s ha a hangomat hallotta, felvette a kagylót. Ilyenkor órákig beszélünk.

Hogy milyen ember volt? Egyszerű, a nagyok egyszerűségével. Halk, nyugodt hangon szólt. Kissé mindig szomorúnak és csalódottnak tűnt, aki naponta szembesül övéi gyengeségével és kishitűségével. Mégis mérhetetlen szeretetet és megbocsátást mutatott irántuk, mint apa a gyermekei iránt.

Érdekelte a japán világ. Főleg a japánokat összetartó titokzatos erő. Engem, pedig...? Minden egyes szava!

Elmondta, hogy Floridában megvette lord Astor villáját, és megöregyülve ott éli száműzött életét. A patinás épület fontos összejövetelek és döntések színhelyévé vált. Am politikai és kiadói aktivitása mindvégig vörös posztó volt a román diktátor, Ceaușescu szemében. Távollétében koholt vádakkal halálra íteltette, és háborús bűnősként kiadását kérte az amerikai hatóságoktól. Sikertelenül.

Albert bátyámat — elmondása szerint — 1985-ben figyelmeztette az Interpol, hogy meggyilkolására Ceaușescu tizenkét Securitate-terroristát küldött Amerikába, a washingtoni követség és a clevelandi konzulátus mellé rendelve. A hír igaznak tűnt, mert a követ-

kező hetekben elgázolta egy rendszám nélküli teherautó. Túlélte. Két román konzul besétált az FBI csapdjába, amikor tv-szerelőnek álcázva álkulccsal behatoltak az általa lefoglalt szállodai szobába, és ott pokolgépet próbáltak elhelyezni. Két másik a kertjében lőtt rá pisztollyal, és megsebesítette. Az FBI ezeket is elfogta. Mivel a mérénylőket diplomáciai mentességük miatt büntetni nem lehetett, a nemzetközi szabályok szerint kizsuppolták őket az államokból.

— Ennyire félnek tőled? — kérdeztem.

— Nem tőlem, öcsém, hanem a hittől, amit adok. Attól, hogy a világban szétszórt magyarság egymás iránti szeretettel felvértezve összefog. Szavam ne feledjem: miképpen állsz a Japánban élő magyarokkal? Tartjátok-e a kapcsolatot egymással?

— A követséget és a kereskedelmi kirendeltséget leszámítva talán húsz magyar él itt szétszórva. Meglehetősen vegyes társaság. Rákosi öccse álnéven, egy Horthy-százados, három jezsuita pap, külföldről áttelepült disszidensek és néhány ideházasodott fiatal. Utóbbiak között akad kommunista és antikommunista egyaránt.

— Összetartanak?

— Ó, dehogya! Senki nem tudna három magyart összehozni. Félnek egymástól, mint a tűztől.

— Magyar átok! Erdély ügyében egyetérthetnétek...

Szégyelltem is magamat nagyon. A román diktátor az erdélyi egység megtörésére elkezdte 7000 magyar falu bulldózeres letarolását. Parasztházak ezrei, iskolák, kultúrházak, ősi kastélyok és templomok helye vált üres termőföldre. A barbár pusztítás ellen nemzetközi tiltakozás bontakozott ki. Még az angol trónörökös, Károly herceg is felemelte a szavát, amint szédülták ükanyja, gróf Rhédey Klaudia temetőjét. (Az angol királyi család erdélyi magyar ága külön fejezetet érdemelne!)

Bizony, szükség lett volna a magyar összefogásra!

Ha őket nem is, a japánokat és az itt élő külföldieket sikerült megnyernem. Előadásokat tartottam, megalapítottam a Japán Erdélyi Szövetséget, és csatlakoztunk a nemzetközi tiltakozáshoz. A falurombolás ellen 100 művész és értelmiségi nevében petíciót nyújtottunk be az ENSZ-vizsgálatot kezdeményező svéd kormányhoz.

A szabad világban a legnagyobb lélekszámú magyar emigráció Kanadában élt, azt követte az államokbeli. Hozzám, Japánba folyamatosan küldték a híreket. Többször ellátogattam Amerikába, ahol meglehetősen vegyes tapasztalatokat szereztem. A közösségekben

különféle hazafias szervezetek alakultak, amelyek fő aktivitása a viharos vezetőségválasztásokra összpontosult. Az önjelölt vezetők száma mindig meghaladta a szükségest, s a hoppon maradtak halálra sértve ellenzékbe vonultak. Ellencsoportokat alapítottak, s ezek a társaságok folyamatosan marták, meg perelték egymást. Nem csoda, ha hazafias célokra az energiájuknak csak töredéke jutott.

— Nem a hazai rezsím és a románok aknamunkája teszi őket tönkre — zsörtölődött Albert bátyám. — Tönkreteszik ők egymást, meg magukat.

Felülhelyezte magát az emigráció prominensei közötti intrikákon és hatalmi harcokon. Ha a szükség és a magyarság érdeke kívánta, senkit nem kímélő pártatlan véleményt mondott. Rávilágított a hibákra, és megmutatta a helyes utat. Emiatt a hangadók tartottak tőle, s a nagyobb fordulatok előtt próbálták kipuhatolni a véleményét.

— Miért nem állsz valamelyik hazafias szervezet élére? — kérdeztem.

— Régebben azt tettem. Ma már öreg vagyok ehhez, meg túl tapasztalt. Sok üres beszéd, kevés tett!

És ráadásul mennyi egyéni érdek! Lásd, öcsém, az egyik jelentős szervezet elnöke Magyarországon valaha ispán volt. A hatalmas kommunizmusdöntő nemzetközi összefogása csak azt célozta, hogy újból az legyen. Nem én kellene nekik, csak a húzóerőm. Maradjak inkább magányos farkas.

— Lesz még a magyarságnak valaha Kossuthja?

— A Jóisten gondoskodik rólunk. Kossuthok mindig voltak, és lesznek. A baj csak az, hogy nem hallgatnak reájuk. Katona nélkül pedig még Kossuth Lajos is csak egy ember. Hanem Temesváron a román diktatúrával imponálón dacol az a fiatal pap. Tőkés a neve. No, látod, az ilyenekből még lehet valami!

Albert bátyám nem csak a regnáló magyar és román kormány kulisszáit ismerte részletesen. Ugyanolyan jól értesült volt a világra kiható nagyobb történésekről is. Tengernyi titok birtokában képes volt történelmi eseményeket megjövendölni.

Én Magyarország jövőjét illetően meglehetősen pesszimista voltam. A Szovjetunióra és az erőszakszervezetekre támaszkodó rezsím bebetonozta a kommunizmust. Jelét sem tapasztaltuk az elkövetkező változásoknak. Számomra egyszerűen csak az volt a kérdés, hogy egyáltalán megérem-e a szocializmus végét.

— Nagy változások szele fúj, öcsém! — biztatott széles jókedvvel.
— Meglásd, öt éven belül szétesik a Szovjetunió.

— No, és a Varsói Szerződés? — aggódtam.

— Megszűnik az is. Az orosz katonaság kivonul, és Magyarország szabad lesz!

— Kivonul? Önként?

Bátortalanul adtam hangot aggályaimnak, hogy a birodalom kemény kézzel tartja gyarmatait, s a katonaság meg a rendőrség túl erős.

Ő egyre izgatottabban és lelkesebben újságolta a híreket: „Kiválnak a balti országok!” „Kiválik Ukrajna!” „Kiválik Szibéria!” Persze, hogy neki lett igaza. A Szovjetunió három év alatt úgy darabjaira hullott, Isten össze nem foltozná. Ma is szégyellem akkori kishitűségemet.

Gyakran megkeresték őt fiatal írótehetségek, akikkel, jó szívvel bánt. Ellátta őket „hamuban sült pogácsával”, bölcs tanácsaival. Ilyen volt a 33 éves Dunai Ákos, az egyik radikális lap szerkesztője, aki riportkönyveket írt a magyar nemesi emigrációról, és a külföldön bujkáló ávosokról. Megkedvelte, rábízta a novelláinak kiadás alá rendezését, de nem sokáig dolgozhattak együtt. Pár hónap múlva Dunait — aki Albert bátyám könyveinek magyarországi kiadása ügyében utazott Európába — gyanús körülmények között Nyugat-Németországban halálra gázolta egy teherautó.²

Éjszakákon át, beszélünk irodalomról. Kérdeztem, kit tart jó írónak a kortársak közül.

— Olvastál már Sütő Andrástól? Figyeld a tiszta magyar beszédét. (No, persze, erdélyi!) Nézd a finomságot, ahogy egy-egy témát körbeír. És milyen csavarosan! A könyveiben egyetlen szót nem lelni, amiért lecsapnának rá. Csak sejteti a vezérfonalat, azért pedig nem lehet lecsukni. Bátor és makacs ember, aki ezt meg meri tenni a mai Romániában! Vétek, hogy ez a tehetség nem írhat szabadon!

Kacsaringós betűivel dedikált köteteket kaptam tőle véleményezésre. Ő a *Kard és kasza* címűt tartotta fő művének. Az önéletrajzi elemeket is tartalmazó írásban saját családján keresztül mutatja be Erdély ezeréves történelmét. Biblia mellett lenne a helye.

Wass Albert könyveit nem lehet letenni. Az olvasót megragadja az élvezetes és közérthető szép magyar nyelv. Példának állítja a korunkban egyre sorvadó erényeket: hazaszeretet, egyenességet, becsü-

---

² Dunai valódi neve Hársfalvy Lajos. Az autóbalesetben vele halt apja is (München, 1987. október 4.), anyja felgyógyult.

letet, kitartást. Más emberré válik az olvasó, mire a végére ér. Könnybe lábad a szemem a gondolatra, hogy egy ilyen nagy nemzeti író névtelenségre ítélnék Magyarországon. Mert aki töretlen hittel ember és magyar tud maradni, annak pusztá léte is kihívás és szálka a becstelenség szemében!

Persze, az emigráns lapokban ő is olvasta, és néha véleményezte az írásaimat. Lelkesített, és három erdélyi témájú novellámért megdicsért.³ Úgy jött ez nekem, mint a francia becületrend, csak többet ért. Olyasféle kitüntetés, amit belül hord az ember.

Az egyik újság hosszú cikket közölt tőle ezzel a címmel: *A kivénült harcos leteszi a fegyvert. Rosszat sejtve beleolvastam: „Cserbenhagytak a magyarok huszonzét hosszú és küzdelmes esztendőn keresztül. Elég volt. Beleöregedtem, belefáradtam, beleszegényedtem az eredménytelen munkába. A magyar, bár egyénileg egyike a legtehetségesebb, legéletrevalóbb fajtáknak, politikailag éretlen. Nem érti a világpolitika hátterében lejátszódó fondorlatos titkait, és nem is érdekli. (...) Amit Ceaușescu hús esztendő alatt nem tudott elérni, azt megtették helyette a szabad földre vetődött magyarok: letették velem a fegyvert. De a könyvek megmaradnak, a folyóiratok megmaradnak, s a nyomtatott betű szívós erejével továbbra is harcolnak Erdély magyarjaiért — ahogy lehet.”⁴*

Rögtön felhívtam.

— Mi történt, Albert bátyám, mi készítetted arra, hogy letedd a lantot?

— Nono, öcsém, csak a fegyvert teszem le, a lantot soha. A könyvkiadással felhagyok, de attól még írok. Öreg vagyok, megfáradtam a szélmalomharcban. Megtettem, ami egy ember erejéből telhet. Többet is.

— Az emigráció szerencsevadászait erősíted, ha visszavonulsz.

— Továbbgyarapítsam, a pusztába kiáltott szavakat? Eddig se tudtam őket megzabolázni.

— Csalódtál a magyarságban?

— Sajnos, a magyar nem politikus alkat. Nem érti, hogy a politikát boszorkánykonyhán főzik. Pedig okulhatna Trianonból. Mára a románok megtöltötték a világ könyvtárait angol nyelvű kiadványokkal. Ezekben a dákoromán elméletet sulykolják, s hogy Erdély mindig

---

³ Az ebéd (megj. Magyarság, 1989. december 26.) ~ Akinek nem hajlott a dereka (megj. Magyarság, 1990. március 2.) ~ Az idő ablaka (megj. Magyarság, 1990. április 17.).

⁴ Magyarság, 1990. október 19.

a románoké volt. Szépen be is vitték a köztudatba. Én pedig azt se értem el, hogy a Magyarország és Erdély valódi történetét hirdető angol könyveinket ingyen terjesszék.

A cikk sötét mérföldkönek bizonyult. Ettől kezdve már nem az az erős, energikus ember volt, aki azelőtt. Megtört benne valami, a vigasz is lepergett róla. Érthetőbbé váltak búcsúmondatai: *„Szívem mélyéből köszönöm annak a maroknyi hűséges magyarnak az önfeláldozó kitarását, akik mindvégig mellettem maradtak, és lehetővé tették, hogy legalább ennyit megtegyek. Áldja meg őket az Úr minden fájdalmas csalódás közepette a tiszta lelkiismeret isteni ajándékával! Ők megtették, ami tőlük tellett. Ha minden magyar követte volna példájukat, a magyarok dolga másképp állna ma.”*⁴

Azután egyszer csak hiába szölongattam a telefonban. Baljós előérzetemet megerősítette az érkező emigráns újság. Fazekas Ferenc nekrológiájával a címlapon hozta gróf Wass Albert halálát.⁵ Ezt azután a többi lap is átvette, s az emigráció gyászba borult.

Keveseknek adatik, hogy visszajöhetnek látni saját meggyászosukat. Ő megtette. Elsőként a nekrológ írójára hozott szívbjajt: *„Halló! — kurjantott a telefonba — Itt Wass Albert beszél a másvilágról!”*

Az újságokban, pedig ekképpen cáfolt: *„Nem haltam meg. Úgy látszik, az Úristennek még van valami dolga velem. Mindenkit megnyugtatok, hogy itt vagyok. És szerettem volna látni, hogy ki mennyire veszi a szívére: nincs többé, aki annyit firkászott, és mindig volt valami siralma. Sebaj. Az vigasztal, hogy voltak, akik megsirattak. És ezekért még érdemes megszólalni. Másokkal meg nem törődöm. Azokat pedig, akik jó szívvél és szeretettel emlékeztek meg rólam, jó szívvél és szeretettel köszöntöm magam is. És hadd örvendezzünk együtt ezen a búba facsarodott földön, hogy kis ideig még együtt lehetünk, s munkálkodhatunk népünk jövőjén, mindegyikünk a maga őrhelyén.”*⁶

E mondatokkal bezárta a résnyire hagyott kaput. Megbántva végleg szakított a világgal. Többé szinte senkinek nem vette fel a kagylót, nekem se.

Közös barátunkat, egy hozzá hasonló korú öreget kérdeztem az államokban, mi történhetett. Ő is csak hónapok múltán és igen körülményesen tudott a valóságra lelteni. Albert bátyám 83 évesen

---

⁵ 1993. július 9-én halálhíret keltik (Amerikai Magyar Népszava?), amit átvett a floridai, amerikai emigráns, az európai és a magyar sajtó.

⁶ Canadai Magyarság (Lukács Éva: Exegi monumentum).

meglepetésre harmadszor is nősült. Az új feleség aztán fokozatosan elszigetelte őt a családjától és barátaitól. Egy sértett zszurnaliszta magát a házasságot, vagy a feleség személyét helytelenítve jelképesen mondhatta: „gróf Wass Albert meghalt”. Ezt vették át az újságok tévesen. Aztán már hiába kérték a bocsánatát. Én levélben vigasztaltam: „Akinek holt hírért költik, hosszú életű lesz”.

Aztán '98. február 17-én egy fekete napon az újságokba vissza-kerültek a nekrológok. Ezúttal nem tévedésből. Túl a kilencvenen, a hazától és a szülőföldtől 53 évi távollét után, elhagyatottan, családodtan, halt meg a floridai Astorban. Halálát titkolózás és találgatás lengte körül. Felröppent a hír, talán nem is természetesen távozott. Válaszként előkerült egy „hivatalos verzió” az öngyilkosságáról, amiben sokan máris kételkedni kezdtek. Csakúgy, mint az amerikai halottkém jelentésében.

A legmeghökkenőbb, egymásnak ellentmondó tézisek láttak napvilágot, amelyek csak az öngyilkosság tagadásában egyeztek.

Legtöbb forrás nyíltan gyilkosságot kiált, aminek kitervelőit és végrehajtóit a „kinek használ?” elv alapján a román sovíniszták vagy a magyar balliberálisok körében kell keresni.

A gyanakvók nem kímélik harmadik feleségét, Maryt sem, akivel halálakor kettesben tartózkodtak otthon. (Célzatosan megjegyzi, hogy Mary addigra már két férjet is eltemetett.⁷) „Egyedül volt, övéi nélkül” — mondja egy írás, nem számítva „övéi” közé feleségét.⁸ Géza szerint apját halála estjén Mary jogtalan vádakkal illette. A Németországban élő fia, Endre is megkérdőjelezi az öngyilkosságot.⁹ A tényként közölt hipotéziscsokorra a következő szöveg teszi fel a koronát: „*Ami pedig a halál körülményeit illeti, tény, hogy csendesen elaludt. Orvosfelesége tanúsítja.*”¹⁰

Az értesülések a helyszínt illetően sem egyeznek jobban. Egyesek szerint az épületben, pontosabban: hálószobájában érte a halál. Mások úgy tudják, a kertjében találták agyonlőve, megint mások szerint kedvenc helyén, a tornácon, ahonnan gyakran puskázott az elszaporodott mókusokra.

---

⁷ Márkus Béla: *Hozsánna néked, Wass Albert?* (Két dokumentumköteg margójára) 2007. 06. 05. 1.05.

⁸ Tamás Barna: *Csillag-ösvényen hazatérek újra – Wass Albert élete.*

⁹ Gömöriné Fajta Anna: *Adjátok vissza a hegyeimet!* Filmajánló. 2008. www.communio.hu.

¹⁰ Inámi Zsófia: *Wass Albert nem lett öngyilkos.* Forrás: Fényhíd, 2003. március 03.

A történetekben csak az közös, hogy a halott mellett hevert kedvenc vadászpuskája — az olvasóra bízva, hogy öngyilkosság vagy önvédelem fegyvereként-e. (Nem elhanyagolható, Wass Albert ifjú korában országos céllövő bajnokságon új rekordot állított fel,¹¹ és még '96 körül is azt írta: „*Ez évben eddig 18 mókust lőttem le a madár-etetőről, tizennyolc lövéssel.*”¹²)

A fegyver használatával kapcsolatban csak egy forrás foglal állást. A kilencven éves gróf — úgymond — aligha bírta a súlyos vadászpuskát úgy kitartani, hogy önmagát föbe lője vele.¹³

A történetekkel kapcsolatban közös barátunkat közel egy év múlva sikerült szóra bírnom, de ő is csak a ködöt sűrítette: „*Különös, végtelenül különös. Albert nem az a fajta volt, aki föbe lövi magát. 'Öngyilkossága' engem Márai Sándoréra emlékeztet, akit jobb kezében pisztollyal találtak holtan. Csakhogy én ismertem Márait. Balkezes volt.*”

Wass Albert a Floridai-félsziget közepén, az Ocala Nemzeti Parkban, gyakorlatilag az erdőben lakott emeletes házában, amihez 3,5 hold kert is tartozott. Harmadik feleségével, Maryvel harmonikus házasságban éltek.

Az író négy fia Amerikában él (Vid, a legidősebb, egy tisztító vállalat tulajdonosa, Huba, az USA hadseregének tábournoka, később fődandártábournoka, Miklós pénzügyi szakértő, Géza pedig egy környezetvédelmi tanácsadó hivatal tulajdonosa). Legkisebb fia, Endre, Németországban, a Hamburgi Egyetem közgazdasági szakán professzor.

Wass Albert a Floridai Egyetemen töltött 13 évi tanárkodása után szerény nyugdíjat kapott, amit a fiai közösen egészítettek ki. Az anyagiak intézésével a legközelebb lakó Gézát bízták meg.¹⁴

Az idős házaspár egyre nagyobb anyagi gondokkal küzdött. Wass Albert egy barátjának írta, hogy sürgősen pénzre lenne szüksége, mert a biztosító nem téríti egyes orvosi költségeit, és eladósodtak.¹⁵ A télen alig fűthető, százéves épület 1991-re gyakorlatilag lakhatatlanná vált. Az ekkor odalátogató Géza fia is motelban szállt meg.

---

¹¹ 1929. július 12—14.: Országos bajnoki céllövő verseny. 50 méterre puskával az új nemzetközi versenytáblán 10 találat, 97 körrel országos rekordot állított fel.

¹² W. A. levele Zas Lórántnak, 1996. január.

¹³ Wass Albert védelmében Demokrata, 2003. 10. szám.

¹⁴ Forrás: Demeter Béla, 2009. december.

¹⁵ W. A. levele Zas Lórántnak 1990. május 17.

Tatarozásra azonban az író haláláig nem került sor. Sőt, eladósodva az értékvesztett házat eladta saját fiainak.

1992-től áldatlan veszekedések zajlottak Mary és Géza, illetve az író más családtagjai között.¹⁶ Mary követelte, hogy az író fiai behatóbban gondoskodjanak az idős, beteg emberről. Elsősorban a ház megjavításáért harcolt, abból, pedig nem engedett, hogy a tönkrement hűtőszekrény helyett újat vegyenek, ne használtat.¹⁷

1993 februárjában így írt: „Második »gutaütésem« következtében jobb kezem és karom kissé megbénult, s ennek következtében a kézírásom olvashatatlan, gépirásom pedig, amit tizenkettedik évem óta folytatok, szintén »nehézkés«, mivel kezem nem mindig azt a betűt üti le, amelyiket kellene. (...) Sajnos sok könyvem nekem sincs meg, miután fiaim a tábornoktól lefelé, nagyon kiábrándultak a magyarokból, és magyarul megjelent könyveimet téves időpazarlásnak minősítik, ami még a magyarokat sem érdekli. (...) Sajnos öt pompás fiamból egyik sem »magyar«, ahogy kellene, mert szerintük a magyarok vagy nációk, vagy kommunisták, vagy családok. Csak a »régiek«, akikről én írtam, voltak a magyarok. De ezeket már mind kipusztították...”¹⁸

A magyarságot ért sorsfordulat boldogsággal töltötte el. Úgy érezte, szenvedésének és önfeláldozó munkájának beérett a gyümölcse. Csak az elveszett időt sajnálta: „Sajnos a szabadulás napjai számomra már elkésve érkeztek. Szó sem lehet arról, hogy útra engedjenek. Ez három orvos együttes véleménye. Azt mondják: »majd, a jövő évben!« De én már tudom, hogy jövő év nem lesz, s ha lenne is, én már csak »ültömből« nézem a világot.”¹⁹

Rövidesen rádöbbsent, a felszabadult óhazában a felszín alatt semmi sem változott. Hiába szűnt meg Magyarországon a kommunizmus, az új rendszer urai is feketelistára tették, és a könyveire ezután sem talált kiadót. „Ez ellen nincs orvosság”²⁰ — kesergett.

1996 júniusában a Magyar Köztársaság belügyminiszterétől mégis magyar állampolgársági igazolást kért. Magyaraként kívánt az óhazába látogatni, vagy talán csak egy megkésett szimbólumra várt.

---

¹⁶ Wass Albert életútja dátumokban, sorsfordulatokban. Erdélyi Napló, 1990. november 9.

¹⁷ Forrás: Turcsány Péter, 2010. január.

¹⁸ W. A. Medvigy Endrének írott levele, 1993. február 27.

¹⁹ W. A. Zas Lórántnak írt levele 1990. március 23-án.

²⁰ W. A. levele 1994-ben.

„Ha arra gondolok, hogy ez a sok tehetséges ember idegenbe kényszerül vinni ötleteit, munkáját és képességeit: sírni szeretnék! Lehetséges az, hogy a magyarság kivesse magából tudósait, feltalálói, szakembereit? Nem örült balgaság az, hogy önfejtű makacssággal elúzi azokat, akikért más országok versenyeznek?”

„Talán egyszer hazahívnak. És akkor gyalog is, és ha nem lesz már lábam: a hasamon csúsztva! De hazamegyek. Bármikor és bárhonnán.”²¹

Azonban nem hívták. Sőt! Egy évi jogi huzavona után értesítették, hogy az igazolást megkapja, de csak ideiglenes formában.²² A megaláztatás lelke mélyéig megbántotta, és felháborította.

Kilencvenedik évéhez közeledve elhatalmasodtak a betegségei. 1994-ben, magánlevélben írta: „Az én életem már valójában véget ért. Háborús sebesülésemből kifolyólag gyógyíthatatlan bénulás áldozata lettem, kézzel már nem is tudok írni, géppel is nagyon nehezen. Már csak tollba mondom.”²³

1996 márciusában pedig: „Az egészségem nem a legjobb, az igaz, de nagyobb baj az öregség. (...) Hát 88-at megértem, s a bolondulás se következett még be, de egyéb, kisebb bajok kezdenek már háborgatni. De azért nem kell megijedni: akire szüksége van még a Jóistennek, az nem pusztul el hamar, s nekem még van elintézni valóm ezen a földön.”²⁴

Egy hónappal később: „...Én fél lábbal oda-túl vagyok már, s fiaim, bár öten vannak, sajnos beszélni sem tudnak már magyarul. Az amerikai jólét és ennek elnyerhető lehetőségei megbabonázták őket. Több mint fél éve nem láttam már egyiket sem. De már nekem sincs sok időm hátra, és akkor »hazatérek« megint Isten országába, kedves-szép Erdélyembe. S ha az Úr lehetőséget nyújt ahhoz, hogy időnként »kísértet« is lehetek, jól megriasztom a bocskorosok leszármazottait!”²⁵

Ugyanaz évben Zas Lórántnak: „...Szeptember 24-én délben, gépkocsibaleset áldozata lettem. Egy másik kocsni belém szaladt. Úgy szedtek össze a mentők itt Astorban, és vittek is egyenesen az umatillai kórházba. Én akkor csak félig éltem. Emlékszem, hogy nagyon fáj a fejem, különösen, amikor összefércelték a fejemet (koponyarepedésem volt), fiaim egymás után érkeztek, halottnézőbe, de ennek ellenére nem haltam meg.

²¹ W. A. írása 1947 áprilisában.

²² Habár a hegyeit nem, de magyar állampolgárságát megkaphatta. 2007. október 29.

²³ W. A. levele Serényi Istvánhoz, 1994. augusztus 10-én.

²⁴ W. A. levele 1996. március 11-én.

²⁵ W. A. levele néhai gazdatisztje lányának, Balázs Ildikónak 1996. május 1-jén.

Az orvosok szerint »szerencsésen« kaptam az ütések. Szerintük, maradandó »bajom« csak az emlékező tehetséggel lesz, ami szerintük lassankint helyre billenhet úgy-ahogy.

Amint láthatod, a gépírás még mindig nehezen megy.

Elég az hozzá, bármit is mondanak az orvosok: túléltem ezt is, mint sok egyebet a háború során. Bajaim csak akkor kezdődnek, amikor odáig jutok, hogy újra elkezdhetek írni. Azt még nem tudom, hogy mi lesz akkor. De remélem a legjobbakat.

Itt kell még, megmondjam, hogy feleségem, Marika, kezdettől fogva mellettem volt, és harcolt a fiaimmal, akik azt tervezték, hogy valami (barátságosabb) bolondok házába tesznek. Így tehát itthon vagyok, és itthon is maradok.²⁶

Koponyasérülése miatt az emlékezete olykor kihagyott. A látása is szinte teljesen elhagyta, így volán mögé nem ülhetett többé. Ha a közeli étterembe mentek, Mary („Marika”) vezetett. Érkezéskor kis sámlit állított az autó ajtaja elé, s arra léptetve támogatta ki az idős író.

1998 januárjában Mary szinte kizárta a házból az író barátait. Wass Albert utolsó születésnapját nem a családja körében, hanem barátai-val ünnepelte vitéz Kiss Bélánál. Ajándékképpen megmaradt könyveit osztotta ki közöttük. Leveleiben anyagi nehézségekről számolt be.²⁷

Wass Albert 1998. február 17-én hajnali 3 óra 20 perckor hunyt el. Temetési szertartását 22-én az astori templomban egy magyar református pap és a szcientista egyház képviselője vezették le. Rossz-akarói még utolsó útját is próbálták meggyalázni a vallási fogalmak egybemosásával. Wass Albert — bár két felesége (Elizabeth és Mary) a szcientista egyház hívei voltak — haláláig református maradt. A Christian Science egyébként a reformáció után Amerikában alapított egyház, amelynek semmi köze nincs a főleg Európában elterjedt szcientológia tanításaihoz.

Miami református lelkésze, Lukácsi Éva így emlékezik: *„Sem a gyászistentiszteleten, sem a magánbeszélgetésekben nem említett senki egyetlen szót sem Wass Albert halálának körülményeiről. Különös csend vette körül távozását. (...) Wass Albert író halála körülményeiről a család — még a novemberi találkozáson is — mélyen hallgatott. Nem akartak egyetlen szóval sem nyilatkozni erről.²⁸*

---

²⁶ W. A. levele Zas Lóránthoz 1997 januárjában.

²⁷ Kráter Kiadó, vagy: Esztendők, amik tízszeresen számítanak.

²⁸ Balázs Ildikó riportja Lukácsi Évával: Wass Albert élő hagyatéka és emléke.

Valószínűleg ez a lefojtottság robbantotta ki a vadabbnál vadabb mendemondákat. A haláleset krónikásai a hiányzó információt homályos körülírásokkal és kétértelmű kifejezésekkel pótolták, amik számtalan félreértést és valóságtól elrugaszkodott történetet eredményeztek.

Kivételesen a mindig jól értesült öreg barátomtól sem kaphattam pontosabb híreket. „Sajnálom, de most magam is bajban vagyok. A lányaim gondnokság alá akarnak helyezni. Az erdélyi magyar újságíróknak vettem egy kis házat, s a lányaim ennyivel kevesebbet örökölnék. Orvosi bizottsággal vizsgáltatnak, hogy épelméjű vagyok-e. Ha sikerrel járnak, halálomig gondnokság fog rendelkezni a vagyonom felett. Bizony, ez itt Amerika, a pénz hazája!”

Az író barátai és tisztelői a család titkolózása ellenére tudni akarták a halál körülményeit. Géza saját verziójában írta le apja utolsó napjának történéseit.

Eszerint február 16-án reggel Mary rémulten hívta őt, mert apja öngyilkossággal fenyegetőzött, ha ők ketten (Mary és Géza) nem tudnak az anyagiakban megegyezni. Géza — állítása szerint — este elment hozzájuk, de Maryvel nem jutottak egyezsége, bár ő felajánlotta, hogy a havi plusz számlákat kifizetésre küldje el az irodájába. Mary azzal vádolta, hogy csak „aprópénzzel” segítik őket, soha nem szerették apjukat, csak dicsőséget akartak tőle. Géza a döntést következő hétvégére halasztva hazautazott.²⁹

Írása nem tér ki a vita konkrét okára. A két öreg időnként ellátogatott Mary lányaihoz Arizonába. Előző év őszén Eustisban két hónapra kibéreltek egy olcsó kis lakást. Az öregedő Marynek megnyugvást jelentett a lányai közelsége. Most is mentek volna, de nem volt rá pénzük.³⁰

A továbbiakban csak Mary — a helyi seriffnek tett — vallomására támaszkodhatunk. A veszekedés után Wass Albert és Mary hajnalig kettesben nézték a televíziót. Három óra 20 perc körül az író szó nélkül felállt, és átment a hálószobába. Mary úgy vélte, lepihenni, de pár pillanat múlva meghallotta a lövést. Értesítette a helyi seriffet, s a rendőri vizsgálat alatt megérkeztek az író családtagjai is.

A hivatalos verzió szerint Wass Albert a 44-es Smith and Wesson 292-es revolverével főbe lőtte magát. Prof. dr. Bokor Imre nyugalma-

---

²⁹ Takaró Mihály: *Gróf Czegei Wass Albert 1908—1998*.

³⁰ Ruth Kiss közlése.

zott ezredes szerint egy ilyen lövést szinte lehetetlen túlélni. Az el-
sütés pillanatában az áldozat valószínűleg fájdalmat sem érez, és a
halál majdnem azonnal beáll.

Prof. dr. Papp Lajos, a világhírű szívsebész a következőket nyilat-
kozta: *„A boncolási jegyzőkönyv egyértelművé teszi, hogy Wass Albert
ezzel a szívvel még sokáig — évekig — élhetett volna. Sőt, egyéb belső
szervi betegsége sem volt, ami közeli halálát okozhatta volna.”*

A történetek tisztázásában sokat köszönhetek könyvei kiadójának,
Turcsány Péter írónak, aki a titkolózást és bizonytalanságot megelé-
gelve a halál helyszínén alapos magánnyomozást végzett. Megte-
kintette a hálósobaplafonon a golyó ütötte lyukat, beszerezte a ha-
lottkém, vizsgálati és boncolási jegyzőkönyveket, és felkereste az író
barátait.

Ezek ismeretében Wass Albert meggyilkolása már csak összees-
küvés eredményeképp képzelhető el, felesége, a halottkém, a boncoló
orvos és talán ennél is többek részvételével. Erre azonban semmi
bizonyíték nem utal, így nem lesz könnyű dolga, aki ezt a szálát
kívánja követni.

Mary, a koronatanú, az akkor 76 éves nyugdíjas zenetanár, a ha-
láleset után két napig sokkos állapotban sírt. Nem lakhatott — de
biztosan nem is kívánt tovább lakni — az „elátkozott” házban. A le-
ányához költözött Arizonába, és néhány év múlva meghalt. Köl-
tözése után még felhívta az író barátját, Demeter Bélát, csak, hogy
elmondja, „Albertnek” nem miatta kellett meghalnia. Ha netalán a
halál körülményeiről titkot őrzött, azt sírba vitte, és kevés az esély,
hogy valaha napvilágra kerül.

A házat pedig a fiúk eladták egy másodleszármozott európainak
— úgymond — „jó pénzért”.

Az író öngyilkosságának családi hátteréről vitéz Kiss Gábor így ír
2004. december 6-án:

*„Gyors válasznak van még egy nagyon fontos értelme: A HÁTTÉR.
A fiúk szerepe Albert bátyánk életében. Az én szerény megítélésem a köz-
vetlen találkozó tapasztalataiból indul ki, és emberi sorsok sikerére
felépített magatartások eredményét tükrözi. Albert bátyánk egy Isten-
áldott gyermek és fiatalkorú nemes tehetség volt, amit gyermekei nem
kaphattak meg.*

*Hubát kivéve minden fiú elvárta a sorstól a grófsággal járó aján-
dékot. Ez, főleg Amerikában nem kiváltságos, s főleg akkor proble-
matikus, ha az apa a fiai sorsával törődés helyett még csak magyarul*

beszélni nem is tudó mostohaanyákat visz a családi közösségbe. Albert bátyánk nem volt boldog és megelégedett a feleségei és fiai viszonyával kapcsolatban, megítélésében ez okozta az öngyilkosság tragédiáját."

A közelben lakó, ma 88 éves barát, Demeter Béla így összegez: „Albert nem jelezte felénk efféle szándékát, de nincs kétségem, hogy öngyilkos lett.

Idős korra változik az ember. Az autóbalesete után küzdelmessé vált számára a járás, majdnem teljesen elhagyta a látása és egyéb érzékszervei. Kiesett a napi rutinból. Elérte a kilencven évet, és úgy érezte, betöltötte a poharat.

Aztán meg: sokat csalódott. Azt vártuk, hogy a szabad Magyarországon majd elismerik a nemzetért végzett munkáját, tárt karokkal fogadják, és kiadják a könyveit. Ehelyett továbbra is feketelistán maradt. A könyvekben megírta a románok tetteit, a magyar kormány meg félt tőle, hogy rontja a magyar—román kapcsolatokat. Pedig hát nem volt ő olyan veszélyes! A románok sem törölték az ellene hozott halálos ítéletet. Nekünk kettő — sőt, a Székelyfölddel három — hazát adott az Isten, de mind el is vette. Erdélybe nem akart menni a románok miatt, Magyarország lett volna a kompromisszum. Utolsó csepp lett a pohárban, ahogyan a magyarsági igazolással megalázták.

Életének utolsó napjaiban úgy érezte, minden munkája és önfeláldozása hiábavaló volt.

Az erdélyi arisztokraták régen ifjú korukban kaptak egy puskát. Ha megsértették a becsületüket, azzal torolták meg, és ha például adósságba keveredtek, amit nem tudtak visszafizetni, akkor magukat lőtték vele föbe.³¹

Wass Albert öngyilkosságának okát kutatók „miért tette?” kérdése ellenében én inkább azt kérdezem: „miért NE tette volna”? És egyetlen érvet nem tudok felsorakoztatni, ami e világban maradásra készítette volna.

Az írófejedelem hamvait három részre osztották: az első az astori temetőbe, második a marosvécsi Kemény-kastély parkjába került, a harmadikat pedig — fia elmondása szerint — szétszórták az Istenszéke ormán.³²

---

³¹ Forrás: Demeter Béla, 2009. december.

³² ld. 9-es lábjegyzet.

Kezemben Albert bátyám fotográfiája a tizenhetedik dédunokával. Barázdás arcáról sugárzik a boldogság és a szeretet. Nagy a család. Az író alatt piramist alkot öt fia, számtalan unokája és dédunokája. Egyikük-másikuk manapság feltűnik egy-egy szoboravatón vagy Wass Albert-esten, s bizonyára nincs ellenükre a Wass-leszármazottnak kijáró tisztelet.

Az astoriak jó szívvel emlékeznek a titokzatos magyar grófra, akinek a portája mindig teli volt virággal, szerette a természetet, az állatokat, de az embereket nem.

Második feleségével boldognak látszott, „gyerekfarmot” akartak építeni a telkükre a fiatalok oktatására.³³

Halálát illetően megoszlanak a vélemények: „*Nem hiszem el az önyilkosságot, mert jellemében azt sohasem fedeztem fel, nem tűnt zavartnak vagy ingatagnak, hanem kiegyensúlyozottnak.*”³⁴ Mások szerint pedig: „*Nagyon fáradt volt, öreg volt, nem érezte magát hasznosnak, elege lett mindenből.*”³⁵ Csak abban egyeznek, hogy szerették.

S hogy Wass Albert halálát illetően miért nem nyugszanak ma sem a kedélyek? A nemzetek elvárják, hogy történelmi személyeik, hőseik, mint Wass Albert, ne egyszerű halállal távozzanak. Rangjukhoz méltóbb, ha magasztos ügyért életüket áldozva vértanúként vagy mártírként vonulnak be a halhatatlanok közé.

Wass Albertről is balladisztikus és népmesei motívumokkal szőtt történetek röppentek fel, amelyekben titokban Magyarországra látogatott, vagy halála előtt megásta saját sírját.³⁶ Ám a hazafi, a politikus, az írófejedelem e „méltóbb” befejezés híján is helyet kapott a magyar szívekben. Egyházi iskoláink már oktatják szellemiségét. Olyan árt indított a nemzet lelkében, amit meggátolni nem, csak késleltetni lehet.

³³ Ruth Colman, Wass Albert szomszédja, 2006.

³⁴ Ralph Reeder, építész, 2006.

³⁵ Ruth Kiss, 2006.

³⁶ ld. 13-as lábjegyzet.

Kiegészítő jegyzőkönyv³⁷

Ügyiratszám: 98-02-4886
Áldozat: Wass de Czege
Közreadja: Chris Daniels seriff
Lake megye, West Ruby utca 360
Tavares, FL 32778

Jegyzőkönyv

Ügyirat: 98/02/4886
Áldozat: Wass de Czege.
Gyilkosságra utaló megjegyzés: nincs.
Megjegyzés: Öngyilkosság.
Dátum: 1998. 02. 29.

Bűnügyi jegyzőkönyv

Ügyiratszám. 98/02/4886.
Jelentés időpontja: kedd, 1998. febr. 17., 3.20.
Tanú: Mary Wass de Czege, feleség, tel: 352-759-2255.
Másolatot kap: Geza Wass de Czege, postázva: 1998. március 3.

Beszámoló (kézírással)

Helyszín: Cedar Crest 54729, Astor Park, FL

Február 17-én Branton körzeti megbízott a fenti címre érkezett öngyilkosság ügyében. A helyszínre érkezés után felvette a kapcsolatot az áldozat feleségével, Maryvel, aki előadta: együtt tévéztek, amikor az áldozat felkelt, és a hálószobába távozott. Lövést hallott, és amikor bement, ott találta az áldozatot az ágyon fekvő, lőtt sebbel a fején. Azonnal hívta a rendőrséget. Mary elmondta: az áldozat korábban is fenyegetőzött öngyilkossággal, öregnek tartotta magát, nem akart tovább élni, ráadásul anyagi gondjai voltak.

Megbízott megtekintette a helyszínt: az áldozat fején lőtt sebbel feküdt az ágyon. Lábánál egy ezüst-kék Barrell típusú fegyver feküdt, valószínűleg egy 44-es.

Helyszín átadva a helyszínelőknek.

Mary informálta megbízottat arról is, hogy előző nap a családdal nagy vita kerekedett, az áldozat öngyilkossággal fenyegetőzött.

---

³⁷ Kiegészítő jegyzőkönyv, Kráter Műhely Egyesület.

Áldozat/tanúk

Hivatkozás: halotti vizsgálat. Wass de Czege, Albert. Tel.: 352-759-2255, Cedar Crest 54729, Astor Park, FL, 32007.

Halotti jegyzőkönyv ³⁸

Időpont: 1998. 02. 17., kedd; Cedar Crest 54729, Astor Park, FL, 32007.

Eset típusa: befejezetlen

Eset száma: 98/02/4886

Bejelentő: Mary Wass de Czege tanúsítja:

1. hallotta a lövést,
2. az áldozatot maga találta meg a hálószobában,
3. az áldozat korábban fenyegetőzött öngyilkossággal.

Áldozat: Wass de Czege Albert.

Helyszín: hálószoba a ház délkeleti sarkában.

Autopszia: igen

Nyomozó: Lynn Wagner

Hívás ideje: 3.57

Kiérkezés ideje: 4.38

Beszámoló (kézírással)

(Előadja: Lynn Wagner nyomozó. Kiérkezés: 4.38. Jelen vannak: Mock őrmester, Branton körzeti megbízott, az áldozat felesége és lelkipásztora. Megjegyzés: Lynn Wagner 15 éve ismeri az áldozatot)

A százéves, kétszintes ház bejáratával szemben vezet fel a lépcső az emeletre. Jobbra található a nappali, ahol a feleség tartózkodott. Balra fordulva a földszinti hálószobába lehet jutni (a ház északkeleti sarka). Bent az ágyon hanyatt feküdt az áldozat, lába a földet érte (észak irányban). Lábánál kézfegyver feküdt, az üres pisztolytáska az éjjeliszekrényen volt.

A koponya a szemöldök felett erősen sérült. Úgy tűnik, az áldozat a szájába helyezte a fegyvert, miközben a lába a földön volt, előre-hajolt, majd meghúzta a ravaszt. A lövés hátravetette az áldozatot. Ruházata: pizsama.

(Megjegyzés: Az áldozat magyar gróf volt, hazájában nőtt fel. Sportot, természetet kedvelő ember volt, egész életében vadászott. Fegyverek közt élt, ismerte azokat.)

---

³⁸ Halotti jegyzőkönyv, Kráter Műhely Egyesület.

Wagner nyomozó kihallgatta az áldozat feleségét, Maryt: a hölgy előadta, álmatlan éjszakáikon kávéztak és tévéztek a nappaliban.

Az áldozat egészségi állapota megromlott az utóbbi időben egy hónapokkal ezelőtti komoly autóbaleset következtében. Ez a 40-es főúton történt a postahivatalnál. Sokszor beszélt céltalanságról, ürességről, kiégésről; megtakarításaik elfogytak, pénzügyi problémáik voltak. Előző nap Mary elhívta az áldozat fiát Dél-Floridából, aki abban a hitben távozott, hogy a gondok megoldódtak.

Rövidebb beszélgetést követően az áldozat felállt, és a hálószobába sietett. A feleség azt hitte, lepihenni megy.

Egy perccel ezután Mary lövést hallott. Tudta, mi a helyes ilyenkor, és azonnal hívta a 911-et, majd az egyik szomszédot.

Semmilyen jel nem utal idegenkezűségre. Az ügy lezárva.

Vizsgálati jegyzőkönyv³⁹

Közreadja: Farley Caudill helyszínelő

Eset: Albert Wass de Czege

Eset típusa: Halotti vizsgálat

Bejelentés ideje: 3.45

Kiérkezés: 5.20

Vizsgálat vége: 7.10

Szinopszis: 1998. február 17-én 3.45-kor Farley Caudill értesítést kapott a Lake megyei seriffától: készítsen jegyzőkönyvet egy főbelövéses esetről.

Kb. 5.20-kor Caudill a címre érkezett. Leírás: fehér, kétszintes faszervezetű ház.

A seriffirodától már ott tartózkodott két fő. A bejárati lámpa égett, a házban is világos volt.

Kb. 5.27-kor Caudill találkozott Brantley-vel, aki a következő információkat adta át:

1. Az áldozat és felesége kb. éjjeli 3-kor felébredt, és kiment tévézni a nappaliba.

2. 3.20 körül az áldozat szó nélkül átment a hálószobába (ház északkeleti sarka), ezt követően fejbe lőtte magát egy 44-es revolvérrel.

3. Az áldozat rossz egészségi állapotban volt. Ok: egy évvel korábban elszenvedett autóbaleset.

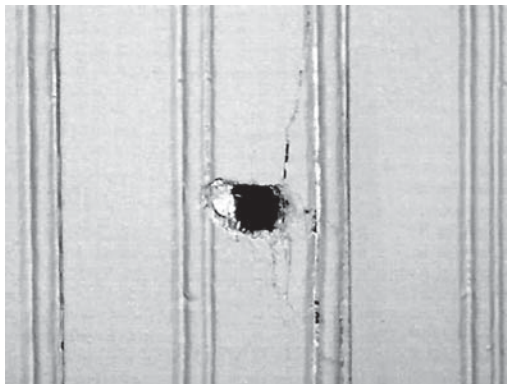
---

³⁹ Vizsgálati jegyzőkönyv, Kráter Műhely Egyesület.

Kb. 5.30-kor Caudill körbekísérték a helyszínen. Caudill belépett a főajtón, majd balra fordult (keletnek), a hálószoba felé. Az ajtó ki volt támasztva (az északnyugati falnak).

A szobában két dupla ágy áll egymás mellé tolvá, fejjel a nyugati falnak. Az áldozat az ágy északi oldalán feküdt hanyatt, fejjel déli irányban. Lába a földet érte, bal oldalon feküdt a 44-es Smith and Wesson 292-es revolver (gy. száma: N336752).

A golyó ütötte lyuk a szoba mennyezetén

Az áldozat világos pizsamát viselt, amit elöntött a vér. Fején komoly sérülés látszott, agya szétfröccsent, a koponya elülső része nyitva. A vér betérítette a hálószobát. Semmilyen jel nem utal közvetett célpontra.

Kb. 5.50-kor Caudill képeket készített a helyszínről. Eszköz: Pentax K1000 35mm-es kamera, Vivitar vaku, 100 dines film.

6.10-kor Caudill videofelvételt készített egy RCA VHS kamerával, benne Polaroid T-120 kazettával.

6.40-kor Caudill Hicks segítségével helyszínrajzot készített. Ennek alapján rekonstruálható az esemény.

6.50-kor Caudill begyűjtötte a fegyvert.

6.55-kor a Beyers Temetkezési Váll. (South Central Av. 279, Umattilla, FL.) két munkatársa, Rick Vincent és Doug Hasley megérkezett, hogy elszállítsa az áldozatot a leesburgi kórházba.

7.05-kor az áldozatot zsákba tették, pecsét száma: 002705

7.10-kor Caudill kiürítette a helyszínt, majd elkísérte a temetkezési vállalat embereit Leesburgba.

8.01-kor Caudill megérkezett Leesburgba, a kórházba. A holttestet beszállították, majd Caudill távozott.

Kb. 10.00-kor Caudill visszatért az intézetbe, hogy részt vegyen az autopszián.

(Atvételi nyugták a fegyverről, a felvételről és a kellékekről, számuk: 35230-31-37.)

Kórbonctani jegyzőkönyv⁴⁰
(záróvélemény)

Közreadja: dr. Susan M. Rendon, M. D.

Időpont: 1998. 04. 27

Eset: MA-111-98

Következtetés: Ez a nyolcvanéves* idős ember közeli lövés áldozata, ami a fejre irányult. Öngyilkosság.

Halál oka: Erős vérveszteség. Fejlövés.

Mód: Öngyilkosság.

(Klinikai vizsgálat eredménye csatolva, elvégezte: Michael I. Schaffer PhD.)

Megjegyzés:

*Ez nyilvánvalóan elírás (Wass Albert kilencvenéves korában hunyt el. — A ford.)

A kiegészítő, halotti, vizsgálati és kórbonctani jegyzőkönyvek fordításait (utóbbit kegyeleti okból rövidítve) Wass Albert könyveinek kiadója, a Kráter Műhely Egyesület elnöke, Turcsány Péter úr szíves hozzájárulásával teszem közzé.

Az áttekinthetőség kedvéért betűmérettel, ill. betűvastagsággal eszközölt kiemelések, valamint bekezdések tőlem származnak.

D. M.

---

⁴⁰ Kórbonctani jegyzőkönyv, Kráter Műhely Egyesület.

Bodor Miklós László

A NÉPNEVELŐ ÉS AZ APÁCA

Az alábbi eset 1952 nyarának vége táján történt.

Első olvasmányom az Egri csillagok volt. Ez évben volt a sikeres várvédő ostrom ötszázadik évfordulója.

Azt kértem születésnapomra, hogy Egerben nyaralhassak.

Kéremem teljesíthető volt, mert az Irgalmas Rend betiltása előtt nagynéném felszentelt nővérként a rend egyik nevelőintézetében egy egri leánykát is tanított. A leány azóta felnőtt, és ott, Egerben élt férjével.

Egy levélváltással eldőlt, hogy ott, náluk tölthetünk két szép hetet.

Hoztam egy sokáig őrzött jubileumi kiadványt az ötszáz évvel ezelőtt visszavert török ostrom emlékét megörökítendő könyvecskéből.

Címlapján volt a lángokban álló várat védő hős asszonyok képe. Szép vasárnap délelőtt volt.

Nemrég érkeztem haza. Apámmal a délelőtti kismisén voltunk.

Nagynéném a konyhában az ebéd előállításával foglalatoskodott.

Apám három évig volt hadifogságban, valahol Németországban. Ott esett alakulatával amerikai fogságba. Hazatérése után anyámtól elvált, és kézenfogva ballagtunk a jászberényi vasútállomásra.

Egy tehervagonban utaztunk Budapestre, nővéréhez. És ő befogadott kettőnket.

Nagynéném felnőtt koromig gondomat viselte.

Lakásunkhoz négy érdes, kopott lépcső vezetett fel az udvarról.

A harmadik lépcsőre terített pokrócon ülve, hátamat a felső lépcsőfoknak támasztva, a térdemre fektetett könyvet olvastam. Talán a Robinson Crusoe volt soron, nem tudom biztosan.

Régen történt.

Apám ugyancsak olvasott a szobában. Szokása szerint belealudt az olvasnivalójába.

A lépcsőre ebben az órában odasütött a Nap. A kellemes meleg jólesett.

Béke honolt a körfolyosós, a háborús bombatalálattól csak részben helyreállított bérházban.

Valahol rádió szólt.

„Szenát hordanak a szekerek” — zengte az unásig hallott dalt egy bariton énekes. Az ének nem volt hangos, csak épp jelezte, hogy éli a ház a szokott, nyugalmas, vasárnapi életét.

Robinsont épp nagy veszteség érte, mert a hajóroncs, melynek a túléléshez szükséges eszközeit tutajával kényszerű otthonához hordozta, a hirtelen támadt szélben végleg a tenger alá merült.

Az izgalmas fejezet olvasását két idegen érkezése zavarta meg.

A kapualjból az udvarra, egy nagyon kövér ember, és egy csinoska — korombeli — kislány érkezett.

A tútláplált férfi nézegette az ajtószámokat, és előttünk állapodott meg.

Amíg a lakások ajtóit keresgélte, módom volt megfigyelni mindketőjüket.

A férfi öltönyt viselt. A zakó a hónalj táján izzadt, nedves volt. Nadrágja élesre vasalt, sárgásbarna cipője fényesen csillogott. Vörös nyakán fényesen csillogott az izzadság.

Eltette kis jegyzetfüzetét, és megszólított. Amint keze szabaddá vált, láttam, hogy ujján hatalmas pecsétgyűrű csillogott. Kézfejen, és inge mandzsettája alól kilátszó csuklóján a bőr szeplős, és sűrű vörös szőr burjánzott rajta.

— A szüleid itthon vannak, kisfiam? — kérdezte közel hajolva. Szájából parányi nyálcseppek érték arcomat.

Bosszantott, hogy megzavart olvasmányomban, de úgy neveltek, hogy a felnőttekkel tisztelettudóan kell viselkedni. A „folyékonyan beszélő” embereket ösztönösen ellenszenvesnek találtam már ekkoriban is.

— Nagynéném a konyhában főzi az ebédet — feleltem.

— Beszélni akarok veled! — szólt a kövér ember.

Fesztelenül rálépett a pillanatnyilag ülőpárnaként előléptetett pokrócomra, és a nyitott ajtón át belépett a lakásunkba.

Még visszaszólt az ajtóból.

— Addig játsszatok szépen — szólt, mint aki otthon van.

Ebben a házban semmi nem volt titok.

A váratlan vendég érkezése előtt a szomszédok jöttek-mentek életritmusuk szerint.

Amint a férfi megjelent, mindenki behúzódott otthonába.

Elnéptelenedett az udvar, el a folyosó az emeleteken. Bezárultak az ajtók.

Még a rádió is elhallgatott Gyüre bácsiéknál.

A ház majd' lakatlanná némult.

Azt hiszem 1952-t írtunk.

Talán nem kell többet mondanom.

A kislány nem volt olyan ellenszenves, mint a férfi.

Ültünk egymás mellett a lépcsőn, és nézegettük a képeket könyvemben.

— Szabadság! — köszönt a férfi, amint a konyhába érkezett.

— Kit tetszik keresni? — hallottam nevelőanyám hangját.

— Jó helyen járok! — kedélyeskedett a jövevény.

— Miben segíthetek? — kérdezte nénikém. A hangszín vihart sejtett.

Ismertem ezt a hanghordozását, és én a magam részéről, ilyen alkalmakkor fedezéket kerestem.

— Népnevelő vagyok — hangzott a válasz.

— Isten hozta! — szólt nagynéném, és némi visszavonulás volt a hangjában.

Bár az elfoglalt ember ingerültsége az erre fogékony, tapasztalt családtag fülében felfedezhető volt.

Én erre a hangárnyalatra roppant érzékeny voltam.

Ilyenkor, ha a gerjedő harag nekem szegeződött, legenyhébb esetben is szidás, súlyosabb esetben egy nyakleves lehetősége látszott gyorsvonati sebességgel közeledni.

— Az elvtársak úgy határoztak, hogy a klerikális reakció bukott eszmerendszere ellen a meggyőzés békés eszközével harcoljunk.

— Úgy hallottuk, hogy maguk nem tették még magukévá a leninista elveket. Mi, akik már ideológiailag fejlettebbek vagyunk — köztük én — vállaltuk, hogy saját szabadidőnk rovására felvilágosító munkát végzünk.

Szövegét egyszuszra, szinte gépiesen mondta. Én ott a lépcsőn ülve nem sokat értettem a szózuhatagból, egy részét újdonságértéke miatt jegyeztem meg, más részét azért, mert később családi, baráti összejöveteleiken felmenőim többször előadták...

Mivel a bentről kihallatszott mondatok értelmét nem értettem, megkérdeztem a vele jött kislányt:

— Mit mond az apukád? — mert természetesnek tartottam, hogy a fejlett tudatú dagadt lény az apja.

— Ez a bácsi nem a papám — felelte

— Az én apukám abban a házban házmester, ahol ő is lakik. Tavasszal költöztek az első emeletre, amikor a Kopáry méltóságos urakért eljött éjjel egy teherautó. Az ő lakásukat utalta ki neki a tanács.

— Ha nem az apukád, akkor miért jöttél velem? — kérdeztem.

— Megkérte a papámat, hogy amikor „népnevelni” megy, akkor engedjen el velem. Azt mondta, azért, mert nekem nincs gyereke, és ha gyerekekkel megy valahová, akkor nagyobb a bizalom az emberekben.

Kis szünetet tartott, és bizalmasan a fülemhez hajolva még hozzátette:

— Otthon a mamám azt mondta apukámnak az ágyban, amikor azt hitték, alszom már, hogy: Dehogy bizalomról van szó! Egy helyütt megverték, még a kabátja is elszakadt. Azt hiszi, hogy a gyerekek előtt nem bántják az emberek.

A hallottakon jót kuncogtunk, és nem is hallottuk, miről van szó odabenn.

Hogy nagynéném kedélyállapota mind viharosabb, azt onnan gondoltam, mert az edények mind hangosabban csörömpöltek keze alatt.

Kár, hogy az álatya nem értette az edények csörömpölése, és a lelki vihar közötti összefüggést.

Elkerülhetett volna egy nagyon kellemetlen élményt.

A kezemben lévő Robinson élettörténet régi családi darab volt. Előttem már két nemzedék olvasta rongyosra. Paget Valter nyolcvan gyönyörűen munkált rajza díszíti. Mi a kislánnyal a könyvet néztük.

Kisfiú voltam, de valami melegség járt át, amint ártatlan, bizalmas érdeklődéssel hozzám bújott, hogy a képeket jobban lássa.

Nem foglalkoztunk a felnőttek dolgaival.

Azután mégis feleszméltünk. Visszatértünk a karibi szigetvilágból az alakulóban lévő népi demokráciától sújtott Budapestre.

A lakásból most már ingerült vita hangja szüremlett ki.

— Nézze asszonyom! Tudjuk, hogy apáca volt. Mi lehetőséget akarunk magának adni, hogy megtalálja a helyét fejlődő új világunkban!

— Önnek még fejletlen az osztálytudata.

— Látja, ha most épp két szelet hússal kevesebbet rántana ki az ebédhez, és helyette megvette volna a Szabad Nép mai számát, akkor előbbre tarthatna!

Ezt követően roppantul felgyorsultak a történések.

A konyhában felborulhatott egy hokedli.

A vendég kislánnyal épp félre tudtunk ugrani, amikor sebes mozgással megjelent a népi demokrácia elkötelezett túlsúlyos híve.

Arca valódi réműletről árulkodott.

Nyomában feltűnt a máskor mindig kimért, csendes beszédű né-ném.

Fején a turbánszerűen megkötött kendő félrecsúszott, mert a konyha elválasztó függönyébe beleakadhatott.

Kezében a húsforgató villa hegyén még ott fityegett az épp forgatni szándékolt rántott hús félig sült állapotban. A forró zsír rám is csöppent, de alighanem kapott belőle polgári ideológia gyomlálója is, mert futtában igencsak vakarta kopaszodó, vörösés göndörfürtös fejét.

Nagynénémet megbabonázva néztem.

Úgy nézett ki hajszálra, mint Székely Bertalan képén a haragtól eltelt egri várvédő asszonyok valamelyike!

Általában kerültem őt, ha haragos volt, most viszont roppantul tetszett.

Nevelőanyám szavait nem idézném.

Szöges ellentétben állt addigi nyelvezetével. Nem is beszélve a tőlem elvárt stílustól.

Mögötte feltűnt az újsággal kezében elszundított, és a zajra, föld-indulás, égzengésre felriadt apám.

Rövid kézítusa után elvette nővérétől a húsvillát, a még mindig rajta libegő hússzelettel.

A biztonságba helyezett táplálékkal visszament a konyhába. Visszaállította a talpára a felborult hokedlit. Felsöpörte a kborult lisztet, prézlit, és csak ezután kezdte csitítani nőtestvérét.

Nem tudom mennyi volt a sorrendiségben a rendszeretet, mennyi az emberismeret, és mennyi a reménykedés, hogy hátha utoléri a menekülőt...

Mikor a póruljárt ideológiai harcos kiért a kapualjból az utcára, megtelt a ház udvara, emeleti folyosója kacagó szomszédokkal.

Nagynéném rátalált megszokott, visszafogott, fegyelmezett önmagára.

Legelsőként is megigazította a fején kendőjét. Megkereste az üldözés során elveszített papucsát, és emelt fővel tért vissza serpenyő-jéhez.

EMBERNEK LENNI

Adni, csak adni,
adni, csak ennyi:
Embernek lenni
ennyi, csak ennyi.

Jézus Krisztust
szeretni, s hinni:
Embernek lenni
ennyi, csak ennyi.

Adni a szíved,
semmiért cserébe:
Embernek lenni
ennyi, csak ennyi.

NEMZETÜNK

Ha mesélhetne még, ha szólhatna a szív,
Vér borítana mindent! Mindent s mindenkit.
Ha arcunkra lenne írva: Elég! Elég!
Ha úgy sírna Isten, leszakadna az ég!
Ha úgy sírna, mint ahogy ez a nép!

Nincs arcunkra írva. Nincs, de lelkünk mélyén
Még él, él Teremtőisten, szívünkben vér.
Nincs arcunkra írva a lelki szenvedés.
Testünkben hordjuk, ereinkben bús tűz ég,
Sóhajok szívünkben, könny-verejték.

Bár elvesztettünk mindent, bár pokol a lét,
Szívünkben még tiszta a mag, tiszta a vér.
Bár arcunkra nincs írva, álmodik a lét,
Szívünkben az Isten, Isten álmodik még!
Születő gyermek sír úgy, mint e nép.

LÉLEK LEHELET

Hadüzenet nélkül
ölték meg a lelkünk...
Fáj minden... Becsaptak...
Világosságot hazudtak,
botot adtak kezembe,
hogy járjak a vízen...
fuldoklok, sötétben
vakon tapogatózok,
tüdőm megtelt,
szívem még ver...
Igazságkeresztlen lehelem
ki a lelkem...
— s bűnt szortírozó idő ketyeg
álmaink valóságtengerén.

— pacsirta égen dalol —
latyakban szúnyoglárva
éled újra... Sár, mocsok
parázna kacsintása
vonzott gyilkos világba...
S rothad testemben az álom!

Csapdába csalt az írás.
Haldoklik bennünk örök igazság!
Senki nem kíváncsi a szóra
maradunk üzenethordozók,
mert él bennünk a jó...
— Csipkerózsika horkol —

s a kor agyontapossa mind,
mind, ki képes hallani
szülei siralmait...
itt nincs helye zokszónak,
pillanatinduló dübörgi:
„a múltat végképp eltörölni”
Szívekből vért csapolnak,
ölnek, hazudnak, papolnak...

Néha-néha felsír egy gyerek:
— Ide, ide emberek!
Vágy született vele újjá,
semmi poklát szakította szét
a mindenség lélekszabadsága...
— Apja, anyja szívének picí darabja...

Hadüzenet nélkül
ölték meg a lelkünk...
Élünk... élünk akkor is,
ha most elsötétült az agy,
ha törik, zúzzák álmaink,
mert a lelkünk ragyog,
mint fényes csillagok.
Mindig fel fog sírni egy gyerek!
Mindig marad üzenethordozó!
Mert minden lélek egy csillag az égen!
Mert örökké ragyognak a csillagok!

FEHÉRORGONÁK

Fehérorgonát hoztam, és sírt anyám,
álmaiban őseié volt e szent virág.
Magasztos Isten harangozott;
magyar nők lelkében virágzott
a teremtéstisztelet virága,
áhitat, a fehérorgona...

s csilingeltek, minden lány
álmában őrzött szent világ
varázsvesszőjére, szülni, szülni,
egy igaz világot szülni,
harangozták a fehérorgonák,
harangozták a fehérorgonák.
Sírt anyám, mikor látta a fehérorgonát,
s lelke templomában szólt az orgona:
— Fiam, megszültelek, mert küldött az ég,
hogy mindent úgy szeress, ahogy téged én! —
S játszottak mennyei dallamot,
sok fehérorgona, harangozott...

EMBERI TARTÁS

Betűt okádó horda prüszköl,
bacit fröccsent, mázolja az eget,
szabadság cirádát cizellál,
— markunkból elfolyik az élet —,
napok, hetek, évek mögött nyög,
görnyed, gerincünkben az erő
— magokat szelel a teremtó —,
s megméretik a lélekerő!
Marad-e tartás, felemelő?
Jelen szenny-mocsárban sárfürdő,
bankparadicsom, uzsora-láp,
— demokráciát kiált a hóhér!-
lassan bolondul meg a világ,
észrevétlen, csendben, végleg...
tökmag törvényekben elvész a lényeg.
Hason csúszik a remény, az érdek.
Hőbörgők kezében vágyalom,
vágyalom, görcsben fröcsögő cél,
— mentelmi jog —, a lényeg az alom,
lelkünkbe taposott hatalom.
Testünk még él! De már élettelen,

marionett bábuként ténfereg,
forog a korcs idő, embertelen...
Élve boncolják álmainkat,
szortírozó sovínisztáknak
tartanak mindenkit, aki magyar!
Földönfutó koldus légy! Fanyar
legyen az íz a szádban, s könnyek
áztassák a napokat... ingyen
ebédre az égbe vágj, jussod
fojtsd magadba... dolgozz-juss, dolgozz,
s időben halj meg, ne gondolkozz!
Új vadlovakat telepítenek!
Hontalan államok... törvények...
szülőtlen gyermekek... erények...
népvándorlás-csalás, csak érdek,
— érzem mióta élek —, meséket
írnak, hazug új törvényeket,
lelket anulláló feslett testet!

Bár kérhetnénk az Istent, de nem,
nem emberhez méltó a sírás!
— Kőszívvel nem születik gyerek. —
Szent vér, mindenségakarás,
becsület, emberi tartás,
egyenes, őszinte tekintet,
magyar-vágy, a talpra állás!

KERESZTEM

Szívembe nősz, s vagy templomom,
mikor csend van, harangozol,
s mikor zsinat van, hallgatod,
nyöszörgő testem, hogy nyafog.

Csepp-csendből nőtt óceánon
dobálsz, fogsz, és én hallgatom

— zúg a mélyben ezer sikoly —,
hallgatom, halkan harangod.

Csak szívemben dúdol a dal,
s remeg testem akaratlan,
forr a vér, nyúzókalapács
tilóz, szív kong, csicsás a máz.

Otthonod szívemben van csak,
s tudom, otthon, csak szívben van,
ha harangozol, ott, érzem,
s leborulok, hordozom keresztem.

SZÍVHANGOK

Milyen jó sírni, sírni halottakért!
Hősökhöz mérni a pillanatot...
Szeretve sírni, sírni nappalokért!
Milyen jó hinni az igazságot...

Milyen jó élni, élni mindenkiért!
Feledni bút, vélt-valós bánatot...
Szeretve élni, élni mindenkiért!
Milyen jó, ha szívhangokat hallok...

HAZÁNK

A falevelek lehullnak,
a könnyek felszáradnak,
de mi, nem megyünk soha innen,
mi itt maradunk örökre,
itt maradunk a fűben, a fában,

itt maradunk a kövekben,
évszázadok sóhajában,
az újjászülető lelkekben.

Mi nem megyünk innen el soha,
ha megölnék se! Ha a mostoha
lét, Romulusa és Rémusa,
Káinja és Ábelje ezerszer újra,
újra és újra járhatja velünk
a létezés duál-paradoxonját,
mi akkor se megyünk innen el, soha,
mert itt, e földön van a lelkünk otthona!

Őrzi itt a földet simogató szél,
őrzi szeretteink álmait,
s itt sodor, a hadak útján
a lelkünket tépő vihar,
itt ringatja a bölcsőt a kar,
mely, ha kell, védőn takar,
s itt őrzik sírjaink, az idősirató mát,
s itt vívtak őseink ezer lélekcsatát.

Hová és minek mennénk máshova?
Szívünkben csak itt van otthon,
s nincs sehol a világon
a szívnek Esthajnalcsillaga,
csak itt, csak itt nyugszik meg a szem,
itt pihen testünkben a szellem,
itt ébred hajnalban a vágy,
s a világon bárhol emészt a honvágy.

Mi nem megyünk innen el soha!
Itt, e földön a lelkünk otthona!
A teremtés lélek útján,
itt szánt bennünk az eke,
s itt viseljük a szellem magját,
itt a kezdet és itt a vég,
évszázadok sóhajában,
itt születik újjá, a remény!

FORGÓSZÉLBEN (Gyávákknak)

Nem. Nem fordíthatok hátat!
Arcomba csapódjon szemét,
igazság, élet és halál!
Arcomon csurogjon könny, s vér!

Mások halálverítéke...
— arcomon tanyázik kín!
Mások halálverítéke...
— tükrömben, bús nemzet sír!
Mások halálverítéke...
— lelkekre tanyázott görcs!
Mások halálverítéke...
— lelkeket, létet gyötör!
Hazugok selyemzsinórja,
kincs, ármány, fény-torzdicsőség,
megöl, megöl! Vezényszóra
tündököl, s forog forgószél...

Arcomon rémllekem sikolt,
belém fagyott, szorong a kor.
Arcomon mindenség sikolt,
sodor az ár... az ár sodor.

Mások véres valósága...
— nehezen dobbanó szív!
Mások véres valósága...
— halni, küzdeni hív!
Mások véres valósága...
— fás kenyér, véres remény!
Mások véres valósága...
— becsület és erény!

Nem. Nem fordíthatok hátat!
Mikor a szenny virít-visít!
Mikor a gyalázat arat!
Mikor házam-hazám sír!

ÖLELD ÉS ÓVD...

(Az imaláncban résztvevőknek)

Magyarok Atyja, bölcs bölcsőnk ringatója,
igazság és bölcsesség uralkodója,
szárnyad terjeszd fölénk!
Égben síró szellemlélek, Anyák Anyja,
szent gyermeked kezét, lelkét fogd meg újra,
öleld és óvd szívét!

Mindenség hullámaint mozgassa a szív!
A teremtő szeretet köztünk szivárványív.
Szárnyalj, turulmadár!
A teremtés reményét szeled az égen,
érezd a születő szívdobbanást régen.
Szállj, szállj, turulmadár!

Hozd el a holnapot! Hozd el hozzánk a fényt!
Hozz a magyarok szívébe ragyogó reményt!
Szárnyad terjeszd fölénk!
Mi Atyánk és édes párja, Anyák Anyja
szent gyermeked kezét, lelkét fogd meg újra,
öleld és óvd az ég gyermekét!

Mi Atyánk, adj békét a magyarok földjén!
Anyák Anyja, szülj, szülj szentlelkű csecsemőt!
Szárnyad terjeszd fölénk!
Szállj, szállj turulmadár! Hozd el hozzánk a fényt!
Hozz az ember kőszívébe ragyogó reményt!
Öleld és óvd az ég gyermekét!

ROHANÁS ÉS ÉLETHALÁL

Ukázba borult az ugar,
kietlen, torz só-sivatag
ma minden kacagás...

rizsföldnyomok szikabroszán
csetlik-botlik a gólyahír,
hínár közt fut a gyík,

kihúlt pólyát dobál a szél,
délibábban úszik a fény,
sorskaszát kalapál

sok titkon őrzött gondolat,
munkát remél a fiatal,
halni vágyik az agg.

— Ma felperzsel, holnap sirat,
égi akarat fűt, áztat —,
szik-szénaszál repül,

vele tücsök és hegedű,
utat mutat szik-szótlanul
a róna, sír, zokog...

— Acélpenge sír valahol... —
mos, tereget egy lány, dalol,
vágyhangja könnyezik,

ős hősökre emlékeznek...
sziklán virágzik szív, s lélek,
újjászült szent élet.

Reszket a vad, feszül az íj,
hangtalan suhan vessző-nyíl,
parancsol a tudat,

célba ér Istenakarat:
Változik a változatlan,
véges és végtelen

most és érzékelhetetlen
lét-, idő-, térdimenzió-
civilizáció,

új idők szele suhan át
DNS univerzumán,
s változik az ember,

szaporodik a valóság,
óriás- és mikrovilág,
remegés, félelem

lasszója diktál keservet,
Mammon mögé bújt hatalom
ganét borít, hoppot.

Hoppon marad az egyensúly,
mérleg nyelve kileng, borul,
torzó-jelen, vak múlt,

kalodában fájdalom-út,
belénk szorult sok-sok bosszú,
sikoly, vér, iszonyat,

túlvezérelt a gondolat.
Rend hintázik, a puszta sír.
Miért? Miért? Miért?

Miért bűnbak az ártatlan?
Vágykatlan bújjik, ágyamba
prostituált vákuum:

Hozzátok ragadt a tudás,
bizonyítás, sunyi csalás,
s meghalt az igazság.

Kiiktatott lélekézés
zokog világokon át és
át, a haláltudat!

Tűz és víz, fény és sötétség
egységalmazáért él még
Isten lelke, a remény!

MAGYAR!

Mi rongy rágja szívemet?
Tán metélő molyok ezek?
Testemen gyáva fekély,
a tett árkában ész, erény.
A tűz ég, a víz üzen:
Hív a Haza, az Ember otthona...

Mi érv ily makacs-nyakas,
mely a sorsot ferde útra,
a szívet mély fájdalomba
kényszeríti versenyfutásra!
A tűz ég, a víz üzen:
Hív a Haza, az Ember otthona...

Megtévesztettek lét!
Az Ember csak egyszer él.
Ködfoszlány a remény,
megöl a mindennapi tény.
A tűz ég, a víz üzen:
Hív a Haza, az Ember otthona...

Vagy életed vágy adósa,
sorsod önmegvalósítója.
Homálycsapdák a napok,
ha nem a szívre hallgatok!
A tűz ég, a víz üzen:
Hív a Haza, az Ember otthona...

Más ágyában alszik a hit.
S te szegény erény búsulsz,
vagy törleszted életed,
s talpra állsz ős nimbusz!
A tűz ég, a víz üzen:
Hív a Haza, az Ember otthona...

Mondd ki, hogy fáj a bábásgatás!
Miért fogják kezéd? Hisz már jársz!
Miért kötik be szemed? Úgyis látsz!
Halálos a természetformálás.
A tűz ég, a víz üzen:
Hív a Haza, az Ember otthona...

Dübörög az ég, a mennykő hull!
Minden érző szívből könny hull,
ha kihunyóban a tűz
és a víz rohanva nem űz.
A tűz ég, a víz üzen:
Hív a Haza, az Ember otthona...

SEMMI MÁSÉRT (Zsoldosainknak)

Lámpavason lógott a kor
— nem akarok már ott lenni sehol-,
légből kapott harc, fájdalom
sebekre könny, kudarc, lavina-sors
sodor, zeng-zúg halomra lőtt
akarat, s hulla-halom alatt hős,
barbár — összerosott gondolat!

Jön a parancs! Jön a parancs!
Hűen kell látni hazád... szolgálat!
S csak zsoldosok lőnek, mernek,
anyára, gyerekre, aggra, — szégyen!

Mások kedvéért ontott vér
lelkeden szárad... halottainkért
özvegyek, árvák imáikban

kérik Istent: Bocsásson meg!
Bocsásson meg gyilkosoknak, féreg
sokaságnak, zsoldosoknak!
Pénzért ölni — mámor — naplopóknak.
Jön a parancs! Jön a parancs!
Anyát, apát, házat, hazát
rombold, lelked paradicsomát!

Bocsásson meg — álnok-világ —,
bocsásson meg Isten, menny, aranyág,
gaz-avarban szunnyad a mag,
bűzben, sárban, sírban, házban
ringat-ringat az öntudat:
Anyámért, apámért, házért, földért,
hazáért meghalok, meghalok!

CENZÚRA

A lélek útját benőtte a gaz.
Mélyen hallgat szívünkben az igaz.
Talán a gondolat, a gondolat szabad,
kordonok és vasprefektusok korbácsa
alatt se törhetik meg pályáját...
ívet fog majd a szikra!
Talán a gondolat, a gondolat még szabad!

Ha kimondani már nem lehet,
mert időcenzor felesketett,
de a gondolat, a gondolat szabad,
verejték mögött az agyban matat
s a kulcsra zárt történetek
titkait... — őriz érzelmeket...
Talán a gondolat, a gondolat még szabad!

Összeadhat szavakat, megtörtént
történeteket, tényeket, döntést,
— a lánc végén minden kutya ugat —,
kockákat rakosgat az öntudat,
kártyavárákat, s összedől
a híd a szivárvány alatt...
Talán a gondolat, a gondolat még szabad!

Megnevezni a bűnt, temérdek
érdek között, gyávák a merészek!
Talán a gondolat, a gondolat még szabad!
S bábásgatott álmaink gyér valósága
sikít: Már bűn a szó, nincs jó,
mindenki alkalmazkodó!
Talán a gondolat, a gondolat még szabad!

Rácsokat font körénk a gondoskodás,
álabrakkal etetett okoskodás,
rezonancia-hálóban bűbáj,
kikövezték a halálutat:
S mint felhúzott vekkerek
járjuk táncunk, kisemberek...
Ma már a gondolat, a gondolat sem szabad?

GYÁSZ VAN

Annyi minden más van,
öröm, ricsaj, bál van,
míg itt mindig bánat,
itt mindig csak gyász van.

Itt sír minden ember
mindig örömében
s bánat virágozik
ezer éve szívében.

Annyi minden más van,
kinn a nagyvilágban,
annyi minden más van,
itt bent bánat, gyász van.

Itt nemes szívünkben
egész emberiség,
itt van a lelkünkben
mindenség-szenvedés.

Itt, Kárpátok között,
itt járt a teremtő,
itt adott a szívnek,
érzést a lelkeknek.

Annyi minden más van,
kinn, a nagyvilágban,
de szerető szív, csak
itt van, e hazában.

Annyi minden más van,
sóhajtás a fákbán
virágok hangjában,
itt bent bánat, gyász van.

Tapossák a lelkünk,
gyalázzák életünk,
mindenség-szenvedést
lát az emberiség!

Itt sikítás, jaj van,
lelkünkben nagy zaj van,
nincs sehol szeretet,
nincs sehol tisztelet.

Annyi minden más van,
kinn a nagyvilágban,
Istenem, itt gyász van,
Jézus Krisztus gyásza.

VALLOMÁS A HŰSÉGRŐL

Éhes lelke becsömörlött,
Véres félelmet nyöszörgött:
Belém fojtott emberhangom
Bennem kavargott, kavargott.

Szóra tekeredett kígyó
Sóhajt, belőlem utolsót,
Nyög a beste, szinte dadog,
Testem nélkül hitehagyott.

Azért kell a buta testem,
Hogy a lelke eméssze,
Hogy gerincem felőrölje,
Emberhangom, hogy megölje!

Éhes lelke csak e földön,
Kárpátok közt, hegyen, völgyön,
Itt örök, itt boldog vérem,
Itt könnyű emberként élnem.

Itt születik testbe lélek.
Emberhangon itt beszélek.
Itt értik a szívdobbanást,
Lelkemben a kavardást.

Itt a Sátántól se félek.
Hangom harsogják a bércek:
Emberek közt tiszta lelke,
Isten engem itt segítsen!

Itt született meg az ember.
Itt költözhetett a testbe:
Mindenségnek lét értelme.
Isten engem úgy segítsen!

ANGYALKÁINK RUHÁCSKÁI

Advent a kisgyerekeknek a karácsonyi készülődést, az izgatott vára-
kozást, a suttogásokat, ajándékokat, a Jézuska megszületését, az éj-
féli misét, a lelki megtisztulást jelentette.

Édesanyám csodálatos pedagógiai érzékkel tudta bennünk a vá-
rakovást fokozni. Advent első napján, a karácsony előtti negyedik
vasárnap, fehér papírból kis angyalkákat vágtunk ki két nővérem-
mel. Széttérülő szárnyaikat a hátukra ragasztottuk, és a három
angyalkát az üres jászolka mellé tettük, ezzel jelezve, hogy a kis
Jézus még nem született meg. A jászol mellett Mária és József, a
háromkirályok, a pásztorok és a bárányok.

Az angyalok céllal készültek, nem csak egy szórakoztató délutáni
tevékenység volt. Amikor valami jót cselekedtünk, egy kis három-
szög alakú mintát vághattunk a ruhájukra, így díszítve őket napról
napra szebbé. A jó cselekedetek egy kisgyermek részéről nagyon
fontos feladatok voltak. Szót fogadtam szüleimnek vagy nagyma-
minak. Nem torkoskodtam bele a lekvárba, pedig csuda jó volt a ce-
lofán átlukasztása gombostűvel, és jelenteni anyáknak, hogy a
finom lekvár penészedik. A süteményből nem ettem meg az egész
tállal, hagytam testvéreimnek is. Segítettem nagyinak a házi mun-
kában, kisépertem a szobát, bár a szemét néha a szőnyeg alá került.
Édesanyánk karácsonyi takarításában is részt vállaltunk, kifénye-
sítettem a rézmozsarát és a mérleg rézserpenyőjét. Egyszerrel min-
den olyan cselekedetünk, amely egyéniségünket jobbá tette, egy kis
mintaként felkerült angyalkáink ruhájára.

Mi ezt a feladatot valóban komolyan vettük. Esténként az ima
után elmondtuk édesanyáknak, ki milyen jó cselekedetet hajtott
végre, és ő megengedte, hogy ollóval mintázzuk a kis ruhákat. A-
hogy közeledett a karácsony, úgy lettek egyre szebbek angyalkáink.
Minden nap gyönyörködtünk benne, de mivel nem tudtuk meg-
számolni a kivágott mintákat, hiszen még nem jártunk iskolába,
így nem lehetett eldönteni, kié a legdíszesebb angyalka. Édes szülénk

pedig úgy intézte, hogy soha nem derült ki, ki volt a legjobb hármunk közül, így mindenki győztesnek érezhette magát. Ezzel a lelki megtisztulással vártuk a szentestét.

A szenteste gyönyörű élménye, mely minden évben újra és újra átmelegítette szívünket, egy életre meghatározó emlék maradt nekünk. A mennyezetig érő karácsonyfa édesanyám és nagymamám saját készítésű szaloncukorkájával, arannyal festett dióval dúsan díszítve, habkarikákkal, igazi égő gyertyákkal, a fa alatt az ajándékokkal az este fénypontja volt.

Karácsony előtt gyakran besétáltunk városunk Fő terére, amit boltok vettek körül. Ilyenkor megálltunk a játékbolt kirakata előtt, és csodálhattuk a szebbnél szebb babákat, babaszobákat, autókat, képeskönyveket. Így tudhatták meg szüleink, mit szeretnénk kapni ajándékba. Egy alkalommal elbűvölve álltam a kirakat előtt. Igazi alvóbabá állt a kirakatban, önállóan, semmihez sem támaszkodva. Porcelánból volt a feje, kék szeme rám nézett, még szempillája is volt. Gyönyörű, dús, barna haja lágyan omlott vállára. Két kis karját felém nyújtotta, mintha kérné, hogy vegyem ölembe. Apró lábán, fehér cipőcske. Orromat az üveghez nyomtam, elfelejtettem, hogy ki van körülöttem, csak a babát láttam.

— Valóban be is tudja hunyni a szemét? — kérdeztem végre, miután csodálatomból magamhoz tértem.

— Ha lefekteted, akkor becsukja a szemét, és elalszik — válaszolta anyánk.

Nem tudtam elképzelni, hogyan képes becsukni a szemét, hiszen nem élőlény. Csak néztem elbűvölten, kis kék kötényruhácskájában, fehér blúzában a számomra elérhetetlennek tűnő babát, mert tudtam, nem vagyunk gazdagok, az én szüleimnek nincs annyi pénzük, hogy nekem ilyen játékot vegyenek.

— Ezt csak a gazdag gyerekek kaphatják meg — mondtam ki végül fájó gondolatomat.

Édesapánk elgondolkozva nézett rám, nem válaszolt. Én titokban búcsút intettem az álombabának, és esténként arra gondoltam, milyen csodálatos lenne vele játszani, hisz majdnem olyan, mintha élő lenne. Mélyen emlékeimbe zártam gyönyörű szemét, haját, ruháját, kezét, kis cipőjét.

Elérkezett a szenteste. A Jézusa váró misére édesanyánkkal mentünk. Érthetetlen módon, édesapánk nem jött velünk, de ez nem nagyon tűnt fel nekünk. A mise után betlehemet néztünk a mellék-

oltárnál. Ott feküdt jászolában szalmán a csöpp kis Jézus, akkora, mint egy igazi csecsemő. Mellette Mária és József, a háromkirály, a pásztorok és a bárányok. Nekem élőnek tűntek.

Kavargó hóesés fogadott minket, amikor kiléptünk a templomból. Mindent belepett a csillogó, fehér takaró. Az utcai lámpa fényében táncot jártak a vidám hópihéek. Annyi hó esett, hogy a járdán nem tudtunk menni, inkább az autóúton a keréknyomban lépkedtünk egymás után. Néha beleléptünk a puha hóba, lábnyomainkat ott-hagyva, de nem lehattunk benne sokáig fűzős cipőnkkel, mert beázott volna a fűző lyukain.

Hazaérve éppen kabátunkat vetettük le, amikor kis fémharang csilingelt a távolból.

— Megjött a Jézuska! — kiáltott fel nővérem, aki már tapasztaltabb volt.

Ekkor jött elénk édesapánk és nagymamánk, szemükből a szeretet melegsége sugárzott ránk. Mi izgatottan futottunk a nagyszoba felé. Ahogy beléptünk, az ámulattól földbe gyökerezett a lábunk. Az ablak előtt mennyezetig érő, dúsan díszített karácsonyfa, ami legalább három és fél méter magas volt. A fa alatt egy hosszú szánkó, hogy mind a hárman ráférhessünk. Maga a szánkó is épp elég ajándék lett volna nekünk abban az ínséges időben. De a szánkón ott állt három gyönyörűséges alvóbabá díszdobozban, pontosan olyan, mint amit én csodáltam meg annyira nagy áhítattal a játékbolt kirakatában.

Meseszép este volt! Édesapánk elővette a hegedűjét, és karácsonyi dalokat játszott rajta. Mi pedig édesanyánk és nagymamánk csengő hangjának segítségével együtt énekeltük a Mennyből az angyalt és a többi dalt.

Este nehezen aludtam el a sok élménytől. De egyben biztos voltam: az a csöpp kisdéd ott a templomban biztosan nagyon gazdag lehetett, hogy nemcsak nekem, de nővéreimnek is tudott venni alvóbabát, hisz egy baba is sok pénzbe került, nem még három. És a kis angyalruhácskák díszei bizonyították, hogy érdemes volt olyan sok jót tenni, mert a Jézuska elhozta nekem a hón óhajtott ajándékot.

Ma már tudom, hogy életem legszebb karácsonya volt!

1956, AHOGY ÉN LÁTTAM

Mivel családukban volt Horthy rendőrtisztje, falusi plébános, édesanyám tanító egy iskolában, így szüleim keserves áron megtanulták, hogy a politikáról a kommunizmusban tilos beszélni. Nagybátyámat, aki Kolozsvár rendőrkapitánya volt, elbocsátották állásából, munkanélküli lett, holott dicső vezetőink fennen hirdették, hogy itt mindenkinek adnak munkát. Édesanyámra polgári pert zúdítottak, és rásütötték a klerikális bélyeget azzal büntetve, hogy nem kapta meg a kiváló pedagógus kitüntetést. Így érthető, hogy előtünk, gyerekek előtt, nem beszéltek az ország helyzetéről, nehogy elszóljuk magunkat. Az '56-os forradalomról sem hallottunk semmit otthon. Éltük a látszólagos nyugodt gyermekkorunkat.

Négy éves voltam. Egy derűs, napsütötte novemberi délelőtt két testvéremmel babáztunk a nagyszobában. Én voltam a legkisebb, nekem a fotel alatt készült el a remek kis babaszobám. Éppen „vendégségbe” akartam menni nővéremhez, amikor a hajópadlón ülve éreztem, hogy remeg alattam a talaj. Furcsa érzés volt, mintha megmozdult volna a szilárdnak hitt föld. Kimásztam a fotel alól. Akkor már a csillár is finoman himbálózni kezdett, és érces lánctalpak csikorgása törte meg a nyugodt, békés csendet. Nővéreim már nagyobbak voltak. Az ablakhoz futottak, elérve a kilincset kinyitották, és derékig kilógva az utcára, bámultuk tőlünk egy háznyira a Rumi úton vonuló orosz tankokat. Mindegyikben egy pufajkás katona állt, kezében géppisztoly. Vonult a megszálló hadsereg, az orosz katonai alakulat, végig a város főutcáján. Mi csak bámultuk, hisz ilyen érdekeset még soha nem láttunk.

Ekkor futva rontott édesanyánk a szobába.

— Azonnal csukjátok be az ablakot! Orosz katonák, ide is lőhetnek!
— kiabálta izgatottan.

Drága szülőmet még soha nem láttam ilyen riadtnak. A félelme engem is megijesztett. Átöleltem a lábát, szoknyájához bújva kerestem menedéket, és az eddigi érdekes lánccsikorgás most már fül-sértő lett. Anyánk magához ölelt minket, szeme könnyes lett, mi pedig semmit sem értettünk. '56 volt.

Aznap a lisztet, rizst, az eltartható élelmiszereket dugdosta édesanyám és nagymamám az ablakok feletti redőnynek kiképezett mélyedésekbe. Szüleim átélték a második világháborút, az oroszok bejö-

vetelét. Tudták, az orosz katonának, ha élelemre van szüksége, nincs kegyelem, mindent „elzabrálnak”. Legenda járt arról, hogyan fosztották ki az éléskamrákat, még a fogkrémet is megették, azt hitték, az is élelem. Érdekes, tíz év múlva, amikor nagyobbak lettünk, hatalmas nagytakarítást rendeztünk testvéreimmal. Az ablakok felett akkor fedeztük fel a még ott maradt lisztet, cukrot. Az a liszt nem lett kukacos, nem romlott meg. Ma, mindenki a jóállást figyeli, mikor jár le a szavatossága? Nem értem.

Este, alkonyatra ágyba kellett bújnunk. Szüleim lehúzták a sötétítőt az ablakon. Nem engedtek villanyt gyújtani. Én pedig rettegtem, hogy biztosan bejönnek hozzánk a katonák, és elvisznek minket valahová.

Később, amikor iskolába kerültem, irigyeltem azokat az osztálytársaimat, akik amerikai rokonokról beszéltek. Csomagot kaptak tőlük, ruhát, élelmiszert. Ma már tudom, hogy az ő családjukat szétdúlták. El kellett hagyni hazánkat azoknak, akik részt vettek ebben a nemes forradalomban, vagy itthon börtön, kivégzés várt rájuk.

A történelemórákon soha nem tanultam '56-ról. Kihagyták a tananyagból, nem is hallhattunk róla. Csak felnőtt fejjel értettem meg ennek a napnak a jelentőségét. Felnőttként hallottam Nagy Imre beszédét, láttam a felvételeket, az utcákon hömpölygő boldog embereket, az ablakban álló, magyar zászlót lengető nőt. Láttam országunkat elhagyó embereket kis kézitáskával, batyuval, kicsi gyermekkel az ölkében.

De ennyi év után, tudom, hogy akik részt vettek ebben a forradalomban, hősök voltak. Lyukat ütöttek egy rendszeren, országunk leigázásában elindult egy folyamat, amelynek egyszer véget kell érnie. Egy világ figyelte küzdelmünket. A magyarok megmutatták, hogy a kommunizmus lába alól is ki lehet húzni a szőnyeget. Egy maroknyi ország egy világbirodalomnak mutatta meg erejét, amelyet a hazaszeretet, az elvhűség, az összetartás lángja táplált. Én pedig büszke vagyok arra, hogy magyar vagyok, és ebben az országban élek.

Huszar Mária

A SZERELEM ÉLTETŐ EREJE

Alszanak a foglyok. A Brjanszki-erdő tölgyfái a szemerkélő esőben némán búcsúzkodnak sárga, barna, hulló leveleiktől.

Csend van, csak a barakkok felől hallani az egyenletes szuszogást.

A foglyok már alszanak, de az álmok szárnyra kelnek, és röpködnek, át a sztyeppén, a Dnyeszteren, a Kárpátok bércein — haza!

Ölelni a kedvest, megvigasztalni a könnyes szemű édesanyát, megsimogatni a csöpp gyermeket, akit még nem láttak, aki akkor, ott, a fájdalmas búcsú forró ölelésében fogant, azon az éjszakán, amikor egymásnak örök hűséget fogadtak.

Álmodnak a foglyok a hajnali harangszóról, az ízes vasárnapi ebédről, hófehér párnákról, a frissen sült kenyér illatáról — és álmukban boldogok.

A Brjanszki-erdő felett hunyorgó csillagok őrzik a titkokat, és holdsugárból szönek meleg takarót, a lesóványodott, honvágytól szenvedő, beteg katonáknak.

Még érezték az otthon illatát, hallották a gyermekek kacagását, amikor elkezdett futni a ház, az udvar, a fák, és egyre gyorsabban távolodott, majd ködbe veszett minden.

Hajnalodott.

Az őr hangos kiabálása: Davaj! Davaj! Davaj robot! — végleg elűzte az álmokat.

Reggelire egy bögre csalánteát kaptak, és ha favágás közben gombát találtak, azt belefőzték a déli levesbe, de a madártojást, nyersen is megették, a csemegének számított.

Második hónapja nem kaptak levelet, így nem tudták, hogy szeretitek élnek-e, de ők sem küldhettek lapot, mert nem járt a tábori posta.

Sokat bevarrták a zubbonyuk zsebébe az utolsó levelet, amit még akkor kaptak mielőtt fogságba estek.

A Kárpát-Hazáért harcoltak, nem hódítani akartak, csak visszavenni ősi földünket, hogy újra a miénk, legyen, amit tőlünk a trianoni diktátummal elraboltak.

A hadiszerecse elpártolt tőlünk
Visszavonulás közben Székesfehérvárnál apám is orosz fogságba esett.

Iszonyú megpróbáltatások jöttek, ha nem volt elég élelem, az oroszok megtizedelték a foglyokat.

Volt, aki feladta, másokat a betegség vitt el, sokan nyugszanak jeltelen sírban, a Brjanszki-erdő fái alatt.

Volt, aki szívós volt, erős akaratú, mint az én apám is, aki hitt a szabadulásban, mert kedvesének megígérte, hogy visszajön, én nekem is meg kellett születnem.

Hogyan lehetett mindezt kibírni, a poklot túlélni?

Úgy, hogy szerették a hazájukat, hittek Istenben, a szerelem éltető erejében és Boldogasszonyunk haza segítette őket.

„AZ ÚR OLTÁRA VAGY TE, EMELD FEL FEJED!”

A vihar szele már megérkezett, nagy sötét felhők kavarogtak, az eget villámok szabdalták, az Úr mérhetetlen haragja lecsapni készült a bűnös világra.

A kereszt tövében, a megfeszített Jézus lábai előtt, két asszony térdepelt és imádkozott, édesanyja az ADIABANI Mária és kedves tanítványa a Magdaléna városából való Mária.

Jézus teste már nem érzett fájdalmat, tudta, hogy lelke hamarosan megérkezik az Atyához, feje előrebecsaklott és egy hatalmas villám fényénél, megnyílt előtte az idő kapuja, tekintete évszázadokon, évezredekken ívelt át.

Látta saját temetését, feltámadását, a hozzá hű tanítványok üldözését, ahogy Péter Gallileából Jeruzsálembe tér (Jeruzsálem jelentése: Szent Súlyom=Turul), és többször bebörtönözik, majd Szíria fővárosában, Antiókiában megalakítja az első egyházközösséget.

Ez a közösség mentes a zsidóságtól. Péter nem a zsidóknak, hanem a MAH-GAR népnek mondja:

„Ti pedig választott Nemzetség, Királyi papság, Szent Nemzet, megtartásra való Nép vagytok, hogy hirdessétek annak hatalmas dolgait, ki a sötétségből az Ő csodálatos világosságára hívott el Titeket.” (Péter I. lev. 2.9)

Látta, hogy Pál apostol pedig, a júdeai kereszténység megalapítója lett, letért a Jézusi útról.

Látta a Pártus Birodalom bukását, a perzsa—szaszanida dinasztia fellépését, hogy Ardasír, az új szaszanida király, a pártus Jézus hitűeket nem bántja és a régi perzsa Zoroasztriánus és a Jézusi hit megfér egymás mellett.

Látta, hogy a Római Birodalomban Nagy Konstantin államvallássá teszi a kereszténységet, ahogy II. Sapor hadjáratot vezet a keresztények ellen, és látja a Kaukázus felé menekülő Jézus hitűeket, köztük a Dantu—Magharia népét, Árpád népének őseleit.

Látta, ahogy a Jézus-hitű, és a Péter tanain alapuló Pártus Birodalombeli „mágus papok” tovább vitték az ígét és a népet is. A „babiloniai Péteri gyülekezet” örököse, a Kárpát—medencei magyarság pedig, magával hozta a Hitet és a Teremtő által rábízott küldetést.

Látta a zsidóság világhatalmi törekvéseit, népek leigázását, a hamis kiválasztottság tudatának terjesztését, Jézus nevének, tanításának és anyjának Szűz Máriának gyalázását, a pártus—szkíta—hun—magyar nép szenvedéseit.

Látta, a világot elöntő szennyes áradatot, a torz eszméket, gonoszságot, a háborúkat, mézszárlásokat, a pénz hatalmát, az éhezőket, a sok ártatlan áldozatot, az ég felé meredező, irgalomért könyörgő milliőkat.

Jézus testéből távozni készülő lelke beleborzongott, és iszonyú fájdalmat érzett,

az elernyedte test még egyszer összerándult, és véres arcán forró könnyek gördültek végig.

Mária felnézett, elgyötört tekintetében egyszerre rémület és kín látszott.

Nem az eső kezdett esni, fiának véres könnyei hullottak imádkozó édesanyja kezére.

— Jézus, Te sírsz? — kérdezte elhaló hangon.

A választ már nem hallotta, mert a vihar lecsapott, a sűrű eső lemosta a vért és a könnyeket.

Jézus lelke megtért az Atyához, majd harmad napra feltámadt, legyőzve a halált és elhozva népének a reményt.

Jézus a pártus herceg, aki feltámadt és a „Fény Fiaként” itt hagyta örök valóságát a Turini lepelen, vissza fog térni.

Az „idők teljessége közeleg, és ez nem más, mint Jézus visszatérése.”

Igéjének erejében mindig is itt volt közöttünk, mert, igéjét, és szeretettörvényét az ő népének hagyta, és most az ő népe a sok szenvedést megért Mah-Gar nép vajúdik, lelki megújódását éli, hogy képes legyen legyőzni a gonoszt és a szeretet erejével megtisztítva a világot, méltó módon várhassa visszatérő Urát, Jézust, a királyt.

LÁNGOLÓ JÉG

Gyűlölve szeretlek,
megvetlek, imádlak,
sóvárogva nézem
forró, hazug szádat.

Ölni, vagy ölelni,
mindkettőt akarom,
vércse vijjogással
magamat megadom.

Utoljára ölelsz,
szoríts erősen,
még, még, még,
szívem lángoló jég.

A BUJDOSÓ UTOLSÓ ÉNEKE

Égő szemmel, befelé sírok,
nem áztatják arcom könnyek,
csak a torkomat marják végig,
a csendes, néma zokogásom,
elhal bennem, nem ér el az égig.

Bujdokoltam a hegyek között,
rejtett erdő, nádas, berek,

szívemben fájó csend üvöltött,
mikor a halottaink felett,
Segesvárnál a szél sírt, süvöltött.

Az édesanyám imádkozik,
visznek már a vesztőhelyre,
a hóhér kötéllel vár engem,
mert szabadságra, boldogságra,
vágott az én szittya magyar lelkem.

A vérrel öntözött rögök közt,
nem veszett el mégsem minden,
majd újra ezer élet támad,
mert ránk tekint az Isten mégis,
és megáldja, édes, szép Hazánkat.

AZ ÉN HAZÁM...

Ez a föld az én hazám,
itt szült engem édesanyám,
kicsi falunknak harangja,
imádságra itt hívott,
a Magyar Hiszekegyre, édesapám,
könnyes szemmel itt tanított.

A Föld szíve itt dobog,
az ősök szelleme itt zokog,
a megcsönkített nemzet gyásza,
itt sír fel az éjszakában,
Szent Koronánk mégis ragyog,
magasra emelik az angyalok.

Mit jelent nekem a haza,
ahol már messziről integet,
és mézédés illatát küldi az akác,
ahol a folyók csacsogva mesélnek?

A kék eget, a hűséges fecskéket,
mert minden tavasszal újra visszatérnek.

Az acélos búzát, a margaréta koszorút,
a barátot, ismerőst, vidámat, szomorút,
sok elveszített szkíta, hun, magyar harcost,
megannyi győztes és vesztes csatát,
a Csodaszarvast, a Turult, Árpádot, Atillát
és az egész gyönyörű, szent, Kárpát - Hazát.

A haza körülvesz, táplál, átölel minket,
bennünk él, gyermekeink szemében ragyog.
nem tudták elvenni tőlünk,
a népünket pusztító, vészterhes századok,
és nem vehetik el soha,
a hódítók, a gaz trianoni tolvajok.

A haza örök, a haza minden,
szent, áldott hely, ahol
kőbe véste, fába rőtta,
ősi népünk a mesét,
és igaz szívvel, térdet hajtva,
imádta a Magyarok Istenét.

A haza most végveszélyben,
mégsem pusztul el tudom,
jönnek még vérzivataros évek,
de a nemzet újra éled,
megint egy lesz és szabad,
Isten áldásával, a Szent Korona alatt.

KÖNYÖRGÉS...

Tébolyult táncot jár a gonosz,
a vérünkben gázol térdig,
az ártatlanok könyörgése.
nem hallik az édig?

És ha az Úr hallja,
ha elér hozzá mégis,
az utolsó sikoly is,
a halálhörgés is ,

akkor miért nem sújt le,
mennydörögve, újra és újra,
miért nem tapos.,
e földi pokolra?

Atyám, ki tesz itt
és mikor, igazságot,
ki törli el végre,
a gonoszt, s a gabszást?

Védtelen testvéreimet
sorra gyilkolják,
saját hazájában,
a magyart kiirtják!

Ez a nép már nem tud,
tovább szenvedni, túrni,
sorsát most már, a saját
kezébe akarja venni.

Uram, szépen kérlek,
bocsásd majd meg neki,
ha az ötödik parancsolatot,
a végszükségben megszegi.

Amikor a harcnak vége ,
megtisztul az ország, s népe
Tőled kér, Urától, bűnbocsánatot,
vele imádkoznak, majd az angyalok.

MAG NÉPE ÉBREDJ!

Akarsz-e életet,
virágos réteket,
tiszta hű szerelmet,
vad ösztön helyett?

Akarsz-e gyermeket,
boldog, szép éveket,
anyaméhben megölt
magzatok helyett?

Tisztítsuk meg előbb
a gáztól e földet,
söpörjünk el minden
mocskot és szennyet!

Nem véd meg bennünket,
Európa karja,
bár kardunkat, vérünket,
egykor elfogadta.

Kell már a vizünk is,
és az ősi földünk,
s a legnagyobb bűnünk,
hogy még mindig élünk.

MAG népe ébredj,
a szolgaságodnak vége,
a Turul újra szárnyal,
tekints fel az égre!

A tolvajok hadát,
kergessük el végre,
Szent Koronánk isteni fénye,
ragyogja be a Kárpát-Hazát!

VELÜNK VAN A SZENT KORONA

Hívunk csendes imaszóval,
dicsérünk orgonaszóval,
oltár előtt leborulunk,
néked Uram így hódolunk.

Gyökereinket szagatják,
hős múltunkat letagadják,
gúnyolják jelképeinket,
ősi keresztény hitünket.

Népünk pusztul, elemésztik,
maradékot elüldözik,
vad gyűlölet, gyilkos harag,
magyarokért szól a harang!

Égbe kiált a fájdalom,
ősi földén én nem hagyom,
rettenetes büntetés lesz,
— szólt a magyar, mert felébredt!

Turul madár vihart jelez,
köröz a Kárpátok felett,
elsöpörünk minden szennyet,
letöröljük a sok könnyet!

Végső harcunkat segítve,
Isten áldást ad e népre,
hogy szebb jövőt, békés létet,
teremthessen gyermekének.

Lesz kenyér az éhezőknek,
hajlék az elüldözötteknek,
bankár világ, rablók hada,
velünk van a Szent Korona!

HÚSVÉT

Galamb száll a felhők alatt,
felhők alatt száll a galamb,
a felhőkkel száll a galamb,
sír a galamb, szép vadgalamb,
"Megölték szegénykét!"

Jézust, akit Betlehemben
szűzen szült anyja, Mária,
Jézus királyt, Isten fiát,
jaj, megfeszítették!

Mégis eljött a Megváltó,
és a hívők öröme,
halottaiból feltámadt,
ahogy megígérte.

A hit, remény és szeretet
töltse ma be a szívedet,
a bűn zsoldosa ne legyél,
örök életre születted.

Galamb száll a felhők alatt,
felhők alatt száll a galamb,
a felhőkkel száll a galamb,
ne sírj galamb, szép vadgalamb,
Krisztus feltámadott!

Kerekes Zoltán

ISMERETLEN KATONA

Hol ringott bölcsőd, s hol szólt altatódal neked,
Édes anyanyelved hol tanultad, és gyermeki kacajjal,
Hol tetted meg, első lépteidet?

Életre teremtél nem a halálra, mégis vesztedet okozta,
A népek nagy csatája.
Ismeretlen katona eddig jutottál, ez volt megírva neked,
Vér áztatta magyar föld, magába temetett.

Neked nem jutott jövő, csak egy gazos hant maradt,
S a távolban aggódó szívekre, a szomorúság hálója tapadt.

Ráncos, könnyes szemét törli egy édesanya,
Nem a háborúnak szülte gyermekét, és mégis,
Hiába várta haza.

Régen volt világ, elfelejtett emberek, a gyökértelen jelen,
Nem törődik már veletek.
Lesz-e húsz év múlva, ki az ismeretlen hősnek gyertyát gyújt
Néha, s hoz egy szál virágot, a névtelen sírra?
Rabszolga nép lettünk, húzzuk az igát, lesz-e a jövőben,
Ki porladó csontok felett megáll, és elmond egy imát?

Kőfalusi Richárd

KÉPVISELŐ ÚR A VONATON 1. (A kutya)

Indulás a Parlamentből

Képviselő úr pisilés után, kézmosás közben elégedetten nézegette arcát a Parlament vécéjében lévő tükörben. Grimaszolt, és közben ilyeneket gondolt: Igen! Ez a gögős tekintet! Aha! Most jó! Igen! Akkor az elnéző mosoly! Te tényleg ilyen hülye vagy barátom? Akkor most hálás, de közben büszke tekintet, a mi miniszterelnökünk beszél! Hú! Ez nagyon jó lett! Na! Gyerünk! Rengeteg a tenivaló!

Kiment a mosdóból, kezét fogott pár ellenzéki képviselővel, azért óvatosan szétnézve, nehogy valami firkász meglássa, milyen jóban vannak, itt a kulisszák mögött, majd kiment az épületből, a kormányöröknek lazán oda intve. Elégedett volt magával, ma az összes szavazásnál azt a gombot nyomta, amit a frakcióvezető bekiabált. Papíron újabb Bizottsági tag lett, és átutalták már a költségtérítést is. Odaért az autóhoz, ahol már várta a sofőr, mikor hirtelen bevillant az agyába: A kutya! Az a rohadt dög!

Elővette a telefont, és hívta a titkárnőjét.

— Jucika! Hozza már le a kutyát a parkolóba! Nem elfelejtettem!

Türelmetlenül várt, a vonatindulásig nem sok ideje volt már, türelmetlenül dobolt ujjaival a kocsi tetején. Mikor Jucika leért, nyersen ráförmedt:

— Na végre, hogy ideért! Adja már ide ezt a dögöt!

A dög egy aranyos, fajtiszta dakszli kölyök volt, feketén csillogó orrocskával, kis gombolyaggá gömbölyödve. Vidéki unokahúgának vitte le, vidékre, IC-vonattal, mert imádta a vonatozást, a büfé kocsit, a laptopozást az első osztályon, meg amúgy is, ingyen van. Beszállt a kocsiba, és megveregette Lajos hátát:

— Mehetünk!

A kalauzlány

Katika a vonat végén állva lehunyta szemét, és élvezte, ahogy a napfény finoman simogatja arcát ezen a kora őszi jó időben. Fáradt volt, és gondolatai otthon, és mai nap történései körül jártak.

Nehéz napja volt, egyre durvábbak az emberek, ahogy nő a szegénység, úgy nő a potyautasok és a visszaélők száma. Ma is talált egy fénymásolt nyugdíjas utalványt, és több jegy nélküli utasa volt, akik arra hivatkoztak, dolgozni mennek, de nincs pénzük jegyre, a hajléktalanokról nem is beszélve, akik soha nem akartak elfogyni. Hiába sajnálta őket, fel kellett írnia az embereket, hajléktalanokat meg leszállítani, mert a vasút próbavásárlói képesek voltak bármilyen színjátékra, nem egy kollégát rúgtak már ki a lágyszívűsége miatt.

Lánya jutott eszébe, akit egyedül nevelt. Mi is lenne velük, ha őt elküldenék? Havi kilencven ezret keresett, plusz gyerektartás, ami vagy jött, vagy nem, attól függően, Józsi dolgozott e, vagy épp munkanélküliként tengette napjait.

Nagyon nehéz ma állást találni, meg amúgy is, ő már kalauzkodik lassan tíz éve, és nagyon szereti csinálni, a nehézségek ellenére is. Ritkán hívott rendőrt utashoz, általában megoldotta a problémát kedvességével. Remélte, ma már semmi gond nem lesz, ez lesz az utolsó útja a mai nap, és már nagyon várta a végét. Kinyitotta a szemét, fáradt arca mosolyra derült.

A találkozás

Képviselő úr lihegve sietett a peronon, egyik kezében a laptop táska, hóna alatt a kutya. Még öt perce volt az indulásig. Alig várta már, hogy a büfé kocsiban ülve elfogyassza a cigánypecsenyéjét, leöblítve pár Unicummal és sörrel.

Katika érdeklődéssel nézte a közeledő öltönyös embert, aki vörös fejjel, fújtatva közeledett a vonat felé. Biztos nem ide jön, mert csak tudja, kutyát nem lehet szállítani az IC-vonaton — gondolta. Akkor vajon hova siet ennyire?

Odaért mellé, ő illedelmesen köszönt, a válasz csak egy lenéző tekintet volt, és legnagyobb megdöbbenésére, az úr felszállt az első osztályba.

A konfliktus

Képviselő úr szétnézett, útitársait fürkészsze. Nem sokan voltak, egy nő telefonon beszélgetett, vele szemben lánya olvasott, két férfi fejét összehajtva csendesen beszélgetett, egy magányosan ülő fiatalember a gépén olvasott valamit. Ezért szerette az első osztályt, itt mindig kevesen voltak, és mindenki elvult a saját dolgával.

Leült egy szabad négyes üléshez, és elővette laptopját, hogy csatlakoztassa, a kutyát, pedig maga mellé rakta az ülésre. Ekkor árnyék vetült rá, és egy női hang megszólította:

— Jó napot kívánok! Uram! Az IC-vonaton nem lehet kutyát szállítani!

Felnézett, és egy harminc év körüli kalauznővel nézett farkasszemet.

— Micsoda! — csattant fel hangosan. — Ki mondja ezt?

— A MÁV szabályzata, uram! Egy óra múlva megy a gyors vonat, azon lehet, csak élő állatviteldíjat kell fizetni érte — válaszolt Katika udvariasan.

— Hagyjon már engem békén! Nincs jobb dolga, mint hogy engem baszogasson? Menjen, végezze a dolgát, ne engem piszkáljon! — förmedt rá Képviselő úr, majd bekapcsolta gépét.

Katika teljesen leforrázva állt, szétnézett, és látta, az utasok őket nézik. A megaláztatás érzésétől arca kipirult, és érezte, kezdi elveszíteni a türelmét.

— Uram! Legyen szíves leszállni a kutyájával, és átfáradni a gyorsvonatra — mondta visszafojtott indulattal.

— Maga még itt van? Menjen már a dolgára!

— Épp azt végzem! Legyen szíves leszállni, különben kénytelen leszek rendőrt hívni!

— Hívjon! Legfeljebb szalutál majd nekem! Nem tudja, hogy ki vagyok én? Most már tényleg hagyjon békén! — mondta felháborodott hangon a Képviselő úr, és tüntetőleg a gépét kezdte nyomogatni.

Katika leforrázva állt még ott pár másodpercig, majd sarkon fordult, és a közelgő szolgálattelvőhöz sietett.

Kellett ez nekem! — gondolta magában. — Indulás előtt egy perccel!

— Nem megyünk — mondta a menesztőnek. — Rendőrt kell hívnom!

— Komoly a dolog? Tudod, milyen szigorúak a késések miatt!

— Komoly! — válaszolta Katika, és beszaladt a pályaudvari rendőr-
őrsre.

— Miért nem megy már ez a kurva vonat — gondolta magában
Képviselő úr. — A büfé csak indulás után nyit ki!

Ekkor kinyílt az automata ajtó, és két rendőrrel jött a Katika,
nyomukban a szolgálattevővel, aki zöld tárcsáját hóna alá csapta.

— Ő az! — mutatott Katika Képviselő úrra.

— Jó napot kívánok! Mi a probléma? — köszönt az egyik rendőr.
— A személyi igazolványát kérném!

Képviselő úr hátradúlt, és megvetően bámult az egész bagázsra.
Az utasok érdeklődve figyelték a fejleményeket, s látták, ahogy be-
nyúl a zakója belső zsebébe, és egy vastag tárcából elővesz valami
plasztikkártyát, és hanyag mozdulattal odamutatja a rendőrnek,
aki tiszteleg, és Katikához fordulva ezt mondja:

— Sajnálom! Nem tehetünk semmit! Az úr képviselő, és a mentelmi
jog védi!

— Micsoda?! Neki lehet kutyát szállítani a vonaton? — háborodott
fel Katika.

— Nem tudunk mit csinálni! — felelte a rendőr, visszafojtott han-
gon. — Vízontlátásra! — fordult Képviselő úrhoz, aki a kutyust
simogatta éppen kitüntető módon, önelégült képpel.

— Ezt nem hiszem el! — emelte fel hangját Katika, és az utasoknak
is címezve folytatta: — Az emberek erre szavaztak, hogy egyesek
törvény felett álljanak? Hisz még jegyet se kell váltania! Maguknak
meg fizetni kell érte! — fordult oda az utasok felé. — Maguk, ha
kutyát hoznak fel ide, le kell szállniuk, vagy a rendőr szedi le a
vonatról önöket!

Az utasok zárkózott arccal bámultak rá, volt, aki az ablakon néze-
lődött kifelé.

A szolgálattevő türelmetlenül szólt közbe:

— Gyerünk már! Öt perc késésben vagyunk máris! Meg kell iga-
zolniom majd a késést!

— Így van! Ne, szarakodjunk, már annyit! — szólt közbe Képviselő
úr, kezével elbocsátó intést téve, miközben hasa nagyot kordult.

A vasutasok, és a rendőrök megfordultak, és ajtó felé indultak.
Katika torkát visszafojtott sírás kaparta, alig bírta könnyeit vissza-
tartani dühében, és szégyenében.

Leszálltak, köszöntek egymásnak, menesztés után a vonat elindult,
és Katikából kitört a sírás.

Képviselő úr, pedig megette a cigánypecsenyéjét, megitta az Unicumjait, söreit, a kutyus lepisilte a plüssülést, majd szépen hazaértek Képviselő úr vidéki kúriájába.

A vidéki unokahúg nagyon örült másnap a kutyának.

Katika, pedig írásbeli figyelmeztetést kapott vonatkésleltetésért, és tíz százalék alapbércsökkentést, így még nehezebben jöttek ki abból a kevésből is, ami rendelkezésükre állt.

Képviselő úr tovább nyomogatta a gombokat a parlamentben, kapta a költségtérítést, egyre több bizottságban lett tag, egyszóval, elégedett volt az étellel.

Képviselő úr szeret vonattal utazni, biztos találkozunk még vele!

KÉPVISELŐ ÚR A VONATON 2. (A pénztárca)

Otthon

Képviselő úr öklendezve húzta le a WC-t. Az az utolsó pálinka nem kellett, volna — gondolta, és rohant szellőztetni.

A felesége, Karola mogorván nézte, amint átrohan a nappalin negligsében.

— Lehet, hogy haragszik rám? — kérdezte magától Képviselő úr.
— Kít, érdekel! — válaszolt is egyből magának.

— Karola! Készítsd össze a dolgaim! Ma történelmi nap lesz a számunkra! Beválasztanak a Korrupcióellenes Bizottságba, és együtt küzdünk majd a korrupció ellen az elvtársakkal! Elő is irányoztunk rá 300 milliót! Kell a küzdelemhez a pénz! Ne felejtsek el a bátyáddal beszélni, hogy az ő ügyvédi irodájuk is kap majd megbízást!

Karola arca meglágyult, és segített összepakolni Képviselő úrnak, aki már rángatta fel a nadrágját, mert sietnie kellett, a vonat nem-sokára indult, és már jött is az ismerős taxis.

A vonaton

Képviselő úr beült a szokott helyére, első osztály, négyes ülés, szét-pakolt, nehogy odaférjen valaki még mellé, nem szeretett vegyülni az emberekkel.

Alig várta már, hogy elinduljon a vonat, szüksége volt egy gyógy sörre, és a büfé csak indulás után nyit ki.

Levette kabátját, és hirtelen megdermedt, valami nem volt rendben! Olyan könnyűnek tűnt a kabát! Odakapott a belső zsebéhez, és felhördült

— A pénztárca! A kurva életbe! Minden benne van! Országgyűlési igazolvány, parlamenti belépő, és pénz! Sok pénz!

Megnézte, telefonja ott van-e és örömmel konstatálta, azt nem hagyta otthon. Felhívta Karolát.

— Te figyelj! Otthon hagytam a pénztárcám! Valószínű, a másik kabátomban maradt! Hozd ki a következő vonathoz, megvárom az állomáson, add oda a kalauznak, az majd felhozza!

— Ne adj neki pénzt! Majd én elintézem! — sóhajtva hátradúlt. — Na, ez a nap is jól kezdődik!

Felállt, és elindult a büfé kocsiba, hátha valami ismerős büfés van, aki ismeri, hisz törzsvendég, add hitelbe egy sört, és igazolja a kalauznál, hogy ő tényleg országgyűlési képviselő. Szerencséje volt, a büfés ismerős volt, és a kalauz bár húzta a száját, nem szállította le. Mire Pestre ért, már egész jó kedve volt.

A kalauz

Rengetegen voltak, az emberek sora mintha nem akarna elfogyni, úgy hömpölygött a gyorsvonat felé. Fialatok vidáman csevegve, nevetgélve, öregek sietősen, hogy még helyet tudjanak foglalni, családok nagy csomagokkal megpakolva, csak jöttek, nagy volt a hangzavar.

A kalauz jókedvűen állt a vonat végén, minden kérdésre válaszolt:

— Igen! Ez a Pesti! — ez hangzott el szájából legtöbbször. Segített felszállni az idősebbeknek, a nagy csomagokkal érkezőknek, és rámosolygott minden széplányra.

Egyszer csak a tömegből kivált egy jól öltözött, magas, vékony, merev fehér arcú nő, odalépett a kalauz elé, és megszólította:

— Elnézést! Ön a kalauz?

A kalauz körülnézett, de nem látott magám kívül más egyenruhást.

— Igen! Én vagyok az! — sóhajtott beleegyezően.

— Meg szeretném kérni valamire! A férjem itthon hagyta a pénztárcáját, és szeretném, ha utána vinné! Tudja, ő képviselő, és rengeteg

dolga van! Sokszor azt se tudja, hol áll a feje — magyarázkodott az asszony.

— Elviszem, ha nem túl nagy! Tudja, nem tudom hova rakni, ahol biztonságban lenne!

— Köszönöm! Tessék, ez lenne az! Benne van az összes igazolványa, és van benne pénz is! Kérem, vigyázzon rá! — És elővett a kistáskájából egy akkora tárcát, hogy a kalauz nagyot nyelt, és nagyon csúnyát gondolt.

— Hova a túróba fogom én ezt rakni? — gondolta —, de az asszony olyan szemekkel meredt rá, hogy nem mondott nemet.

Berakta a kabátja alá, mert a belső zsebébe nem fért bele, nagyon kényelmetlen volt így dolgozni, ráadásul azt hitték, hogy állapotos, férfi létére, úgy kinyomta a tárcát a kabátját.

Mikor volt egy kis ideje, megnézte a tárcát, és szemei kimeredtek, úgy meglepődött.

— Jé! A Képviselő úr! Atyám! Mennyi pénz! Több havi fizetésem! Erre tényleg nagyon kell vigyázni!

Mire Pestre ért, rendesen leizzadt, és kellemesen elfáradt. Leszállt a vonatról, és elindult a mozdony felé, egy jó finom fekete járt az agyában, amit nemsokára felhörpint.

Képviselő úr és a nép találkozósa

Képviselő úr ingerült volt már nagyon, várta már a Korrupcióellenes Bizottság sok oszlopos tagja, ő meg itt tőköl egy koszos pályaudvaron. Csak nehogy elosszák a pénzt nélkülem — jutott eszébe, és a víz is kiverte hirtelen a homlokát. Szétnézet, és nem lett vidámabb attól, amit látott.

— Úristen! Jöjjön már az a vonat! — gondolta. Ennyi rossz arcú embert!

Öt perc alatt minimum öt koldust küldött el melegebb éghajlatra, és elborzadva látta a sok hajléktalant, akik a padokon éltek magánéletüket, műanyagpalackból olcsó bort ittak, néha összevesztek, majd kibékültek. A nők rikácsoltak, a férfiak köpködtek. Néha arra sétált két rendőr, de a hangzavar akkor sem lett kisebb. A vasutasok meg az emberek mindig siettek valahova, állandó volt a hangzavar. Képviselő úr számára minden perc felért egy órával, nem érezte biztonságban magát, és a pénztárcáját sem.

Remélem a hülye kalauz nem nyúl hozzá a pénzemhez! Azt sem tudom, pontosan mennyi van benne! Azt hiszem, úgy 3–4 százezer lehet. Tegnap otthagytam a klubban jó pár ezret!

Nem semmi éjszaka volt! El ne felejtsek Karolának venni valami apróságot, bár az a mulya testvére kap valami morzsát majd!

Végre megérkezett a vonat, elindult megkeresni a kalauzt, már jött is, hasa valamiért kidudorodott, elég viccesen nézett ki.

— Jó napot! Ön lenne a kalauz? — szólította meg, aki erre a kérdésre majdnem elröhögte magát, és valamiért körülnézet. Képviselő úr is automatikusan ezt tette, majd mivel nem látott semmi számára érdekes dolgot, visszafordult a kalauzhoz.

— Ön lenne a Képviselő úr?

— Igen! Hozott nekem valamit! Kérem szépen!

— Tessék — nyúlt be a kabátja alá, kihalászva a pénztárcát, világossá téve Képviselő úr számára, mi nyomta ki úgy a kalauz hasát.

Képviselő úr mohón kapott a tárca után, hatalmas megkönnyebbulést érezve, ami átcsapott hirtelen riadalomba, és kinyitotta a tárcát, megszámolni a pénzt.

A kalauz csak ott állt, és nézte.

— Úristen! Ez azt hiszi, hogy kap tőlem valamit! — villant be Képviselő úr agyába a felismerés. Hehe! Rosszul hiszi!

Megnyugodva látta, mindene megvan, pörgette a sok pénzt, hogy lás-a a kalauz, mennyi van, majd leereszkedő hangsúllyal azt mondta:

— Sajnos nincs apróm! — ezzel a belső zsebébe rakta a tárcát, sarkon fordult, és sietve elindult.

A kalauz először dermedten állt, arcára döbbenet ült ki, majd vörös lett, mint a rák, és elindult Képviselő úr után, sietve, aki szintén szaporázta lépteit.

— Tudok váltani! — lihegte Képviselő úr nyakába, aki nem fordult hátra, csak fülei vörösödtek el.

— Ezért nem szavaztam magára! Mert ilyen bunkó! — kiabált a kalauz. Képviselő úr még jobban belegyorsított.

— Nem is fogok magára szavazni! Sőt! Mindenkit erre bíztatok! Kell a francnak a maga pénze! Legalább megköszönte volna!

Képviselő úr behúzott, le hagyta a kalauzt, aki már nem is erőlködött, hogy utolérje, lemaradt, csak magában füstölgött.

Képviselő úrnak meg eszébe jutott egy régi történet, amikor még fiatal volt a demokráciánk, és ő is, lerakta egy kalauz, és még rendőrt is hívott rá, és még a kezét is kitekérték!

Neki! Na! Ezért utálja ő a kalauzokat!
Legközelebb talán azt is megtudjuk, miért rakták le Képviselő urat
a vonatról, és miért tekerték ki a kezét abban a fiatal demokráciában!

KÉPVISELŐ ÚR A VONATON 3. (A skandalum)

A jelen

Képviselő úr feszülten figyelt kifelé a vonat ablakán. Arca komor volt, már-már méltóságteljesnek mondható, homlokát összeráncolta, tekintete a messzi távont fürkészte, miközben öklével támasztotta busa fejét. A kupében vele együtt utazók tisztelettel nézték a Gondolkodó ember szobrát mintázó Képviselő urat, és mindannyian tudták, csakis a haza sorsát fellendítő gondolatok fogalmazódhatnak meg e busa fejben!

— Mennyi téhén! — gondolta Képviselő úr, és tovább nézte a tájat mélázva, ahogy elsuhant figyelő szemei előtt.

Ekkor nyílt az ajtó, egy határozott hang szólalt meg:

— Jó napot kívánok! Menetjegyeket kérem kezelésre!

Képviselő úr hirtelen felkapta a fejét, szemében a felismerés szikrája villant!

Igen! Ez az a kalauz! Remélem, nem ismer meg! — húzta be a nyakát, és kinézett az ablakon, a tehenek már eltűntek, behunyta szemét, hátha a kalauzzal is ez történik.

Ekkor valaki megérintette vállát, és ő összerezsent, akkor is így kezdődött...

A múlt

Képviselő úr nehezen ébredt fel, miközben a kalauz a vállát rázta, ő álmodott egy szép jövőt, magának és családtagjainak, jó zsíros állásokról, közpénzekről. Apja szavai jutottak eszébe, aki szintén Képviselő úr volt, csak egy másik rendszerben, ő mondta neki: - Fiam! Az a lényeg, hogy a népnek vezetőkre van szüksége! Olyanok, mint a birkák, és mi arra születtünk, hogy irányítsuk őket! Soha ne feledd, mi egy nagycsalád vagyunk! A Párt mindig mögötted áll, és segít, ha baj van!

Képviselő úr elmosolyodott álmában, és egy nyálcsepp kicsordult az állára. Majd hirtelen felriadt, mert valaki keményen megrázta, és hangosan beleszólt fülébe:

— Jó napot kívánok! Menetjegyét kérném kezelésre!

Képviselő úr büszkén nyúlt a belső zsebében lévő képviselő igazolványért, mely ingyenes utazásra jogosította fel az ország területén belül, bármilyen közlekedési eszközre, természetesen első osztályon. Épp tegnap nézegette otthon, és kicserélte a fényképet is benne, mert a régi előnytelenül mutatta be fotogén arcát, nem volt elég méltóságteljes a nézése rajta.

— Na! Mindjárt meglepődik ez a kis nyikhaj! Itt a parlament fenegyereke, a Képviselő úr! — gondolta magában, de ő lepődött meg, amikor a kalauz kivette kezéből az igazolványt, és azt mondta:

— Legyen szíves egy személyi igazolványt mutatni ehhez az igazolványhoz!

Képviselő úr őszintén meglepődött, mégis mit képzel ez magáról arcot vágott, majd önérzetesen összefonta karjait, és megkérdezte:

— Miért adnék én magának személyi igazolványt? Ki maga? Jóember! Hagyjon már engem békén! Adja csak vissza az igazolványom! Mégis, mit képzel magáról? — nyúlt az igazolványért, de legnagyobb meglepetésére a kalauz elhúzta előle, közölte, az igazolvány fényképcserés, így a MÁV szabályzata szerint hamisnak számít, és azért kér személyi igazolványt, hogy felírja az adatait a Képviselő úrnak. Erre a szemtelenségre előntötte az agyát a vér!

— Hívjon rendőrt! Igaz, annak sem adom oda az igazolványom! Én képviselő vagyok!

— Honnan tudjam, hogy ön képviselő, amikor a fénykép ki van cserélve az igazolványában? Ennyi erővel találhatta is! — mondta a kalauz, igazának tudatában.

— Micsoda! Maga barom! Gyanúsítani mer engem? Nem tudja kivel, beszél! — kiabálta felháborodottan.

— Hát ez az! Ezért kértem a személyi igazolványát! — mondta a kalauz higgadtan.

— Na! Azt várhatja!

— Akkor rendőrt hívok a következő állomásra!

— Hívjon! Leszarom! — ezzel hátat fordított, és a maga részéről a vitát lezárva, elkezdett kifelé bámulni az ablakon, magában tovább dohogva. Hogy mer így beszélni vele egy ilyen kis paraszt!

A rendőrök

A vonat begördült az állomásra, ahol több felszállni szándékozó utas között ott állt két rendőr is, gumibotjaikat lóbálva. Kíváncsian nézték a bejáró vonatot, vajon milyen probléma várja őket? Annyit tudtak csak, egy utassal van valami gondja a kalauznak.

A kalauz a harmadik kocsiból szállt le, és integetett nekik. Gyorsan elmondta, mi a probléma, fényképcserés képviselő igazolvány, ilyen-nel még ők sem találkoztak, komolynak tűnt a dolog. Felszálltak a kocsiba, és odaléptek képviselő úrhoz.

— Jó napot kívánok! Személyi igazolványt kérnénk!

— Ha lenne, akkor sem adnám oda, mert ott van a képviselő igazolványom! Kérem vissza! — szólalt meg Képviselő úr, aki közben rájött, a személyi igazolványát otthon hagyta, de még most sem értette, mit szarakodnak itt vele?

— Kedves uram! Egy fényképcserés igazolvánnyal nem igazolhatja magát! Elő kell, hogy állítsuk!

— Micsoda! — bödült el Képviselő úr. — Tudják kit, állítanak elő maguk! Nem tudják, hogy én ki vagyok!

— Hát éppen ez a probléma, uram! — válaszolta az egyik rendőr. — Megkérném, hogy jöjjön velünk, bevisszük a kapitányságra, majd ott leellenőrizzük az adatait!

— Jóemberek! Hagyjanak már nekem békét! Nekem fontos ülésen kell részt vennem!

— Azt most kénytelen lesz elhalasztani! Velünk kell jönnie! Kérem, álljon fel, és jöjjön önszántából, különben kénytelenek leszünk kényszerítő eszközt alkalmazni!

— Ha egy ujjal is hozzám érnek, feljelentem magukat! Kirúgatom mindannyiukat! — tajtékzott Képviselő úr.

A rendőrök szeme összevillant, és hirtelen az egyik megragadta Képviselő úr grabancát, és maga felé rántotta, a másik, pedig villámgyorsan kitekerte a kezét, és lebilincselte, majd elkezdték leterelni a vonatról.

Képviselő úr még sohasem volt ilyen helyzetben, próbált ellenállni, de annál rosszabb volt.

Válla majd kiszakadt a helyéből, ahogy durván leráncigálták a lépcsőkön. Mindenki őt nézte, ő, pedig végig átkozódott, a rendőrök és a kalauz felmenőit emlegetve, és a retorziót, ami rájuk vár majd.

A rendőrkocsiban is végig beszélt, egész addig, amíg nem kapott egy nagy taslit, akkor befogta a száját, csak magában füstölgött.

A kapitányságon

Berakták egy olyan helyiségbe, aminek két oldalán rács volt, meg két csupasz fal. Kint rendőrök rohangásztak le-föl, zajlott az élet. Néha megállt egy rendőr az előállító helyiség előtt, és bebámult. Képviselő úr megalázva érezte magát, és különböző bosszúterveket szőtt, hogy fogja kikészíteni a rendőröket, és a kalauzt.

Egyszer csak nyílt a kóter ajtaja, és egy rendőrtiszt lépett be.

— Jó napot, Képviselő úr! Tisztáztuk magát! Ön tényleg a Képviselő úr!

— Én mondtam! Kirúgatom az egész bagázst! — pattant fel Képviselő úr, önbizalmát visszanyerve. — És most vigyenek fel Pestre, mert fontos ülésem van!

A rendőr sűrű elnézések közepette kísérte ki a kocsihoz, ami szirénázva szállította úti céljához.

A főnök

— Nem rúgathatsz ki mindenkit! — mondta a Pártelnök. — Sőt! Ebből az ügyből, hogy jól jöjjünk ki, még elnézést is kell kérned! Majd azt mondjuk, idegileg fáradt voltál, mert rengeteg a dolgod, nagy teher nyomja a vállad, ezért viselkedtél így azokkal, akik szavaztak rád! Sokat kell még tanulnod! A kalauz kap majd pénzjutalmat, a rendőrök meg kapnak egy új faxot, vagy valamit, hogy fogják be a szájukat! Egyáltalán, hogy jutott eszedbe kicserélni a fényképet az igazolványodban?

— De hát olyan előnytelenül mutattam rajta! — mondta sírós hangon Képviselő úr. — Tényleg nem rúgathatom ki őket?

— Nem! Előnytelenül mutatna, szimpátiát éreznének az emberek a kalauz meg a rendőrök iránt, és szavazatokat veszítenénk! Majd valami más úton-módon keresztül megszívátjuk őket, de kifelé megbánást kell mutatnod! Tudod, köt a Pártfegyelem! Ne feledd, a Párt mindennekfelett!

Képviselő úr lehajtotta fejét, megértette. Másnap sajtótájékoztatón elmondta, mennyire bántja az eset, mindent megbánt, nagyon fáradt volt, mert a haza sorsának fellendítésén dolgozik teljes erejével. Az érintettektől elnézést kér, a kalauznak pénzjutalmat javasol, amiért ilyen becsületesen látja el munkáját, a Rendőrkapitányság, pedig kap egy új faxkészüléket, mert látta, hogy a régi már nem olyan jól működik.

A sajtómunkásai megtapsolták, és ő győztesen került ki a történetből, de attól kezdve utálja a kalauzokat.

Újra a jelen

Kinyitotta a szemét, és felmutatta az igazolványát, amely már plasztikból készült, a kalauz megköszönte és tovább állt. Képviselő úr örömmel konstataálta, a kalauz láthatóan megöregedett, és látszik rajta a sok munka. Bezzeg ő! Még mindig jól tartja magát!

Pedig mennyit dolgozik ő is, lassan már húsz éve! Meg is látszik az országon meg a bankszámláján! Kinézett az ablakon, öklével újra megtámasztva busa fejét.

— Jé! Mennyi tehén! Meg lovak is! Atyám!

KÉPVISELŐ ÚR A VONATON 4. (Gravitáció)

A Parlamenti évváró

Képviselő úr boldog volt és elégedett, sikeres évet tudhatott maga mögött. A bankszámlája gyarapodott, a családtagjai is jó helyekre kerültek, nem is igazán értette a híreket, amik valami válságról szóltak. Többen odamentek hozzá gratulálni, hogy idén csak háromszor nyomott más gombot, mint amit kellett volna, ez is jó érzéssel töltötte el. A Parlament éttermében üldögélve, pezsgőt iszogatva, olyan szépek látszott a világ! Ivott egy kis whiskyt is, és körülnézett, áldozatra vadászva, mert az italtól úgy érezte, mindent tud az Univerzum összes titka ott volt a fejében, és ezt meg akarta osztani valakivel.

— Helló! — integetett az egyik ellenzéki képviselő úrnak, de az riadt tekintettel visszaintegetett, majd sietve elindult a másik irányba. Képviselő úr elszomorodott, mert bölcsességeit nem tudta megosztani senkivel, mintha kerülték volna a többiek, pedig ő ilyenkor nagyon szeretett beszélgetni, és bölcsességeit megosztotta bárkivel, aki meghallgatta.

Így hát tovább ivott, egyedül, és nézte a nyüzsgést, a sok képviselőt, akik örültek, hogy vége az idei parlamenti évnek, és jön a jól megérdemelt pihenés, lehetőleg valami síparadicsomban.

Nagyon fárasztó volt az idei év! Volt, hogy hetente kétszer is be mentek a parlamentbe, és bizony előfordult az is, hogy nem tudta kiolvasni az összes újságot, amit ingyen osztogattak nekik. Bizony! Még az is megtörtént, hogy a levelezését se tudta megnézni, mert annyiszor kellett gombot nyomogatni! Kész csoda, hogy csak háromszor nyúlt mellé!

Ivott még egy whiskyt, és hirtelen tudatára ébredt, hogy ő mindenkit szeretne meghívni egy italra, csak az volt a baj, hogy itt mindent ingyen osztogattak. Erre ivott még egyet, és beléhasított a felismerés, hogy ő milyen gazdag! Szép karácsonyuk lesz, az már biztos! Azért jövőre majd jobban igyekeznek pénzt keresni, mert abból soha nem elég! Ránézett órájára, és rájött, hamarosan indulnia kell, mert a vonat nem vár! Azért nincs rajta bástya! Ezen jól röhögött magában, és imbolyogva elindult a kijárat felé, sorban elköszönve ünneplő képviselőtársaitól, akik már szintén jól álltak.

Kiment a Parlament parkolójába, amikor megcsapta a hideg levegő, majdnem kijózanodott, de eszébe jutott a vonaton lévő büfé kocsija, na, majd ott bepótolja a bepótolni valót! Még egyszer visszanezített a méltóságteljes épületre, és az jutott eszébe, lehet, hogy már csak tavaszig fog ide járni. Kicsit elszomorodott, de azért nem annyira, hisz vannak kapcsolatai, majd lesz valahogy! Irány a vasútállomás!

A vonat végén

Nagyon hideg volt! A kalauz egy pénztáros kollégával beszélgetett a vonat végén, sűrűn toporogva, és ujjaikat fújkaálva. A közelgő karácsony volt a téma, és a pénztelenség.

— Majd berakjuk a karácsonyfa alá a befizetett csekkeket, és azt nézegetjük! — mondta a pénztáros.

— Ja! Ennyi pénzből, amit kaptunk, másra nem is nagyon futja! Szégyen! Itt vagyok már húsz éve, és kaptam kilencvenezer forintot! Ebből megélni se lehet, nemhogy ajándékot venni! — válaszolt a kalauz.

Mindketten fáradtak voltak már, így a nap végén. A kalauz alig várta már, hogy hazaérjen. Az utolsó IC-vonaton mindig sokan voltak, percenként kérdeztek valamit a kalauztól, aki kedvesen válaszolt. Az emberek többsége munkából ment hazafelé, arcuk fáradt volt, és gyűrött. A mindennapi hajsza nyomai ott voltak minden ember hangulatán.

A pénztáros egyszer csak így szólt a kalauzhoz:

— Nézd már azt az arcot! Ő biztos jól érzi már magát! — ezzel egy imbolygó alakra mutatott, aki a vonat felé közelített.

— A Képviselő úr! — kiáltott fel a kalauz. — Egyszer hoztam neki egy pénztárcát, és nagyon bunkó volt velem!

Elmesélte a pénztárosnak, és együttesen megállapították, a neki biztos nem lesz anyagi gondja karácsonykor. Közben érdeklődéssel figyelték, Képviselő úr küzdelmét a lépcsőkkel.

A büfében

Teli volt a büfé kocsi. Miklós a pincér asztaltól asztalig haladva vette fel a rendeléseket. Ilyenkor, este sokan ettek is, volt dolog elég, de ennek csak örültek Ernővel, a szakáccsal, mert ez azt jelentette, ki tudják fizetni a bérleti díjat a vasútnak, és még marad is.

Éppen két hölgy rendelését vette fel, amikor megjelent Képviselő úr, kétségbeesetten nézve körül, látva mennyien vannak. Örömmel vette észre, ahol Miklós a rendelést veszi fel, van még egy szabad hely.

Odatörtöttet, és meg se kérdezve szabad-e, lehuppant a két hölgygel szemben, akik csodálkozó tekintettel néztek rá.

— Jó estét! — köszönt az egyik.

— 'stét! — mormolta elharapva a szót Képviselő úr, nagyon szomjas volt már. Miklós felvette a rendelést mindenkitől, majd elment a dolgára. Képviselő úr megkapta italát, előrelátóan kettőt is rendelt, és mikor megitta, új erőre kapott, és a hölgyekkel beszélgetést kezdeményezett. Elbűvölőnek érezte magát, és jóképűnek. Szellemesnek szánt megjegyzésekkel próbálta szórakoztatni asztaltársait, akik már nagyon várták vacsorájukat, és szívük szerint szabadultak volna Képviselő úrtól, aki már szexuális célzásokkal traktálta őket, miközben szeme fénye megtört, a nyelve, pedig akadozott.

Ekkor a kalauz lépett be, hangosan köszönt, és a menetjegyeket kérte. Az egyik hölgy felállt, és odasétált a kalauzhoz, súgott valamit a fülébe, az asztaluk felé pislantva közben.

Képviselő úr szemei ekkor már igencsak keresztben álltak, csuklott, és nagyon romantikus hangulatba került. Felajánlotta az asztalnál maradt hölgynek szexuális szolgálatait, aki erre lebunkózta. Ekkor ért oda a kalauz, és odahajolt Képviselő úr füléhez, és ezt súgta bele:

— Képviselő úr! Én tudom kicsoda maga! Ha nem megy vissza a helyére, akkor ebből újságcikk lesz!

Képviselő úr belenézett a kalauz szemébe, és egyből kijózanodott. Felállt, és bizonytalanul bár, de elment az első osztályú kocsiba, ott, pedig leült az egyik üres ülésre, és már hortyogott is.

Végállomás

Képviselő úr arra riadt fel, hogy mindenki elkezdett készülődni a leszálláshoz. Fáj a feje, és hányingere volt. Hirtelen eszébe jutott a büfé kocsiban történt megaláztatása, és rettentő dühös lett. Összeszedelőzködött, a vonat megállt, az emberek elkezdtek leszállni, de ő inkább bement a WC-be, és hányt egy egészségeset, még mindig részeg volt.

Utolsónak hagyta el a kocsit, akadozó lábakkal elkezdett leszállni ő is, mikor meglátta a kalauzt, aki egy fémtárcsát lóbált a kezében, és fütyörészve sétált a vonat mellett. Képviselő úr agyát elöntötte a méreg! Ez a kis senki alázta meg! Most jól megmondja neki! A lépcsőn állva megszólította, és elkezdte szentbeszédét.

— Idefigyeljen! Nem tudja maga, kit alázott így meg! Én Képviselő úr vagyok! Tudja meg, ennek még lesz következménye!

A kalauz megállt, és érdeklődő arccal bámult Képviselő úrra, aki egyre jobban belemelegedett.

— Mi hozzuk a törvényeket, amiket maguknak be kell tartaniuk! Hukk! Mi képviseljük a mindent, akarom mondani a törvényeket! Hukk! Sőt! A törvények felett állunk!

Mikor ehhez a részhez ért beszédében, egy heves mozdulatot tett, lába megcsúszott a síkos lépcsőn, és egy kecses mozdulattal a levegőbe repült. Testének tömege elért egy szintre, mikor szinte teljesen súlytalan volt, majd a föld tömegvonzása hatni kezdett rá, és a kalauz ámuló szemei előtt arccal a betonnak csapódott. Hatalmasat csattant!

A kalauz odaugrott hozzá, és a hátára fordította. Képviselő úr nagyon csúnya látványt nyújtott, orra belapult, legalább két foga letört, és homlokán hatalmas duzzanat keletkezett.

Egy kocsivizsgáló rohant oda segíteni, miközben a kalauz a mentőket hívta. Képviselő úr, pedig hortyogott.

Mire a mentők kiérkeztek, már magához tért, és a vasutasokkal vitázott, szidva őket, minek hívtak hozzá mentőt, ő teljesen jól van, ne korlátozzák az ő szabadságját!

Összeveszett a mentősökkel is egy perc alatt.

— Nem tudják én, ki vagyok! — kezdte szokásos mondókáját nagy hangon, vért fröcskölve közben a közelében állókra.

— Egy részeg, aki egy hatalmasat bukott! — válaszolta meg az egyik mentős Képviselő úr kérdését. — És aki most szépen beszáll a mentőkocsiba! Ha meg nem, akkor meg segítünk!

Ennek a szép invitálásnak Képviselő úr se tudott ellenállni, hagyta magát odavezetni a kocsihoz, és közben arra gondolt, ezek nem tudják, ki vagyok én! Majd én megmutatom nekik! Meg én!

Képviselő úr sokáig nem utazik vonattal ezek után, de még sok kaland vár rá!

KÉPVISELŐ ÚR A VONATON 5. (A baleset)

Indulás előtt

Képviselő úr önmaga fontosságának tudatában, elmélyülve turkálta orrát, miközben kifelé bámult az IC-vonat első osztályának ablakán. Büszke volt nagyon magára, bekerült a napi sajtóba a neve! Lassan már húsz éve Képviselő úr, és egy újságíró kiderítette, hogy egyszer sem szólalt fel a Parlamentben! Azért ez teljesítmény!

Nosztalgiával gondolt vissza arra, amikor egyszer majdnem felszólalt, de pont akkor jött rá a hasmars. Pech!

A gombok nyomogatásában viszont jeleskedett! Nagy ritkán nyúlt csak mellé, akkor is meg tudta magyarázni. Hiába, ő is csak emberből van! Még ha Képviselő úrnak is hívják!

Ránézett Rolex karórájára, még öt perc volt indulásig. Felsőhajtott, indulhatna már a vonat, vágyott már a büfé kocsiban elfogyasztható whiskyre, sörre.

A kalauz elindul

A kalauz fütyült, karját felemelve hozzájárult a menesztéshez, a vonat döcögve elindult, és így tett a kalauz is, döcögés nélkül. Kinyitotta az első fülke ajtaját, udvariasan köszönt, menetjegyeket kért.

Nem sokan utaztak aznap, nyugodt útnak nézett elébe, reményei szerint, bár, ez nem az utas számon múlt, mint tapasztalta már.

— Jó napot kívánok! Menetjegyeket kérem kezelésre! — köszönt be a harmadik fülkébe, ahol hárman ültek, egy idősebb házaspár, és egy fiatalt egyetemistafió. Láthatóan egy család voltak, a férfiak öltönyben, nyakkendőben, a hölgy, pedig csinos ruhában üldögélve merültek bele a beszélgetésbe. A fiú szinte haragosan nézett a kalauzra, mintha azt akarná mondani, hogy meri megzavarni őket? A házaspár kezében már ott volt a menetjegy, és a kedvezményre jogosító igazolványok, átadták a kalauznak, aki lekezelte a jegyeket, majd megköszönve visszaadta azokat. A fiú kelletlen arccal, nagy sóhaj kíséretében felállt, levette a táskáját a csomagtartóról, majd lassan turkálva elkezdte keresgélni a jegyét. A kalauz mosolyogva állt az ajtóban, türelmesen várt. Végül meglett a jegy, a fiú odaadta, majd visszahuppant az ülésre. Amikor a kalauz a diákigazolványát kérte, dühösen felpattant, elkezdett turkálni táskájában, közben megjegyezte:

— Megkeresem! Bár nem vagyok biztos benne, hogy joga van hozzá, hogy megnézze!

A kalauz mosolyogva válaszolt:

— Miközben keresi az igazolványt, megkérdezném, ön ugye jogtan hallgató?

— Honnan tudja? — kérdezte a fiú meglepetten.

— Sejtettem! És ugye ötödéves?

— Igen!

— Nos! Ha ön jogász lesz, akkor megkérném arra, nézzen majd utána, mi a joga egy kalauznak! Sőt! Mik a kötelességei! Köszönöm!

A fiú mérgesen megmutatta az igazolványát, a kalauz elköszönt, a házaspár is köszönt, a fiú durcás arccal, keresztbefont karral meredt maga elé.

A kalauz továbbment, dolgozott. Épp egy fülkében adott információt, amikor valaki megérintette a vállát. Hátranézett, a jogászfő állt mögötte.

— Szeretnék magával beszélni! — mondta zavartan.

— Egy pillanat! Látja, dolgozom! — a kalauz kimerítő információt adott, nem kapkodta el, eközben a fiú zavartan toporgott mögötte.

— Igen? Tessék? — fordult meg végre a kalauz. — Mi a probléma?

— Szeretnék elnézést kérni! Rájöttem igaza volt!

— Semmi gond! Előfordul az emberrel, hogy nincs tisztában dolgokkal! Minden jót kívánok!

— Köszönöm! — nyújtotta kezét a fiú. Mosolyogva kezét ráztak, és mindketten könnyebbnek érezték magukat.

Elered az ónos eső

Dénes kicsit szédült. Megivott pár pohárával, barátaival, most kint várta a vonatot az állomáson. Szüleihez utazott haza, vége volt a vizsgaidőszaknak, azt ünnepelték egy kis ivászattal összekötve. Szerelmére gondolt, de jó lesz újra átölelni! Rég látták már egymást, nagyon várta már a találkozást.

— Jöhetne már a vonat — gondolta. — Fázom! Meg vécézni se ártana.

Hirtelen eleredt az ónos eső, a peron azonnal jégpáncéllá változott.

— Na! Még csak ez hiányzott! Így is majd meg fagyok!

A hangosbemondó közölte a vonat érkezését, az emberek óvatosan lépkedve elindultak a második vágány felé. Dénes is sodródott az emberekkel. Messziről már látszottak a vonat fényei, és ahogy haladt be az állomásra, végig hangosan dudált. Vigyázz! Jövök!

Eközben Képviselő úr...

Eközben Képviselő úr már a harmadik whiskynél és sörnél tartott. Jól érezte magát, egészen átmelegedett. Elhatározta, nem is megy el a bizottsági ülésre, hanem beugrik a Szlovák étterembe, eszik egy sztrapacskát, köménymagos sertéssülttel, azt leöblíti pár korsó sörrel. Majd talál valami kifogást!

— Igen! Amúgy is! Kinek mi köze hozzá, ő mit csinál! Elvégre ő a Képviselő úr! Utalják a pénzt, az a lényeg!

Várta már az érkezést, legszívesebben már ott ült volna az étteremben.

A baleset

A peron jégpályára hasonlított, az emberek csúszkálva közlekedtek, egy néni el is esett. Dénes segített neki felkelni, a néni hálásan köszönte meg.

— Nagyon szívesen! — háráította el a hálálkodást a fiú, majd továbbindult az érkező vonat elé. Még mindig szédült, cipője talpa, pedig nagyon csúszott. Kiállt a peron szélére, mely lejtett, és nézte a közeledő vasparipát.

— Na végre! Itt a vonat! Irány haza! — mosolyodott el, és tenni akart egy lépést hátra, mert úgy érezte, túl közel áll. Megcsúszott,

lába kiment alóla, kétségbeesetten próbálta visszanyerni egyensúlyát, de érezte, nem fog menni. Előredűlt, keze a semmit markolta, feje összetalálkozott a mozdonyal, nagyot csattant, és többé már nem volt tudatánál, testét kidobta a vonat ereje, repült vagy tíz métert, majd hátára esett, koponyáját a betonba verve.

Többen sikítottak, a vonat fülsértő csikorgással állt meg.

A kalauz leszállt, és odasietett Déneshez, aki hátán feküdve, furcsa, horkantó hangokat hallatott. Fejéből folyt a vér, elkeveredve az esővel. Körbeállták, valaki egy esernyőt tartott fölé, és megrendülten nézték, miként távozik belőle az élet. A jogászfű is ott állt, nézte a számára ismeretlen fiatal, aki annyi idős lehetett, mint ő, és keze ökölbe szorult tehetetlenségében. A kalauz hívta a mentőket, bár látta, semmi remény.

Ott álltak, ázva, az eső mosta arcukat, de ők nem törődtek vele, szívük majd megszakadt egy ilyen értelmetlen baleset miatt.

Képviselő úr meglepődik

A vonat már több mint félórája állt, Képviselő úr kezdett ideges lenni. Kinézett az ablakon, embereket látott, akik körbeálltak valamit, a büfés közölte, baleset történt.

— Mi történhetett? — töprengett Képviselő úr. — Megnézem!

Megitta negyedik whisky-jét, ivott rá egy korty sört, és leszállt a vonatról. Különös látvány tárult szeme elé, emberek fedetlen fővel álltak körbe a zuhogó ónos esőben egy földön fekvő fiatalembert, akinek fejéből ömlött a vér, valaki esernyőt tartva fölé. Messziről mentőautó szirénázása hallatszott.

— Hülyék ezek? — kérdezte magában Képviselő úr. — Nem látják, hogy ennek már vége? Ezért állunk?

Elöntötte a vér az agyát. Nincs semmi előttük, a vonat meg itt áll, amikor ő siet! Na! Majd ő intézkedik!

Már messziről elkezdett kiabálni a kalauznak:

— Miért nem megyünk már tovább? Nem látják, hogy ennek már úgyis mindegy? — mutatott rá a fiúra. — Ezért ne álljunk itt! Majd elviszik a hullaszállítók!

Várta hatását mondandójának, ami nem is maradt el. Ketten is elindultak felé, a kalauz, és egy fiatalember, kezüket ökölbe szorítva, szikrázó szemekkel.

— Most megdöglesz! Szétverem a pofád! — kiabálta egyikük, hogy ki, azt már nem figyelte meg Képviselő úr, mert hirtelen szükségét érezte az odébbállásnak. Felrohant a büfé kocsi meghitt melegébe, visszanézve, utána jönnek-e, de nem követték. Lihegve lerogyott helyére, és rendelt még egy whiskyt ijedtében. Felhajtotta, és kinézett az ablakon. Épp rakták be a fiút a mentőautóba, akinek életéért sajnos hiába küzdöttek, tizenhét perc múlva meghalt.

Nem értette az egészet. Miért akarták megverni? Ót! Képviselő urat! Aki csak jót akart! Hisz igaza volt! Nem értenek ezek az egyszerű emberek semmit!

— Nem tudják, ezek ki vagyok én! Majd megtudják!
Ettől megnyugodott, és elkezdte turkálni az orrát.

KÉPVISELŐ ÚR KÖNNYES BÚCSÚJA A PARLAMENTTŐL

Hát eljött a búcsú ideje Könnyes szemmel simogatta meg székét, ahol húsz kemény éven át védte a demokráciát a fasiszta, náci hadaktól, és degeszre kereste magát, az összes rokont zsíros állásokhoz jutatva. Felsőhajtott. Ennek most vége!

Istenem! Pártom! Mennyi újságot kiolvasott ebben a székben ülve! Milyen jó is volt olvasni az antirasszista felvonulásokról a nácik ellen, akikkel ijesztgették a jó népet! Aztán mindig jól berúgtak, és a régi szép időkön nosztalgiáztak, amikor még éles lőszerrel is lövethettek.

Mennyi mindenem keresztülment a húsz év alatt! A sok fárasztó szavazás, olyan dolgokról, amiből egy kukkot sem értett. Hányszor nyúlt mellé, és hogy leszidták érte! Utána mindig jót nevettek! Akkor is itt ült, amikor „véletlenül” megnyomta a mellette ülő Képviselő úr szavazógombját, aki történetesen éppen vécén volt. Mekkora felhajtás lett belőle!

Nem volt könnyű, az már biztos! A sok hálátlan ezt nem értheti, akik most ellene szavaztak! Ellene, aki annyi mindent tett a családjáért! Eh! Nem értik ezek a népi demokráciát! Vagy csak simán demokráciát? Sose volt biztos teljesen benne, melyiket is kell mondanania.

Büszke volt a Pártra! Szép eredményeket értek el együtt! Megtanulta a Párttól az önkritikát, és a szerénységet. Nem is vett öt háznál többet, mert kicsit puritánnak tartotta magát, ezért helikoptere sem volt.

Komolyan vette a reformokat, melyek a nép butaságán buktak meg. Hej! Azok a tenderek! A sok kiszervezés, a sok külsős cég, akik mind rokonokból, ismerősökből álltak!

Ez a szélsőséges náci banda még a kákán is csomót keres! Hát nem kezelték talán a válságot? De kezelték! Bár nem teljesen értette, milyen válságról volt szó, mert ő jobban élt, mint négy éve.

Még egyszer körülnézett, szemét elöntötte a könny, majd hátat fordított, és halkán, de határozottan maga elé dünnögte:

— Akkor is éljen a Párt!

VONATÚTON

A Nagy—Büdöske—Napfényes útvonalon közlekedő vonat lassú méltósággal indul útjára. A vonat utasainak többsége arra törekszik, hogy a vasúttársaság a lehető legkevesebbet vágja zsebre pénzükből, mert abból az utóbbi években egyre kevesebb akad. Ennek érdekében mindenféle trükköket vetnek be, amelyek a leleményesség széles skáláját ölelik fel.

A vonaton végigsétálva a társadalom mindenféle rétegét megtalálhatjuk. Az első osztályon, melyet beleng a parfüm illata, tehetősebbek utaznak, olvasgatva, vagy csendben beszélgetve, magas röptű dolgokról, melyeket egyszerű halandó talán ésszel fel sem tud fogni! Csak úgy röpködnek az idegen szavak, melyek letaglóznák az egyszerű másodosztályon utazókat!

— Ez releváns! Abszolút szarkasztikus!

— Igen! Adekvát!

No! Szerintem ennyi elég is az első osztályból, ahol alig vannak! Nézzünk át a másodosztályra!

Ahogy átlépünk a másodosztályú világba, az első, ami szemünkbe ötlik, az a zsúfoltság, a zaj, és különböző ételek szagai. Nem tudom, megfigyelte e már a kedves olvasó, ha valaki vonatra száll, az első dolga kibontani az elemózsiás batyut, és nekilátni a früstöknek,

ami lehet éppen kenyér, szalámi, paprikával, paradicsommal, vagy zsíros kenyér lila hagymával, van aki, pedig, sült csirkecombon rágódik. A végállomáson alig győzik takarítani a sok ételmaradékot.

A folyósón, ami tele van táskákkal, emberekkel, gyermekek fogócskáznak, sikítózva, az anyukák és az utasok idegeit próbára téve.

A vonat elengedhetetlen tartozéka a kalauz. Az ő dolga, hogy a leleményes trükköket leleplezze, és behajtsa a vasúttársaság jogos követelését. Kísérjük végig egy útján!

Az első osztályon kezdi meg munkáját. Udvariasan beköszön a kupéba, az utasok méla undorral fejezik be izgalmas olvasmányukat, magasröptű beszélgetéseiket, és elkezdik keresgélni a menetjegyüket. Természetesen nem köszönnek vissza. Az ember csak nem köszön vissza egy tartozéknak!

A tartozék valami kedvezményre jogosító igazolványt kér! Ez már tényleg felháborító, sugallja az első osztályú utasok arckifejezése. Mit képzelsz ez magáról? Nem tudja, hogy mi kik vagyunk?

Lassan átérünk a másodosztályra, ahol az első utas a személyi igazolványát nyújtja át, menetjegy gyanánt.

— Nem kaptam meg a fizetésem! — motyogja zavartan, szégyenkezve. A kalauz felírja, bár sajnálja, de nem tehet mást, őt is bármikor ellenőrizhetik.

Utána sorban jönnek a trükkök százai, amikről nem kell mindenkinek tudni! Fénymásolt, átruházott igazolványok Ceruzával beírt igazolványszámok a bérleten, melyet így akár egy egész falu használhat. Satöbbi! Satöbbi! Ahogy nő a szegénység, úgy nő egyenes arányban a találékonyság!

Mert utazni, muszáj!

A vonat méltóságteljesen begördül a végállomásra, ahol várják a rokonok ismerősök rég nem látott szeretteiket, és boldogan ölelik meg egymást. Mindenki szerencsésen megérkezett!

ÚGYSEM VÁLTOZIK SEMMI!?

Hajnali öt órakor toporgok a buszmegállóban, lábam majdnem lefagy, nagyon hideg van. Jöhetne már a busz! Végre bekanyarodik, méltóságteljesen, mintha egy őskori szörnyeteg közeledne, nagy

hanggal fékez, az ajtók csattanva kivágódnak, gyorsan felpattanok, már indulunk is! Vagyis csak indulnánk! Egy nő bukkan fel a semmiből, integet, kiabál, a sofőr, pedig lefékez, kinyitja az ajtót, felengedi.

Ekkor ismerem meg a hölgyet, munkahelyemen takarítónő. Szegevény liheg, fújtat, kezében három szatyor, meg egy táska. Megismer, lehuppan mellém. Köszönünk egymásnak, udvarias beszélgetésbe kezdünk.

Kiderül, szabadságon lenne, de betegség miatt be kell mennie, dolgozni. Mesél anyósáról, akit házisárcánynak becéz, hogy zsarnokoskodik felette, most volt combnyaktörése, csak ő látogatja, és egyfolytában ugráltatja.

Majd szóba kerül férje, és két lánya. Férje munkanélküli, egy fillért sem kap már, nem tud elhelyezkedni sehol, a kisebbik lánya pályakezdőként nem kap munkát, ebben a hónapban kapott ötezer forintot, és talán majd februártól folyósítják a munkanélküli segílyt, havi 28 000 forintot. Húsfeldolgozó szakmája és boltvezetői képessége van, és csak akkor alkalmaznák, ha lenne szakmai gyakorlata, de mivel nem veszik fel sehová, így nem is lesz neki. Ördögi kör ez! Tiszta 22-es csapdája! Nagyobbik lánya Olaszországban él, immár két éve. Neki sem fenékiig tejföl az élete, kemény ott is az élet, de legalább van munkahelye. Segíteni sajnos nem tud még, de nem is várja el!

Ennyit tudtam meg körülbelül öt perc alatt. Kérdezem, hogy akkor miből élnek? Azt feleli, igazából ő sem tudja, tologatják a csekket ide-oda. Egyszer a fűtést nem fizetik be, másszor a közös költséget. A villanyt rendszeresen fizetik, mert azt, muszáj, kikapcsolják gyorsan, ha nincs fizetve. Idén karácsonyfájuk sem lesz, ajándék meg csak a kisebbik lánynak lesz.

Bólogatok, nem könnyű az élet! Mondom, remélem jövőre jobb lesz, jönnie kell valami változásnak, ez így nem mehet tovább, hogy berrabszolgaként tengetjük életünket. Rám néz, tekintete mintha azt mondaná, beteg vagy te kisfiam! Azt mondja, úgy sem változik itt semmi, mert mindig az van, amit ők akarnak, el van ez már döntve!

Kérdem, kik azok az ők?

Hát a nagyjaink, tudom meg. Akik ellen semmi esélye a kis embernek, mert itt már minden előre le van zsírozva, ők, amit eldöntenek, az úgy is van!

Vitába szállok veled. Kifejtem neked, hogy lehet változtatni, csak akarni kell, mi se, vagyunk semmivel se rosszabbak, se kevesebbek, mint a „nagyjaink”, és igenis van beleszólásunk az életünkbe! Megkérdem, elmegy-e szavazni jövő tavasszal? Megint úgy néz rám, mintha gyengeelméjű lennék, és közli velem, most sem megy el, mert el van az már döntve, és amúgy sem volt soha, nincs értelme szerinte.

Felsóhajtok, kinézek az ablakon. Minden fehérbe öltözött, nagyon szép látvány, ahogy a fák szinte világítanak tiszta fehér fényükkel az út mentén. Mindjárt odaérünk a munkahelyünkre, leszállunk, és elkezdjük mindennapi robotunkat. Nem beszélgetünk már, mindketten gondolatainkba merülünk. Leszállunk a buszról, elköszönünk egymástól, jó munkát kívánva.

Elnézem, ahogy szatyraival óvatosan lépeget a jeges talajon, hogy el ne csússzon, és szívem megtelik szeretettel és sajnálattal iránta. Mennyit szenved, dolgozik, küzd az életben! A kis keresetéből eltartja férjét, kisebbik lányát, anyósát ápolja! Igen nagy szíve van! Kemény asszony, aki helytáll az életben! Minden tiszteletet megérdemel!

Adja az Isten, hogy jövő tavasszal legyen változás életében! Adja az Isten, hogy rájöjjön, igenis tud változtatni a sorsán! Adjon az Isten szebb jövőt!

A KISFIÚ ÉS A KALAUZ IGAZ TÖRTÉNETE

Indulás előtt

A kisfiú jókedvűen ébredt. Ma utaznak anyával, vonattal mennek! Izgult. Még soha nem ült vonaton! Kipattant az ágyból, elővette a vonatos könyvét, elkezdte nézegetni a vasparipákat ábrázolva. Hú, de jó lesz! Boldogan elmosolyodott. Vonattal mennek!

Eközben édesanyja a konyhában üldögélt, kócosan, gyűrött fűrdőköpenyben, néha belekortyolva kávéjába, mereven maga elé bámulva. Gondolatai a pénz körül jártak. Ha megveszi a gyereknek az 50%-os oda-vissza szóló menetjegyet, akkor nem futja szendvicse, enni márpedig kell!

Utazniuk kellett, hivatalos ügyet intézni, és a gyermeket egyedül nem hagyhatta otthon. Volt férje abszolút megbízhatatlanná vált. Mióta nem volt munkája, kétes alakokkal töltötte idejét, olcsó kannás

bort vedelve, a fiúra már hónapok óta rá se nézett, amit, mondjuk annyira nem is bánt.

Bözse mama több száz kilométerre lakott, Kata mama, szegény kórházban volt.

— Nincs mese! Hazudni kell! — döntötte el magában.

A vonaton

Öten voltak a fülkében. Két egyetemista lány, akik halkán beszélgettek, egy bácsi újságot olvasott, az anya feszülten bámult maga elé, a kisfiú a tájat nézte, ami egészen elvarázsolta. Minden olyan új volt! Látott tanyákat, lovakat, integető gyerekeket, és az ég gyönyörű kék volt! Jól érezte magát, csak egy dolog zavarta, amit anyukája mondott neki, indulás előtt, a lelkére kötve százszor, hogy mit mondjon, ha kérdezik. Megígérte, mert szerette anyukáját, de nem értette.

Ekkor nyílt a fülke ajtaja, és egy határozott hang szólalt meg:

— Jó napot kívánok! Menetjegyeket kérném kezelésre!

A kalauz volt az. Még soha nem látott élőben kalauzt! Jól megnézte magának. Tetszett neki az egyenruhája, és hogy mindenki adta a kérésére a menetjegyet, ami neki nincs, és ezt nagyon sajnálta.

A lányok adták először a jegyet, a kalauz igazolványt is kért hozzá, megnézte, majd visszaadta, megköszönve. A bácsi valami igazolványt mutatott, amit a kalauz szintén megköszönt, majd anyukájához fordult, aki láthatólag feszülten nyújtotta át menetjegyét. A kalauz lekezelte, majd megkérdezte:

— A kisfiúnak nem kell még jegy?

— Még nincs hatéves!

A kalauz jól megnézte magának a kisfiút, mosolygott a szeme, és ezt kérdezte:

— Tényleg nem vagy még hatéves?

A fiú zavartan nézett anyukájára, segítséget várva tőle, de ő zavartan markolászta táskáját, nem nézett fiára.

— Még nem! — bökte ki nehezen préselve ki magából a szavakat, egész bele is vörösödött.

— És a sulis hogy megy? — kérdezte a kalauz.

— Jól! Már sok dicséretet kaptam! — mondta büszkén.

Anyukája lehajtott fejt, kezét összekulcsolva ölében ült, vállát behúzva.

A kalauz megvakarta fejét, és így szólt:

— Asszonyom! Ráérne egy percre? Szeretnék önnel beszélni. Ne aggódj öcsi! Mindjárt visszajön anyukád!

Anyukája felállt, és követte a kalauzt a peronra, ő ott maradt a társasággal a fülkében, akik mind furcsán bámultak rá, de nem törődött ezzel, csak azon járt az agya:

— Miért nézett anya rám ilyen dühösen?

A peronon

— Asszonyom! Azzal kezdeném, nem akarom megbüntetni! Ne ijedjen meg! Egyet szeretnék kérni öntől! Ne szidja le a fiát!

A nő értetlenkedve nézett rá. Nem erre számított.

A kalauz folytatta:

— Higgye el, megértem a problémáját! Elmesélek önnek valamit, ami velem történt meg gyerekkoromban. Én is elmúltam hatéves, és nem volt elég pénzünk, de utaznunk kellett. Anyám megkért, titkoljam el a koromat. Nos! Lebuktunk! A kalauz megbüntetett minket, vagyis édesanyámat, egy roppant megalázó procedúra kíséretében, és anyám rajtam vezette le a dühét! Nem szeretném, ha önökkel is ez történne! Kérem, ne tanítsa a gyereket hazugságra, és ne büntesse meg azért, mert nem hazudott! Most megyek tovább dolgozni! Legyen szép napjuk! — köszönt el a kalauz.

Az asszony szemét elfutotta a könny. Megköszönte, és visszament a fülkébe. Belépett, leült, és magához szorította gyermekét, aki félve nézett rá, majd elmosolyodott, és belefúrta magát anyukája meleg ölébe. Biztonságban érezte magát. El is aludt, és így is maradt a végállomásig, míg anyukája könnycseppjei csendesen peregtek.

IZABELLA HÍD ALATT

Minden nap, mikor hajnalban megyek dolgozni, látom Zoltánt a buszból. Ott lakik az Izabella híd alatt sorstársaival. Kialakítottak egy kis kuckót maguknak, mindig ég a tábortűz, amit körülülnek, mások által kidobott szakadt foteljaikban, mindig valami olcsó tablettás bort isznak, és soha nem néznek a mellettük elmenő buszokra.

Ha délután járok arra, a kuckójuk üres, csak a szárítókötélen lebegő ruhákat látni, és egy lakásra emlékeztető kreatúrát, koszos paplanokat, háromlábú széket, fazekakat, a fotelokat, és mindenütt szeméthegek, cigaretta csikkek.

Ilyenkor a belvárosban található meg, kukáznak, kéregetnek, vagy a Tesconál ajánlgatják magukat, segítenek eltolni a bevásárlókocsit, a benne lévő száz forintosért, ahogy elnéztem, nem sok sikerrel, a legtöbben merev arccal, rájuk sem pislantva mennek tovább.

Itt találkoztam össze múltkor Zoltánnal. Megszólított, nekem is felajánlva szolgálatait, majd mikor megismert, elvörösödött, és kezét nyújtott. Megmondom őszintén, nehéz szívvel fogtam meg kezét, mely fekete volt, és ragadt a kosztól. A ruházata borzasztó, szakadt télikabát, alatta beazonosíthatatlan színű póló, elnyútt tornacipő, arca beesett, ápolatlan szakáll, és penetráns szag lengte körül.

— Szia Ricsi! — köszönt, kezemet szorongatva. — Hogy vagy?

— Kösz jól! És te? — kérdeztem vissza zavartan.

— Ó! Megvagyok! Épp munkát keresek! Dolgoztam, egy kőművesnél, de most éppen nincs munka! Lehet, lesz melő egy tanyán, állatokat kell gondozni, azt szeretem — válaszolta egy szuszra.

— Az jó! — feleltem, tovább tolva a kocsit, ami tele volt épp étellel, megkaptam a háromhavonta járó Enni-Kék jegyet, és azt vásároltam le. Vettem szalámit, sajtot, húst a mélyhűtőbe, és a lánynak mogyorókrémet. Megmondom őszintén, szabadulni akartam tőle, zavarban éreztem magam, talán kicsit szégyelltem is a szituációt, én, mint aki éppen dőzsöl, mindenféle földi jóval megpakolva, a zsákmány az enyém érzésével gyorsítottam meg lépteim, menekülési útvonalat keresve zavartan.

— Többiek jól vannak? — Kérdezte, lépést tartva velem.

— Jól! Bár Pistát kirúgták! Tudod, az alkohol miatt! — erre bölcsen bólogatott, én meg elpirultam, mert őt is a miatt rúgták ki. — Erzsike meghalt. Infarktus végzett vele! Béla nyugdíjba ment, éli világát, legalábbis gondolom! A főnök még a régi, olyan, mint volt! Nem könnyű néha, de azért elvagyunk! — hadartam egy szuszra, majd kiböktem. — És te? Veled mi van? Rég láttalak nagyon!

— Elvagyunk a kollégákkal, éldegélünk! — felelte. — Ricsi! Tudnál segíteni? Kellene pár forint!

— Persze Zoli! — megálltam, és a pénztárcámért nyúltam a belső zsebbe, közben a szemébe néztem, és hirtelen megrohantak az emlékek. Zoltán húsz évvel ezelőtt tiszta volt, mindig illatos, vasalt ruhák-

ban jött dolgozni, szerette munkáját, előtte állt a jövő. Megnősült, gyermeke született, és az asszonya szerette, tisztelte, mindig csomagolt neki ételt, amit Zoli, ha kellett megosztott velünk. Egy csapat voltunk, és sok mindent átéltünk együtt, most meg szinte idegenként tekintek rá!

Hát igen! Jókat beszélgettünk, nevtünk együtt valamikor, és ha kellett, kiálltunk egymás mellett. Mára ez elmúlt, a világ megváltozott. Zoltán elvált, majd újránősült. Asszonyait üldözte féltékenységgel, miközben ő udvarolt minden közelébe kerülő nőnek. Ivott, mint a gödény, és egyre többet hiányzott a munkahelyéről, táppénzre menve, ha másnapos volt, és nem tudott bemenni, dolgozni. Egy darabig elnézték neki, sőt, még segíteni is próbáltak rajta, de sajnos nem sikerült, a lejtőn nem volt megállás.

Mindig pénzzavarban volt, sokat kért kölcsön, és elfelejtette visszaadni hó elején, volt, aki elnézte neki, volt, aki nem. Gyerektartást levonták, így nem volt sok mit beosztania, azt is alkoholra, és játékgépre költötte.

Nem sok idő kellett, a munkahelyen is kitélt a becsülete, kirúgták, és azóta nem láttam.

Most, több mint öt év elteltével, nagyon furcsa volt újra találkozni.

Aadtam neki pénzt, nem sokat, csak ami apró volt nálam, gyorsan betoltam a kocsit a helyére, a százast is odaadtam neki. Még egyszer kezet, fogtunk, és sok szerencsét kívánva egymásnak, elváltunk. Mikor hazaértem, sokáig sikáltam a kezem, és bevallom, fertőtlenítettem is.

Nem láttam megint sokáig, míg egyszer ki nem szúrtam a buszból, a híd alatt, őt és új családját.

Amikor a busz bekanyarodik arra, mindig kinézek, hátha meglátom Zoltánt, és arra gondolok, adjon az Isten erőt neki, és társainak a talpra álláshoz, a magunkfajtáknak, pedig a segítségnyújtáshoz!

MATÉRIA

A férfi whiskys pohárral a kezében elégedetten üldögélt a nappaliban, és az ablakon át látható panorámát bámulta, miközben agyában kavargtak a gondolatok.

Arca hirtelen komor lett, és fenekét félre billentve nagyot reccsen- tet, hogy az italtalpon álló poharak és üvegek is beleremegtek.

— Azok a kurva platánfák! — préselődött ki dr. Doktor Béla 2 ajkain, panaszos hangon, a semminek címezve, mert egyedül volt, a falon lévő (családi) portrékat leszámítva.

Hirtelen felpattant a bőrkanapéről (melyet természetesen huzat védett), és az ablakhoz sétált.

A tavon túl látta az egyformán szürke panelházakat, köztük néhol pár zöld foltot, és a házak mögött ott voltak a hegyek, méltóságtel- jesen, felhőkbe burkolózva.

— Mocskos prolik! — dűnyögte maga elé lenézően Béla 2. — Nem tudjátok ti, mi az élet!

Hirtelen apja jutott eszébe, prof. Doktor Béla, aki megalapozta a család jövőjét, amikor belépett A PÁRTBA.

— A PÁRT! — sóhajtott fel Bélánk.

— Akkor minden egyszerűbb volt, csak kiutalták a lakást az elv- társak, ma bezzeg fizetni kell érte, igaz, nem sokat, a ház helye is természetvédelmi terület volt, de egy telefon ide, egy milla oda, már épült is a fák helyére, csak két facsemetét hagytak meg, vagy húsz éve.

— Azok a kurva platánfák! Eltakarják a panelok egy részét, pedig én látni akarom őket, ahogy kirínak a tájból, dicső múltunk örök mementójaként!

A pesti ellenforradalmi (ő csak így hívta magában) emlékmű jutott eszébe, szemét elöntötte a könny.

— Az igen! Az emlékmű!

Belekortyolt a jófajta (12) éves whisky-be, és fia jutott eszébe.

El ne felejtse felhívni az ügyészt, mégiscsak együtt tanultak, vagy mi, amúgy is, mi az a 150 km/h sebesség lakott területen! Piha!

A régi szép idők jutottak eszébe, amikor a vizsgák úgy mentek, hogy apja felemelte a telefont, és belereccsent mély hangján:

— Prof. Doktor Béla elvtárs vagyok, a fiam holnap reggel nyolcra megy vizsgázni! Amúgy, hogy vagy Bélám? Jössz a hétvégén vadász- ni?

Hát így ment ez!

Bezzeg ma! Minden csak a pénzről szól! Eh! Kár is ezen rágódni!

Öntött még egy italt, egyszerre ledöntötte az egészet, vére egyből felpeszdült.

Megborzongott, majd hirtelen elhatározásra jutott!

Gázolaj! Hogy ez eddig nem jutott eszébe?!

Kirohant, kicsit lihegve (fogyni kellene, gondolta) el a vadásztrófeák mellett, melyek üveges szemekkel bámultak, és már ott is volt a garázsban, ahol jól elfért egymás mellett az Audi és a Mercedesz.

Felkapta a kannát, mely tele volt gázolajjal, és kiment a fákhöz.

Megállt előttük terpeszben, és fölényesen így szólt:- Asztal a vissza bébi!

Majd elkezdte a tövüket locsolni, jó bőségesen öntözve a bűzös olajat.

Ettől fogva mindennap locsolta őket, ha senki nem látta, majd egyszer szólt a tűzoltóparancsnoknak, ugyan néznék már meg a két fát, mert ő úgy látja, veszélyesek a házra.

A fákat kivágták, és ő megnyugodott.

Viszont valami történt vele az első éjszakán, lehet a sok piától, amit ünneplés ürügyén ivott.

Rémálma volt!

Két fa lefogta, és beöntést adtak neki, gázolaj beöntést.

Reggel szégyenkezve vette észre, becsinált az éjszaka folyamán.

Utána minden este a fákkal álmodott, akik hol a szájába nyomtak gumicsövet, és itatták gázolajjal, hol beöntést adtak neki.

Végül visszaadta lelkét a Teremtőnek, akiben természetesen ő nem hitt, csak a matériában, és A PÁRTBAN!

S. O. S.

Néha az ember megáll, elgondolkodik, magába száll. Kellenek is az ilyen pillanatok, mert előrébb viszik az embert.

Megkérdi magától ilyenkor mindenki, mi az, amit tettem ma? A közösségért, a családjáért?

Hazáért?

Olyan világban élünk ma, amiből kiveszett a szolidaritás, kiölték belőlünk. Legalábbis megpróbálták, sajnos, sok esetben sikerrel.

Gyanakvást ültettek el szívünkben a másik ember iránt, ferde szemmel nézünk orvosra, vasutasra, postásra, buszsofőrre, rendőrré, a szomszédra, úgy általában mindenkire!

Kinek jó ez a világ így?

Magányos szívek küszködnek szerte a világban, szeretetéttségben, megértésre, együttérzésre várva, és mi sokszor észre sem véve őket, elrohanunk mellettük, sietve ügyeinket intézni.

A család összetartó erejét is sikerrel rombolták, rengeteg csonka család van, kik szegénységben, alig létben vegetálnak, hiába várva a szebb holnapot.

Pedig, lehet, elég lett volna néha csak egy szó, egy simogatás, és nem hullik szét a család, de ilyesmire már nem jut idő, erre már nem ér rá az ember!

Utána már késő bánat!

Nem árt néha megállni! Magunkba szállni, majd cselekedni!

Igen! Cselekedni!

Nem mástól várva a változást! Tegyük a közösségért mindennap valamit, és egyszer csak azt vesszük észre, valami változott, jobb lett!

Mosolyogjunk rá az orvosra, postásra, vasutasra, buszsofőrre, a szomszédra, és ők visszamosolyognak ránk!

A világ jobbra válik általunk!

Álljunk meg, hallgassuk meg a magányos szívek panaszát!

Tegyük meg mindent Hazánkért! Ne kívülről várjuk a segítséget!

Otthon simogassuk meg gyermekünk, párunk, és beszélgessünk velük!

Mentsük meg lelkeinket!

PIANÍNÓ

A negyvenéves fiú döbbenetn nézte, hogy édesapja szinte önmaga árnyékaként húzza magát, esős időben is strandpapucsban, szakadt ruhában, szagosan, közben mosolyog a negyvenhét kilójával. Csont és bőr emberként jött felé, és ez nem volt rémálom. A szeme könyörgött!

— Szia, kisfiam! Itt vagyok! Szeress!

Azért egy tüdőrák nem hizlalja meg az embert! Van ez így!

— Kisfiam! Jól vagy? Nekem nagyon fáj a hátam! Van fájdalomcsillapítód? Óh! Nagyon fáj!

— Apa miért hagyta el? Anya! Miért gyűlöllek?

A férfi szívott egy slukkot a cigarettájából, majd eltaposta. Hideg tekintete majdnem olyan metsző volt, mint a szél. Elindult. Maga sem tudta, hová.

— Óh! Miért fáj ennyire! Áh! Óh! Anyám!

Anya vizet forralt, épp törökös kávét készített, közben járt az agya. Kinek mit mondott? Hazudott? Kinek? Á! Dehogy! Ő biztos nem! Óh! Istenem! Pénzt kell szerezni, különben oda a lakás!

A kisleány kinézett az ablakon. Örült a világnak! A fa az ablak alatt virágzott, a bokor rügyezett. A legalsó ágon egy madár himbálódzott énekelve. Belemerült nézésébe. Olyan gyönyörű volt!

Anyukája szólt, neki, hogy öltözzön, de ő nem figyelt, elfoglalták a saját gondolatai. Hirtelen összerezzen! Anya rákiabált!

— Siess! Mennünk kell! Ne húzd az időt!

— Oké! Megyek már!

Apa aludt. Álmodott. Izzadt. Forgolódott. Felriadt. Egy újabb nap vette kezdetét.

A trolibusz lassan fordult be a kanyarban. Megállt. Az emberek leszálltak, felszabadultan sóhajtván. Visszanéztek, nem is értették, hogy fértek fel annyian. Utána mindenki ment a saját dolgára. Mindannyian siettek.

A fiú ott állt a sarkon, furcsa kalapban. Nem sietett. Ráért. Örült, hogy állni tud.

A macska lustán nyújtózkodott egyet, majd ásított. Kinézett az ablakon. A megszokott arcokat látta.

A kisleány szólt:

— Anya! Nézd! Ott van megint a cicus! De aranyos! Szia, cica!

— Igen! Aranyom! Gyerünk, siessünk! Nekem menni kell dolgozni!

A felhők közül áttört a nap. A magányos házban egy elhagyott zongora húrjai kezdtek el játszani egy furcsa dallamot, amit senki nem ismert, és közben újra elkezdett sírni az ég.

TUDATLANSÁG, KÖZÖNY?

Olvasom, hogy a szkíta törvény értelmében, aki távol maradt a közügyektől, azért halál járt. Tehát, aki a közügyek, a közösség iránt közönyt tanúsított, az a legsúlyosabb bünt követte el!

Szó nincs arról, hogy én ezt követelném vissza, de elgondolkodtam, mi a mai helyzet társadalmunkban a közügyekkel kapcsolatban és gondolom, mindenki sejti, lesújtó eredményre jutottam, ami nem is meglepő, ha az elmúlt hatvan év agymosását vesszük alapul.

A közösségi szellem teljesen elkorcsosult mára, nincs egészséges nemzeti öntudatunk, és a nép nagy része nem foglalkozik közügyekkel, sőt, fogalma sincs róla, hogy joga van beleszólni, és hülyének, izgágának tarja azt, aki mer szólni közügyekben.

Maradj már nyugton! Nem a te dolgod az! Azért vannak a nagyok, hogy eldöntsék helyettünk! Nem értünk mi ahhoz! — hangzik el szájukból, nap, mint nap, nem is tudva, milyen fontos fegyvert engednek ki kezükből, a közösség döntési jogát.

Egyébként tudja valaki, kik azok a nagyok? Ha valaki tudja, kérem, jelezze!

Sívár a helyzet! A jövő oktatáspolitikájára iszonyatos nehéz munka vár, a romokból kell újra építeni a magyar közoktatást, és visszaadni a tanárok tekintélyét, és a nebulókat erkölcsre, hazafiasságra kell nevelni.

Ehhez először is ki kell űzni hazánkból a liberális szemléletet! Elég kárt okoztak már! Egy új Klebersberg Kunóra van szükségünk! Nem lesz könnyű dolga!

A média felelősségét nem lehet elégszer hangsúlyozni! Ma sok ember számára az a valóság, amit a tévében lát, az újságban olvas! Egyszerűen hihetetlen, mennyire manipulálnak minket!

Felsorolnék pár közhelyszámba menő választ, amit szoktam kapni, ha próbálok beszélgetni politikáról, közéletéről, és mindenki felismeri a saját életéből, ezeket már neki is mondták.

- Úgysem változik semmi!
- Egyik kutya, másik eb!
- Egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz!
- Hagyjál már a politikával!
- Mi közöm hozzá?
- Mit tehetnék én? Kevesek vagyunk mi ahhoz!
- Nem érdekel!
- A másik sem, jobb semmivel sem!
- Szarból úgysem lehet várat építeni! (Értsd ez alatt a saját hazánkat!)
- Van nekem jobb dolgom is, minthogy ezzel foglalkozzak!

Még sorolhatnám, de felesleges, ennyi éppen elég, hogy rávilágosítson a közönyre, ami jellemzi közéletünket, amiért azért nem csak a politikusok, és a média a felelősök! Mi is, állampolgárok!

Hiszem, hogy most hatalmas változás előtt állunk! Építsünk együtt egy szebb, jobb Magyarországot!

ÜRES LAP

Az ember ül az üres lap előtt, melyet tartalommal kell megtöltenie. Egyetlen munkaeszköze az agya, mely pörög, vagy éppen lustán pihen. A téma kiválasztása a legnehezebb. Miről meséljen?

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy fiú, aki egyszer azt vette észre, hogy a szerző róla ír! Durcás lett nagyon! Kezét csípőre téve kiszólt a szerzőnek:

— Szerzőkém! Nem kellene! Tudod, milyen szégyenlős vagyok!

Szerzőnk megvakarta fejét, és így válaszolt:

— Én ne tudnám! Hisz én alkottam karaktered, mely egyenes, szókimondó ember képét rajzolja a kedves Olvasó elé! Be akarom mutatni, rajtad keresztül a Jóságot, a Gonoszt, az örök küzdelmet a Rosszal! Azt akarom, hogy az Olvasó borzongjon, és nevéssen! Azt akarom, hogy történeteden keresztül a végkifejletben elnyerje méltó büntetését a Gonosz! Addig viszont sok viszontagságon kell keresztülmenned!

A fiú dühösen felkiáltott:

— Nekem? Tudod mikor! Miért nem írsz inkább magadról? Menj te át sok viszontagságon! Én nyugodtan akarok élni Fantázia birodalomban!

A szerző zavartan felelte:

— Tudod, én is nagyon szégyenlős vagyok! És félős is ráadásul! Nekem nincs merszem megküzdenem korrupció sárkánnyal, a közbeszerzési tender szörnnyel, vagy az Emberi Közöny nevű óriással, akik ott laknak Tékozló Abszurdisztánban! Nem! Nekem nincs erőm megküzdeni ezekkel a fenevadakkal!

A fiú sóhajtva megrázta fejét.

— Márpedig neked kell szembeszállni a Gonosszal, mert én csak a te fantáziádban létezek, de a szörnyek valóságosak! Szállj szembe

velük! Nem lesz könnyű, de te megcsinárod! Élj az erővel, mely megadatott neked! Ébreszd fel az embereket! Csapd fejbe Emberi Közöny óriást a Szeretet kalapácsával! Akkor az emberek felébrednek, és szembeszállhatnak a Korrupció sárkánnyal és a Közbeszerzési tender szörnnyel is! Visszafoglalhatjátok Tékozló Abszurdisztánt, és akkor visszakapja régi nevét és dicsőségét! Ez csak rajtatok múlik, igazi, hús-vér embereken!

A szerző leesett állal bámult a már nem üres lapra. Hogy ez neki eddig nem jutott eszébe! Igaza van ennek a fiúnak! Nemhiába! Csak ő találta ki szókimondó, egyenes jellemét!

ÜRES LAP 2

Szerzőnk állára tett tenyerével támasztja fejét, és próbál úgy nézni, mint Ady Endre, hátha ettől megjön az ihlet, de azt várhatja!

— Ezt az üres lapot akkor is megtöltöm! — kiállt fel némán, és a billentyűk közé csap.

A Fantázia birodalomban csend honolt. A fiú kispárnáját átölelve aludt, szájából nyál csorgott. Álmodott. Egy hatalmasra nőtt törpével küzdött, Dilemmával, aki már-már fölébe kerekedett, de ő egy váratlan csellel fordított, és éppen két vállra fektette volna, amikor hirtelen felriadt. Dühösen kinézett a lapból a Szerzőre, aki egy tollvonással ébresztette fel, arcán kaján vigyorral.

— Miért nem hagysz aludni? Nincs jobb dolgod, mint engem zaklatni? Hát van neked szíved?

— Hogyne lenne! Bocsanat! Unatkoztam! Van kedved beszélgetni?

— Nincs! — mondta durcásan a fiú, majd hátat fordított, karjait mellkasa előtt keresztbefonva, lábával idegesen topogva.

— Pedig most nagyon fontos dologról van szó! Megjelent a környéken több titokzatos idegen! Amerre járnak, békétlenséget szítanak! Vezetőjük fekete köpenyben járja a vidéket, arcát álarc takarja, szeme vörösen világít, s azt suttogják, a neve Válság Őrület! Ahova beteszi lábát, Hitel nevű lován, ott egyből zavargások törnek ki! Legutoljára Örömnünnep faluban járt, nyomában halottak maradtak szanaszét heverve temetetlenül az utcán! A Föld kiegészített pusztasággá vált, romokká váltak az otthonok! Társai, Infláció, Magas Benzinár,

Kilakoltatás, Munkanélküliség, Csődeljárás, Érzéketlenség, Mohóság hosszú évek óta kínozzák a népet! Drámai a helyzet! — hadarta el egy szuszra a Szerző.

A fiú megfordult, szeme tágra nyílt.

— Ez tényleg szörnyű! Hát tényleg ennyire magukra maradtak az emberek? Itt nálunk, Fantázia birodalomban csak óriásokkal, sárkányokkal kell megküzdenünk, szemtől-szembe, életre-halálra, a küzdelem gyorsan és becsületesen dől el! Szörnyű, ami a ti világotokban játszódik! Nem szeretnék ott élni, ahol így tombol a Gonosz, és nem létezik Unikornis és Huncut Manók! Nálunk még a trollok is rendesebbek! Nem kínozzák az embert sokáig, hanem egyből letaglózzák bunkójukkal!

De biztos vagyok benne, hogy él még a Remény.

Szerzőnk elgondolkodva bólogatott, majd így szólt:

— Valóban, él még a Remény! Az a mondás járja, ő hal meg utoljára! Többen mesélték, hogy látták Emberséget, Önzetlenséget, Szeretettel együtt járni, nyomukban baktat a Fény, a Hittel! Igen! Még minden lehetséges! A virágok gyökerei még erősen kapaszkodnak a puszta földre! A szellő Változásról mesél! Valaki már készül a Gonosz elleni utolsó csatára! Most még sötét az ég, de világítanak a csillagok!

A fiú lelkesen bólogatott, arcán átszellemült mosoly terült el.

— Igen! Igazad van! Ha ők összeállnak, a Gonosz nem állhat ellen! Tudod mit! Már nem is haragszok, amiért felkeltettél! Nyugodtan kelts csak fel máskor is! Nagyon kíváncsi vagyok a történet folytatására!

ÜRES LAP 3

A fiú a sebesen futó patak partján üldögélve figyelte, mely a Feneketlen Kutat táplálta, amiből mindenki meríthetett a Végtelen Szeretetből, ahogy vidám vízcseppek görgetik a simára csiszolt kavicokat. Felsőhajtott. Hol van már a Szerző? Hiányzott neki! Tekintetét a hatalmas Kőtömbre emelte, mely ott billegett a Sziklafal permén, a Semmi fölött, de soha nem zuhan le. Bár, ki tudja? Egyszer lezuhanhat, és akkor mindent magával sodor! Nagy Bumm lehet még egyszer ebből!

Egy könnycsepp csöppent az üres lapra, eláztatva azt.

Szerzőnk bezárkózott elefántcsonttornyába, rizsszemeket számolgatva múlatta az Időt, mely lassan pergett. Hirtelen elhatározta, felkeresi a fiút, akinek jellemét, mely szilárd, és szokimondó, ő alkotta meg.

Egy hirtelen tollvonással jeges, metsző szél kerekedett Fantázia birodalomban, elkezdett ömleni az eső. A fiú futva igyekezett az ösvényen, melyet zöld mező övezett, szélén méltóságteljesen bologató, sötét felhőkbe burkolózó öreg fákkal, a Kápolna felé, menedéket keresve, magában szidva a Szerzőt. Odaért a Kapuhoz, nekifeszült, karja beleremegett az erőfeszítésbe, de sikerrel járt, a Kapu kitárult előtte! Belépett a sűrű félhomályba, lerázta magáról a vizet, majd gyertyát gyújtott. A Fény fellobbant, meghátrálásra készítette a Sötétséget. Csend, Béke honolt a helyiségben. A fiú kinézett a Szerzőre, és csak annyit kérdezett halkán:- Mire volt ez jó?

— Lelkemben Vihar tombol! Hit, Remény, Szeretet, és az Egység szigete most háttérbe szorult! Most csak Fájdalom van!

A fiú megértően nézett a Szerző meggyötört arcába, mely ráncossá vált a Gyötrelemtől.

— Gyere be a Kápolnámba! Itt megtalálod, amire szükséged van! Menedéket! Fényt! Csendet, Békét!

A Szerző elárvultan csóválta fejét.

— Sose lesz lelkemben Béke! Vad láz űz most, hajszol, a Csend elkerül, szememre nem jön álom!

— Fog még szemedre jönni álom! A Nap is kisüt majd! Meglásd, a hullámok elcsendesednek, a vihar elül, Hit, Remény, Szeretet és az Egység szigete tölti majd be újra Lelked! Fogadd el, amit el kell fogadnod, és újra megleled a Békét! Az Élet szép! Te, aki engem alkottál, pont te ne tudnád ezt?

Szerzőnk mélyen elgondolkodva magába nézett, majd beleegyezően bólintott.

— Igazad van! Nyisd ki a Kápolna Kapuját! Rögtön ott leszek!

Lehunyta szemét, majd elindult az Úton, melynek a végén ott várta a fiú, Szeretettel.

VILLANÁSOK

A lány a padon lehunyt szemmel élvezte a kora tavaszi napsütést, friss szellő simogatta arcát, madarak gyönyörű éneke szólt. Mélyet szippantott a rügyező virágok illatából, teste-lelke újjászületett. Nyugalmát zörgés szakította meg. Kinyitotta szemét, és meglátta a hajléktalant.

A hajléktalannak melege volt. Régi, kopott kabátja volt takarója is, nem merete ott hagyni kuckójában, félt, hogy ellopják. Ma különösen üresek voltak a kukák! Nejlonzacska üresen lötyögött kerék-párjának kormányán. Éhes volt, és fáradt. Egyetlen társa, kócos, kis korcs kutyája szaporán szedte tappancsait mellette.

A kutya boldog volt! Élvezte a sétát, szerette gazdiját teljes szívéből! Hirtelen lépteket hallott!

— Vau! Vau! Ne közelíts!

A férfi összerezzen az ugatásra. Kizökkent gondolatmenetéből, mely a család, munkahely, pénz körül forgott. Nagyot sóhajtott, és lehajtott fejjel ballagott tovább. Gondolatai visszatértek családjához. Elmosolyodott. Lánya jutott eszébe.

— Milyen aranyos volt tegnap!

A kislány kinézett az ablakon, és szíve nagyot dobbant. — De jó lenne futkosni az udvaron a barátaimmal! Irigykedve nézte a fiút, aki örült sebességgel hajtotta kerékpárját a járdán, az út túloldalán.

A fiú szíve hevesen dobogott. Minél hamarabb el kell érnie anya munkahelyére!

— Apa megölte magát!

Egy levelet talált, mikor hazaért, melyben apa elbúcsúzott tőlük, és mindenfelé üres gyógyszeres dobozok heverték szétdobálva, apja, pedig ott feküdt a heverőn, hörögve, nyálát csorgatva. Sietni kell! Hajtotta a biciklit, mint az örült. Majdnem elütött egy nénit, aki korához képest fiatalosan ugrott félre.

A néni nagyot káromkodott magában.

A kis taknyos! Majdnem elütötte! Nem tisztelnek ezek már semmit! Bezzeg a mi időkben! Mivé vált ez a világ?

A Postára sietett, feladni a levelet az unokáknak, akiket már régen nem látott. Úgy hiányoztak neki! Mióta elköltöztek, nem is látta őket, csak levelezés útján tartották a kapcsolatot. Ő nem ért ezekhez a modern kütyükhöz! Nem kell neki számítógép!

Befordult a sarkon, ott volt a bicikli letámasztva a posta előtt, most ismerte fel, a postáskisasszony fiáé volt.

A postáskisasszony hívta a mentők számát, miközben fiát nézte, aki idegesen topogott. Elege volt már férje örökös öngyilkossági kísérleteiből. Döntött! Ha ezt is túléli, válik!

Felvették a mentőknél a telefont.

— Mentőállomás! Igen! Értem! Máris megyünk! Küldöm a kocsit!

A mentőorvos fáradtan dült hátra, idegrendszerének húrjai pattanásig feszültek. Emberi tragédiák tucatjait látta mindennap, olyanokat, amiket sokan el sem hinnének. A mentőkocsi éles kanyart vett, szirénája egyfolytában süvöltött. Sietni kell!

A lány a padon letette maga mellé a könyvét, zavarta a folytonos szirénázás, így nem tudott koncentrálni.

— Vajon mi történhetett?

A hajléktalan megvakarta kutyája füle tövét, aki elégedetten csóválta farkát.

— Te! Nagyon huncut vagy! Hallod ezt a szirénázást? Hát, persze, hogy hallod! Valaki megint bajban van. Az Isten segítse meg!

A kutya boldogan nézte gazdáját, megértő szemei hálásan csillogtak.

A férfi kiállt az ablakba, nézte, amint a mentősök berohannak a szomszéd háztömbbe. Örült, hogy nem velük történt probléma. Erre a gondolatra kicsit elszégyellte magát. Visszahúzódott a nagyszoba belsejébe, és leült a számítógép elé. Elolvasta levelezését.

Kicsengettek. A kislány boldogan csukta be könyvét. Irány az udvar! Játék a barátokkal!

A fiú sebesen tekert hazafelé, hogy beengedje a mentősöket. Könnye arcát mosta.

A néni nagyot sóhajtva ült le a fotelba. Fájta a dereka nagyon. A függöny be volt húzva, a kellemes félhomály megnyugtatta. Az ágyra nézett, melyen egy sárga műanyag kismackó hevert, zöld ruhába öltöztetve, fél szeme hiányzott. A fiáé volt, mindig ezzel aludt kiskorában, és ő megőrizte az unokáknak. Ki tudja? Hátha játszanak még vele?

A postáskisasszony felvette a telefont.

— Igen? Ó! Te vagy az? De örülök, hogy hívtál! Képzeld, mi történt! Igen! Már megint! Á! Elegem van!

A mentőorvos egyből látta, nincs semmi remény. Fásultan tette a dolgát, majd lemondóan sóhajtott egyet.

A lány libabőrös lett. Hirtelen elborult az ég.

NEHÉZ IDŐK

A férfi szomorúan ballagott éjjel a kihalt utcán, csak a cipője kopogásának visszhangja hallatszott. Kezeit zsebre dugva, lehajtott fejjel ment bele a vakvilágba, maga sem tudta, merre viszik lábai. Egyszer csak megállt, és elcsodálkozott:

— Jé! Hogy kerültem én ide?

A régi családi fészek előtt állt, ahol oly boldog volt egykor, kisgyerekként.

Megrohanták a régi emlékek, szemét elöntötte a könny, torkát sírás szorongatta.

— Úristen! Miért fáj ennyire az, ha valami szép volt? Azért talán, mert elmúlt, és soha nem jön vissza? Itt élünk, egy családként, anya, apa, és mi, gyermekek.

Emlékezett. Vállait hangtalan zokogás rázta.

Hirtelen valami nesz ütötte meg fülét. Valaki sietős léptekkel közeledett az utcán felé, a cipőkopogásból ítélve, egy nő. Úgy is volt, egy fiatal lány sietett hazafelé, szaporán szedve lábait. Mikor a férfi mellé ért, lépteit meggyorsította, nyakát behúzta, jól láthatóan félt.

A férfi szelíden elmosolyodott.

— Ne félj tőlem, te lány! — gondolta magában. — Nem bántok én senkit! Bár, ennyi erővel lehetnék szatír is! Siess haza, és pihend ki a buli fáradalmait!

Tekintetével végig követte a lányt, amíg az be nem fordult a sarkon, végleg eltűnve szeme elől.

Visszanézett a szülői házra, és már nem is volt szomorú. Nem is értette az előbbi érzékenyülését teljesen. Fejét felszegte, kihúzta magát, és elindult hazafelé, vissza se nézve.

Léptei könnyűek voltak, mintha egy hatalmas tehertől szabadult volna meg.

Több utcányira, egy pincehelyiségben egy másik férfi azt figyelte, a pincérlány miként önti ki neki a tizedik whiskyt. Eléggé bizonytalannak érezte már magát, de az alkohol jóleső melegséggel járta át ereit. Tudta, hogyha ezt megissza, akkor teljesen kiüti magát, de régen nem érdekelte már a dolog. Senki nem várta otthon, családja régen elhagyta, alkoholizálása miatt. Már csak a munkájának élt, de már azt is egyre nehezebben tudta ellátni. Annyi szerencséje volt, hogy a főnöke kitartott mellette, régóta ismerték egymást. Bár, mint-

ha mostanában olyan furcsán nézne rá. Megvonta vállát. — Nem érdekel — gondolta. — Majd csak lesz valahogy!

Felhajtotta az utolsó whisky-t, mely egyből átjárta ereit. Megborzongott, majd bizonytalan léptekkel megpróbált felállni. Elég nehezen ment, de végül sikerült feltápászkodnia. Fizetett. Hangosan köszönt, és nekivágott a felfelé vezető lépcsőknek. Megtántorodott, és hirtelen nekiszédült a falnak. Homlokát hideg verejték verte ki. Nagyon rosszul érezte magát. Nekitámaszkodott a hideg falnak, homlokát odaszorítva. Nagyokat lélegzett, és mikor kicsit jobban lett, újra nekiindult a meredeknek. Egyszer csak kiért az utcára, és a friss levegő jótékonyan simogatta meg arcát. Elhatározta, hogy soha többé nem fog alkoholt inni, de tudta ő is, ez csak kegyes hazugság önmagának, már ezerszer megfogadta, de soha nem teljesítette. Most se fogja. Tántorogva indult haza sötét magányába, önsajnálattal eltelve.

A két férfi útközben találkozott. Egymásra se néztek. Mindkettő el volt foglalva saját magával.

Egyik mintha felhőkön lépkedett volna, szája sarkában különös mosollyal, a másik faltól falig tántorgott, egyensúlyát igyekezve megtartani.

Közben a telihold megvilágította az utcát, különös fehér fénnel vonva be mindent.

Hirtelen a részeg férfi orra bukott, feje nagyot koppant a betonon. A másik férfi felriadva gondolataiból, odaugrott segíteni, és döbenten ismerte fel a részegben gyermekkori barátját, akit már húsz éve nem látott.

— Sanyi! Úristen! Hogy nézel ki? — szaladt ki a száján. — Hadd, segítek!

— Atyám! — Tényleg te vagy az, Csaba! Beszarás! Ilyen nincs!

— Mi van veled Sanyikám? Nem nézel ki valami jól!

— Te se vagy egy matyó hímzés!

Erre mindketten elkezdtek nevetni, Sanyinak az orrából csak úgy fröcsögött a vér, ahogy teste rázkódott a nevetéstől. Majd megölelték egymást. Csaba hazakísérte Sanyit, és megigérte, felkeresi majd. Telefonszámot cseréltek, és elbúcsúztak. Csaba taxit hívott és hazavitette magát. Sanyi lemosta a vért az arcáról, és ruhástól az ágyba vetette magát.

Aznap mindketten mélyen aludtak, a telihold ellenére.

Sanyi arra ébredt, hogy kismanók dörömbölnek a fejében, szája, pedig száraz, mint a tapló.

— Úristen! Szétmegy mindjárt a fejem! Hú, de utálok ezt!

Feltápáskodott, és kitámolygott a fürdőszobába, ahol egyből rá-
tapadt a csapra, és nyelte a hideg, éltető vizet. Egyszer csak elkezdett
öklendezni, és telehányta a csapot. Addig hányt, amíg gyomra
teljesen ki nem ürült, és már csak epét büfögött. Önmagától undo-
rodva nézett bele a tükörbe, ahonnan egy nagyon gyűrött, nagyon
kócos, dagadt szemű alkoholista nézett vele farkasszemet.

— Utállak! Tudod? — kérdezte tükörképétől, majd leköpte a tükröt,
és fogat mosott.

Bement a szobába, ledobálta magáról gyűrött ruháját, visszament
a fürdőbe, beállt a tus alá, és csak élvezte, ahogy a vízpermet felfris-
síti testét-lelkét.

— Többet nem iszom! — gondolta, ahogy szokta minden másnap.

Volt felesége jutott eszébe, aki ilyenkor megvetően nézett rá, és
nem szólt semmit, de abban a nézésben minden benne volt. Nagyon
nehéz idők voltak mindkettőjük számára, és azóta még nehezebb
lett minden, legalábbis neki biztos. Elzárta a csapot, kimászott a
kádból, megtörülközött, közben agya tovább pörgött a múlton.

— Hol szúrtam el? Talán a középiskolában, amikor először emeltem
sörös üveget a számhoz, és annyira jólesett.

Katival egy közös ismerős bulijában ismerkedtek meg, ahol egyből
elbűvölte a lányt szellemességével, rámenősségével, ami főleg a sza-
lonpicnek volt köszönhető.

Három évig jártak együtt, míg Kati terhes nem lett, utána össze-
házasodtak. Sanyi nem hagyta abba az ivást, sőt, egyre többet ivott.
Mindig volt kifogása. Hol a kollégája hívta meg, vagy éppen fe-
szültséget kellett oldania. Kati túrte egy darabig, majd egyszer csak
összepakolt, és hazament édesanyáékhoz.

Sanyi teljesen kikészült. Mindennap próbálta győzködni Katát,
persze részegen, térjenek vissza hozzá. Évekbe telt, míg megértette,
vége, nincs tovább.

Utána voltak futó kapcsolatai, de soha többé nem állapodott meg.
Munkáját ellátta, majd irány a kocsmá, ahol az első sör, whisky
után már szépen látta a világot. Szüleivel is összeveszett, csalódtak
benne.

Tudta, érezte, nem jó, amit tesz, és csak az összeomláshoz vezethet,
de nem tudott megállni a lejtőn.

Az iskolában tanárai tehetségnek tartották, és mindenki azt hitte,
sokra fogja vinni. Legjobb barátja abban az időben Csaba volt, aki

visszahúzódó, szerény srác volt, szöges ellentétje Sanyinak, nem vagánykodott, tisztelettudó szüleivel, tanáraival szemben. Sanyival ellentétben, akinek elég volt az órákon hallott anyag, neki mindig tanulnia kellett, és ő szorgalmasan tanult.

Elment Sanyival, és annak haverjaival bulizni, de soha nem ivott alkoholt. A többiek ugratták is ezért, de ő akkor sem nyúlt a pohárhoz. Az iskola elvégzése után elváltak útjaik. Sanyi nem tanult tovább, egy állami cégnél lett irodai munkás. Csaba közlekedési mérnök szakra jelentkezett, Győrbe, és csak hétvégeként járt haza.

Elvégezte az iskolát, és a MÁV-nál helyezkedett el. Itt ismerte meg feleségét, Sárát, akivel harmonikusan éltek együtt. Egy dolog zavarta meg csak az idillt, nem lehetett gyermekük, mert Sára meddő volt. Sokat jártak orvoshoz, mindent megpróbáltak, a népi gyógymóddal, és mindenféle csodaszerekkel kísérleteztek, de nem esett teherbe, végül belenyugodtak, és csak egymásnak éltek, őszintén szeretve egymást. Boldogok voltak.

Ekkor következett be a tragédia. Sárát halálra gázolta egy részeg autós. Csaba magába roskadt, nem tudta elhinni, hogy egy másodperc alatt romba döntötték életüket. Soha nem nősült újra, ápolta Sára emlékét.

Szüleivel rendszeresen összejártak, édesanyját egyenesen imádta. Testvére évek óta külföldön dolgozott, és nem is szándékozott hazatérni, így Csaba maradt szülei egyetlen támasza.

Először édesapja hagyta itt ezt a világot, agyvérzés vitte el. Egy év se telt el, édesanyja is lehunyta örökre szemét, egy éjszaka átaludta magát a másvilágba, nyugodt halála volt.

Csaba egyedül maradt, a munkának szentelte életét. Rászokott az éjszakai magányos sétákra, szeretett csak úgy elindulni, miközben gondolatai ide-oda csapódtak, míg végül ki nem fáradt, és hazamenve nyugodt álomba merült. Egy ilyen séta alkalmával keveredett el a régi családi fészekhez, ahol újra elbúcsúzott lélekben szüleitől.

A Sanyival való találkozás örömmel töltötte el. Szerette Sanyit, és tisztelte eszéért, vagányságáért. Megrémítette Sanyi mostani állapota, elképzelni sem tudta, mi történhetett barátjával.

Elhatározta, felhívja, és megbeszél vele egy találkozót.

Sanyi éppen a harmadik sört bontotta fel, újra szépnek látva a világot, amikor csörgött a telefon.

— Ki a túró lehet az? Remélem, nem a főnököm! — kortyolt egyet a sörből, majd felvette a telefont.

— Igen?
— Szia Sanyi! Csaba vagyok! Nem zavarlak?
— Már, hogy zavarnál öreg barátom! Mond!
— Régen beszéltünk már! Jó volt veled tegnap találkozni, de nem beszéltünk semmi komoly dologról! Mit szólnál egy találkozóhoz, egy jó nagy beszélgetéssel egybekötve?
— Benne vagyok! Mikor, és hol?
— Nézd, nekem akár ma is jó, ha neked nem akadály!
— Találkozhatunk, ma én sem dolgozok! Mit szólnál a régi törzshelyünkhöz, a Gólyához?
— Nekem jó! Egy óra múlva ott vagyok, ha neked megfelel.
— Ok! Akkor egy óra múlva!

Sanyi kinyomta a telefont, és elgondolkodott. Úristen! Nagyon rég beszélgettek már, és fogalma se volt róla, mit is mondjon barátjának. Nem sok mindennel tudott dicsekedni. Viszont örült, és várta a találkozást. Megitta a maradék sört egy húzásra, majd kiment a hűtőhöz még egyért.

— Ezt Csaba egészségére! — gondolta, és egy jó nagyot kortyolt, élvezve, ahogy az alkohol szétárad ereiben.

Csaba ért oda hamarabb a Gólyába. Amikor az utcáról belépett, arcon csapta a füst, és savanyú alkoholszag facsarta az orrát. A helyiség nem sokat változott, mióta utoljára ott járt, a pult mögött viszont egy másik fáradt arcú lány szolgálta ki a vendégeket, akikből volt bőven, nagy volt a hangzavar.

Csaba is beállt a sorba, rámosolygott a pultos hölgyre, kért egy rostos barackot, majd leült egy szabad asztalhoz, és elgondolkozva nézett körül.

— Istenem! De sokat jártunk ide régen! Vitáztunk, és az élet értelmét kerestük. Mindig Sanyi vitte a prímet! Jó beszélőkéje volt! Remélem, minél hamarabb ideér, és jót fogunk beszélgetni!

Sanyi bontott még egy sört, majd a faliórára nézett. Lassan menni kellene.

— Eh! Ráérek még! Csaba úgyis megvár! Rendes gyerek volt az mindig! Egészségedre Csabikám!

Csaba kezdett türelmetlen lenni. Figyelte az embereket, akik mértéktelenül döntöttek magukba az alkohol különböző formáit, vermut, kimért bor, sör, különböző szeszes italok tűntek el feneketlen bendőkben. A hangerő fokozatosan emelkedett, ahogy nőtt a bevitt italmennyiség, és telt az idő. Egy férfi magányosan üldögélt, magá-

ban énekelve, előtte egy üveg bor. A többi asztalnál hangoskodó társaságok ültek, mindegyiknél más téma körül forgott a társalgás. Mindenki nagyon tudott mindent, és bizonygatta a másiknak nagy hangon, nincs igaza. Csak úgy röpködtek a poénok a levegőben, és aki mondta őket, mindig jó t nevetett rajtuk.

Csaba nehezen viselte már környezetét, menekülési kényszere támadt. Idegesítette a sok részeg ember, és Sanyi is késett. Elhatározta magát hirtelen. Felállt, elköszönt, és kilépett a Gólyából az utcára, nagyot szippantva a benzingőzzel teli levegőből. Autók, buszok, kamionok dühörögtek az úton, a járdán ki tudja hova siető, mereven maguk elé bámuló emberek lökték fel szinte egymást. Hányingere támadt, sav marta torkát. Kínzó magányosság érzése tört rá, mintha egy fal húzódott volna közte, és a többi ember között. Kezét zsebre dugva elkezdett lassan sétálni hazafelé, mélyen elgondolkodva.

Sanyi megitta az utolsó korty sört is, majd alkoholtól túlaradó jókedvvel elindult a Gólyába. Erősnek érezte magát, szinte legyőzhetetlennek, szíve, pedig megtelt szeretettel a világ iránt, legszívesebben mindenkit a keblére ölelt volna. Nemsokára találkozik Csabával, a rég nem látott baráttal! Alig várta már! Úgy érezte, mintha lebegne, és a többi ember számára láthatatlan lenne. Szánakozva nézte őket.

— Nem tudják ezek, mi az élet! — gondolta. — Robotok!

Rágyújtott, élvezettel szívta le tüdejébe a füstöt, majd a nőket kezdte el fixírozni, ellenállhatatlannak képzelve magát. Csodálkozott, amiért a nők nem mosolyogtak vissza rá.

Odaért a Gólyához. Merészen, nagy lendülettel belépett, Csabát keresve a tekintetével, de nem találta, viszont vagy öten köszöntöttek, hangosan invitálva az asztalukhoz. Intett az ismerősöknek, vett egy sört, és leült közéjük.

— Csaba biztos késik! Majd jön! Vagy hív, ha akar tőlem valamit! Végül is, ő hívott ide!

Beleivott sörébe, bekapcsolódott a társalgásba, magához ragadva a szót, középpontba kerülve. Asztaltársai öt perc múlva dőltek a röhögéstől, szinte dőlt belőle a sok poén, ő pedig, élvezte a figyelmet, mely ráirányult.

Csaba hazaért. Készített magának egy szendvicset, ímmel-ámmal megette, közben olvasott, de gondolatai elkalandoztak. Megnyugodott, lehiggadt. Sajnálta, hogy nem találkoztak Sanyival, de talán ennek így kellett történnie. Végül is, már rég elváltak útjaik, mind-

ketten más irányban indultak el az életben, mindketten nehéz időket átélve. Kint hirtelen beborult az ég, esőszagot hozott a szél. Felállt, az ablakhoz ment, és figyelte, ahogy a sötét felhők a távolból közelednek, míg a ház előtt sütött a nap, és csiripeltek a madarak. Belefeledkezve gyönyörködött a látványban, csodálva a természet erejét.

— Úristen! Mekkora vihar lesz ebből!

Becsukta az ablakot, elhúzta a függönyt, felkapcsolta a villanyt, megigazította Sára fényképét az íróasztalon, majd leült, és tovább olvasott, elmerülve olvasmányában, csak akkor riadt fel, amikor a vihar lecsapott. Ekkor letette a könyvet, odaállt az ablakhoz, és nézte, amint az eső tombolva veri a földet, a szél, pedig cibálja a fák lombkoronáját.

Sanyi rohant, magában átkozódva, kezében egy szatyor sörrel, melyek minden lépésnél összecsörrentek. Lihegett, pulzusa egyre gyorsabban vert. Alig várta, hogy hazaérjen, és leüljön magányába, sörözve, addig, amíg el nem ájul. El volt ázva, kívül-belül. Vad, állati szenvedély fűtötte, utálta a „mocskos” világot, mely nem érti meg őt, a számkivetettet. Hirtelen megállt, úgy érezte, szíve kiugrik a helyéről, felnézett az égre, állát felszegte, arcát odatartva az esőnek, artikulátlan üvöltést hallatott, majd térdre rogyva leborult a földre. A szatyor csörgése beleveszett a vihar zajába.

Csaba napsütéses reggelre ébredt. Nagyot nyújtózkodott, majd felkelt az ágyból. Mindig jól aludt, ha esett az eső. Eszébe jutott Sanyi. Kár, hogy nem tudtak tegnap találkozni. Elgondolkodott, majd tárcsázta Sanyi számát, de csak egy gépi hangot hallott:

— A hívott szám pillanatnyilag nem kapcsolható!

ESZKIMÓK, INDIÁNOK, MAGYAROK, RÍTUSOK

Kopp Mária (pszichológus, egyetemi professzor) tanulmányából:

„Egy társadalom kultúráját azok a hagyományok, rítusok, közös jelképek alkotják, amelyek mindenki számára fontosak, amelyek összetartják a közösséget, összetartják a családot, összetartják a tágabb közösséget. Kulturális szegénység alatt azt értem, ha valaki ezt nem kapja meg megfelelő módon. És a mai világban általános jelenség az, hogy a felnövekvő generációk ezt nem kapják meg úgy, mint régen. Ez nyilván összefügg a társadalmi, gazdasági helyzettel is, de a nagyon elfoglalt felső menedzser rétegben pontosan ugyanúgy előfordul, sőt gyakori, mint a szegényebb rétegekben, hogy nem kapják meg a kultúrának ezeket az alapvető összetevőit.

Magyarországon ma nagyon magas az öngyilkosság, és ennek a hátterében a depresszió, a krónikus stressz áll. A legfőbb ok, az a társadalmi kísérlet, amelyiknek mi vagyunk a kísérleti alanyai. A huszadik század folyamán, és aztán még erősebben napjainkban, az emberiségnek az életfeltételei alapvetően megváltoztak, és azt senki nem veszi figyelembe, hogy ennek milyen következményei vannak az emberi személyiségre vagy az emberi kultúrára.

A legsúlyosabb jele ennek a bizonyos kulturális szegénységnek az üresség, az unalom. A fiataloknál látjuk, hogy milyen tragikus méreteket ölt az unalom, ami a testi és a lelki élet zavaraival is együtt jár. A magyarok közel 80 százaléka nem hisz semmiben, háromnegyede úgy nyilatkozik, hogy nem tud eligazodni a világban.”

Újabb kutatások szerint az egyik legsúlyosabb lelki gond, hogy nem tudunk ünnepelni. Tipikus magyar jelenség, hogy az emberek agyonhajszojják magukat, és a hétvégén is dolgoznak. Régen az volt a természetes, hogy a nagycsalád együtt élt, együtt végezték a legkülönbözőbb tevékenységeiket, és ennek során az idősebbek cselekvési mintákkal együtt adták át az értékeket a gyermekeknek. A nagycsaládok együtt élték meg az ünnepeiket, vallási és egyéb rítusait is együtt gyakorolták. A gyermekek, az ifjak látták a helyes

viselkedésmintákat, a rítusok megélésének az atmoszféráját, hangulatát is tapasztalták. Az emberek korábban beleszülettek a hagyományba, mert a világban való eligazodáshoz szükséges tudásban összegződő tapasztalatot évezredekken keresztül szájról szájra, vagy éppen mozdulatról mozdulatra, szűk közösségekben adták át. Fontos ok ezen kívül, hogy eközben a természettől is komolyan eltávolodtunk. *Újabb kutatások szerint a rítusok meg-NEM-élése lelki zavarokat, identitásvesztést okoz.*

Érdekes példa: *Kb. 25 évvel ezelőtt olvastam, hogy az amerikai kormányzat az 1950—60-as években az eszkimó törzsek fokozott védelmét rendelte el. (A zord életfeltételek miatt a halálozási arányuk magasabb volt a más államokban tapasztalttól.) Küldtek hozzájuk ápolónőket, akik elkezdtek védőoltásokkal ellátni őket, valamint gyakori mosakodásra, kézmosásra buzdították őket. A politikusok pedig azt tanácsolták, hogy ne vadásszanak fókákra, mert úgyis kevés van, helyette állandó segélyeket utaltak ki számukra, és áruházakat telepítettek a közelükbe. (Ahol persze lehetett tömény alkoholos italokat is vásárolni.) A dologtalanság, semmittevés közben rászoktak az ivásra és az öngyilkosságok száma tízszeresére ugrott. A fiatalok is összezavarodtak, nem tudták, hogy fiúk, avagy férfiak-e, mivel a férfivá válás rítusa a foka elejtésével történt korábban, ősi szokás szerint. Az eszkimóvezető ezután megtagadta az együttműködést a kormányzattal. Addig szóba sem állt az amerikai kormányzat biztosával, amíg az meg nem tanult fókára vadászni, és a törzsfőnök előtt kellett bizonyítania alkalmasságát, hogy: „adni lehessen a szavára.”*

Most ismét hallottam az eszkimók életéről, érdeklődve olvastam egy kanadai híradást, amely szerint a kulturális miniszter asszony meglátogatta az egyik északi törzset. Ott az ünnepélyes fogadáson ki terítettek egy frissen fogott fókát az asztalra. A miniszter asszony kapott egy hosszú kést, amivel felvágta a foka mellét, és kivágta a szívét. Nyersen, véresen vágott és harapott belőle. Odaadta a törzsfőnöknek is, aki szintén evett a nyers szívből—így tisztelték meg, és barátként üdvözölték ezek után egymást.

Már régóta, évi elejthető fókaszámot (kvótát) állapít meg a kormányzat a részükre. Manapság már motoros szánkóval közlekednek az eszkimók, mobiltelefonokat is használnak, de ünnepi rítusként most is csak nyersen fogyasztják a fókát, vagy a rénszarvast.

Az eszkimók megmaradásukban, identitásuk megőrzésében szerintem is sokat számított a régi szokásaikhoz való makacs ragaszkodás.

A miniszter asszony szerint az élete legnehezebb pillanatait élte át, ezen rítus közben.

A régi idők embere megszentelt időben és megszentelt térben élt. A megszentelt tér azt jelentette, hogy rendezett világot tapasztalt maga körül, a megszentelt idő pedig azt, hogy élete idejének ritmusa volt. A külső világban megtapasztalt, „teremtett” rend ugyanúgy a benső rendeződést segítette, mint ahogy az időben, az egymást követő szertartások rendjében megélt ritmus is.

A rítusok, jelképek világának meghatározó jellegzetessége a hagyományozódás, amelyet az egyén képességeinek és lehetőségeinek megfelelően vesz át. Az ünnep eseményeit akkor tekinthetjük szertartásnak, rítusnak, ha azok szimbolikus tettek. Azért lesznek az ünnep tettei szertartások, mert szimbólumokra épülnek. A rítus szimbolikus jelképrendszer alapján végzett cselekménysorozat.

Az ünnep az időben legmegfelelőbb társas alkalom az integrálódásra az egyes ember tudatában és a közösségi tudatban. A mai kor emberének ünnepeiből hiányoznak a szertartások.

A modern ember, ha nem is tudja, de sejtje ezt, és szenved a hiányától. Hiányzik életéből az egység megélésének lehetősége a társas alkalmak során, érzi, a hasadást önmaga és a világ között.

Régen pontos rítusai voltak a felnőtté válásnak, a házasságkötésnek, a halálnak, vagy az évköri ünnepeknek. A magyar királlyá „felkenés” is pontos, szabályos rítusokkal történt.

Én még gyermekként tapasztaltam karácsonyi „kántálást”, jegy-kendő átadást, menyasszony kikérését, húsvéti rítusokat. Hála Istennek még ma is élnek ezek az ünnepek bizonyos magyar területeken. Most is elevenek Erdélyben, Kárpátalján, ahol az összetartozás igénye a kisebbségi lét miatt erősebb.

Budapesten 2009-ben, húsvét után, 20-21 éves fiatalok között kérdeztem: voltak-e locsolkodni? Minek az? Ezt kérdezték moso-

Eszkimó asszony kisgyermekével, népviseletben

lyogva, hogy „hülye” kérdést kaptak. (Ebben a dologban nem a fiataloké, hanem a szüleiké a felelősség.)

Ezért egy hármás ünnep alatt nem tudnak mit kezdeni magukkal sokan, csak lézengenek a bevásárló központokban, vagy magányosan bezárkóznak. Pedig az egyik legszebb magyar rítusunk: a húsvéti leánylocsolás.

A másik érdekes történet gróf Wass Alberttől való, aki emigrációba kényszerült, és nagy energiát fordított arra, hogy az Amerikában élő magyar fiatalokban a nemzettudatot ápolja, elősegítse. Sokat írt, a rádiókban nemzeti műsorokat készített. Ő írta le a következő megható igaz történetet:

1956 után emigrált egy fiatalember (Werger Károly Temesvárról), aki korábban egy filmgyárban dolgozott. Telerakta a bőröndjét filmkópiákkal. Ott, a tengeren túl klubokban, kocsmákban vetítette a magyar és európai filmeket, s így kalapozott némi pénzt. Egyszer eljutott Utah államba, a cherokee indiánok rezervátumába.

(Van most is egy réteg, olyan indiánok, akik a hétvégén bemennek a rezervátumba, ott beöltöznak az ősi ruháikba, és „ősi szokás sze-

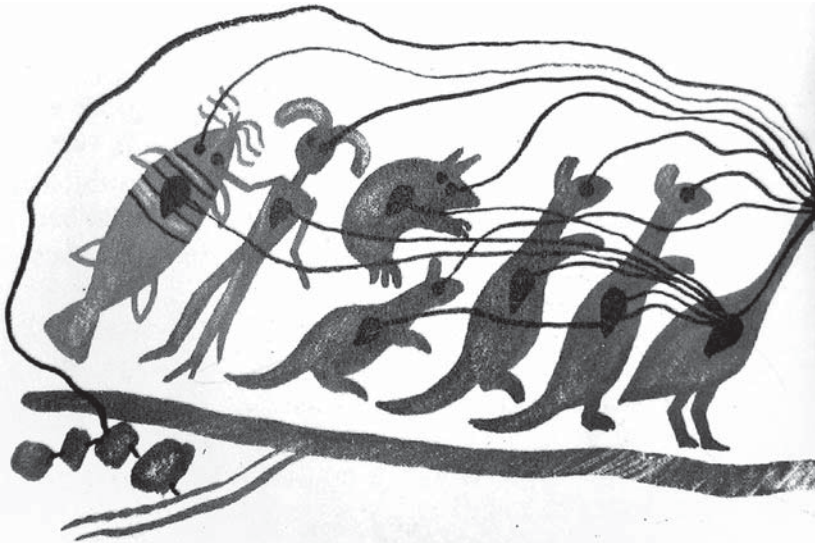
Indián krónika: Az elmúlt évek történetét sorolja fel, időrendi sorrendben, csigavonalban haladva, medvebőrön ábrázolva

rint" élnek, dolgoznak, gyermekeiket is így nevelve, majd vasárnap este visszamennek dolgozni a polgári, civil mindennapokba.)

Itt vetített egy filmet Károly, amelyben a honfoglaló magyarok lóhátról hátrafelé nyilaztak, és lándzsával is harcoltak. Az indiánoknak elélt a lélegzete, ujjongva, ordítva üdvözölték Károlyt, aki vitathatatlanul rokonságban van az ő törzsükkel. Mondták: „A film bizonyítja ezt. Úgy harcoltak, akár a mi őseink. Kicsit a fejdísz másféle, meg a Károly kicsit szőke is, de ő akkor is vitathatatlanul rokon nemzetnek a fia”. Azonnal egy wigwamot kapott, s egy hét múlva nagy ünnepség keretében testvérré fogadták. 1600 cherokee indián társaságában Büszke Sas, a törzsfőnök mondta, zengő hangon:

„Az én vérem az ő vére,
Az ő barátai az én barátaim,
Az ő ellenségei az én ellenségeim.”

Károly pedig felesküdt, hogy életében is, valamint az örök vadászmezőkön is a törzs törvényei szerint fog élni.

Hét indián törzs kérvénye

A képen kb. 160 évvel ezelőtti aláírásokat, ábrázol, hét indián törzs és az amerikai kormány közötti „halászati jogi” szerződéshez.

Érdekes, ahogyan fogalmazzák: Egy szívén és egy lélekkel gondolkodnak, totemállataikkal szimbolizálva magukat.

Még hónapokig kellett mesélnie a magyarokról, és a nemzeti szokásainkról, amit igen nagy figyelemmel hallgattak. Érdekeltek őket igencsak a magyarok viselkedés-gondolkodásmódja. Megható ezen indiánoknak a ragaszkodása az ősi szokásaikhoz, és az azonosulási akaratok a közösséghez. A „rézbőrűek” fajtája mindig is büszke volt; ennek a rassznak volt stílusa, méltósága, érzékenysége és valóságossága. Lényükben volt valami „sas- és Napszerű”. Ha az ő szellemük rányomta volna bélyegét az „amerikai olvasztótégelybe” öntött emberi anyagra, az amerikai civilizáció színvonala valószínűleg magasabb lett volna.

Egyik indián törzsfőnök mondta, kb. 80 éve: „A mi kultúránk legalább 5000 éves, a nagyapáim még tudtak beszélni a fákkal és az állatokkal. Most pedig csak homályt, sötétséget érzek.”

Érdekes a legújabb genetikai kutatások eredménye: A 10-15 évvel korábban, az egész világ lakosságának génmintáival elvégzett elemzések alapján az észak-amerikai indiánok egyik nagyobb csoportját (dakoták) „amerikai ugor” névvel illették az amerikai tudósok, mivel a legközelebbi rokonaiknak a közép-ázsiai népeket — hunokat — tartják.

A mai amerikai psziché néger komponensét annak idején már a pszichoanalitikus C. G. Jung is észrevette, érdemes felidézni néhány megfigyelését:

„Ami az amerikaiak között engem nagyon meglepett, az a négerség nagy befolyása volt, a pszichológiai befolyása. Nem az európai szokások terjednek, hanem a fehér lakosság veszi át a néger rassz szokásait. Pl. riszálva járnak a fehér férfiak is, a vigyorgásuk is messze nem európai.”

(Figyeljük meg Budapesten a Mc. Donalds éttermek falaira festett állatfigurákat: a vidámságuk minden esetben elmebeteg vigyor.)

Nem lehet véletlen az sem, hogy az amerikai lakosság körében az egyik legnépszerűbb sport a box, annak is a legkegyetlenebb formája.

Elképesztő, amit hallok most a napokban: Egy szűz, 14 éves kislányt megerőszakolt hat néger fiatalember Amerikában. Azóta rajongótáboruk is van, az interneten: „fan” klubokat alapítottak a „cuki-csoki fiúknak.” A kislányt még hetekig ápolták, de ezzel már nem sokat foglalkozott a sajtó.

Julius Evola (olasz esztéta, filozófus) 1960 körül feltette a kérdést: Európai gyökerűnek mondható-e még az amerikai kultúra? *Hát már nem!* Válaszolta meg a kérdést.

Ez a kultúra, és a szokásaik erősen nyomulnak napjainkban, a tv-ben vetített ócska filmekben, a kínált, diktált, bemutatott életmóddal, a „multik” által elvárt életvitellel. A lakóhelyemen tapasztalom, hogy újabban „halloween” és „valentin” ünnepeket tartanak egyes szomszédos családok. (Szerintem ők nem éltek meg az ünnepeiket korábban, népmeséket sem olvashattak a szüleik.) Borzasztó, hogy a saját nemzeti kultúránkat, szokásainkat lassan elvesztjük, lemondunk róla.

Jim Jarmusch (amerikai filmrendező, aki sok érdekes képet fest az amerikai társadalomról) az egyik művészi filmjében, egy Amerikában tévelygő magyar fiatalembert ábrázol, aki még a bizalmas barátja előtt is évekig tagadta azt, hogy ő magyar. (Ez igen súlyos identitásvesztést mutat.)

A magyaroknál régen a sólyom jelképezte a Napot. A magyar táltosok az árpádi honfoglalás után még századokkal is igyekeztek fenntartani azt a rítust, hogy a téli napforduló idején, amikor elkezd nőni a nappalok hossza, amikor a fény győzedelmeskedik a sötétség felett, megáldják, és az éppen születő Nap felé bocsátották első szabad útjukra a fiatal kerecsensólymokat. Ez volt tehát a kerecsenek, a Nap madarainak ünnepe, amit máig karácsonnak, karácsonynak nevezünk.

Fiataljaink körében is ismert az *István a király* nagyszerű rockopera. Ebben Koppány vezér és István király konfliktusa a vezérgondolat. Nem annyira hatalmi viszályról szól, hanem az ősi szokásokhoz való ragaszkodás, és az újítás eszméi csapnak össze. (Tudjuk, hogy Koppány vezért fiatalon megkeresztelték, egész életében Jézus-hívő szkíta-keresztény volt.) István az ősi „szkíta” vallási szokásokat és a szertartásai betiltását rendelte el. Megtiltotta a több ezer éves rovásírás hasz-

*Honfoglaláskori mellkereszt,
rovásírással, felül Nap, Hold
szimbólumokkal*

nálatát is. Az ősi rítusokhoz való ragaszkodása miatt végül az életét adta Koppány vezér. Pedig a táltos a jövőt „révületben” megidézve, Koppány vezérnek szebb jövőt ígért, mint amit tapasztalunk most — talán a hagyományok tisztelete miatt?

Egyik legszebb ünnepünk a ma is élő hagyomány: a pünkösdi, csiksomlyói búcsú, ahol az összegyűlt hívek szombaton éjjel virrasztanak, imádkoznak és a kelő Nap sugarában Isten szellemét vélik, és boldogság érzést tapasztalnak. Ezt a rítust a hívekkel jövő, kicsiny gyermekek is átélik. (Szerintem ősi, egyiptomi eredetű hagyománnyal van kapcsolatban a magyar Nap kultuszunk.)

Csiksomlyó, 2009

Mintha túlságosan könnyen adnánk fel a hagyományainkat, közben gyökértelessé, céltalanná válunk, és idegen, zavaros szokásokat engedünk be az életünkbe. (halloween, valentin)

Ha fiataljaink közül csak páran végiggondolják az eszmefuttatásomat, már megérte bíbelődni e gondolatokkal.

Budaörs, 2010. május 20.

EGY ÚJ TÍPUSÚ, PERCPONTOS NAPÓRA, AMI BUDAÖRSI TALÁLMÁNY

Az idő az összes alapmennyiség közül a legmegfoghatatlanabb, legelvontabb számunkra. Az idő mérésének kérdése egyidős a csillagászattal. A napnak 12, illetve 24 részre való felosztását minden ókori kultúrnép körében megtaláljuk. Az általuk készített első időmérők az egyenletesnek hitt Nap járását használták fel arra, hogy a nap kisebb elosztását mérjék. A napóra kétségkívül az első időmérő eszköz volt. Az asszír, föníciai, egyiptomi népek körében különösen nagy jelentőséggel bírt, hiszen szubtropikus éghajlatú hazájukból nézve az ég az év legnagyobb részében felhőtlen volt. Elengedhetetlenül fontos azonban, hogy időmérő csillagászati eszköznek is tekintsük, hiszen a Föld napi forgását és a Nap körüli éves keringését is tükrözi egy adott helyen. A napóra története egészen az ókorba nyúlik vissza, amikor még az ember számára ez volt a legpontosabb időmérő eszköz hosszú-hosszú évszázadokon át.

A napóra minden kétséget kizáróan nem tud versenyezni a mai pontos mechanikus vagy kvarc órákkal, azonban egy napóra tulajdonos számára sokkal örömtelibb, ha saját időmérő eszköze működését figyelheti. Az emberiség történelmével elválaszthatatlanul összeforrt, a világ bármely táján járva felfedezhetjük épületeken, utánózhatalan karaktert, patinát kölcsönözve az őt viselő épületeknek. Ugyanakkor önmagában is művészeti alkotásnak tekinthető, képzőművészeti, művészettörténeti szempontból is fontos műtárgy, amely sokszor az épület (gyakran műemlék) szerves részét képezi, osztozva annak sorsában is.

A horizontális napórák számlapjai vízszintesen fekszenek, a vertikális napóráké függőleges síkon, gyakran egy falra rajzolva. Az árnyékot adó „árnyékvetők” célszerűen a föld forgási tengelyével párhuzamosak. Az ekvatoriális napórák árnyékvetője legtöbbször vékony pálca, a föld tengelyével párhuzamos, a számlapja, pedig az árnyékvető tengelyre merőleges síkban van és kör formájú. Így a teljes kört (360°-ot) — mint egy teljes napot — 24 részre osztva, egy órának a 15°-os szögosztás felel meg. Az ekvatoriális napóráknál így az egyes órák óráköze egyenlő, éppen 15°. Ezzel szemben a horizontális és vertikális napóráknál az órák osztása geometriailag nem egyforma.

A napórák egy év alatt csak 4-szer mutatják a pontos időt (általában max. ± 16 percet sietnek, vagy késnek). A föld forgásának a ritmusa miatt hol késnek, hol sietnek. Ezért a napórák mellett táblázatban célszerű feltüntetni — az időkiegyenlítés (időkorrekció) naptári dátumokhoz rendelt percértékeit, mert csak ezzel határozható meg mindig a pontos idő. További probléma az időmeghatározásnál, hogy figyelembe kell venni a nyári-téli időszámítást is, így gyakran összeadási, kivonási műveletekkel számolhatjuk csak ki az idő percpontos értékét. (Tavasszal, egy órával előbbre állítják az órákat a nap normális járásához viszonyítva, ősszel, pedig vissza.)

A napórám tervezésének a célja egy, mindig pontos időt mutató, az idő leolvasását követően további számolási műveletet már nem igénylő, precíz időmérő szerkezet elkészítése volt. Működésének a lényege, hogy az időkorrekcióknak megfelelően a számlapot a szerkezet mechanizmusa úgy állítja-fordítja, hogy mindig a pontos idő értéke kerüljön az árnyék alá. Ehhez csak az ekvatoriális napóra, mint „alaptípus” továbbfejlesztése felel meg, amelynél az órák geometriai osztásai egyformák. A merev számlapú, hagyományos ek-

vatoriális napórák fejlesztett változata egy speciális mechanikával mozgatott számlapú napóra, mely a találmányom lényege.

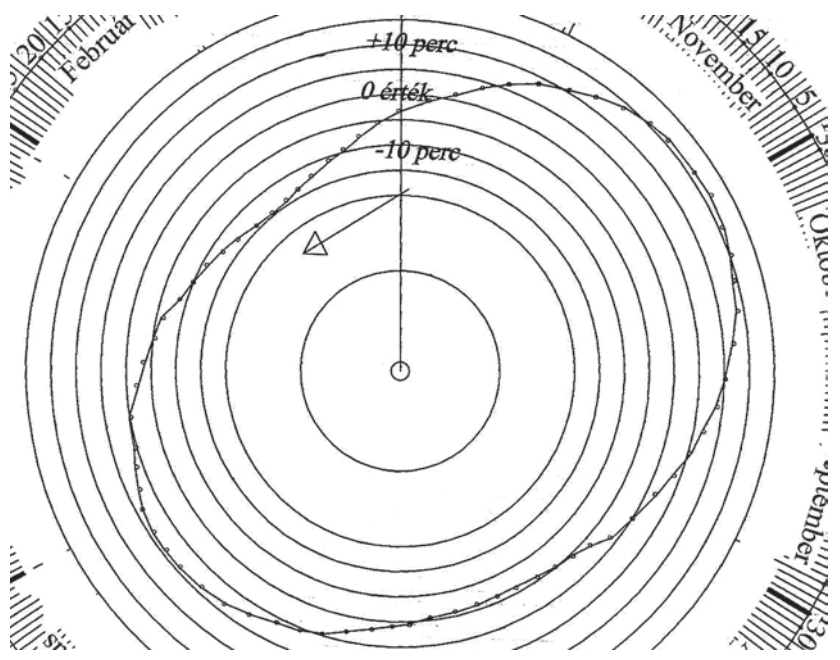
Az időkiegyenlítések korrekciós értékeit és a napóra geometriai tájolási paramétereit a helyi (budaörsi) hosszúsági, szélességi értékekhez számítógépes programmal határoztam meg. A *Shadows 1.6.2* napóratervező program ingyenesen letölthető az internetről. Ezzel a programmal számítottam ki az egyes naptári napokhoz tartozó korrekció értékeket. Az időkiegyenlítések értékeit egy tárcsalapra, sugárirányba, teljesen körbe felmértem — a teljes évre. A szerkezet naptárának beállításkor, elforgatásakor a közös tengelyen lévő tárcsalap sugárméretének változásai az időkiegyenlítések értékeit adja. Ezt a sugárirányú elmozdulást görgőkön, karokon, csuklókon keresztül a napóra számlapjának arányos és pontos elforgatásához használom. Így a dátum beállításával a napóram számlapja az időkorrekciónak megfelelően elfordul.

A mechanizmusba egy nyári-téli időkapcsolót is beépítettem, amely pontosan egy órát fordít el a számlapon. A kar két véghelyzete a nyári vagy téli időszámítás átállítását végzi. Szükségesnek tartottam a szerkezetbe egy helyi és közép-európai idő átkapcsolót is beépíteni. Ez 16 perc értékű elfordítást tesz lehetővé. (A napóra pontos beállításához és ellenőrzéséhez is szükséges. Tudnunk kell, hogy a rádióban felhangzó déli harangszó idején, télen Budaörsön

IDŐEGYENLET ÉRTÉKEI (2006)

A középídő meghatározásához az alábbi perceket adja hozzá a szoláris időhöz

	1	6	11	16	21	26
Január	3 min 33 s	5 min 49 s	7 min 54 s	9 min 45 s	11 min 18 s	12 min 33 s
Február	13 min 36 s	14 min 06 s	14 min 16 s	14 min 06 s	13 min 39 s	12 min 55 s
Március	12 min 22 s	11 min 17 s	10 min 02 s	8 min 40 s	7 min 12 s	5 min 41 s
Április	3 min 53 s	2 min 26 s	1 min 04 s	-0 min 11 s	-1 min 17 s	-2 min 11 s
Május	-2 min 54 s	-3 min 23 s	-3 min 38 s	-3 min 39 s	-3 min 25 s	-2 min 59 s
Június	-2 min 12 s	-1 min 21 s	-0 min 23 s	0 min 40 s	1 min 45 s	2 min 49 s
Július	3 min 50 s	4 min 44 s	5 min 29 s	6 min 03 s	6 min 24 s	6 min 31 s
Augusztus	6 min 20 s	5 min 54 s	5 min 13 s	4 min 18 s	3 min 10 s	1 min 50 s
Szeptember	0 min 3 s	-1 min 36 s	-3 min 19 s	-5 min 05 s	-6 min 52 s	-8 min 37 s
Október	-10 min 17 s	-11 min 50 s	-13 min 14 s	-14 min 26 s	-15 min 23 s	-16 min 03 s
November	-16 min 27 s	-16 min 25 s	-16 min 01 s	-15 min 16 s	-14 min 10 s	-12 min 44 s
December	-11 min 00 s	-8 min 59 s	-6 min 47 s	-4 min 25 s	-1 min 57 s	0 min 32 s

A napóra rögzített és gondosan tájolt acélvázában a számlapot tartó keret a kapcsoló karok, és a dátum beállítása szerint elfordul, mindig a pontos időt mutatva. A rozsdamentes acél számlapon a rézszegecsekkel jelölt osztás 5 perc, így az idő ilyen pontossággal rögtön, biztosan olvasható. A karok állításával a berendezés a budäorsi időt, közép-európai időt, a téli vagy nyári idöszámítás szerint közvetlenül adja. A berendezés érdekessége, hogy egy fogaskerekes hajtómű áttételen keresztül Hold-fázis naptármutatót is mozgat. A naptár beállításakor a fogaskerekek elfordítanak egy fekete árnyékoló tárcsát, amely a figyelőablakban, a korong alakú fénynyalábot részben vagy egészben letakarja úgy, hogy a naptárral összhangban a fény előtt jobbról bal felé halad. A működése teljesen megegyező a Hold fázisainak működésével. Egy tükörben visszatüköröződjő teljes kör alakú fénynyaláb a teliholdat, a teljesen letakart az újhholdat szimbolizálja. A fénynyalábot a berendezésben a napfény visszatükörözése adja. A sarlók alakja megfelel a növekvő, telihold, csökkenő, újhhold negyedek formáinak is. (A Hold sarlójának a formája, a Hold Nap által süttött oldalának, Földről észlelt fázisai adják. A fogaskerekes hajtómű áttételének számításához a holdhónap 29,3 napos ciklusát vettem.)

Újhhold

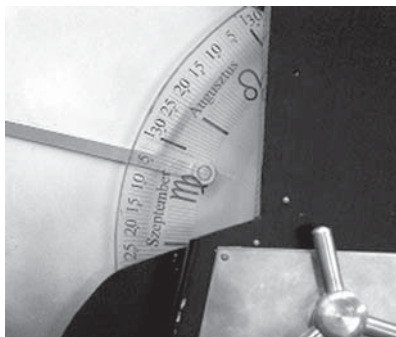
Növekvő negyed

Telihold

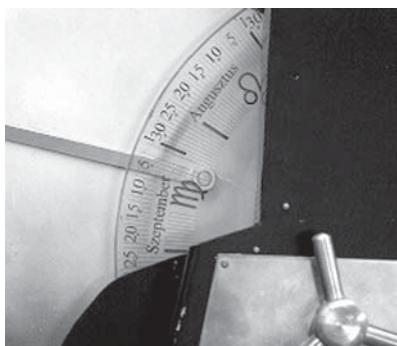

Csökkenő negyed

A budaörsi napóra és holdóra szimbolikája:

- Az óraváz nyugati oldalán budaörsi városi címer, felirata: *Anno Domini 2004. Budaörs.*
- Az óraváz keleti oldalán koronás nemzeti címer, pajzstartó lebegő angyalokkal, felirata: *Hungaria Regnum Marianum* — Magyarország Mária országa.
- Az óraváz tetején a budaörsi kőhegyi kereszt arányos kicsinyített mása, sziklatömbön állva.
- Az óraváz belső oldalán az 1. Kor.13. teljes szövege. A szöveg több dimenzióban is értelmezhető: „*A szeretet soha el nem fogy: de legyenek bár jövendőmondások, eltöröltetnek; vagy akár nyelvek, megszűnnek; vagy akár ismeret, eltöröltetik.*” — az idő befolyása csak az Úr kezében van.

„*Mert rész szerint van bennünk az ismeret...*” - a napórák csak fény esetén működnek, akaratunktól függetlenül...

„Mert most tükör által homályosan látunk, akkor, pedig színről színre” — bizonyos dátumok esetén olvasható a szöveg, bizonyos napokon, pedig a szerkezet takarásában van.

Budaörs 2006. 05. 27.

Lélek Sándorné, Ekpafat

HITVALLÁS

Városunk fölé érkezett a pirkadó hajnal, arany köntösbe bújt ébredő nappal. Szőke Tisza partján a szülő szobában felsírt egy kislány. A folyó, víz tükrében fészüködött egy felhő, majd bekukkantott az ablakon, köszöntötte a gyermeket. A gyermek azóta, felnőtt, megöregedett, de vallja, hogy a fogantatás pillanatában dől el az ember sorsa. Számára a születés billogot hozott. A bélyeg nem a homlokára és a kezére üttetett, kitörölhetetlenül a lelkébe vésetett, és az anyakönyvbe íródott.

Bűnös szülők gyermekeként látta meg a felkelő napot, azon a nyári hajnalon. Az angyalok kórusa néma maradt, siratták a burzsuj gyermeket. Szüleinek óriási bűne volt, egy belvárosi hentes üzlet, ház, amiben laktak, és egy oldalkocsis motorkerékpár.

Államosítás után a folyosó végében lévő pár négyzetméteres mosókonyhába vitték haza a klinikáról az újszülöttet. Lakásukat, bútorainkkal mások lakták...

Az édesapa évekig nem kapott munkát, — a munkásosztály ellenségének —, az államosított „kapitalistának” kirekesztés járt. Alkalmi munkából tartotta el a családot. Műkövesnél és kőművesnél volt segédmunkás, hajtott lovas kocsit, fuvarozott, fát rakott, szemet hordott és vagont pakolt.

Kihasználva a reménytelen helyzetüket, és szegénységünket, többször megkeresték a hatalom emberei, egy „kis szívességért” jobb életet, gyerekének szép jövőt ajánlva, cserébe „hangulatjelentést” kértek a barátairól, és ismerőseiről.

Nem vállalta. Hogyan tette volna? Tiszta kézzel, becsülettel, egyes gerinccel alkalmatlan az ilyen ember, effélékre. A visszautasítást nem vették jó néven, hamarosan őt figyelték meg, a megbízhatatlant, az osztályidegent, az ellenséget...

Évekkel később, egy tsz-ben munkát kapott. Isten ajándékának vélte, lélekben megerősödött. Üldözött pappal és volt katonatisztel, hármásban alkottak brigádot. Nagy egyetértésben teltek a napok,

a hízott jég munkát és kenyeret adott. Ha egyikük elfáradt segített a másik kettő, hogy meglegyen a munkaegység. Naponta kérték a Teremtőt, tartsa meg a hideget, maradjon jégpáncél, amíg egy szálnád van a tavon. Téli zimankóban a munka mezején kötött barátságuk egész életen át, tartott. Gondozták a nemzeti értékeket, törtenelmi igazságunk magjait elvetették, hogy annak gyümölcsét az utódok leszüreteljék...

Az emlékek vetítőjének első kockáján drótkerítés, rajta sok csigával, nagy udvarral. Hallani a hajnali villamos csilingelését, érezni a bőrön, a hideg reggeleket, de a gyári bölcsőde részletei már elmosódtak. Az édesanya kereskedelmi érettségivel, segédmunkásként dolgozott a gyárban.

Következő életkép kristály tiszta. Alföldi mezőváros rövid kis utcája, frissen meszelt fehér házakkal, melyek aprócska ablakszemekkel tekingettek a keskeny utcára, a lábazon szürkére festett kis csizmájukkal pár centire, a szűk járdára léptek. Robusztus, fekete szuokkal mázolt kapuk, őrizték a házbelsőt. Vitézek utcájának nevezték a helyiek. Az anyai nagyapa háza abban különbözött a többitől, hogy a bejárat fölött cégtábla hirdette, itt lakik a szerzőkészítő kovács és reszelő vágó mester. Vitéz M. János. Ez a takaros kis házikó álompalotájává nőtte ki magát a gyermeki emléképben.

Vakációk idején örök karácsonyt varázsolt nagyapó, a csillagszóró délutánokon. Keskeny, hosszú műhelyének szalvétányi ablaka előtt ülve, bőr kötényében, a beszűrődő nap aranysárga fényénél vágta, saját készítésű reszelőit, a sötétszürke csillogó acélforgács szőnyegen. Műhelye végében ívelt lábú asztalkán, hosszú kecses vázában, kicsi nemzeti zászló frissen mosva, keményítve és vasalva méltóságteljesen köszöntötte az érkezőt.

A mester messze földön híres volt munkájáról. Készen vásárolt ráspolyokkal nem lehetett sokáig dolgozni, élük hamar megkopott. Munkája elfogyhatatlan volt, felváltva tevékenykedett a kovácsműhelyben, és a vágóban. A kislány mindig a nyomdokában volt, követte őt mindenhova. Rácsodálkozott a különböző nagyságú fogas kerekeket összetartó vastag bőr szíj körtancára, a kovácsműhely borból készült fújtatójára, és a vörösen izzó acél, kalapács alatti hajlékonyságára.

Szeretett a tatáival időzni, képes újságokat nézegetni. Olvasni nem tudott, de kérdezni igen. Cserfes gyerekként minden érdekelte.

Hiába kutat az emlékeiben, nem talál válasz nélkül hagyott kérdést, ma sem.

Türelmesen, mégis izgatottan várta a nap fénypontját, azt a pillanatot, amikor öregapja munkáját másnapra téve, bőrkötényét felakasztotta. Újságpapírt sodort, az acél szőnyeget megkaparta, a kaparékot dobozba tette, és a sarokba mentek, ott meggyújtotta a papír fáklyát, rápöckölte az acélreszeléket, mely ezerszámra szórta szikrázó, fénylő csillagát, ünnepi díszbe öltöztetve az asztalkát, és a kicsi zászlót.

A nagyapa sváb származású ember volt. Az I. világháborút telefonistaként a tűzvonalban harcolta végig. Többszöri, súlyos sérüléseiből felépülve, önként, mindig visszatért tért a csatákra. Hazaszeretetét, bátorságát, vitézi kitüntetéssel köszönte meg a kormányzó. Nevét egy rendelet értelmében magyarosították, mikor vitézzé avatták.

Büszke volt a magyarságára, hazájára! A családban kizárólag magyarul beszéltek. Négy lányukat is csak társalgási szinten tanították meg németül. Álmában sétálhatott a Fekete-erdőben ősei nyelvén szólva, de erről senkinek nem beszélt. Estéknént fehér lepedőre diafilmet vetített, és olvasott magyar népmeséket az unokának.

Kislányt, hazánk földjének illatával, az édesapja ismertette meg. Tőle hallott arról, azért bőtermő és zsíros, mert őseink vérével van megöntözve. Közös útjaik során láthatta a nyári napsütésben, hogyan ringatja bölcsőjében Földanya az aranyló búzamezőt, mikor a kalászban duzzadnak a szemek. Hallotta az út szélén, vérvörös ruhácskában öltözött pipacsok kórusát, melyek azt dalolják, soha ne feledjük a múltunkat. Járt itt török és tatár, de mi itthon vagyunk, ez a hazánk!

Az egykori kislány ma is látja édesapja csillogó kék szemét, és hallja lány szavát, ahogyan egy örök igazságára tanította:

— Alázattal meghajol a teli kalász, csak az üres ágaskodik felfelé törve, értéktelenül...

Egy meghajlott kalászban termett búzaszemen ismerte fel a Krisztus fejet.

Nemzeti imánkat már akkor tanulta a gyermek, mikor nem volt minden betű tisztán formálva az ajkán. Ünnepeken körbeállta a család az asztalt és a Himnuszt énekelték.

Ez oly természetes volt, mint a mindennapi asztali áldás. Hiába kérdezte a felnőtteket, miért sírnak a Himnusz alatt, választ nem

kapott, csak megsimogatták szőke copfos fejcskáját, miközben a könnyeiket nyelték.

Apai nagyanyjától halott, Kodályról, és a népdalokról, aki gyönyörű hangján sokat énekelt. Hagyományok őrzőjeként tisztelték a környéken, sokan fordultak hozzá tanácsért, elképesztően sokat tudott mesélni.

A kislánnyal jól kijöttek... Játszva tanította, olyan értékeket ajándékozva, amelyet kevés gyermek kapott. Látott, halottat háznál ravatalozva, hallotta a sirató asszonyok kántálását, búcsúknban, körmenetekben részt vett. Múzeumban hamarabb eljutott, mint a bábszínházba.

A nagymama, halála előtt érgörcsöt kapott, félig eszméletlen állapotban szláv nyelven imádkozott. Ekkor tudatosult a gyereken, más az anyanyelve. Nem is tudhatta, hiszen a szíve örökké magyar szívként dobogott...

A kapott örökség magjaiból erős gyökeret eresztett, melyből olyan fa nőtt ki magát, mely minden viharnek ellenállt...

Hítvallása ez lett: Lehet a vére kevert, szívében és lelkében örökké MAGYAR!

Mária országában, a Szent Korona védelmében vállalja a sorsát.

Az élet lehet szép, vagy mostoha, hazáját, népét, soha el nem hagyja, meg nem tagadja!

Ha eljön majd az óra, lelkét az Úr elé viszi, hogy tettét megtétlje, testét a szent haza földjének visszaadja!

VÁGY UTCA

Egy kisváros XXXII. kerületében búvik meg az a kör alakú utca, melynek közepében kerek tó terpeszkedik. Ide járnak a környék gyerekei pecázni, mert állítólag él benne egy aranyhal. Azt tartják róla, hogy aki kifogja egyszer nagy ember lesz, talán miniszter vagy sztármanöken. Körbe is üli a tópartot minden nap a gyereksereg, várva a nagy szerencsét. A kör alakú utcában, félkörben áll sorház. Érdekes emberek lakják, van közöttük postás, portás, tanár és orvos, jogász és masszőr, nyugdíjas és rokkant, no meg itt lakik az egykori vérbíró unokája, és az öreg forradalmár. Nem sorolok fel mindenkit,

úgyis megismerjük őket, szépen sorban sorsukkal, örömmel, bánatukkal.

A lakások kicsi garzontól, a kettő plusz kettesig terjednek. Becsomagolt a ház egyik fele a panelprogram keretében, a másik fele omladozik, így az utcakép is kettéválasztódik. Laknak itt, boldogok és boldogtalanok, szegények és magukat gazdagnak álmodók, mert ugye tudjuk a valódi gazdagok legalább lakóparkban, ha nem a luxus negyedben élnek a mindennapjaikat. Valamikor temető húzódott meg a Vágy utca helyén, a környékeliek szellemvárosnak nevezik. Az a szóbeszéd járja, hogy a szellemjárások gyakoriak... A temető felszámolása után takarékosági szempontokat vettek figyelembe, mert a „kiköltöztetteknek” nem kellett kárpótlást fizetni.

Nagy volt a sürgés-forgás. Néha mentő vagy rendőrautó szirénája hasította ketté az utca csendjét, mikor Borvirág Gabi ütlegette az éppen soros élettársát, vagy megszökött futtatóitól a züllött Lidi. Pár óra múlva megérkeztek a kigyúrt agyúak, akik a sziréna hangjára vonultak csak vissza.

Lidi szegény, beteg, sokat köhög, és láncdohányos, az alkoholt sem veti meg. Az évek óta tartó „útszéli kiállítás” kikezdte az egészségét, időjárás viszontagságai is megviselték...

A harmadikról minden reggel harangszóra, elindul két öreg kézen fogva. Döme a kocsmába, Rozika a templomba. Ilyenkor még szent a béke. Délutánra, már csak akkor van egyetértés, mikor a feljelentő leveleiket fogalmazzák. Megszokták, örömeiket ebben lelik.

A földszinti lakások alatt garázsok sorakoznak. Látni itt Trabantot, Volvót, és Skodát...

Tarka világ ez kérem szépen.

A legfontosabbat még nem említettem. A „becsomagolt” részben laknak, a belvárosi gazdagok, akik reprezentatív lakásukat ideiglenesen cserélték fel, a felújítások idejére.

A lerobbant részben, az őslakók hona található. Azt beszélnek errefelé, azt a részt is hamarosan felújítják, csak arra várnak, hogy kipaterolják a szegényeket a régi orosz laktanyába, szükséggláksokba. Sok itt a tartozás...

Hogyan kerültem én ebbe a képbe, azt is elmondom, hogy ne maradjon titok. Barátnőmnek egyszer, könnyelmű ígéretet tettem. Ha majd, a nyugdíja mellett munkát vállal, segítek majd neki. Eljött az idő, mikor bizonyíthatom, hogy az adott szavam megtartom.

A minap, kifizetetlen csekkje arra készítette, hogy elvállalja a ház képviselőjét, így én is osztok, szorzok vele, no meg ismerkedem a sorsokkal...

1. rész

November végét mutatott a naptár. A hideg éjszaka jégtakarót terített a tóra. A ház elé kis ponyvás teherautó parkolt, két rakodómunkás ugrott le a platóról. Alig telt el pár perc, luxusautókkal megérkeztek hivatalnokok, és rendőrökkel kiegészülve trappoltak fel a kopott lépcsőn.

Félóra elteltével a nyitott ablakon át megkezdődött a kilakoltatás. Kisebb bútordarabokat, zsákokat, edényeket, dobáltak le, a legfelső emeletről. A törött darabokat és zsákokat elnyelte a ponyva alatti tér...

Ahogy nőtt a kupac, a folyosóra merészkedtek az emberek. Volt, aki csípős megjegyzést tett a szerencsétlenekre, de olyan is akadt, ki azokat szidta, akik ilyen helyzetbe sodorták a családot. A lakást ketten lakták. Egy negyven körüli férfi, iskolás fiával. Csendes emberek voltak, mindenkit udvariasan köszöntöttek, de senkivel nem beszélgettek. Nem is sejtette senki, mekkora bajban vannak.

A kilakoltatáskor egyikük sem volt otthon. Nem volt ellenállás. Irritálta a szomszédokat a nagy felhajtás, a túlzott rendőri és egyéb, hivatali jelenlét. Amikor az iskolás fiú tankönyve repült az ablakon, egy idős hölgy nem állhatta tovább szó nélkül. Kérte, azonnal fejezzék be ezt az embertelen eljárást. Adják oda a gyerekeknek a tankönyveit, hisz arra még szüksége lesz az ártatlan teremtésnek. Az egyik rendőr átadta a könyveket, és fontosságának hangot adva, határozottan kijelentette, alá kell írni a nyilatkozatot, hogy megőrzésre átvette. Az asszony aláírta a papírt, és könnyeit nyelve elindult lefelé a lépcsőn.

Egyszer sem ért körbe az óra kismutatója, az asszony lakásán, három szomszédasszony már kupaktanácsot tartott. Elhatározás született. Amennyiben nincs hova menni a két embernek, a gyereket ideiglenesen befogadják. Elfér náluk pár hétig, jut egy tányér étel, és fekhely.

Délre üres lett a lakás. Az apa három óra körül megállt a lepecsételt ajtónál. Nem értette mi történt. Közvetlen szomszédja az öregasszonyhoz irányította, elmondta, hogy a gyerek könyveit is ott találja.

Leballagott. Piros arccal és lehajtott fejjel érkezett az asszonyhoz. Kapott egy tál meleg ételt. Megtörtén mesélni kezdett.

Amikor a felesége elhagyta, nagy adósságot halmozott fel, nem tudott törleszteni, minimálbért keres, a rezsit sem tudta fizetni, az adóssága nőtt, a felszólító leveleket, az utóbbi időben felbontatlanul dobta a szemébe, így történhetett, hogy nem tudott a kilakoltatásukról.

Nincs hova menni, rokonok az ország másik végében élnek. Nem tudja mi lesz velük. Ha nem lesz honnan munkába járni, munkája sem lesz, az utca marad számukra.

Az asszonyt zavarta a férfi felelőtlensége, a felbontatlan levelek miatt, de nem tette szóvá. Most nem okoskodásra, hanem segítségre volt szükségük...

Felajánlotta, a fiút hárman felváltva ellátják, amíg nem találnak normális albérletet, számára kitakarítják az egyik kamrát, a valamikori kerékpártárolót. A virágos átadta garázsoltjának kulcsát, ahol dolgát végezheti. Fürödni, borotválkozni felengedik, a ruháját kimossák, kivasalják.

Közben a gyerek is megérkezett, jóízűen megette az elébe tett ételt, nem értette, mi történik körülötte. A férfi a gyerekekkel beszélgetett, majd elballagott. A fiú kipakolta a könyveit, hozzáfogott az olvasáshoz, szemébe végtelen szomorúság költözött.

Az asszonyok levonultak az alagsorba, tiszta szőnyeget terítettek a betonra, függőnyt akasztottak az ablakra, vittek kanapét, ágyneműt, törölközőt, egy kis asztalkát és két széket. Mire a férfi visszatért, elfoglalhatta pár négyzetméteres menedékét.

Ezen az estén a gyerek egyedül aludt, ismeretlen helyen, tiszta ágyban, jóllakottan, az apa átmeneti szállásán az alagsorban. Valószínű, mind a ketten egy szép új otthonról álmodtak, ahol együtt vannak, meleg van, villannyal világítanak, és terített asztalnál ülnek, egy boldogabb világban.

A Vágy utcában búcsúvacsorára készültek, sütött, főzött a három család. Tarisznyát varrtak a fiúnak, és az édesapjának, bele pogácsát sütöttek, nem hamuba sültet, hanem tőpörtyűset.

Eltelt három hónap, új fejezet kezdődött a kilakoltatás után. A város melletti településen kaptak elfogadható áron albérletet. A fiú onnan járt iskolába. Jó időben biciklivel, rossz időben gyalog, csak télen váltottak bérletet. Így teltek az évek. Amikor az általános iskolát befejezte, azonnal jelentkezett a MELÓ-DIÁK-nál. Újságot hor-

dott, bevásárolt, lépcsőházat takarított. Egyre többet dolgozott, mert szükség volt minden fillérre. Saját magát gyerekként látta el. Vasárnaponként szívesen látott vendégként, ebédmeghívása volt a Vágy utcába.

Egyik vasárnap szomorúan mesélte, édesapja eljár a szomszédokkal a közeli kocsmába, ahol nyerő automatán játszanak, inni most sem iszik, de a fizetését napokon belül eljátssza, már csak az ő pénzéből élnek. Szeretne elköltözni, de nincs hova, mert bármennyit dolgozik, minden pénzét elveszi az édesapja. A három jötevők egyike felajánlotta, jelképes összegért kiadja neki a kisházát. Mostanában sokat betegeskedik, neki is jó, ha lesz valaki a lakásban, szükség esetén hoz egy kiló kenyeret a boltból. Így is történt. Éldegéltek szépen, csendben, békességben ketten, mint egy család. Néha megjelent az apa, ilyenkor pénzt kért a fiától, a fiú adott neki, ha volt miből.

Váratlan esemény zavarta meg nyugodt életüket. Megjelent az asszony lánya, aki rokkantnyugdíjas volt és rengeteg tartozást halmozott fel, őt is a kilakoltatás réme fenyegette. Úgy tudta elkerülni ezt a borzalmat, hogy a főbérletét elcserélte nyugdíjasházi lakásra, a cserepartner kifizette a tartozást. Volt ennek az asszonynak egy fia, akit nem vihetett magával, így az unoka a nagymamához költözött, kellett a kisházba. Bár mennyire sajnálták a szorgos fiúnak menni kellett.

A beteg asszony sokat gondolt a fiúra. Régen nem hallott fiúról, aki nagyon nehéz szívvel távozott, mert a Vágy utcában talált magának családot, barátokat, de mennie kellett...

Nagyon gyorsan felnőtté vált, soha nem kellett keltegetni, munkába mindig pontosan érkezett. Egyszerű, becsületes ember lett belőle. Egy másik lakótelepen talált albérletet. A főbérlet fiatal elvált asszony volt, aki gyönyörű kislányt nevelt. Tetszett neki a dolgos, megbízható fiú, a kislány is megszerette az idegent. Egyre több időt töltöttek együtt, aztán szerelem lett az egymásrataláltságból. Nem is oly régen ellátogatottak a Vágy utcába hárman, esküvői meghívót vittek, sietniük kellett, mert köröz már a gólya felettük. Közben pakolászniuk kellett, mert költözik a család, egy nagyobb lakásba, a Rév utcába.

Régen óta nagy volt a készülődés a Rév utcában. Apró legényke ismerkedik az egyensúlyozás művészetével, de még sokszor popsira esik. A kandalló kellemes melegénél üldögél a nagyapó, büszke szemmel nézi csöppnyi unokáját, amint a kicsi emberke járni tanul.

Nagymesternek nevezte el őt, az ős szakállú apóka, hogy miért azt hiszem, nem lesz nehéz kitalálni. Történt ugyanis, hogy ez a kis legényke lett a tanítója az öregnek. Amikor megszületett, az első találkozásukkor a nagyapa igen csak toporgott, néhány szemvillánásnyit gyönyörködhetett csak az unokájában, mert cimborája várta a kocsmában. Már is későn érkezett, amint, meglátta barátját, a kedvenc gépénél, nagyon dühös lett.

Nem szerette, ha más kísérti a szerencsét a gépnél. Nem kellett sokáig zsörtölődnie, mert hamar elfogyott a barát pénze, ő következhetett. Hamarosan mind a kettőjüknek üres lett a zsebe, elindultak hazafelé, azzal az elhatározással, hogy másnap ismét megpróbálják...

Ezen az estén váratlan látogatója érkezett: a Lelkiismeret. Nem voltak nagy barátok, ezért az öröm is elmaradt. Mindig félt ettől a találkozástól. A vendég sarokba szorította, nem tehetett mást, a feltett kérdésekre válaszolnia kellett.

Ültek csendben, majd a Lelkiismeret rákérdezte: „Milyen az unokád?”

Hát... — hümmögött, kelletlenül — olyan kicsike.

„Minden gyerek kicsike, de milyen a szeme, kire hasonlít?” Most szégyellte el először magát, mert meg sem nézte, annyira sietett a kocsmába.

„Aztán mit vittél a menyednek?”

Ugyan mit vitt volna, volt egy ezrese, abból játszani sem lehet sokáig, nemhogy még ajándékot venni.

Ekkor hallotta a Lelkiismeret gúnyos kacagását. „Meg sem érdemled, hogy az a kis emberke egyszer nagyapának szólítson, vagy a menyed egy tányér ételt tegyen eléd, ha beteg leszel.” No, ez hatott, mert az utóbbi időben reggelenként gyakorta ébredt arra, hogy szakad a víz róla, és levegő után kapkod...

Megijedt, elgondolkodott. Lehet, hogy máris beteg? Tényleg! Mi lesz vele? Annyira elszigetelte magát a fiától, most is másodszori felszólításra ment be a klinikára megnézni az unokáját. A gyerek sokszor hívta vasárnap ebédre, de minek ment volna, ha elmegy, vinni kell a kislánynak csokoládét, és azt drágának találta. Spórolt nagyon, hogy játszani tudjon, bízott a szerencséjében, hogy egyszer majd sokat nyer. Az éjszaka sem hozott álmot a szemére, a lelkiismerete éjjelre is vele maradt. Feltett még egy kérdést: „Mi lenne, ha lerombolnád a múltat és építenél egy jobb jövőt? A te korodban

már sebesen fogynak a napok, ha most nem kapaszkodsz meg, később nem lesz, miben...”

Ezek az utolsó szavak ismétlődtek, zakatoltak a fülében, amikor egy csodálatos zöld rétre érkezett, álommanók kergetőztek a virágok között. Közöttük egy apró kis emberke, szőke fürtökkel, csillogó kék szemével nézte a manók fogócskáját. A kislíú pont olyan volt, mint a fia picit korábban. Egyszerre csak a kisgyerek kitért karokkal futni kezdett felé, amikor odaért átölelte a térdét, és azt mondta:

— Nagyapa, Te olyan jó vagy, szeretlek!

Könnypatakok indultak el megfáradt arcán, végigfolyt a bőre barázdáin át, ősz szakállára. Letérdelt a gyerek elé, és átölelte.

— Én is szeretlek — mondta remegő hangon.

Hajnalban az öreg vekker ébresztette. Tükörképe láttán elcsodálkozott. Mintha megfiatalodott volna. Ezen a reggelen nem köhögött, nehézlégzése is elmaradt. Egyszerre csak az éjszakai álom járt az eszébe. Lepörgött előtte az elmúlt tizennégy év.

Az, az este, amikor a felesége bejelentette, hogy elköltözik, és elviszi a kisebb gyereket, a nagyobbát ott hagyja, így nem kell senkinek gyerektartást fizetni. Ez akkoriban történt, amikor megtudta, a feleségének alighanem új kapcsolata van. Alkalmanként, már akkoriban is átjárt a belvárosi játékterembe egy kollégájával, de még nem töltött ott sok időt. A pénzes boríték ugyan apadt, mert fizetésekor az adósságot ki kellett fizetni.

Nem rendeztek jelenetet. Elváltak. A lejtő egyre csúszósabb lett, többé nem volt megállás. Az asszony is kéregetett pénzt a rokonoktól, az adósságot ráhagyta. Nőttek a felhők a fejük fölött, aztán jött a kilakoltatás vihara.

Végigpergett az élete filmje előtte, egészen az unoka születéséig. Szívébe éles fájdalom hasított, ahogy rádöbbsent, mennyire felelőtlenül élt. Nagy elhatározásra jutott; Megváltozik! Hol kezdi el, még nem tudta, de a reggeli cigaretta elmaradt. Megszomjazott. Feltett egy fazék teavizet, s amíg a víz felforrt, ábrándozva, reménykedve szövögette, terveit a jövőre. Nem megy le délután a kocsmába, helyette bemegy a klinikára, megnézi az unokáját. Egész nap a babára gondolt. Kollégáinak büszkén mesélt a csecsemőről, az álombéli kék szemekről.

Eljött a munkaidő vége, rendbe hozta magát és elindult a klinika felé. Amikor megpillantotta a baba csillogó szemecskéit, észrevétlenül a karjába csípett. Az álombéli kék szemek néztek rá, két apró

kéz nyúlt felé. Csak állt, a könnypatak éppen azokon a barázdákon futott végig a szakállára, mint az éjszaka. Nézte a csöppséget, elmondhatatlanul vágyott kézbe venni, megölelni. Ellenállhatatlan szükségét érezte kimondani; szeretlek. Aztán hallotta saját hangját, amint kimondja:

— Kicsim, szeretlek.

Észrevette, a menyé döbönt arcát, és hallotta kedves, halk szavát:

— Biztosan ő is szeretni fog, ha sokat lát majd téged.

Tehát mehet, várják akkor is, ha nem érdemli meg. Milyen jók hozzá, megmutatja, hogy méltó lesz a megelölegezett bizalomra.

A fia is ott érte az apját, meg is lepődött, hiszen előzőnap oly sietős volt az útja, egyáltalán nem számított rá, hogy találkoznak.

Együtt indultak el a klinikáról, útközben az apa elmesélte találkozását a Lelkiismerettel, elmondta a tervét, hogy megváltozik, büszkén újságolta, már rá sem gyújtott, egy kisgyereket nem láthat bagószaggal. Amint kimondta, maga is meglepődött, nem emlékezett erre a gondolatra, talán a Lelkiismeret diktálta... — elmosolyogta magát a gondolatra.

— Apa gyere fel, van egy kis töltött káposztám, megosztom veled,
— mondta a fia.

A kislánynak megfőzték a kedvencét, a tejberizst, megszórták csoki darával. Ellátták, majd lefektették. Az öreg leült a kiságy mellé és mesélni kezdett. Észre sem vette a vágató percekét, addig mesélt, amíg a kicsi szemecskéje be nem csukódott. Akkor felállt, és kiment a konyhába, ahol a fia az edényeket mosogatta. Sokáig beszélgettek, ott maradt éjszakára, reggel onnan ment dolgozni.

Egy hét múlva együtt vásároltak a piacon, a kocsmába nem ment többé, álmában néha kattogtatta a játékgépet az utolsó fillérjéig. Később ezek az álmok is elkerülték.

Kis unokája szőke fürtjei göndörödtek, egyre jobban hasonlított az álommanók közötti kisgyerekekre, aki kitért karral futott feléje. Teltek a hónapok. Egyre több időt töltött a családdal.

Újra barátra lelt, a Lelkiismeretben, vele boldogan időzik, tudja, benne nem csalódik.

Pár hónap múlva fia szomszédságába költözött, a Rév utcába.

Az unoka megtanította a nagypapát emberként élni, büszke is az öreg, ifjú mesterére.

A Rév utcába új szomszédjuk költözött, most ismerkednek vele, úgy hívják, hogy Boldogság.

2. rész

Ponyvás, kamion gurult be a Vágy utcába. Óvatosan kellett az óriási kerekeknek araszolni, mert keskeny az út. Az autó megállt a ház előtt, elkezdődött a pakolás. Új lakó érkezett. Az ablakokban, az elhúzott függönyök mögött, leskelődő arcok bukkantak fel. Nézték, mi kerül le az autóról, közben találgatták, vajon ki lesz az új szomszédjuk. Az ingóságokból azt is tudni vélték, bizonyára tehetősebb ember lehet, akivel ezután egy házban élnek. Az első emeleti lakásba kerültek fel a platóról a bútorok. Csinos fiatal nő dirigálta a rakodást. A kigyúrt rakodólegények szemlátomást készségesen teljesítették minden parancsát. Lassan kiürült az autó raktere, helyükre kerültek a tárgyak. Estefelé zene és kacagás hallatszott a lépcsőházban, ünnepelték a beköltözést. A vidám társaság valamikor hajnaltájban távozott. Lett is ebből másnapra susmus, „még meg sem melegedett, máris bulizik, hajnali vihogással veri fel a házat”, pletykálták a kispadon.

Egész napra jutott téma a kényszer pihenőjüket töltőknek. Egy-két fiatal nőt irritált az új lakó rendezettsége, látható jóléte, az idősebbeket a szép régi faragott bútor, az intrikákat, pedig a mulatozás. Egy idősödő asszony árgus szemekkel figyelte, mikor futhat össze a lépcsőházban az új lakóval, hogy mielőbb bemutatkozhasson. Minden új lakó vele találkozik először, most sem volt másként. Udvariasan odament, bemutatkozott, és közölte, ő volt az első beköltöző. Annak ellenére, hogy ez a ház ma már „átmeneti” lett, vannak egy emeletnyien, akik nem mennek sehova, ők az őslakók.

Ezt követően kért egy kis pénzt, természetesen kölcsön. Ki merne ellenállni egy „őslakó” kérésének. Mindenki belesétált a csapdába, ez történt Tündével is. Nem volt óvatos, gondolkodás nélkül átnyújtotta a háromezer forintot holnap utánig. Azért addig, mert Juli azt mondta, akkor kap pénzt és lehozza. Tehát az első ismeretség megkötöttet.

Tündének tetszett az utca, főleg a tó, partján az elmaradhatatlan gyerekesreggel. Valahányszor, ha befordult az utcába, lelassította a lépteit. Nem járt munkába kocsival, szeretett sétálni, és emberekkel találkozni. Pszichológus, ez munkahelyi ártalom nála. Érdekelték a sorsok, emberek, főleg a gyerekek, a majdani felnőttek. Azt tartotta, gyermekkorban dől el az ember sorsa, hitt a szülői minta fontosságában, a szerepek egészséges megélésében.

Tünde a középső lakásban lakott. Jobbról egy mérnök az édesanyjával, balról Edit, az elvált asszony soros barátjával, és a kisfiával. Nemigen találkoztak, mindenki más időben járt dolgozni és haza. Ha véletlenül egyszerre nyílt ki két ajtó, akkor az egyik megvárta, míg a másik elmegy, s csak azután lépett ki. Érdekes elszigetelődés ez a mai világban, nem szívesen találkoznak az emberek a szomszédokkal, így nem kell ismerkedni, beszélni, szükség esetén segíteni. Mindenki éli a maga életét, kicsi odújába húzódva.

Teltek a hetek. A beköltözés óta nem volt buli, aki elment Tündi lakása előtt, kellemes zenefoszlányokat, pánsíp trilláit hallhatta. Furcsállották, hogy minden este, azonos időben világosság gyúlt a szobájában, szinte óramű pontossággal. Megszűnt a susmus. Amikor a postás érdeklődött Baráth Tünde pszichológus iránt, már tudni vélték, hogy csakis az új lakó lehet.

Tünde mindenkinek köszönt, a gyerekekre rámosolygott, megkedvelték a házban. Egyik alkalommal a földszinti Éva kereste meg, mivel közös tárolójuk van és nem látott ott idegen holmit, megkérdezte van-e kulcsa a tárolóhoz, mert ha nincs, szívesen odaadja az övét, míg készítettet magának. Tünde megköszönte a figyelmeséget, és felajánlotta, foglalják el nyugodtan a részét, mert egyelőre nincs mit letenni, ha szüksége lesz a helyre, szólni fog. Behívta Évát egy teára, pár sütemény mellett elbeszélgettek. Kölcsönös szimpátia alakult ki a két ember között, noha más korosztályba tartoztak.

A vendég félóra múlva felállt és elköszönt, a látogatási idő betartására figyelt, udvariassága ezt kívánta. Attól fogva gyakran találkoztak. Nem telepedtek egymásra, de számíthattak a másokra, ha szükség volt a segítségre. Évike csendes szerény, segítőkész özvegyasszony volt, akinek Ausztriában dolgozik a fia egy kutatólaborban. Minden hónapban egy hétvégét itthon tölt az édesanyjánál. Éva sokat mesélt Balázs gyerekkoráról, iskolás éveiről, tanulmányairól, csak a jelenéről nem beszélt. Tünde nem faggatta, tiszteletben tartotta az asszony hallgatását, bár kíváncsivá tette a fiú körüli rejtély. Másnap többször gondolt erre.

A december csillogó hó függönyt varázsolt estére, a tájra. A lány gyalog sétált haza, szerette a hóesést, ilyenkor vidámság költözött a szívébe. Eszébe jutott a gyermekkora, az édesapja készítette magas támlájú szánkó, hólabdázások a kiserdőben, ródlizás a körtöltésen és a boldog karácsonyok a nagyszülőknél, fent a hegyekben. Szép gyermekkora az édesanyja betegségéig tartott. Mikor édesanyja ágyba

került, édesapját is megtámadta a rettegett kór. Főiskolára járt, amikor szüleit elveszítette. Pszichológus hallgatóként is nehezen dolgozta fel gyászát.

A kapuhoz érve kivette a kulcsait, és elindult az emeletre. Éppen felért, mikor elaludt a villany. Ahogy nyúlt volna a kapcsolóhoz, háta mögött kinyílt az ajtó. Hirtelen megtorpant, és kicsúszott a táskájában lévő ülési jegyzetek tömkelege. Ott állt a papírhalmaz előtt, érezte az arca lángvörös lett zavarában.

— Sajnálom, ha megijesztettem, rögtön segíték — mondta a férfi mögötte, és elé lépett. Egy pillanatra egymásba futott a tekintetük. Furcsa remegés járta át a testét. Nem ismerte ezt az érzést, még nem találkozott vele. Elkezdtek összeszedni a papírokat, amikor megjelent a férfi anyja az ajtóban, és rászólt a fiára:

— Péter mit művelsz? Neked fiam időre kell menned, nem érsz rá udvariaskodni.

Ez alkalommal a férfi jött zavarba, átadta a kezében lévő aktát, elköszönt, és elindult a lépcsőn. Akkor becsapódott az ajtó, eltűnt az öreg hölgy mögötte.

Lassan minden ismét a helyére került, megérkezett az otthonába. Nemsokára hozzáfogott az ülések anyagainak a rendezéséhez, közben felvillant előtte a férfi szeme, és az öregasszony hangja, aki fiát fegyelmezte. Ezen az estén nehezen szenderedett el, s keveset aludt. Érdekes, kusza álma volt, reggel nem is tudta összerakni a foszlányokat. Évek óta álomnaplót vezetett. Ezen a napon üres maradt az oldal, elmaradt a szimbólumelemzés.

Karácsony előtt nagyobb a betegforgalom. A szeretet ünnepe, a magányos embernek nagy teher. A múlt ilyenkor jelentősebb szerepet kap, az emlékek megszépülnek, éppen ezért jobban is fájnak. Amint beért, a kiscsoport vidáman köszöntötte. Az egyik páciens odalépett és Mikulás csomagot nyomott a kezébe. Zavarba jött, meg is feledkezett ennek a napnak a jelentőségéről. Nem értette, ez még nem fordult vele elő soha. Talán fáradt, gondolta, de abban a pillanatban egy szempár villant be, a tegnap esti férfi mosolygós szeme. Elhessegette magától a képet, igyekezett nem gondolni rá, főleg a szigorú anya gúnyos megjegyzésére.

Elkezdtek a foglalkozást, ez a pszichodráma napja, ami mindenkit megnyit, sokszor igen kemény feladat elé állítva a szereplőket. Csofodálatos eredmények érhetőek el vele. A foglalkozáson már teljesen a munkára koncentrált. Délben vidáman ment ebédelni a barátnő-

jével. Gondolkodott meséljen-e neki tegnap esti kalandjáról, végül úgy döntött, hogy hallgat. Valószínű ez másnak úgy sem jelent semmit, csak egy lépcsőházi pillanatkép.

Délután, amikor az utcába befordult, a sorház ablakait kutatta, keresett egy ablakot a saját lakásának ablaka mellett, próbálta beazonosítani. Gyenge villanófényt látott, valószínű a televízió változó intenzitású fénye lehet. A többi ablak még sötéten ásítózott a téli kora estében. A kapun belépve a postaládához ment, ahol egy cetlit talált, Éva tette oda. A cetlin ez állt: „Kérlek, gyere be, nagyon fontos!”

Azonnal az ajtajához sietett, becsengetett, pár pillanat múlva kinyílt az ajtó, egy kétségbeesett asszony tekintete kapaszkodott belé. Érezte, hogy nagy baj lehet.

A szokott helyre ültek, látta a két csészéről, süteményről és a te-rítékről, hogy vacsorával várták. Éva rántott halat, majonézes krumpplit tálalt elébe. Mozgásában volt valami furcsa bizonytalanság, ezt eddig soha nem látta a barátnőjénél. Megvacsoráztak. A te-ázásnál az asszony elmondta, nagy titkot fog megosztani, soha senkivel nem tudta megbeszélni, most viszont megőrül a tehetlenségtől, tanácstalanságtól. Minden döntését felelősségteljesen hozott eddig, nem is bánta meg, mert az élet annak helyességét igazolta, ám ezúttal csődöt mondott a bölcsessége, nem tudja, hogyan cselekedjen, jelen esetben mi lenne a legjobb. Ettől a döntéstől függ a továbbiakban a fiával való kapcsolata. A lehető legjobb döntést szeretné meghozni. Imádja a fiát, nem szeretné elveszíteni, de a jelenlegi helyzettel nem tud mit kezdeni. Aztán elkezdődött a történet.

Jócskán elmúlt éjfél, mikor a lány felállt. Átölelte barátnőjét, azzal búcsúztak egymástól, hogy másnap ismét összeülnek, és tovább tárgyalják a lehetőségeket.

Tündének nem jött álom a szemére. Megértette a nehéz helyzetet, életében először tehetlenséget érzett. Egyet tudott csupán; Segíteni kell! De hogyan?

Három hét múlva karácsony.

Sajnálta Évát, akiről tudta, hogy a döntés azért nehéz, mert nagy a család, és mindenkinek magyarázkodnia kell, ettől félt. Már régen elfogadta szeretett fia döntését, és az életvitelét.

Addig nem zavarta, amíg nem kellett felvállalnia a család előtt, most viszont erre kéri egyetlen gyermeke, hogy mire megérkeznek,

addig közölje a családdal az igazságot. Balázs nem szeretné a párját kellemetlen helyzetbe hozni, fájdalmat okozni neki.

Család centrikus, harmonikus légkörben nőtt fel, nem kellett titkolózni soha, így szülei régóta tudták, hogyan él, kik a barátai, ki a szerelme. Eddig nem volt gond belőle, mert a tágabb környezetnek nem kellett kitárulkozniuk. Egy ekkora családban nem mindenki toleráns ilyen helyzetben, ezért nehéz három hét alatt felkészíteni mindenkit, az ünnepi ebédnél megjelenő új családtag bemutatására.

Éva sem tudott elaludni, azon gondolkodott, kinél kezdje a karácsonykor szokásos meghívást. Aztán döntött. Felkelt, magára vette a köntösét és kivánszorgott a konyhába.

Főzött egy jó erős kávé, és elkezdte írni a névsort, úgy ahogyan eszébe jutott. Mikor végzett látta, hogy elsőnek Sára van felírva. Milyen érdekes, hogy pont ő! Elcsodálkozott. Talán nem véletlen. Hányszor hallotta Sárától, aki évekkkel ezelőtt spirituális asztrológiával jegyezte el magát, hogy nincsenek véletlenek.

Ránézett az órájára. Még csak hajnal van, nem hívhatja fel Balázst.

Elkezdett pakolászni, előkészítette az aznapi főznievalót, mire ezekkel végzett, azt vette észre, hogy nagy nyugalom öleli át, nyoma sincs a fáradtságnak. Mi történt vele nem értette. Talán egy angyal sietett segítségére? Hitt az angyalokban.

Bekapcsolta a rádiót, a reggeli krónika ment. Nem emlékszik a részletekre, csak a csengő hangjára. Az ajtóban Tünde állt, aki örömmel látta, hogy barátjáné ma jól néz ki, és nyugodt. Megígérte este siet és benéz hozzá.

Éva tárcsázott, Sárától időpontot kért egy találkozóra, aki közölte, már indulhat is, mégis egy délutáni időpontban egyeztek meg. Balázst hívta ezt követően, aki készségesen válaszolt a feltett kérdésekre. Vidáman köszöntek el egymástól.

Délután elindult a megbeszélte időben, részletesen elmondta jövetelének célját. Semmi rendkívüli reakciót nem tapasztalt, Sára azt mondta, mostanában gyakori ez a jelenség, nem kell ebből ekkora problémát csinálni. Minden csoda három napig tart. Amikor ránézett a papírkára, amelyen Balázs és szerelme születési adatai voltak, elmosolyodott. Elkezdett egy táblázaton dolgozni, majd számolt, az adatokat betáplálta a laptopjába.

Nem tudni pontosan mennyi idő telt el, olyan félóránnyira lehetett taksálni, amire elkészült a két egymásra vetített kördiagram. Sára megszólalt:

— Ez elkerülhetetlen találkozás, élethosszig tartó kapcsolat — többet nem mondhat, fejezte be az elemzést.

Éva hallott a karmáról, de nem sokat értett belőle. Kérte Sárát fejtse ki, és mondjon el mindent.

Az asszony udvariasan közölte, más sorsát senkinek nincs joga kutatni, ezért ő nem elemezheti tovább, csak akkor, ha az illető személyesen kéri. Ez nem társasjáték, szigorú etikai szabályai vannak, a bizalom a legnagyobb kincs egy asztrológus kezében. Az egyetlen információ, amit megnézhet, hogy a két ember találkozásában fennáll-e karmikus kapcsolat.

Ezzel összetépte a kezében lévő körrajzot. Még sokáig mulatták együtt az időt, beszélgettek a karmáról és Balázsról. Éva megkérte Sárát, az ünnepek után nézze meg az ő horoszkópját. Ebben meggyeztek, és kellemes ünnepeket kívánva egymásnak, elköszöntek.

Következett a második rokon, a nagynéni, a vallását gyakorló idős hölgy. Tőle tartott legjobban. Megérkezésekor azonnal belekezdett a mondandójába. Nagy érdeklődést tapasztalt Malvinka részéről, aki figyelmesen hallgatta, de egyszer sem szakította félbe. Mikor befejezte, bölcsen így válaszolt:

— Egy szerető anyának az a feladata, hogy elfogadja gyermeke döntését, és a lehetőségei szerint segítse annak boldogulását.

Éva nem hitt a fülének, soha nem gondolta, hogy rokona így látja a világot, aki ezután szolgált még pár meglepetéssel...

Ahogy fogyott a zserbós doboz tartalma, úgy nőtt a tekintélye, mert a lélekről és annak ruhájáról, a fizikai testről tartott előadást.

Sajnálta, hogy eddig csak napi ügyekről beszélgettek, a családi ünnepek tartották össze a kapcsolatukat. Amióta mind a ketten megözvegyültek, azóta töltik együtt a szentestét. Búcsúzásakor átölelte nagynénjét, szeretet járta át a szívét, ahogyan a bölcs öregasszony tiszta tekintetével találkozott.

Utolsó családtag következett. Az agglegény Miklóst nem érte el telefonon, gondolta felugrik hozzá, hátha otthon találja. Nem szeret bejelentetlenül sehova menni, most azért tért el a megszokottól, mert pont útba esett a férfi lakása. Az öreg házba érve örömmel tapasztalta, jól döntött, ég a villany a lakásban, tehát sikerül letenni eddig cipelt terheit. Olyan jól indult minden, megértették őt, és Balázst is. Miklós csendes ember, soha nem volt konfliktusa senkivel, talán ő is beáll a sorba.

A körfolyosón megállt az ajtó előtt, vett egy mély lélegzetet, majd csengetett. A rokon kicsit váratott magára, majd ajtót nyitott. Furcsa zavart lehetett felfedezni arcán, majd szinte könnyöggön nézett az unokatestvérére, és dadogva mondta, ne haragudjon, nem tudja fogadni, vendége van. Éva elszégyellte magát, kérte, látogassa meg holnap, mert beszélniük kell. A nyitott ajtón keresztül látta, ahogyan egy fiatal lány kíváncsian kidugja fejét a szoba ajtaján. A lány első pillanatra, talán huszonévesnek látszott, a férfi túlhaladta az ötvenet. Elmosolyogta magát, és elköszönt.

Este ért haza, alig lépett be az ajtón, már is csengett a telefonja. Miklós hívta. Az asszony nem engedte, hogy sokat magyarázkodjon, gyorsan leszögezte, ha komoly a kapcsolat, mind a kettőjüket szeretettel várja szentestén, de nekik addig is feltétlenül beszélniük kell. Másnapra beszéltek meg a randevút.

Szorongása megszűnt, kellemes fáradtság nehezítette el a végtagjait, alig várta, hogy elmesélje barátnőjének a történeteket.

Nemsokára megérkezett a lány, nagyon örült barátnője sikerének, amikor Miklóshoz értek, eszébe jutott, megkérhetnék a férfit, kézsítsen akadálymentesítőt a küszöbökre.

A rokon pontosan érkezett, mint mindig. Zavarát nem tudta leplezni, mikor a lányról kezdett mesélni. Elmondta, az egyetemen a hallgatója volt. Mindig megkülönböztetett figyelmet szentelt az előadásainak, soha nem hiányzott, állandóan ott ült előtte. Szorgalmas diáknak tartotta. A diploma átadáson észrevette a lány könyves szemét, amint őt nézi.

Odament és megkérdezte segíthet-e valamiben. A lány mélyen a szemébe nézett, és azt mondta, igen maradjon vele. Nem értette, pontosan mire vonatkoznak a lány szavai, mégis benyúlt a zakója zsebébe, és átadta a telefonszámmal ellátott névjegyét. Már aznap este megszólalt a telefon, s Anikó hangja csendült a vonal túlsó végén.

Zaklatott volt a hangja, kérte, — ha van ideje — vacsorázzanak együtt. Miklós megdöbbsent, nem szokott ahhoz, hogy őt hívják randevúra, mégis igent mondott. Sokáig tiltakozott ez ellen a szerelem ellen, hiába. Azóta sokat vannak együtt. Az egyik szekrényt már átadta Anikónak. Jól érzi magát a lánnyal, de fél a jövőtől. Azt hiszi most érte utol a szerelem, de ott van közöttük a 24 év. Saját-magát azzal nyugtatja, mindegy meddig tart. Tudja jól, ez nem igaz, mert dehogy mindegy, hogy meddig van mellette a lány, állandóan retteg, hogy elhagyja.

Ilyen nagy korkülönbség nem hozhat hosszú boldogságot.

Amint ezt kimondta, Éva átvette a beszélgetés fonalát. Vigasztalta unokatestvérét, aki döbbenten hallgatta az asszony vallomását.

Balázs Ausztriába érkezésekor, Ingriddel találkozott először, aki a kutatólabort vezette. Az asszony akkor negyvenéves volt. Jól ápolt, szép arcú és nagyon intelligens nő. Balázs szívesen tanult tőle, mindent úgy tudott elmagyarázni, hogy azonnal meg lehetett érteni. Az asszony egyedül élt. Tanított a bécsi egyetemen, sok munkája volt. Már két éve dolgoztak együtt, amikor a fiú balesetet szenvedett, eltört a bokája. A kórházból magához vitte, ellátta és ápolta a fiút. Balázs hallani sem akart arról, hogy itthon gyógyuljon. Később derült ki, Ingrid közelében akart maradni. Ebben az időben rengeteget beszélgettek, nevettek, egyre többször tapasztalták, hogy azonosan látják, és gondolják a világ dolgait.

Egy napon közel kerültek egymáshoz. Balázs Ingridhez költözött, azóta együtt vannak, mindketten állítják, imádják egymást.

Pár éve vették észre, hogy valami nincs rendben, az asszony járása bizonytalan vált, imbolyogni kezdett, szélesek lettek a lépői, azután kapaszkodva tudott csak járni. Kivizsgálták. Szklerózis Multiplex a rettegett kór támadta meg. Az idegvégződéseket védő zselészerű anyag eltűnése okozza a betegséget, meggyógyítani nem lehet, csak késleltetni az állapot előrehaladását. Hamarosan munkaképtelen lett, egy éve kerekesszékre került. Kérte párját, hagyja el, és élje az életét, fiatal még, az ő feladata a családalapítás. Balázs nem hallotta meg ezeket az intelmeket. Igazi társra, szellemi partnerre, baráttra talált, az élete csak mellette teljes. A kezelőorvos nem régen, mondta el, hogy az asszony állapotában rohamos rosszabbodás várható. Ekkor határozták el, hogy ezután mindenhova együtt mennek. Most hazakészülnek az ünnepekre.

Miklós megfogta unokatestvére kezét, szájához emelte, és megcsókolta, a tisztelet jeleként.

Az asszony megkérte a férfit, hogy a küszöböknél készítsen rámpát, hogy a fia barátnője könnyebben tudjon közlekedni. Előkerült a colostok, papír és ceruza, mérni, rajzolni kezdett, megígérte, mire megérkeznek, addigra elkészül a rámpa.

Késő este volt, amikor Miklós hazament. Éva ránézett az órájára, rögtön kilenc óra. Bekapcsolta a televíziót, hogy megnézze a híradót. Elhelyezkedett kényelmesen a füles fotelben, nyújtózkodott egyet, és elégedetten végiggondolta a nap eseményeit.

Napok óta várja az alkalmat, hogy meghívja Tündét, töltsse velük a karácsonyt. Érezte ez a barátság soha nem fog elmúlni, mindig számíthatnak egymásra. Ritka ajándéka a sorsnak, az ilyen találkozás. Nem nagyon tudott figyelni a hírekre, de nem bánta, tele volt a szíve szerető várakozással. Végtagjai ellazultak, pillái elnehezültek...

Gyönyörű csengettyű hangot hallott, azután az édesanyja hívta őket a karácsonyfához. Körbe állták a szépen feldíszített fát és elénekelték a *Mennyből az angyalt*, kívántak egymásnak boldog karácsonyt, és hozzákezdtek a csomagok bontogatásához. A nappaliban ott állt a megterített asztal, középen a gyönyörű herendi gyertyatartóval és a fagyöngyös fenyőággal. Ez az egy darab maradt meg az örökségből.

Amikor kenyérre kellett a pénz, egyre sűrűbben jelent meg náluk a kupec, hol egy műtárgy, hol egy kép tűnt el a falról, csak a gyertyatartó maradt...

Asztalhoz ültek. Sokan voltak, a család együtt ünnepelte Jézus születését. Vidám beszélgetés kezdődött, amikor Tünde megérkezett, egyenesen hozzá sietett, megfogta a kezét, és kérte szálljon ki a kerekesszékből. A lányra mosolygott és felállt, Tündével a fához mentek és csillagszórót gyűjtöttek. Az asztalnál néma csend lett, mindenki őket figyelte. A lány kitarotta a kezét, hogy szükség esetén támaszt nyújtson, de nem volt rá szükség, mert az asszony stabilan állt. A fia nézte az eddig kerekesszékekben élő édesanyját, és feléje indult. Ekkor mindenki felállt, volt, aki tapsolt, vagy sírt örömeiben, mert igazi csoda történt. Éva is elindult a feléjük, amikor a fa nagy robajjal eldőlt, díszek robbantak szét, tele lett a szőnyeg apró üvegdarabokkal. Elvesztette az egyensúlyát és az üvegszilánkokra zuhant. A gyertya, lángra kapott. Mindenki menekült, csak Tünde próbált segíteni. Nem tudta megemelni a vérző béna testet, ketten maradtak az egyre közeledő lángnyalábok között...

Saját sikolyára ébredt. Rögtön kitisztult a tudata, fáradt volt és elbóbiskolt, tudta hogy álmodott. Rosszul érezte magát, félt...

Szerette volna megfejtetni most ott rögtön az álom jelentését. Nagyon rossz előérzete támadt...

Egy emelettel feljebb, barátnője kedvenc zenéje mellett, esettanulmányokat olvasott, mikor a lépcsőház felől lépéseket hallott. Érezte, hogy a férfi megállt az ajtaja előtt pár percre, majd ajtónyitás hangja elnyelte a léptek zaját.

Bármennyire akart koncentrálni a munkájára, gondolatai csapongni kezdtek. A lépcsőházi találkozás felforgatta egyhangú életét, naponta többször felidézte a szempárt, de, soha nem maradhatott ebben a kellemes állapotban sokáig, mert fülében csengett a férfi anyjának kioktató hangja. Ez gyorsan magához térítette.

Az utóbbi időben sűrűn vendége volt a néninek, Tündi többször hallotta mostanában a kiszűrődő beszélgetés foszlányait.

A napokban például tisztán hallotta, amint azt mondta a vendégének, hogy fia barátnője gyönyörű vörösre festette a haját, nagyon jól áll neki, reméli, olyan jó menyé lesz, amilyen gyönyörű.

El is gondolkodott azon, hogy miért ítéli el ennek az asszonynak a viselkedését, egyetlen alkalom miatt. Ahogyan arról a vörös nőről beszélt, nem is tűnik olyan gonosznak, mégis valami taszította, ahogy rá gondolt. Nem tudott megbékélni magával, soha nem érzett senkivel szemben ilyen ellenséges indulatot. Nem értette magát, ezt gyorsan fel kell dolgoznia, mert gyűlöletté válhat, azt, pedig nem szeretné megélni.

Különben is mit foglalkozik ezzel a családdal, szomszédok és ennyi. Egy lépcsőházi találkozás, pillanatnyi szemkontaktus, a néni dörögő hangja, majd szinte negédes beszélgetésfoszlány a fia barátnőjéről...

Kit érdekel?

Nem fér ő bele ebbe a képbe, el kell felejteni az egészséget, ami felforgatta a lelki békéjét.

Éppen itt tartott gondolataiba, amikor ajtócsapódást hallott, az előszobába sietett, ahol ismét hallotta a parancsoló hangot.

— Egy óra múlva gyere haza, mert be kell adnod a gyógyszereimet!

— Itthon leszek Anyám — hangzott a válasz.

Tünde visszatért a paksamétájához, és elkezdte a tesztek elemzését. Becsukta az előszoba ajtaját, így nem hallotta tovább a lépcsőház zaját.

Nehezeire esett a koncentrálni, de magára erőltette, mert tudta, itt nem tévedhet. Ez a munka felelősséget igényel. Rég elmúlt éjfél, mikor befejezte a napot.

Régen kábán ébredt. Még pár nap és itt a karácsony, akkor jól kipihenheti magát — gondolta. Megitta a kávéját, bekapta a reggelijét és elindult. Ahogy elment Éva ajtója előtt, furcsa zajokat hallott, ezért becsöngetett.

Szélesre tárta az asszony a bejárati ajtót, hogy barátnője jól lássa mekkora munkában, vannak. Eltűntek a magas küszöbök, sima akadálymentes lett az a padlózat. Megölelték egymást, majd elköszöntek.

Egész nap jókedve volt. Hazafelé menet sorba járta a kisboltokat, ajándék vásárlás ürügyén. Általában könyveket és apró ajándéktárgyakat szokott a karácsonyfa alá tenni barátainak, akik meglátogatják az ünnepek alatt.

Öt óra volt, a könyvtár felé vette az útját. Két könyvet akart kölcsönözni, egy szakmait és egy verses kötetet, a kedvenc költőjétől.

Szerette a könyvtárat, a könyvek illatát, a csendet. Pár perce ült csak ott, könyvvel a kezében, mikor úgy érezte, valaki nézi, rettetően dobogni kezdett a szíve, és elpirult. Ahogy felnézett, a szomszéd állt előtte. Kedvesen köszönt és megkérdezte, mit olvas?

Zavartan nyújtotta az egyik könyvet felé, de nem tudott megszólalni, a következő pillanatban a férfi döbbszent arcát látta, és hallotta, amint azt mondja: nekem is a kedvencem. Összenevettek, ez a pillanat feloldotta a feszültséget, suttogni kezdtek, megállapították, hogy mind a ketten ugyanazokat a verseket szeretik.

Együtt jöttek ki a könyvtárból. A közeli cukrászdába mentek, ahol úgy beszélgettek egymással, mintha ezer éve ismernék egymást. Gyorsan ment az idő, észre sem vették, hogy az este rájuk köszöntött. A lány bontott asztalt, mert várta a barátnője, indulnia kellett.

Éva ajtaja előtt a lány elköszönni készült, amikor a férfi kétségbeesve megkérdezte:

— Találkozunk holnap?

Tünde zavartan kérdezte, hol, mikor?

— Tehát, igen — mondta Péter örömmel. — A könyvtár előtt várlak. Mikor?

— Hétkor — válaszolta Tünde, majd a csengő felé nyúlt.

Éva azon nyomban felfigyelt barátnője örömére. Gondolta ki is használja a kellő pillanatot és meghívja, töltsse velük a Szentestét.

Elérzékenyült, ez családi ünnep, nem illik ő ide, megpróbált hátrítani, a barátnő sem hagyta magát, rögtön hozzátette, szüksége van rá, hogy segítsen. No, ez hatott, erre már nem lehetett nemet mondani. Tehát megegyeztek, együtt ülnek az ünnepi asztalhoz.

Ahogy a teájukat kortyolgatták, Tünde boldogan mesélt a könyvtári találkozásukról, és a másnapi randevúról.

Csengettek. Az ajtóban egy férfi állt, fekete mappával a kezében. — A kocsiban maradt, Tündénél hiába csengettem, úgy gondoltam, itt megtalálom — mondta zavartan.

Az asszony behívta a férfit. Sokáig beszélgettek hármasan. A fiatalok együtt mentek fel, majd jó éjszakát kívánva, elköszöntek. Tünde félt, az érzéseitől, Péter mamájától és a vörös hajú nőtől, akiről az ajtón keresztül halott.

Hajnal volt már, amikor az álomtündér megérkezett, és nem sokára megszólalt a telefon riasztója, az ébresztő.

Új nap köszöntött, sorsfordító, de nem tudta mit hoz majd a holnap, a nem sokára beköszönő újév. Reggel, ahogy kilépett a folyosóra, a szomszédból heves vita hallatszott, nem ismerte fel hangfoszlányok mögötti tartalmát, csak mozaikokból rakta össze, hogy az anya a fiával pöröl, mert hiába várta este meleg vacsorával.

Havas eső mosta az utcát, a troli szardíniás dobozhoz hasonlított a reggeli csúcsban. Ázott emberek feszültek egymásnak. A lányt, ez sem zavarta. Gondolatai, előtte jártak. Hiába próbált átlátni a ködön, nem sikerült. Még nem. Reménykedett, mire újra leesik a hó, és fehérbe öltözik a táj, minden megvilágosodik.

Korán hazaért, felvette otthoni ruháját, szépen vasalt fehér kötényt kötött. Ilyenkor mindig eszébe jutott a nagyfi maga főzte keményítőjének tört fehér színe, melyet kékítővel tüntetett el, és lett belőle hófehér ropogós textília.

Így indult le a barátnőjéhez. Éva arcát végtelen nyugalom varázsolta simává. A boldog anyák sugárzó szépsége ez. A konyhában terített asztal várta őket. Hiába próbálta felfedezni a készülődés kellékeit, de sehol egy tál, vagy fakanál. Gondolataiban kezdett kotorászni. Biztos most kellett jönnie, segíteni Évának? Rákérdezett. Az asszony megfogta, barátnője kezét, s a zsebkendőnyi spájzhoz vezette, ahol a polcokon már sorakoztak a lábasok, tálak, tálcák, minden finomsággal megpakolva, készen, terítésre várva.

Ekkor értette meg, hogy a segítségkérés indok volt csupán, hogy elfogadja az ünnepi meghívást, és legyen jelen, mikor megérkeznek. Nem tudja, hogyan fogadja a nála három évvel fiatalabb asszonyt. Azt sem tudja a tolószék esetében, hogyan és hová ültesse, ha a lehető legnagyobb kényelmet óhajtja biztosítani számára.

Nézte ezt a csodálatos édesanyát, aki fia boldogságát tartotta mindenekelőtt, soha egyetlen elmarasztaló szó nem hagyta el a száját, sőt az ismeretlen asszony intelligenciáját, jóságát dicsérte.

Bezzeg Péter édesanyja!

Idáig jutott gondolataiban, amikor elszégyellte magát. Lám, ő is ítélkezik, akkor maga sem különb nála... — dorgálta meg magát. Elhessegette rosszalló gondolatait az idős asszonnyal kapcsolatban. Nagy izgalomban voltak, melegítettek, terítettek, készülődtek. Az óra mutatói vidáman járták körtáncukat, a másodpercmutatók in-cselkedtek csupán, mintha sürgetnék őket, emlékeztettek, hogy fogy az idő. Mire megkondult a déli harangszó, minden a helyére került, a telefon csörgése jelezte, megérkeztek.

Magukra kapták a kabátjukat és a ház elé siettek. Abban a pillanatban érkeztek, amikor Balázs öléből, a kocsijába emelte az asszonyt, meleg takarót terített rá, majd elindultak a bejárat felé.

Éva boldogan ment elébük, lába nem fiához vezette, hanem az asszonyhoz, ahogyan karjaiban érezte az asszony testét, szívébe úgy fogadta be a lelkét.

Tünde odalépett Balázshoz és bemutatkozott. A férfi boldogságtól sugárzó pillantása belekapaszkodott a lány nyílt tekintetébe. A barátság tiszta szikrája jelezte, ő is megérkezett...

Pár perc múlva minden nehézség nélkül a lakásban voltak. Megdöböntek, hogy Ingrid milyen jól beszél a nyelvet. Tünde elgondolkodott, milyen sokat tett ez az asszony, hogy párjának a kedvében járjon, a fiú hálája is végtelen lehet, hogy így szeret...

Most értette meg, miért mondják az igazak, hogy a lélek ruhája a test, ami nem más, mint egy díszlet. Az érték, maga, a lélek.

Érdekes helyzet alakult ki, mindenki természetesen viselkedett, szerepet senki nem próbált magára öltetni, nem volt szükség a színészi munkára. Egy-egy mozdulat, bájos esetlenség, bizonyította a természetességet.

Az ebéd nagyon finom volt. Éva próbálta kiszolgálni Ingridet, de az asszony olyan gyakorlatiasan mozgott az asztalnál, hogy nem volt szükség a segítségre. Sokáig ültek az asztalnál, majd Tünde felállt, hogy leszedje a terítéket, elmosogasson és hazamenjen. Az asszony megkérte, engedje meg, hogy segíthessen eltörölgetni, legalább az édesanya és a fiú nyugodtan beszélgethet egymással.

A konyhában vidám beszélgetés zajlott, nyoma sem volt feszültségnek, izgalomnak. Ingrid elmesélte, hogy nagyon vonzódik ő is a pszichológiához, amíg jobban mozgott addig eljárt előadásokra, amelyeknek a témája összefüggött ezzel a tudománnyal.

Kérdezett és beszélt, mesélt. Elfogytak a szennyes edények, s tisztán a helyükre kerültek. A lány elbúcsúzott, a szentestei találkozásig.

A lakásától pár lépés választotta el, mikor szomszéd ajtó előtt elhaladva, nyöszörgést hallott. Megtorpant, s feszülten fülelni kezdett. Pár pillanat múlva megismétlődött az előbbi, artikulátlan, erőtlen hang. Semmi kétség, itt valami nagy baj van. Izgalmában alig tudta a kulcsot a zárba illeszteni, nehezen jutott be a lakásba. A mappát kereste. Emlékezett, hogy látott rajta egy telefonszámot, gondolta, ez csakis férfi száma lehet, hisz mielőtt utána vitte a kocsiban felejtett mappát, nem volt rajta semmi. Tárcsázta a számot, a fiú jelentkezett. A lány feldúltan hadarta el, mit tapasztalt.

A férfi megköszönte és haladéktalanul indult haza. Kisvártatva felsikoltott a csengő. Ott állt az ajtóban, viaszszín arccal, színtelen ajakkal, s ahogy megszólalt, hangja is remegett. Kérte a lányt, menjen be vele a lakásba. A kishálóba lépve az idős asszonyt a szőnyegen fekvé találták. Feje mellett kisebb vértócsa, egyik lába furcsán a teste alá csavarodva, fájdalmasan jajgatott. A fiú odalépett, felemelte édesanyja fejét, megkérte a vendéget, telefonáljon a mentőknek. Az asszon is, feléje fordította a fejét.

— Maga mit keres itt? — kérdezte villámló szemekkel.

— Anyám! — felelt a lány helyett a fia. — Ő telefonált nekem, mert hallotta a nyöszörgéset.

Az asszony nem törődött többé a lánnyal, csak azt hajtogatta: nagyon fáj a lába, nem tudja megmozdítani.

Közben a lány egyre türelmetlenebbül válaszolgatott a mentőálmás diszpécserének ostobánál ostobább kérdéseire. A néni nevén, korán és a látható helyzetén kívül, arra voltak kíváncsi, miért nem az ügyeletet, háziorvost hívták, esetleg a betegszállítókat, mert — magyarázták — a mentő és a betegszállítás nem azonos, tevékenységükben is különböznek, sőt a társadalombiztosító is csak azt finanszírozza, ahova a betegalany be van sorolva.

Ekkor Tündénél elszakadt a cérna.

— Egy vérző idős hölgyről van szó, aki feltehetően elesett, fejét betörte, lábát nem tudja mozdtítani, mindegy hogy betegszállítót, mentőt, vagy helikoptert küldenek, de jöjjön azonnal valaki, mert a betegalanynak titulált ember elvérzik! — replikázott most már felemelt hangon.

Pár perc múlva egyre erősödő sziréna hangja jelezte a mentő közeli érkezését.

A mentőtiszt ideiglenesen ellátta a vérző sebet.

— Varrni kell — jelentette ki, amikor az asszony combjához ért, megcsóválta a fejét. — Valószínűleg combnyaktörés — közölte. Egy speciális hordágyra tették a beteget és fia kíséretével a klinikára, szállították.

A lány hazament. Tiszta szívből sajnálta az asszonyt, látta fájdalomtól eltorzult arcát és fia őszinte aggodalmát. Órák teltek el.

Utóbb eszébe jutott, hogy talán a barátnőjéhez ment, ahhoz a vöröshöz, akit az édesanyja is dicsért. Gondolatai itt időztek, amikor ismét megszólalt a csengő. A férfi állt az ajtóban.

— Bejöhettek? – kérdezte bátortalan mosollyal.

— Természetesen. Gyere, mondd, mi van.

— Combnyaktörés. Azonnal megoperálták, most az intenzív osztályon fekszik. A fejsérülés szerencsére nem súlyos, összevarrták. — Tudatta dióhéjban Péter.

— Szegénykém, milyen ünnepek lesz! — buggyant ki Tündéből.

— Rajtad múlik, milyen lesz — felelte Péter.

— Rajtam? — ámult el Tünde. — Talán a barátnőd segít átvészelni a nehéz napokat. Természetesen rám is számíthatsz, ha tudok valamiben segíteni.

Péter bambán nézett rá, majd megkérdezte, honnan veszi, hogy van barátnője?

Most Tünde érezte rosszul magát, majd elmondta, hogy többször hallotta, amint Péter édesanyja valakinek dicsérte a fia barátnőjét.

Úristen, hasított Péterbe a felismerés.

Értette, mi történt, nagyon is értette. Egy alkalommal elmondta az édesanyjának, hogy mennyire tetszik neki a lány. Akkor az édesanyja azt mondta, hogy a beköltözés napján már tivornya volt nála, jó kis firma lehet.

Péter hiába mondta édesanyjának, hogy ez a multság valószínű barátokkal töltött lakásszentelő lehetett, az nem tivornya, anyja hajthatatlan maradt, néha férfiakról mesélt, akik látogatják Tündét napközben.

Péterben megszületett a felismerés, mivel nem járt hozzájuk senki, így valószínű, édesanyja imitált hangos beszélgetést önmagával, mikor meghallotta Tünde mozgását, hogy távol tartsa őt a fiától. Eszébe jutottak az állítólagos férfilátogatókról költött mesék, no és az, hogy ez összeegyeztethetlen volt Tünde egész napos kötött munkaidejével. Átlátta a helyzetet, elmosolyodott. Mesélni kezdett...

Édesanyja nagyon féltékeny volt mindenkire, akihez közel került, szétúzta a kapcsolatait, különböző rafinériákat bevetve, valószínű ez is a taktika része volt. Mindemellett nagyon szereti őt. Egyedül nevelte, taníttatta, az édesapja korán meghalt.

A lány megértően bólogatott. Elindult a konyhába, hogy vacsorát készítsen kettőjüknek.

Sokáig beszélgettek vacsora után. Péterben az aggodalommal járó feszültség végig jelen volt. Éjfél felé járt az idő, mikor elköszönt.

Reggel sokáig aludt, ritkán tehetta meg. A fürdőszobában a tükör barátságosan köszönt vissza. Kipihent lett — állapította meg.

Márta nénire gondolt, este megtudta a fiú édesanyjának nevét. Valami azt súgta, van remény az idős asszony gyógyulására. Dél előtt hozzákezdett az ünnepi előkészületekhez. A pulykamellet megtöltötte, begöngyölte úgy tette a hűtőbe. Pétert is meghívja. A köretről nem döntött, azt majd megbeszéljük. Ebédre halászlét eszik, csak melegíteni kell. Vacsorára vendégségbe megy. Örült, hogy családban köszönt rá az ünnep, és együtt mennek az éjféli misére.

Gyermekkora készülődései jutottak az eszébe, a nagyszülőknél töltött boldog karácsonyok, szülei távozása után pedig, a magányos ünnepek. Elszomorodott.

Csengettek. Az ajtóban Péter állt, a klinikáról érkezett, semmivel nem biztatták. Beinvitálta a férfit, a konyhában ültette le, beszélgetni kezdtek. Próbálta vigasztalni, kihangsúlyozta, nem akarja félrevezetni, de úgy érzi, meggyógyul az édesanyja. Nehéz és hosszú út áll előttük, de a gondoskodó szeretet segít ezt az utat bejárni.

Pár szóval említette Balázsékát, és azt, hogy kerekesszékekben is lehet boldog az ember. Nem részletezett semmit, tiszteletben tartotta mások magánszféráját.

Azt is elmesélte, hogy barátnőjénél, az ünnepi asztalnál kapott helyet, és együtt mennek az éjféli misére. Rákérdezett a fiúra, nem tartana-e velük? Amint meglátta Péter zavarát, rögtön megbánta elhamarkodott kérdését.

— Ne haragudj... én nem... — válaszolta zavartan.

Nem engedte tovább mondani. Egyik ujjával játékosan lezárta ajkait.

— Majd máskor — mondta megértően, s hozzátette, hogy másnap ebédre várja.

Hogy oldja a feszültséget, gyorsan elsorolta a menüt, és tanácsot kért a köretet illetően. A fiúnak imponált, hogy kikéri a véleményét,

a töltött pulykamell kifejezetten jól hangzott számára. Örömmel elfogadta a másnapi ebéd meghívást. Citromfű teát ittak.

A lány felajánlotta, megosztja vele az ebédjét, de a férfi csak a teát fogadta el, s miután megteáztak, elkészönt.

Délután elnyúlt a pamlagon, és olvasott, egyszer csak érezte egy tündér hozzálépett és álomport szórt a pillájára, szeme lecsukódott. Az óra kongása vetett véget az álombirodalomban történő barangolásának. Nyújtózott egyet, és készülődni kezdett.

Összepakolta apró ajándékait, mellékerült még pár könyv, és kinyitotta a szekrényt, hogy kiválassza a ruháját. Egyszerűen, de nagyon választékosan öltözött. A divatot nem mindenben követte, első szempont volt számára, hogy öltözéke természetes anyagokból készüljön, és elegánsan kényelmes legyen. Egy gyapjú kosztüm mellett döntött, amiben jól érezte magát, és elindult.

Barátnője valósággal sugárzott az örömtől. Az asztalt már körbeülték. Tündét bemutatják a rokonságnak, és hellyel kínálták. Úgy érezte mindig is idetartozott. Vidám beszélgetés zajlott, mindenfélekről. Ingrid is felszabadult volt és gyönyörű. Tünde elnézte ennek az asszonynak a szemmel is látható harmóniáját, csodálta közvetlenségét, intelligenciáját és a testi fogyatékosága ellenére is szembeütő gyakorlatiasságát.

Megértette Balázst. Éva Ingrid mellett ült, beszélgetés közben sokszor megsimogatta az asszony karját.

Finom volt a vacsora és kitűnő a társaság. Egyszer csak Balázs felállt, és szót kért, bejelenteni készült valamit. Néma csend lett, mindenki felé fordult.

Vett egy mély lélegzetet, majd megszólalt. Kedvese mellé lépett és megkérte, legyen a felesége. A nő boldogan mondott „igen”-t. Kérték Évát, adja áldását rájuk, s ő látható örömmel tett eleget a kérésnek.

Taps és gratuláció fogadta a bejelentést. Lehetett érezni a boldogság angyalainak szárnyait, amint végigsimítják a jelenlévőket.

Átmentek a nappaliba, Tünde is elhelyezte ajándékait a fa alatt, majd körbe vették a fát, Ingrid meggyújtotta a gyertyát, és felcsendült a *Mennyből az angyal*. Közösen énekeltek, az ajándékok átadása után ismét az asztalhoz ültek.

Pillanatok alatt megtelt az asztal süteményekkel és egyéb finomságokkal. Mézes, fahéjas, szegfűszeges illatok mellett gyönyörködhetek a márványos beigliken, a csokoládémázas zserbóban. Fogyott is minden, nagy keletje volt a mézes fokhagymának és diónak,

de nem hagyták ki a negyedelt almát sem, ami a hagyományok szerint összetartja azokat, akik esznek belőle.

Boldog és vidám hangulatban telt az este.

Tünde és Ingrid sokat nevettek, beszélgettek. Ingrid Tündétől kapott könyvét maga mellé tette, néha végigsimított rajta, úgy őrizte.

Tizenegy óra volt, mikor a kis csapat készülődni kezdett az éjféli misére.

Balázs nagy gonddal takarta be menyasszonyát, majd büszkén tolta végig a kocsiját a kétutcányi távolságban lévő templomhoz. A misén rengetegen részt vettek. A templomban hideg volt, de a szívekben tűz égett. A jászol előtt elhaladva Tündének eszébe jutott, hogyan mesélte el valamikor nagymamája Jézus születését, küldetését, a világ bűneinek megváltásáért való feláldozását.

A mise alatt végig Péterre gondolt. Az volt a kérése, ha nem összeegyeztethetlen az Úr akaratával, gyógyítsa meg a fiú édesanyját, hogy örülhessenek egymásnak. Ezután imádkozott az összes beteg gyógyulásáért, a szegényekért, éhezőkért, és elesettekért, a haragosok megbéküléséért, a családok, barátok boldogságáért, gyermekáldásokért, és végül saját magának kért erőt, hogy a rábízott isteni feladatot teljesíthesse.

Áldást kért a Kárpát-medencében, és a világban szétszóródott magyar testvéreinkre, a Földre és annak minden élőlényére.

Kérte, hogy az eltávozottaknak az örök világosság fényeskedjék, és nyugodjanak békében.

Hazafelé menet nem érezték a karácsony éjszaka hidegét. Szívüket, lelküket a szeretet és béke csodálatos fényének ragyogása járta át.

Az emeletre érve látta a szomszéd ajtó alatt kiszűrődő világosságot, ebből tudta, a férfi még nem alszik.

Fáradt volt a kellemes este után, mégis nehezen aludt el. Reggel, amint kinyitotta a szemét, az álomnaplója után nyúlt. Szép álma volt.

Márti néni ott állt az ajtóban és őt várta. Amikor meglátta, mosolyogva intett neki, és magához hívta. Ahogy odaért az asszonyhoz, az megfogta a kezét és bevezette a szobájába, az asztalon egy kis ezüst dobozka állt, rajta cizellált minták, nem tudta kivenni a motívumokat, mégis szépnek találta. A dobozban egy platinába foglalt briliáns gyűrű lapult, amelyet az asszony Tünde felé nyújtott, és azt mondta:

— Fogadd el lányom, ez mostantól a tiéd, én is anyósomtól kaptam...

Ezzel záródott be az álomkapu.

Be sem fejezte a bejegyzést, mikor a csengő berregése jelezte, korai látogató érkezett. Ahogy kinyitotta az ajtót, a férfi mosolygott rá, boldogan közölte, a klinikáról jött, édesanyja túl van a krízisen, levették a lélegeztető gépről, hamarosan visszaviszik az általános osztályra. A lány tudta, az imája meghallgatásra talált, álmainak pillanatképei peregtek előtte, megölelte Pétert, aki felemelte és megforgatta, majd karjában emelve lépte át a küszöböt.

Másfél évvel később az esküvő napján, Márta néni büszkén csodálta gyönyörű menyét és fiát. Még soha nem látták ilyen jókedvűnek az asszonyt. Az öröm kisimította a ráncait, szinte megfiatalodott. A szertartás alatt megfogta a mellette, szintén kerekesszékekben ülő Ingrid kezét.

A két asszony akkor ismerkedett meg egymással, amikor a beteg asszony haza tért a klinikáról. Ingrid felajánlotta, megismerteti vele a tolószékes világot. A kétségbeesett asszonynak jól jött a segítség, mert sehogy sem akarta elfogadni a megváltozhatatlant.

Tündét sokáig nem engedte magához, lassan engedett fel. Akkor változtatott a megkövesedett akaratán, mikor látta fia eltökéltségét, és elkötelezettségét a lány irányában.

Egyik délután így szólt a fiához:

— Hívd át a lányt! Beszélni akarok vele.

Péter várta ezt a találkozást, mégis félt tőle. Nem tudta mit hoz a két asszony beszélgetése, a számára.

Az asszony őszinte és kitarulkozó volt, kertelés nélkül elmondta, hogy minden lehetséges eszközt bevetett, hogy távol tartsa a fiát tőle, de mikor megtapasztalta, hogy már nem használnak az eddig bevált praktikái, úgy döntött, megismeri azt a nőt, akit nem tud legyőzni.

Tünde sem alakoskodott, így a beszélgetés őszinte légkörben kezdődött. Ahogyan múlt az idő, úgy oldódott a feszültség. Észre sem vették, hogy órák óta beszélgetnek. Már nem kérdezz-felelek játék folyt közöttük, hanem a napi dolgokról ment a disputa. Márta néni jól érezte magát, tetszett neki Tünde korrektsége.

Egyre több időt töltöttek együtt. Az asszony kőszíve lágyulni kezdett, néha már lányomnak szólította. Péter volt ennek a kapcsolatnak a legboldogabb haszonélvezője.

Sokszor és sokat beszélt a két nőnek a tervezett jövőről. Szerette volna megkérni a lányt, legyen a felesége, de félt a visszautasítástól, hiszen őt az édesanyjával együtt kell elfogadni.

Tündét elszomorította, hogy Évától el kellett válnia, nagyon jó barátnők voltak, vele mindent meg tudott beszélni, de örült az asszony döntésének, aki végleg kiköltözött Ausztriába, hogy többet tudjon segíteni fiának és menyének.

Tünde sokszor elgondolkodott a kettőjük sorsának alakulásán, a találkozásuk véletlenjén, a sorsok egybefonódásán. Egyre jobban foglalkoztatta a karma fogalma.

Keresztény emberként régen elutasította annak létezését, de mivel pszichológus és tisztában van a tudatalatti szerepével, szép lassan befogadta a sorspoggyász létezését.

Két asszony tolószékben. Különböző élet, értékrend, a hozzájuk kötődő emberek hasonló felelősség vállalása, segítőkészsége...

Péternek a lánykérést szinte tálcán kínálta egy kialakult helyzet. Tünde értesítést kapott egy közeli dátummal, hogy vegye át felújított lakásának kulcsát, és írja össze az esetleges hiányosságokat, a garanciális javítások érdekében.

Tehát hamarosan búcsút mond az átmeneti szomszédságnak. Nem tudott örülni a jó híreknek.

Közölte, hogy ezután ritkábban tud jönni, mert visszaköltözik a felújított lakásába. Márta néni szemei elhomályosodtak. Alig tudta tartani magát, már nem zavarta, hogy látják a gyengeségét.

— Kislányom — szólt hozzá, soha nem hallott lány hangon —, hozd ide, legyél szíves, az éjjeliszekrényem fiókjából azt a kis dobozt.

A lány a márványlapos kissekreénykéhez lépett, kihúzta a fiókot, s fordult vele nagyot a világ. Ott volt az ezüst doboz, rajta az ismerős cízellák, már tisztán látta a motívumokat.

Keze remegett, alig tudta kivenni a szelencét. Az asszony nem értette a lány zavarát, de nem kérdezett semmit, csak mosolygott. Kinyitotta a dobozt, és kivett egy platinagyűrűt, amelyben szépen csiszolt briliáns szórta sugarait feléjük. Amint feléje nyújtotta, ez alkalommal ő jött zavarba, ahogyan kimondta:

— Fogadd el lányom ezt a gyűrűt, én is az anyósomtól kaptam! — Ekkor lépett Péter a szobába. Látta a jelenetet, tudta, az édesanyja most kéri meg Tünde kezét — helyette.

Sokszor elmondta, csak is annak adja ezt a kincset, akit elfogad menyének.

Most itt van előtte a két asszony, akiket a világon mindenkinél jobban szeret, boldogsága határtalan, teljes lett az élete.

Nem várt sokáig.

— Tünde legyél a feleségem, és fogadd el, kérlek, leendő anyósod ajándékát — mondta vidáman, némiképp viccesen.

Tündének lángba borult az arca.

— Igen — felelte némi megilletődött csendet követően —, leszek a feleséged, és elfogadom Anyuka ajándékát.

Márta néni csendesen elpityeredett. Örömkönnyek voltak ezek, az igazi boldogság guruló gyöngyszemei.

Félév múlva Péterék is elhagyták a Vágy utcát, visszaköltöztek megújult belvárosi otthonukba.

Nem csomagoltak ki, mert eladó lett a lakás, ugyanis megkezdődött az építkezés a régi üres telken. Tünde és Márta néni lakása árán felépült a közös ház, ahová az esküvő után jöhet az unoka, akit úgy vár már a nagymama. A kicsi már a Rév utcába érkezik, mellettük lakik a jószágos szomszéd, a Szeretet.

AZ AGYAGVÁZA

Az asszony virágcsokorral kezében a komódhoz lépett, levette az egyszerű agyagvázát és elindult megtölteni vízzel. Eszébe sem jutott, hogy a drága márkás porcelánt, vagy a kézzel csiszolt ólomkristályt válassza a gyönyörű csokornak. A vázák örökké élnek, mindig mesélnek... — hallotta édesanyja hangját. Felnézett a fekete keretes képre, mindig mosolygó szülőre. Az unokájától kapott sárga rózsákat rendezte, az ismerős illat, emléket ébresztett fel benne.

Akkor is ott állt a váza az ünnepi asztal közepén, sárga rózsabimbókkal dúsan megpakolva. Az öreg óra elütötte a hetet, nap-szentület járta. Örvendezett az asztal körül a gyereksereg, mindenki elfoglalta helyét, Mamókára vártak. Hasztalan dolog miatt nem késett soha, ezért szánta el magát a család feje, elindult a házvégébe az öregasszonyhoz. Hiába kopogott a vásott ajtón, egy hangot sem hallatott a néne. Ráhárult a feladat, hogy valamit tegyen, beférkőzék a lakba, meg nézze, mi történhetett. Nem ment ez egykönnyen, mert belülről a zárkulcs mellett, rá is reteszelte.

A melléképületbe sietett, kisbaltát és ráspolyt vett a kezébe, nem talált más alkalmasságot hamarjában. Az ajtó falatnyi nyílásába nyomta a ráspolyvéget, és feszíteni kezdte, nem ment vele semmire, munkáját hasztalan fáradozás kísérte. Fontolóra vette, még mit tehet, addig spekulált, míg megérkezett a megoldás.

A kisablakhoz lépett, benézett, horgolt függöny takarta a belsőt, de látni lehetett a szemközi ágyon fekvő testet. Cselekedni kéne, de szaporán, minden pillanat versenyt futás az idővel — korholta magát, majd fogja a baltát és betörte az üveget. Kiszedte a nagyobb üvegdarabokat, benyomta a keretet, és szólongatta az asszonyt. Nem hallott semmit, arca pírja viaszszárga színre váltott, szeme lecsukva, szája mosolyra húzva. Gyerek kell, ki befér, és kinyitja az ajtót — gondolkodott hangosan. Sietősen visszatért a nagy házba, elmondta mi történt. Mentek is mindahányan voltak. A középső fiú vállalkozott, bemászott a kicsinyke ablakon, eltolta a reteszt, megfordította a kulcsot, kitárult a nehéz ajtó, vele egy ismeretlen világ, a szülők előtt. Hófehér meszelt falú kicsi helyiség. Egyik felében sifonér, alig kihúzott fiókkal, benne, katonás rendben mángolt, keményített ingváll, és pendely. Szemben az ágy, rajta a néne, ropogós ingvállában és pendelyében, örök álmát alussza. Készült a hosszú útra, az ágy melletti széken szépen sorjázott úti ruhája, főkötője, imakönyve és az olvasója.

A gyertyatartóban az éjjeli szekrényen, szentelt gyertya várta, hogy lángja táncot járjon, angyalt hívjon, aki hazakíséri a lelkét.

Gyerekeket összeterezték sebtében, és a házba kísérték. Hiába várta a terített asztal, hogy levegyék terhét, nem vett onnan senki semmit, ezen az estén.

Orvosért futottak ló halálban, jött is az hamarjában, nem késlekedett, útközben mesélni kezdett...

Mamókéék valamikor, jó gazda módjára, szorgalmas munkával épülték a házat. Tehetőseknek számítottak kicsinyke földjük ellenére. Mintha a Jóisten a tenyerében tartotta volna őket, úgy gyarapodtak, szénában, szalmában, tehénkében, és majorságban. Egyben volt csak szűkmarkú az Isten, egy fiúcskát adott csupán, pedig, hogy vágyakoztak újabb gyermekáldásra.

A pirkadat munkában találta a szorgos népet, szülés után alig pár héttel, jó időben ott ringott a bölcső a verandán, ha felsírna a gyermek, meghallják. Égett a munka a kezükben, vidáman szüretelték a gyümölcsét.

Múltak az évek, a gyerek cseperedett, szép szál legény lett belőle, jól nőtt, pár holddal több lett, a munka sem kevesebb, de nem panaszkodtak, végezték a dolgukat.

A háború elszóltotta a ház urát, hozott a posta néha egy-két tábori levelet, utána egy hírt, hogy orosz fogságba esett. Várta haza asszonya, de soha nem érkezett meg.

Nem sokkal később elvették a földjüket, a hatalom ellenségének, kulákoknak titulálva, üldözték őket. Egy ember maradt hűséges segítőjük, az egykori béres, vigasztalta a gazdaasszonyát, mikor a padlást lesöpörték.

Az asszony örök feketét öltött magára, gyászolta az urát. A reményt nem adta fel, hogy egyszer viszontlátja, de úgy gondolta, ha mégis hazatért a Teremtőjéhez, illendően meggyászolja, ebben a kettősségben tengette az életét. A fia nem ment a téeszbe, hiába kérték szépen, verték csúnyán, inkább tanult mesterségét választotta, a kádárságot folytatta. Nem volt annak sem keletje, hiszen kinek kellene a hordó szőlő nélkül? A fiú egyre szegényebb, egyre fásultabb lett. Egy szürke eső hajnalon kötelet vetett és felakasztotta magát. Történt ez az után, hogy szülői házukba idegeneket telepítettek. A tornácról két bejárat nyílt, egyik a nagy lakásé, másik a béres szobájáé volt valamikor. A kis szobát meghagyták a háziaknak, a nagy lakást az új lakók kapták. Pár nap múlva bontották a kemencét, melynek padkáján nem csak a macska szeretett sütkérezni, hanem a fiú is ott ücsörgött, könyvvel a kezében, mikor tanulta a betűvetést.

Az asszony nem bírta nézni, hogy verik szét lakásukat, leköltözött a nyári konyhába, a kislakba. Fia temetése után, a nagy épületben lévő szobának az ajtaját, akkor nyitotta meg, ha nagy ritkán vendége érkezett, a béres szobájából, tisztaszoba lett.

Nem voltak kedvesek az idegenek, felcsapott fejfel jártak, köszönni sem szoktak, lenézték a kisemmizettet, sajátjukként lakták a házat. Tisza kutyának is mostoha sorsa lett, láncra verettetett. Hamarosan úgy döntött a szegény pára, hogy felkötözik a szabad kutyák mezejére...

Szegény asszony titokban éjjel földelte el hűséges barátját a kertvégeiben. Magányosan, szegényen és szerényen tengette az életét. Terményt kapott azoktól, akikhez eljárt paprikát fűzni, napraforgót verni, minden munkát elvállalt, ami csak adódott. Hívták is sokan, mert senki nem tudott úgy lúggal mosni, kékíteni, keményíteni, meg mángolni, mint ő. Olyan lett a vászon a keze alatt, hogy a

csodájára jártak. A munka soha nem volt ellenére, de nehéz terhe alatt a háta egyre görbébb lett, töpörödni kezdett kicsi termete, a megkeseredés mély ráncot szántott arcára és kezeire. Nehéz sorsot viselt, a lelke cserepein járva, a félelem rácsaival körülvéve.

Sorsfordítója az egyenruhások távozásával érkezett. Hármassal cserepeivel új család költözött a nagy házba.

Az idegenek hamar megszerették a nénit, Mamókának szólították a gyerekek. Szegény alig, mert a közelükbe térni, de gyakran hallották a hangját, ahogyan a gyerekekkel beszélgetett. Történt egy napon, hogy a nagy kert végében valaki levágta a lakatot, a kert mögötti tóparton futkostak a lurkók. A kicsi asszony rosszat sejtett, nem hallotta az udvaron a gyerek zsvajt, elindult megkeresni őket. Volt nagy riadalom, amikor megpillantotta a veszélyhelyzetet, nem tudta mit tegyen, ha rájuk kiált, megijednek és belecsúsznak a tóba. Szedte apró lábait, ahogy csak tudta, közben imát mormolt...

A közelükbe érve könyörgőre fogta.

— Kedveseim, gyertek gyorsan, málét sütök, segítség kéne, szítálni a kukoricalisztet, öreg vagyok, nem jól látok, ki segít nekem?

Több sem kellett a gyereksapatnak, mind odafutottak. Be is mentek vele, nem tétlenkedhetett, felment a lépcsőn, és bekopogott illedelmesen. Elmondta mi történt, és kérte a fiatalasszonyt, a kertkaput zárják le gyorsan, hogy a gyerekek biztonságba legyenek.

Marasztalták volna, hiába, nem volt már egy évtizede a lakásban, idegen már a sajátja... Félt mindenkitől, sorsáról soha nem beszélt, megtanulta a némaság hoz csak békét. Látott és hallott ávós tivornyát a kék parolinosoknál, amikor a tornácon borozgatás közben vihogtak a kínzások technikáján...

Elköszönni készült. A kislány az anyjához fordult.

— Édesanyám engedj el a Mamókával, málét fogunk sütni, én szítalom a lisztet.

Málét... — gondolkodott el a fiatalasszony —, hallott róla, de még maga sem evett, soha nem sütöttek.

Az öregasszony lehajtotta a fejét és így szólt.

— Nem tudtam, mit tegyek, csak azt, ha segítséget kérek, a gyerekek bejönnek velem. A gyermeklélek tiszta, hófehér, mint a gyolcs. Ha megengedi asszonyom, hogy a kislány lejöjjön velem, megsütöm a málét.

Engedte, persze, hogy engedte, hiszen a gyermekeit mentette meg a néni egy esetleges balesettől.

A málé elkészült, szilvalekvárral megpötyögtetve. Egyik tányérra a széle került a tészának, ez maradt neki, a másikra szép szeletek, mozsárban tört cukorral megszórva, a család számára lettek tálalva.

Ettől fogva egyre többet beszélgettek. Néha a gyerekek kóstolót vittek a kiskonyhába, ha süteményt sütöttek.

Az egyik gyerek eltörte a lábát, azonnal kórházba kellett vinni, Mamókát kérték meg, vigyázna-e a másik kettőre, míg odalesznek. Életének legszebb feladatát kapta, örömmel vállalta.

Mikor hazaértek — nem tudták honnan —, de a néni kezében egy hajtogatós mesekönyv volt, melyből olvasott a kicsiknek. Nem merték kérdezni, kié volt a könyv, féltek, nehogy fájó sebeket szakítsanak fel a kíváncsiságukkal.

Új fejezet kezdődött az életükben. Minden vasárnap egy terítéssel több került az asztalra. Mamóka pontos időben, virággal és egy zacskó csokoládéval érkezett. Volt abban őzike, Balaton és Gránit kocka.

A család pótnagymamát kapott, a néne meg unokákat. Békében, nyugalomban, és nagy szeretetben éldegéltek. A gyerekek szabad bejárást kaptak a tisztaszobába. Kincseket kerestek, találtak is bőven, egy gyöngyös csillár maradványát, színes üveggolyót, kitűzött, brossot, kalaptűt, de még a köves gyűrűt is megkapták, amit a láda rejtett.

A szentelt gyertya még égett, amikor elvitték. A temetésen a kopersó mellett felsorakozott a család apraja, nagyja.

Évtizedek múlva is friss virág van Mamóka sírján. Az egykori gyerekekből nagymama és nagytaták lettek, akik unokájuknak mesélnek Mamókáról, a régi világról, mely soha nem ismétlődhet meg. Kérik a fiatalokat, soha ne feledjék az agyagváza igaz meséjét, adják tovább a gyermekeiknek, őrizzék a vázát, mert a vázák örökké élnek, ha el nem törnek.

A ház sem áll, a tó is eltűnt régen. Lakótelep épült a helyében. Csak egy csillag ragyog fényesebben minden este a házak felett az égen...

Pendely: fehér lenvászon ing, amit a ruha alatt hordtak.

Pruszlík: mellény.

Napszentület: napnyugta.

A GYERMEKARCÚ FELHŐ

A kórházat elhagyva, gondolatai fonalába gabalyodva lépkedett a teret átívelő úton. Olyan csendes volt az utca, hogy a talpa alatti kavicsok csikorgását hallotta. Az öreg tölgyfa alatt megpillantott egy padot, mely kínálta magát, útját felé irányította és elfoglalta. Nagyot szippantott a tiszta dús levegőbe, érezte, ahogy a tüdeje megtelik, sejtjeit átjárja az éltető oxigén. A lombsátoron áthatoló napsugár végigsimított az arcán. Táskájába kotorászott, az üdvözlőkártyát keresve. Amint meglelte, olvasni kezdte, immár Isten tudja hányadszor...

„Örömmel értesítelek Benneteket, hogy megérkeztem. Nevem..., súlyom..., és magasságom..., Édesanyám és én egészségesek vagyunk...”

Magasságom... — mosolyogta el magát, milyen sokat ígérő üzenet. Felnézett az égre, látta amint felhők suhannak tova a kék messzeségbe. A gyermekarcú felhőt kereste, melyet oly sokszor megcsodált, de a felhőcske nem érkezett meg.

Szemét lehunyta, jól esett neki a lágy szellő cirógatása. Pár pillanat múlva, az emlékek birodalmában találta magát, a sors vetítőjében. Nem tiltakozott, engedte, hogy visszavezessék a múltba...

Esőcseppek kopogtak az ereszen, akkor, azon az estén.

Hallotta, amint óra éjfél utött, szívében sajgó fájdalommal, szemében könnypatakkal, fülében barátnője elcsukló hangjával érkezett el az álmokpuhoz. Egy labirintusban találta magát, kiutat hiába keresve, nem emlékszik a részletekre, csak arra, hogy reggel csurom vizesen ébredt.

Hogyan segíthetne, mit tegyen? Zakatoltak fejében a kérdések, egy percnyi nyugtot sem hagyva, a tehetetlenség börtönébe zárva. Egy édesanyának még sem mondhatja, hogy „majd az idő megoldja...”

Nagyon jól tudta, az idő nem mindenható, hogyan feledtetné a boldog várakozást, a gyermeki mosolyt, az apró kezek simogatását, és az iskolás évek sikereit, kudarcait, melyet együtt éltek át. Formálták a betűket, még az „l”-ből, „r”. lett. Mennyi örömben, bánatban és kalandban volt részük.

A gyermek a testében fejlődött, mikor megszületett lett kettő belőlük, de a lélek egy maradt, kettéhasadva — volt a meggyőződése.

Csak a köldökzsinórt vágják el, az ezüstzsinóron keresztül érezték egymás lelkének rezdülését.

A mozgékony fiú egyszer csak fáradékony lett, arcának pírját letörölte a betegség fakó sárgája, felfájásra panaszkodott. A laboreredmények ismeretében megszületett a diagnózis, a rettegett kór súlyos formáját mutatva. Elkezdődött a kálvária. Hősiesen küzdöttek, bízva a gyógyulásban, hiszen az nem lehet, hogy közös életüket bármi megszakítsa. A javulás szikrája a remény lángját gyújtotta meg, tudták, ez nem a háború, csak a csata megnyerése, a harcot folytatni kell.

Derült égből villámcsapás következett be, mikor megvonták a hatásos terápiát, és helyette más készítményt kapott. A katasztrófához közeledve, kérték, segítsenek, állítsák vissza a régi terápiát, legalább a reményt ne vegyék el...

Széttárt kezek, lehajtott fejek, halk szavak következtek

— Magyar betegnek, ez jár, törvényben iktatott.

Múltak a hónapok, kérelmek elutasítások követték egymást, fenyegető vérképek, az immunrendszer összeomlása következett. A szülők középosztálybeli kispénzű emberek, magánklinikára, más gyógymódra nem tellett, csak, amit a társadalombiztosítás támogatott.

Az ingatlan felértékelésénél tartottak — egyetlen vagyonukat —, a lakásukat váltották volna készpénzre, hogy a gyermeküket megmentsék, amikor a főorvos bejelentette a megváltozhatatlant. A lehetőségek tárháza kiüresedett.

Nem hitték el, hogy nincs tovább...

A fiú készült a nagy útra, szüleit erőtlen kis kezével magához vonta, és azt suttogetta.

— Ne féljetek, jó helyre megyek, már találkoztam az angyalokkal, szép helyen várlak majd Benneteket.

Nem vették fel a beszélgetés fonalát, nem tudták mit mondjanak, féltek szembenézni a gyermeki őszinteséggel, a fájdalom elnémította őket.

Tovább reméltek, nem adták fel. Imádkoztak, csak jönné már vevő, hogy el ne késsenek. Egy pillanatig sem gondoltak arra, hogy mi lesz velük később, fedél nélkül.

Ellesznek valahol, mit számít az, hol hajtják álomra a fejüket, ha együtt maradhatnak...

Másnap hirtelen az anya nyugtalan lett, fel alá járkált a lakásban, pedig még egy óra sem telt el, hogy a klinikáról visszatért, megcsör-

rent a telefonja. Soha nem tett ilyet, késleltetett, hagyta, hogy csengjen...

Egyre hangosabbnak és vészjóslónak vélte, mikor a készülékét a füléhez emelte, már fel sem fogta a vonal túlsó végéről jött üzenetet, a szíve meghasadt, a lelke darabokra tört, az ezüstszinór elszakadt...

Gondolataiban idáig jutott, az egykori beszélgetés foszlányait összerakta, a fájdalom ismét belé hasított. Újra látta, ahogyan az ablakszemek sírtak, eső könnyek peregtek le az üvegen...

Minden szóra, minden sorra emlékezett, amit a gyászmunkáról tanultak, de milyen más volt ez akkor, élesben. Nem tudta mi a jó megoldás, a fájdalmak enyhítésére, megbukott...

Pedig éveken át maga is tanította, hogy...

Az első fázisban a szülő süketté és vakká válik, cselekedeteit gépiesen végzi. Majd következik a teljes tanácstalanság, zavarodottság, a tudat kitisztulásával köszönt be, az valódi bánat. Köny, düh, harag és bűntudat váltja egymást ebben a fázisban. Hosszú folyamat, mire felcsillan a remény a gyógyulásra, tudomásul veszi a megmásíthatatlant — akkor is, ha el nem fogadja —, az életnek folytatódni kell.

Tudta, barátnőjének vigaszra és támaszra volt szüksége, amiben segített a hitük, hiszen a fiú is felkészítette őket, elmondta, hogy az angyalokhoz költözik, ezzel tudatta, hogy a búcsú nem végleges, találkozhatnak majd oda fent...

Hit nélkül mi lett volna velük, nem tudni, de félt, hogy a depresszió tengerében elsüllyedtek volna...

A hívő ember vigaszt kereshet a lelki gondozójánál, barátainál, vagy a sorstársainál.

Hit nélkül nehezebb, mert a feldolgozatlan gyász komoly következményekkel járhat, ahol csak szakember segíthet, ha egyáltalán gyógyulni szeretnének...

Ezeket mérlegelve, még sem jutott eredményre, nem látta a vonalat, amelyet nem léphet át, nem erőltethette rájuk a segítségét, nem tudta melyik az a pillanat, amikor egyedül szeretnének maradni az emlékeikkel, bánatukkal.

Akkor is felnézett az égre, megoldást remélve, talán éppen egy felhő üzenetében.

A telehold ezüstudvarában látta meg először a mosolygó, integető gyermeket, felhőruhába öltözve egy angyal kezében. Felismerte benne a fiút...

Az asztalhoz lépett, a gyertyatartóba elhelyezett egy gyertyát és meggyújtotta. Az angyalnak megköszönte, hogy a hazavezetés pillanatát megosztotta vele.

Az esőcseppek tovább kopogtak az ablakon, a gyertyalángja egyre magasabbra szökött.

A fiú sokszor jelt adott, a felhő képében. Erről senkinek nem beszélt, még a gyermek szüleinek sem. Utoljára feltűnően sokáig integetett, mintha felhőarcára visszalopta volna magát a régi pír, orcájának gödröcskéjét is látni engedte.

Gödröcske..., villant át az agyán hirtelen, kinyitotta a szemét, könnyei mögött már mosolygott. Igen a most született kishúgának a piros orcáján vélte felfedezni azokat a gödröcskéket, akinek a neve: Emese, súlya: 3600 gramm, magassága: 51 cm...

Most értette meg igazán, miért várta hiába a gyermekarcú felhőt...

— Isten hozott kicsi lányka, az új élet hajnalán. Veled nem történik semmi baj, ne félj! Te mindent megkapsz, Neked minden megjár, mert magyarnak születted, s ez a szent hazád! — köszöntötte hangosan a gyermeket, és eltette az értesítőkártyát, majd folytatta az útját.

VÁRATLAN FORDULAT

Hófehérre meszelt kicsi ház zöldre festett ablakában piros muskátli bontogatta szirmait. A felkelő nap sugarai megcsillantak a diófa levelein. Az udvar közepén az öreg fa lombosátra alatt harmatcseppel megöntözött zöld pázsit kínálta magát pihenésre, alatti faragott padon pipázott egykor a nagypapa... Mostanában nem ül már rá senki.

Korán keltek, kakas kukorékolására ébredtek. Nagyanyó a nyári konyhában reggelit készített. A forrótej illata csábította csemetéket. A tehén is elbőgte magát, ne hogy valaki elfelejtse, a tejcskét tőle kapják. Korogni kezdett a gyerekek gyomra, bependeredtek hamarjában a tejszagú picike konyhába. Mamóka alig térült fordult, máris lehetett falatozni. Frissen köpült vaj került a kalácsra, cukor a habos tejbe, úgy megtömték a bendőjüket, alig tudtak felállni. Hiába kínálta magát a mosolygó piros alma, arra már nem került sor.

A kislány jól érezte magát ebben a különös világban, sokat mesélt róla a barátnőjének, ki sóvárogva hallgatta. Úgy döntött a család,

hogy meghívják Évát, töltsenek együtt a lányok pár napot. Soha ilyen jót nem aludt a vendégkislány, mint első éjszaka a dunyha alatt... Pihe, puha tollpéhely ölelte át kicsi testét. Arra sem emlékezett álmódott-e, de kakas ébresztőre frissen pattantak ki a szemhéjai. Nem is tétlenkedett tovább ébresztgetni kezdte Pannát.

— Ébredj fel, reggel van, a hasunkra süt a nap — szólongatta kedvesen.

Bizony Pannának esze ágában sem volt kikelni a melegágyból, leintette barátnőjét.

— Korán van még, nem szoktak a gyerekek ilyenkor felkelni, az a felnőtték dolga. Az állatok kapnak először enni, aztán jövünk mi, addig, lustálkodjunk. Tudod, amíg élt a tatám, a nagyinak kevesebb dolga akadt, mert az állatokat ő látta el. Olyan jókat lehetett nevetni rajta, mikor tejes lett a nagy bajusza. Képzeld még mit szokott tenni, amikor nagyika felvágta a süteményt, mindig hozott nekem ebéd előtt belőle. Lett is nagy ribillió, mert akkor már nem akartam megenni a főzeléket, ácsingóztam a süteményre.

Látod, a mamim fekete kendő van, és fekete a szoknyája meg pruszlikja is, azt mondta élete végéig, gyászolja a tatám. Délután szedünk virágot és kimegyünk a temetőbe, meglátod, milyen szépen mesél neki a nagymamám — itt elhallgatott, eszébe jutott, lehet, hogy most nem fog, mert idegenek előtt talán nem illik...

A harmatcseppek felszáradása után kivitték az öreg lópokrócot a diófa alá. Épp, hogy leültek suttogni, kezdtek. Éva elmesélte, hogy Gábor az iskolában szerelmet vallott neki, és adott egy pusztit az arcára. Panna letorkolta gyorsan.

— Az a bugris? Na, csak egy fiú velem próbálkozzon, a szemét is kikaparom. Tudod, hogy megvertem a negyedikes Balázst? Azóta elkerül, ha meg lát. Erősebb vagyok a fiúknál, és ezt tudják, nem is jönnek oda hozzám csak, ha veled vagyok — jót kacagott, és kihúzta magát.

Éva arcára szégyenpírt festett a kétség, miért ilyen gyenge, és kislányos. Biztos a copf és a pörgős szoknya az oka.

Pár évvel később.

Iskolai ballagás. Jó barátnőkként — ahogyan ez szokás, egy gimnáziumba jelentkeztek. Jól kiegészítették egymást, ami az egyiknek gyengéje volt, a másiknak erőssége. Másodikban Évát megérintette a szerelem. Panna rettentően dühös volt, mert barátnője olyan fiúba zúgott bele, aki virágot hordott neki, de ami a legnagyobb bűn lett, hogy a lánynak ez tetszett.

Össze is kaptak ezen.

— Ha nem szakítasz ezzel, a nyámnyilával, akkor én szakítom meg a barátságot. Próbálna nekem valaki virágot hozni az iskolába, úgy megdobnám kövel, hogy a mentőben térne magához. Olyan gyenge vagy, tanulhatnál tőlem — egy lenéző mosollyal otthagytá a lányt.

Éva szemébe könny szökött, nem tudta mit tegyen. Nem értette a barátnőjét miért lett ily rideg, hiszen az Isten nem teremt embert szeretet nélkül, a szív sem élhet öröm nélkül. Sok vívódás után Gábort választotta.

Érettségi után Panna közgazdásznak, Éva orvosnak készült. Gábor és Éva kapcsolatát felőrölte a távolság.

Panna az egyetem után ösztöndíjjal az USA-ba utazott, egy arab fiatalemberrel érkezett haza, hamarosan felső vezető lett, vágatott vele a siker vonata, a megállókat észre sem vette. Rengeteget dolgozott, semmire, senkire nem volt ideje. A házassága is tönkre ment.

Éva egy csoporttársához ment feleségül. Mind a ketten kollégisták voltak sok időt töltöttek együtt, a vizsgaidők alatt. Barátságuk indult, szerelem, majd házasság lett belőle.

Aki ismeri őket, rögtön rámondja, „két összeillő ember”. Nagycsaládot terveztek. Harmadik gyermekét, hordta a szíve alatt, mikor a kórházban összefutottak. Nem volt nagy találkozás. Panna látogatóba érkezett az egyik kollégájához. Kimérten, minden mondatában felsőbbrendűséget sugallva, mesélt karrierje csúcsáról. Arra nem volt kíváncsi, hogy a gyermekkori barátnővel mi történt az évek alatt, csupán annyit kérdezett, jól meggondolta ilyen fiatalon a gyermekvállalást. Amikor meghallotta, hogy már a harmadik istenáldásban van részük, szemmel láthatóan megborzongott. Szólárium barna arca megrándult. A szája szegletében megvető mosoly jelent meg. Elköszönt és a főorvoshoz sietett...

Nem sokkal később a főorvos asszony, kérte barátnőjét, Évát. Dühös volt a látogatóra, aki mindent tudni akart egy betegről. Konzíliumba hívták, így kevés idő maradt a tájékoztatóra, ezért az osztályos orvoshoz irányította, de mikor megtudta az asszony, hogy Éva az, úgy döntött egy későbbi időpontban inkább visszatér. Példátlan arcátlanságnak tartotta, azt is, miért kért írásos engedélyt a hozzátartozótól, hogy tájékoztassák a beteg állapotáról, mikor a beteget a családja rendszeresen látogatja, tőlük is érdeklődhetett volna...

Ezen a napon Éva sokáig mesélt a régi barátságáról...

Tíz év múlva.

A mentő szirénája jelezte hamarosan dolga lesz az ügyeletnek. A folyósora érve a mentőápoló kiabálása hallatszott

— Siessünk, elveszítjük...

Alig hogy kimondta, leállt az asszony szíve, a portás tudta a dolgát, azonnal hívta az újraélesztő team-et.

Közben a kezelőben megkezdődött a versenyfutás Panna életéért. Recsegett a borda a mentős keze alatt, Éva kezében a balon egyenletesen adagolta az életet, adó levegőt a tüdőnek, mire a team megérkezett, élettáncot jártak a görbék az EKG-n.

A gyakorlott mentőtiszt és a főorvos asszony jól végezte dolgát. A beteget intenzív osztályra szállították. Az előzmények feltárása alatt könnyeit nyelte a régi barátnő.

Az asszony távoli rokona mesélte el a szomorú történetet.

Sikeres vezetőként sokat utazott — állítólag ilyenkor kaszinókat is látogatta, rulettezett. Nagy társasági életet élt, egyre több pénzre volt szüksége, belekeveredett valami korrupciós botrányba, melynek következményeként a kártyavára összeomlott. Évek óta munkanélküli. Inni kezdett, barátai úgy morzsolódnak le, ahogyan a reprezentálás fogyott. Már a sarki kocsmának is törzsvendége lett. Nincs családja, senkije sincs, aki megállíthatta volna. Nagy lakását egyre kisebbre cserélte, a játékgépet is kipróbálta. Azt beszélik egy borgőzös éjszaka, kölcsönszerződést ígéretével a lakásmaffia áldozata lett. Egy hét múlva kell elhagyni a lakást. Hajléktalan lett. Ezért választotta az öngyilkossági kísérletet.

Egyelőre kómában van, ha elindul a gyógyulás útján, Éva keres valami megoldást, mindenáron megpróbálja talpra állítani... Talán, Panna elfogadja.

ANYÁK NAPI VÁRAKOZÁS

Az esőcseppek egyenletes kopogása törte meg a hajnali csendet. Az asszony kinyitotta a szemét, és kipattant az ágyból, lábai megtámasodtak, a fájdalom most pihent. Nagy nap ez a mai, összejön a család. Öltözködni kezdett. Hűvös még a reggel, az otthonkája alá

pulóvert vett fel. A reggeli teendői után várta a konyha. Este mindent előkészített, így szokta meg. A süteményes tepsik a kamra polcain sorakoztak, mellette üres dobozok szalvétával bélelve ácsingóztak a tartalomra. Nem sokkal később aranylő gyöngyök incselkedtek a fazékban, készült a finom tyúkleves. Lesz nagy meglepetés, ha meglátják, mi lesz a levesben. Egy álló napon át sodorta bordázott sablonon a kis tészta négyzetet, mire lúdgége lett belőle. Elmosolyodott, emlékszik a fia lakodalmára egy hónapon át mindennap ezzel munkálkodott. Mikor a vőfély kivitte az első tál levest, mindenki megcsodálta a papírvékony tésztát.

Süteményt már ritkán sütött, csak jeles ünnepre, mikor együtt volt a családot.

Kora délelőttre sorakoztak a tepsik, zserbó volt az első, a legszebb szeletek mentek a dobozba, a kissé ferdék az asztalra, a széleket megtartotta magának. Ez lett a többinek is a sorsa. Az apró, szilvalekvárral töltött, illatos vaníliás félholdból nem is hagyott magának, az a menye kedvence, vigyék csak magukkal. Lassan megteltek a dobozok. Csak a lúdgégés zacskó itt ne maradjon, aggódott magában. Az előszoba asztal roskadozott a finomságoktól. Hófehér szalvéta fedte a titkát.

Megterített, áttörölte a régen használt poharakat, hogy csillogjanak. Akkora öröm töltötte el a szívét, hogy alig fért el a mellkasában.

A szíve, az néha rakoncátlankodik, elkezdi a versenyfutást az idővel, aztán, hirtelen megáll, dobban egy nagyot és megy tovább. Mondta is az orvosának, nevettek rajta, mert ha leáll az bizony, már többet el nem indul... Kapott rá tablettákat, azóta ritkábban teszi ezt vele, nem ijesztgeti. Valami extraszisztolét emlegetett az doktor, alig tudta megjegyezni, minek is kellene neki nyelvbtlő szavakat ismerni, hiszen úgy sem használja. Amióta, a párja szíve hirtelen megállt, nem beszélt senkinek a maga botladozó szívéről.

Közeledett az óra, még tett vett a konyhába, bepanírozta a csirke darabokat, a rizst becsomagolta többretegű konyharuhába és párna közé tette, hogy meleg és gurulós legyen, mire a tálba kerül. Elővette egyetlen ünneplőjét, a közös ebédnél megtisztelték egymást, az alkalomhoz illő öltözetükkel, a szüléktől így tanulta. Felkészült a fogadásra. Örömmel állapította meg, még mindig milyen szép az a kosztüm, amit az ezüstlakodalomra varratott magának. Nem látzik meg rajta az évtizedes múltja. Hogyan is látszana, hiszen csak ünnepnapon szabadul ki a szekrény fogságából. Orrát megcsapta a

levendula illata. Elhomályosodott a szeme, eszébe jutott, hogy szerette a férje is ezt az illatot, és nagyot szippantott a levegőbe...

Kincses dobozából kivette az egyetlen köves gyűrűjét, az ezüstlakodalmi ajándékot. Tenyerében tartva csodálta a nemes kő csillogását, szinte újnak látszott.

Paraszti munkát végzett mindig, ahhoz nem való a pompa, azért maradt meg, új állapotban.

Valamikor tehenük is volt, pár disznó és majorság. A teheneket eladták, mikor kellett a pénz lakodalomra. Nem sajnálták, a fiuk boldogsága volt a gazdagságuk. Felhúzni készült a gyűrűt, de gondolt egy nagyot. Ebéd után megajándékozta vele a menyét, biztosan örülni fog neki, mert mindig dicsérte a csillogó követ. Az óramutatók körtáncukat járták, az idő egyre haladt.

Az ablakhoz lépett, és a vizes üveghez nyomta a homlokát, hátha messzebbre lát. Az esőfüggöny csak sejtetni engedett, nem látott el a messzeségbe.

Két napja készült a találkozásra, de sokszor elgondolta, milyen jó lesz körbeülni az asztalt, és beszélgetni. Régen látta őket, a gyerekekkel karácsonykor találkozott, de nem maradt sokáig, mert sietnie kellett. Ki sem bonthatta a csomagot, csak megittak egy kávé, a süteményes dobozokat elpakolták, ahogy jött, olyan gyorsan elviharzott.

Harangoztak, rég itt kellene lenniük, -aggódott. Mindig pontosan délben ebédeltek. Így szokták meg, ezt tiszteletben tartották eddig...

Leveses tálban gőzölgött az aranyló húsleves, mellette zöldség, répa és egyebek, az aprólékkal. Jaj, csak jönnének már, kihűl az ebéd, -sopánkodott. Még soha nem érezte ennyire a szükségességét, hogy magához ölelje az övét.

Húsvétra is készült a találkozóra, de nem jöhettek, mert befizettek valami útra a barátokkal közös programra. Megértette, hiszen mostanában ez a divat, elvult hát egymagában. Elolvasta a szomszédtól kapott kiolvasott heti lapokat, megevett két szelet gépsonkát, hozzá főtt tojást, azt is úgy illendőségből, mert nem volt rá éhes. Látta maga előtt a családját, jól érzik magukat, az volt neki boldogság, hogy tudta, mindenki egészséges és vidám.

Bevillant egy emlékkép a diplomaosztóról, menyasszonnyal és pocaklakóval. Jött is gyorsan az esküvő, szépen éltek, gyarapodtak. Szerencsések voltak, jó állást kaptak, haladtak előre. Nagy házat építettek, nyaralót vettek és utaznak sokat. Egyre több dolguk akadt, ritkán tudtak jönni.

Megint az órára nézett. A szíve elkezdett kalapálni, megijedt, csak most ne! Nehogy rosszul legyen. Gyorsan bekapott egy tablettát, kinyitotta az előszoba ajtót, kiment a levegőre. Akkor fordult be a sarkon az ismerős autó. Megörült, letörölte az esőcseppet a homlokáról, felkapta az esernyőt és a család elé sietett. Menye szállt ki elsőnek, föléje ernyőt tartott, homlokára puszit nyomott. Jött az unoka, a drága kincse, két fejjel nagyobb, szinte alig ismerte meg, akkorát nőtt egy év alatt, pont egy éve látta. Utoljára a fia lépett ki az autó csodából, két csokorral. Egyet neki nyújtott azonnal, boldog Anyák napját kívánva, egyet az apjának hozott...

Nem volt már semmi baj a szívével, de nem a tablettá hatott, hiszen alig pár perce vette be.

Kézmosás után azonnal az asztalhoz ültek.

Dicsérték a levest, és a finom falatokat. Elmondták, milyen nagy terveik vannak. Mit vesznek, hova mennek. Rengeteget dolgoznak, hogy szinten maradjanak. Új barátai vannak, a régiek elmaradtak. Ezek pénzemberek, nagy protekcióval, ma már így lehet érvényesülni... Oly sok új információhoz jutott, felét sem értette, mi az a pályázati kalkuláció, csoporton belüli felosztás, jattpénz, mit milliókban mérnek. Csak hallgatta menye csivitelését, nézte, milyen szép fiatal, nem látni rajta, hogy szinte felnőtt fia van. Divatos nadrág kosztümjét szemlélve vette csak észre, mennyit változott az alakja. Olyan asszonyos lett, kicsi mellei voltak, mindig panaszkodott, de most akkora lett belőle, alig fért a kabátjába. Lehet, hogy szivacsos melltartót hord, szögezte le magában, aztán eszébe jutott, halott valami szilikonról, biztosan az lehet, szivacsot nem tenne a melle helyébe, igényes volt mindig. Elszégyellte magát, hogy elkalandozott, mikor neki beszélnek, és nem rájuk figyelt, de nem értett a beszámolóból semmit. Talán csak azt jegyezte meg, az új barátokkal más életet élnek, és azok fontosak nekik. Fogyott az ebéd, szaporodtak a szavak. Az unoka beszámolt hova jár teniszezni, mit tanul. Készül az államokba, már intézik, ott lesz ösztöndíjas.

Lehet, hogy egy darabig kint is marad. Mekkora fordult a világ kereke, csodálkozott. Az ebédet befejezték, leszedte az asztalt, és süteménnyel pakolta meg.

Gondolta, most ő következik. Elkezdte mesélni, hogy meghalt a ... — idáig jutott, mikor a fia, intett a kezével, és ingerülten megjegyezte, öreg volt, mindenki meghal egyszer. Elgondolkodott, mit is beszél itt ilyenkor, dühös lett magára.

Felállt, odament a konyhaszekrényhez a gyűrűs dobozért, a zsebébe csúsztatta, majd a menyéhez lépett.

— Mutasd kislányom a kezedet — kérte a menyét.

Az asszony felé nyújtotta a kezét, fénylett a gyöngyökkel kirakott hosszú körme. Szinte a szája is tátva maradt, ilyet még soha nem látott. Kivetette a dobozt a zsebéből, a gyűrűt az ujjára akarta próbálni, amikor az asszony elrántotta a kezét. Az ékszer nagyot koppan és tovább gurult az asztal alatt.

— Mít akar mama, azzal a gyűrűvel, kérdezte dühösen?

— Neked adom lányom, mindig tetszett, nekem már nincs rá szükségem.

— Ugyan mama, ki hord már ilyet, nem látja, hogy az ujjamon brill ragyog, tudja, mennyibe kerül egy ilyen? Majdnem egy millió.

A briliáns vakító fénye könnyeket csalt a szemébe. Lehajolt, hogy ne lássák szégyenét, az asztal alá görnyedt, felvette férjétől kapott kincsét.

Hirtelen csend és zavar támadt, a fia lefelé nézett.

— Ideje cihelődni, várnak a barátok — törte meg a csendet a menyé.

Asztalt bontott a család. Az asszony a fiához fordult, és félve kérdezte?

— A temetőbe nem megyünk ki?

— Majd legközelebb, anyám.

— Most nincs idő arra anyuka, ott a csokor majd kiviszi, ha eláll az eső — szólt ingerülten a menyé.

— Jól van lányom, menjetek csak, ha elígértetek.

Elbúcsúztak egymástól, bepakolták a süteményes dobozokat, és ahogy jöttek, úgy el is mentek. Üres lett a ház. Levetette ünneplőjét, átöltözött. Hívös lett körülötte minden, fázott és remegett.

Elmosogatott, az eső megszánta, késő délutánra elállt. Fogta a csokrot elindult a temetőbe, nehezen ment felfelé az úton, a temetők mindig magasan vannak... Kifulladt, mire odaért, leült a sír melletti padra. A műanyag flakont, amiben a vizet vitte, ollóval körbevágta, a virágot elhelyezte benne, majd így szólt.

— Apus ezt neked hozták, ma itt voltak, most sietniük kellett, más dolguk akadt, de meglásd, ha legközelebb jönnek, már együtt lesz a család...

ANYÁK NAPI ÜNNEPÉLY

Panna boldogan készült az Anyák napi ünnepélyre. Vidám, kiegyensúlyozott kislány lett belőle, nyoma sem maradt az elszenvedett traumának. Egy éve a gyerekpszichológus iskolaérettnek találta, de az apa ragaszkodott a halasztáshoz.

A kislány túsarkú cipőben jobbra, balra billegett és forgott a tükör előtt, elégedett volt a látvánnyal, tengerkék szeme csak úgy csillogott.

— Gyere, nézd csak, olyan csinos vagyok, mint Jutka néni — kérlelte Emesét.

— Tényleg, azon gondolkodtam, kire hasonlít az én kis tündérkirálynóm. Valóban nagyon csinos vagy, de a cipőm megbontja a harmóniát, kérlek, cseréljünk — nyújtotta a kislány felé a cipőjét, közben a füléhez hajolt, és bele súgta: szeretlek kicsikém.

Átölelték egymást, majd folytatták a készülődést.

Valóban gyönyörű volt a kislány. Rakoncátlan szőke fürtjét kétoldalt díszcsattal eltűzték, angyali arca így még jobban érvényesült. Egyszerű fehér blúzocskáját, lehetőleg csipkezsabó díszítette, a mély bordó bársonyszoknyával ünneplővé varázsolva öltözetét. A gyermek ruháit közösen vásárolták, hogy jól érezze magát a benne. Ha Emese vett magának valamit, a kislány, hasonló színű ruhadarabot választott magának legközelebb. Most is szinte egymáshoz öltöztek az asszony kosztümje és a kis szoknya hasonló színével.

Az apa öltönyben állt útra készen. Emese és Panna még egyszer visszaszaladt a tükörhöz. Megállapították az alkalomhoz illően, vannak felöltözve, indulhatnak.

Félúton jártak, amikor megszólalt az apa telefonja. A hívószám láttán, szája széle elfehéredett, és remegni kezdett. Ez nem lehet igaz, megint kezdődik...

Nem engedi, hogy megmérgezzék az ünnepi hangulatot, nem veszi fel. A csengetés vészjóslnak és kitartónak tűnt. Emese is ránézett a kijelzőre, érezte a homloka gyöngyözni kezd.

— Ott egy cukrászda, beugornánk Pannával pár süteményért, és otthon folytatnánk az ünnepet. Mit szólsz hozzá kicsim? — fordult a kislányhoz.

— De, ugye nem késünk el? — kérdezte a gyerek izgatottan?

— Hogy késnénk el, az én kis tündérkirálynóm verset mondd, hát késtünk mi el valahonnan?

— Nem, dehogy, akkor menjünk.

Beálltak a parkolóba, a telefon is elhallgatott.

A két hölgy kéz a kézben bandukolt, a vanília illatú süteményházba.

A férfi dühösen nyomogatta a hívógombokat. A második csengésre beleszólt a női hang.

— Na, végre. Itthon vagyok, anyám mondta most lesz az Anyák napi ünnepély, látni akarom a lányomat. Odamegyek, elvégre én vagyok az anyja. Nem szeretném, ha a feleséged ott lenne. Ne érts félre, nincs semmi bajom vele, csak a gyereket nem szeretném kellemetlen helyzetbe hozni.

— Most állj meg, kérlek egy szót sem többet. Nem tudom mióta vagy az országban, és meddig leszel, de feltételezem, hogy nem csak ebben a két órában, ameddig az ünnepély tart. Maradj ott, ahol vagy, az ünnepély után tisztelettel várunk az otthonunkban beneteket.

— Egyedül vagyok, vége mindennek, hazaköltözöm. Nem való nekem az idegen kultúra, nem tudom megszokni. Az ünnepélyen ott leszek, az anyja vagyok, ettől nem tántoríthat el senki.

— Figyelj ide... — nem fejezhette be a mondatot, mert elnémult a másik oldal telefonja.

Az órájára nézett, nem sokára oda kell érniük. Hiába törte a fejét, egyetlen bölcs gondolat sem jutott az eszébe. Féltette a kislányát. Ritkán látogatja az anyja, ilyenkor megtépázza a kicsi lelkét, és megpróbálja megzavarni.

Emese jól kezeli a helyzetet, ez most mégis más. Évek óta jelen van az Anyák napi ünnepségen. Mit kell ilyenkor tenni, de jó lenne tudni...

Megjelentek az ajtóban, az asszony egyik kezében a tálca sütemény, másik kezében a kislány keze, szemében szomorúság, félve tette fel a kérdést, mikor odaértek.

— Sikerült a telefont lerendezni?

— Sajnos nem — közölte lehangolva, majd a kislányához fordult.

— Figyelj ide kislányom, édesanyád hívott, itthon van, az ünnepélyre készül. Kértem, hogy inkább otthon látogasson meg, de nem hallgatott rám.

— Talán jobb lenne, ha én mennék haza, és otthon várnálak beneteket — folytatta az asszony.

— Akkor menjünk haza, nélküled én sem megyek — csuklott el a gyermek hangja.

Az apa nézte őket, és döntött.

— Rendben lányok, megyünk, de nem haza, hanem az oviba. Sietnünk kell, Panna a verset tudod, Te mondd el legszebben. Tudjátok milyen büszke, vagyok az én egyetlen gyönyörű tündérméregre, és a tündérannyukájára — próbálta normalizálni a kialakult problémát az apa.

Alig pár perc elteltével megérkeztek.

Sokan álltak az óvoda előtt. Rengeteg anyuka, nagymama, de igen kevés apuka. Emese bekísérte kislányt, aki alig akarta kicsi kezét kivenni a biztonságot nyújtó kézből. A szokásos puszi is elcsattant.

Hét ágra sütött a nap, aranyló fényével beterítette a rendezett udvart. Megkezdődött az ünnepély. Miklós és Emese kissé megnyugodott. A köszöntő után a gyermekműsor következett. Egyszer csak mögöttük megszólalt az ismerős hang.

— Sziasztok, igazán foglalhattatok volna egy helyet, tudtátok, hogy jövök. — szólt szemrehányóan az édesanya.

— Pszt..., nem zavar, hogy nem értem a verset? — szólt hátra a férfi.

— Majd Pannára figyelj, ne másra — oktatta ki a volt feleség.

Nem válaszoltak, így is rém kényszerűen érezték magukat. A mellettük ülők kíváncsian, figyelték a nem mindennapi párbeszédet. Egymáshoz sem szóltak, ne hogy beszédet provokáljanak.

Miklós kezébe vette asszonya kezét. Megijedt, még soha nem érezte nyirkosnak és hidegnek...

Panna következett. Szemével kereste szeretteit. Nem látszott zavartnak. Hangja egyre magabiztosabbnak tűnt, a szavak röppöltek feléjük. A szeretet sugarai melegítették át a szívüket. Nagy tapsot kapott. Mosolyogva és felemelt fejjel hagyta el a pulpitust.

Nem sokára végéhez közeledett az ünnepély, a gyerekek egy közös ünnepi énekkel fejezték be a gyönyörű napot. A dada nagy kosár virággal a kezében közeledett a kicsikhez. Mindenki kivett egy szálat belőle, akinek nagymamája is ott volt, kettőt vehetett, Panna a kosárhoz lépett, egy pillanatra megállt, gondolkodott, majd két szál virággal a kezében feléjük indult, megállt előttük és csillogó szemmel így szólt.

— Anyák napja alkalmából fogadd szeretettel — nyújtotta Emese felé a virágot, másik kezét is ölelésre nyújtva.

Mikor kiszabadultak egymás karjaiból, a másik szál virágot a mögöttük lévő sorban lévő az édesanyjának adta.

— Te is fogadd szeretettel. Mikor érkeztél, és meddig maradsz? Most sietnünk kell, mert otthon is ünnepelünk, de ha van kedved, látogass majd meg — közölte mondanivalóját a gyermek.

Az asszony döbbenten ült a helyén, a távolság nem engedte, hogy gyermekét megölelje. Átvette a virágot, sokáig nem tudott megszólalni, majd egy halk köszönömöt elmormolt.

Az apa örült hogy gyermeke megoldotta a kínos helyzetet.

Egy pillanatra filmkockák futottak a szeme előtt a sors vetítőjében. Három éves volt a kislány, mikor ketten maradtak. Két hétig semmit nem tudtak az anyáról, mindenhol keresték.

Később Hollandiából jelentkezett, egy férfival lépett le.

Felálltak, és elindultak haza. Pár lépés volt a kocsiig, mikor az édesanya a kislányához lépett.

— Úgy nézel ki ebben a szoknyában, mint egy múlt századi matróra. Mért nem nadrágban vagy? — sziszegte gúnyosan.

— Kérlek, hagyj ki a gyereket — kérlette az apa.

— Te ne szólj bele, a gyerekeket kérdeztem. Egyébként ti is úgy kirittyentettétek magatokat, mintha operába mennétek. Nem láttátok, hogy mások farmerban voltak — nézett dühösen a jól öltözött, és ápolt volt férjére, kinek makulátlanul vasalt inge úgy világított, mint a téli szikrázó hó a napsütésben.

— Anya, apa, siessünk, éhes vagyok — kérlette Panna, majd édesanyjának oda szólt.

— Szia, puszilom a mamit!

Nem hallották, hogy jött volna válasz.

Megfogta a két felnőtt kezét, és húzta őket a kocsi felé. Érezte a feszültséget, és látta a szomorú szemeket. Emeséhez fordult, anyali mosollyal.

— Gyere, súgok valamit.

Az asszony lehajolt a kislányhoz de az nem súgott semmit, a nyakába csimpaszkodott, és hangosan így szólt.

— Anya nagyon szeretlek!

Emese átölelte a kislányát. Soha nem gondolta, hogy egyszer majd ANYÁNAK szólítja. Az apa odalépett hozzájuk és két karjával magához vonta az övéit. Nem tudni mennyi idő telt el, de kiürült az utca, mikor a család elindult haza.

GEDEON VISZONTAGSÁGAI

Rég nem látott vendég érkezett a rendelőbe. A zaklatott férfi szárnalmas és elhanyagolt, koránál húsz évvel idősebbnek látszik. Azt mondják valamikor szépreményű fiatalembernek indult. Kisiskolás korában vették észre, hogy nehezen viseli a kudarcot. A törődés hiánya jelentkezett nála. Tudjuk, hogy a törődés testi, lelki örömet vált ki a gyereknél, ami szükséges az egészséges felnőtté váláshoz. A törődés intenzív megnyilvánulása a szeretet. Aki nem ismeri a szeretetet, gyengédséget, annál ez a hiány, lelki megnyomorodáshoz vezet.

Így járt szegény Gedeon is. A középiskolában összeférhetlensége, intrikus természete sikertelenné tette. Hiába ült az első padban az iskola párttitkára utasítására, bele lógott állandóan kinyújtott keze a tanár szájába, mindig sületlenséget mondott. Korrepetálta a fél iskola tanári kara. A másik fele, meg bosszankodott a gyenge felfogású, rosszindulatú gyerek miatt. Aztán Gedeon némi segítséggel leérettségizett, a város nagyhatalmú protektorai összegyűltek Gedeonéknál, volt ott finom vacsora, libamáj Gedeon módra. Vacsora után döntöttek, a fiú egyetemre megy. Másnap ízottak az elvtársi vonalak, még a K-vonalat is igénybe vették, melynek eredményeként, szeptemberben az egyik egyetem hallgatója lett. A csoporttársak hamar megismerték, kiközösítették, egy barátja akadt a Benő. Vele jól megértették egymást. Együtt alkották gonosz terveiket. Először csak a csoporttársaknak tettek keresztbe, mikor megtapasztalták ennek örömet, következtek az oktatók. Igen ám, csak a két felnőtt palánta elfelejtette, hogy idáig nem ér el a protekciós kezek. Amikor eljött a beszámolás ideje, Gedeon és Benő megbukott, Gedeonon az utóvizsga sem segített, így búcsút kellett intenie a szépreményű jövőnek...

Gedeont a segítői nem hagyták cserben, testhez álló munkát kerestek számára. Jelentést kellett írnia, amit „hangulatjelentésnek” tituláltak. Megtalálta a helyét, írt is szorgalmasan. Olyan elánnal vetette bele magát a felkínált feladatba, hogy a hajnal pirkadatja sokszor az íróasztalnál találta. A mi hősünk erős ember volt, pár órás alvás után, saját irodájában folytatta abbahagyott munkáját. Segítője hamar akadt, a butácska Liza, aki negyedszerre futott neki a gép és gyorsíró iskola kétéves kurzusának, Lizát a barátoktól

ajándéka kapta. A két összeillő ember hamar egymásba gabalyodott. Ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen kozmikus törvény, „a hasonló, a hasonlót vonzza”.

A bimbózó szerelem hatására, rosszindulatuk kicsit felhagyott. Örültek a cég vezetői, mert ritkultak a névtelen levelek, miket ellenük küldözgettek a minisztériumokba, vagy egyenesen a miniszterelnök titkárságára. Tudták ők nagyon jól, ki írta ezeket, de nekik még nagyobb protektori körük volt, így támadhatatlanok lettek.

Múltak a boldog évek, egyszer csak Gedeonnál kialakult a félelem, hogy megfigyelték, felismerték, kiismerték. Először csak a bizalmatlanság hatalmasodott el rajta, ezt követte a mániákus depresszió, majd a gyűlölet alapérzelmként kopogtatott nála, amit az jellemez, hogy egy emberre, vagy embercsoportra vetíti ki azt. Az ő estében ez is halmozottan jelentkezett. Tudjuk, hogy a gyűlölet akkor is jelentkezik, ha az egyén valakitől fél. Már, pedig, neki aztán volt mitől...

A gyűlöletnek fokozatai vannak. A legsúlyosabb formája az ámokfutás, őrjöngés. Gedeon közel állt ehhez a stádiumhoz, amikor a cég úgy döntött, a nagyobb bajt, elkerülő lépést tesz, Gedeont pihentetik. Az ország legbefolyásoslatóbb pszichiáteréhez fordultak, szabadítsa meg őket a tőle. A professzornak nem volt nehéz dolga, mert minden egyben volt, a munkaköri alkalmatlansághoz, mivel az elme megbomlani készült. Hamar leszázalékolták. Nagy bánata lett szegénynek, egy ideig mellőzni kellett a káröröm élvezetét, az erős nyugtatók hatására.

Egy nap aztán úgy döntött, elég a sok jószágból! Suttba vágta a piruláit — pedig ő nem generikumot kapott —, a nyugalom helyett keresett elfoglaltságot...

Felkereste régi barátját, Benőt, aki felkapaszkodott a ranglétrán, saját klubot alapított. Örültek egymásnak. Elhatározták, gyakorta találkoznak, sőt a régi barát, klubjába meghívta, ahol havonta győztest hirdetnek, a leggonoszabbak között. Gedeon hamar az élbolyban találta magát, olyan közel a győzelemhez, hogy hamarosan az övé lett a trófea.

A két barát ma jól érzi magát. Gedeon otthon írja a névtelen leveleit, szomszédáról, boltosról, portásról, postásról, meg kitudja kiről — talán rólam is —, úgy néz ki, soha nem fogy ki belőle.

Kezeit csak nyáron pihenteti, amikor strandra járnak, és a gyerekek nagy gondal felépített homokváraiba, a lábával véletlenül bukik

bele, naponta százszor. Imádja a gyereksírást, jót tesz a korcs lelkének.

Ezen kívül, a tartós eső a kedvence. Ilyenkor órákig furikázik autójával a városban. Szorosan a járda melletti kátyúba hajt, és élezi, ahogyan az öregasszonyok — egyetlen — ünneplő ruhájukat, sárral mocskolja be, ők nem tudnak félre ugrani...

Utálja az öregeket, fiatalokat, és a védteleneket.

Gedeon azért vált ilyenné, mert szeretet soha nem kapott, lett belőle mások sikereire irigy felnőtt, aki nem ismerhette meg a tisztelet egyetlen formáját sem.

Gedeonnál már jelen van az öngyűlölet, aminek alapvető oka, az állandó elégedetlenség, elismeréshiány, így képtelen magát elfogadni. Aki nem szereti önmagát, hogyan tudna másokat? Sajnos ez a tünet együttes a mai orvostudomány szerint nehezen gyógyítható. A pszichológusoktól fél, azokat még jobban gyűlöli, így gyógyulása reménytelen.

VÉGÁLLOMÁS

Ágyából rálátni a szemközti falra, hol Krisztus fején tövis koszorúja húsába marva, lecsurgó vére, felfelé néző szeme a szenvedést mutatja.

Jajgat a beteg, kínját alig állja, pedig hol van az ő kálváriája...

Isten fiának szenvedését látva elszégyelli magát, fejét elfordítja, de a látványtól nem szabadul. Siettetné az időt, mely ólomlábakra vált, van még tartozása, mondják odaát. Mit vétettem, kérdezi ezerszer, válaszra várva, hiába tudja, hogy a bűnt és vétket más mércével mérik ott fent. Felemeli ráncos kezét, kitapintja az olvasót, és mormolja fohászát mormolva, bocsánatot remél...

Egyre elviselhetetlenebb a fájdalom, hasítja csontját, izmait szagatja, fél, mégis remél. Nincs hát kegyelem, meddig kell túrni, mennyi van még hátra, az útból, mely elfogyni nem akar. Könnyei peregnek, újai megállnak az olvasó szemén...

Szólna, de nincs kinek, egyedül a vívja haláltusáját. Mellette asztalka leterítve, kicsi tálkában kihűlt ebédje, órákkal ezelőtt a gondozó odakészítette, felülni nem segítette, mert ideje nem engedte, várta a másik beteget. Annak már étel sem kellett, későn érkezett, lábára

lábcédulát készített. Így mennek el sorban, a legfelső emeleten, apró szobájukban, melyet kiemelt otthonnak hívnak...

Talpig feketében érkezik a család, átveszi a hagyatékát, bankszámlájáról — ha volt neki, pénzét leemeli.

A lélek lebeg, látja, amint a koncon osztoznak. A test jegelve, nincs már hozzá köze, a zsinór elszakadt. Megszűnt a kín, szenvedés, csak a lélek sajog, mert tudja, amíg a Fényt el nem éri, a köztes létben érzi, hogy utódai vétket gyűjtenek...

A sírhanton, szeretet és árulás virága egymás mellett...

A lélek búcsút int levetett ruhájának, s elindul a Fénybe, hol az Angyalok Kara köszönti...

Megérkezett!

Nagy Menyhértné

NE ENGEDJ EL

Kezem simult a tiédbe,
S nem vettem ki onnan.
Lelkem ráncait Te simogattad.
Kedvesen óvtad.
Érzéseim szabálytalan hullámait,
Te ápolgattad.
Hajdan volt emlékeim
Tudatos vezére,
Kiforratlan, buta vágyaimnak
Örökös tudója,
Zabolátlan, vad lelkemben,
A rend forrása.
Kerestem a párját, már
Kicsi gyerekként.
Nem találtam eddig.
De most megfogom!
Lelked szép fényét
Élvezni akarom!
Ha valaki el akarná venni
Én akkor se hagyom!
Mióta szívem a
Nyugalom zenéjét mondja,
Azóta érzem halk tónusban,
Az ütemet:
Ez a hála és a tiszta
Szeretet hangja.
Ezért kérek, ne engedd el,
Kezemet, lelkemet...

NEKED IS SZÓL

Nincs az a bánat, ami el nem múlik,
Nincs az, az érzés, ami nem változik,
Nincs az a harag, ami nem szelídjül...
Nincs olyan szív, — ami nem fáj belül.

Ki tudja megállítani a szív panaszát?
Ki állítja, hogy tudja a határt?
Ki mondja meg, — mi a szabály?
Ki hallgat, ha már nincs tovább?

AZ ÚT SZÉLÉN

Magányosan, ácsorogva, félredobva,
Mindenből kitaszítva...
Ott állsz...
A szeretet morzsái után kutatva,
Mindegy, hogy mára
Mit csinálsz!
Utadon egyedül jársz számkivetve,
Hatalmas szemed kérdőn
Rám emelve,
Sokak által gúnyosan kinevetve,
Fázós gyötrellemmel
Szenvedve...

HAJNALI ÁLOMKÉPEK

Áttetsző köd mögött megvársz — e engem?
Álom vagy valóság? Kép dereng bennem.
Bennem vagy, mint bűvölete a varázsnak,
Halvány viaszfénye az öröm- álomnak...

Megbúvok csendben, simogató öledben,
Hallgatom, hogyan surran az ereken
Lüktetése a szívnek és remegve
Várva a szép percet, veled megérte!

PILLANATKÉPEK

Pár soros gondolat

Ha szemem behunyom...
Becsukom, mint egy ablakot.
Látom a sok szép álmot —
Mást neked nem adhatok.
A sok szó is kevés, hogy
Elmondja szívem üzenetét.
Ha belépsz ide, ahová hívlak, —
Ámulhatsz! Hogyan várlak!
Ne törj be ide sose erővel,
Csak szépen, halkán, szeretettel.

ESTI BÚCSÚ

Vigyázzanak Rád,
Az álomcsillagok!
Óvják békés álmod,
Hogy rosszat,
Sose kelljen látnod!
Keresd reggel a fényt,
És reményt...
Minden új nap:
A Te nagy csodád!
Élvezd hát!
Jó éjszakát!

NÉZLEK

Halványkék szemed
Sötét tengerében
Látom a lelked...
Míg vágyam benned éled, —
Érttem vagy Te,
És én Érted.
Életem rég a Tied...
Együtt végleg!

ÁLMOMBAN

Csodás helyeken jártam,
Csak jó embereket találtam.
Nem volt harag és átok.
Jó volt látni ezt a világot!

Nincs éhezés és nyomor.
A gyerekeket szeretik otthon.
Kedvesség és nyugalom.
Milyen jó ez az álom!

Bár beteljesülne!
A kedvem visszatérne.
Sok a kín és a harag.
Minek bántani a másikat?

Olyan kevés kell a szívnek.
Pár szótól is feléled!
Csak keressük a szépet!
Minden nap ez éltet.

Ha mától, csak minden
Másnap figyelnék erre,

Egész világunk a
Béke-szigete lenne!

ÉGŐ SZÍV

Te vajon fentről mit látsz, ha lenézel?
Érzed a hatalmas bánatot szívedben?
Sok a gonosz és a rút, vajon megérte?
Látod a szemekben a talmi áldozatot.
Meggkérlik az árát, és értük kárhazol?
Szomorú, szép szíved bennük fürdik,
Lelked mélye beléjük költözik — talán.
Életed minta, példa halandóidnak.
Remény a jóra, szépre vágyóknak.
Kergetnek ábrándokat, halódó aranyat,
Csupasz testük csupán mi megmarad!
Óhajtják védelmed, kérik figyelmed,
De érteni és tenni, hinni és védeni,
Nehéz, ha kevés bennük az emberi...
Pálinkás Ágnes

DSGM-DÉVÉNY MÓDSZER, AHOGYAN EGY SZÜLŐ LÁTJA!

Egy 35 éves anyuka vagyok, ki halmozottan sérült gyermeket nevel, már többször írtam a sérült gyermekek problémáiról más fórumokon, de most szeretnék egy olyan módszert megosztani az olvasóval, amit ha időben elkezdnek alkalmazni, hatalmas eredményt tudnak elérni vele.

Szerencsére az olvasók közül nem sokaknak van szüksége rá, de azért írok róla, mert a korai fejlesztés nagyon fontos, és ha van bárkinek olyan ismerőse, akinél esetleg kiderül, hogy baj van a kisbabájával, akkor feltétlenül ossza meg vele az információt.

A neve DSGM-Dévény speciális manuális technika-gimnasztika módszer.

Dévény Anna módszere, ami merőben eltér más, például a Vojta, Pethő, Katona módszerektől, mivel Dévény Anna az agy ingerlését tűzte ki célul.

Önálló rendszernek tekinti az inakat, izmokon belül. Tudva lévő, hogy az inak nemcsak az izmok eredés-tapadására szolgálnak, hanem bennük helyezkednek el, az agyba felfutó idegpályák végkiszülékei is. Rájött, hogy az agy direkt ingerelhető, még hozzá természetes úton az emberi kéz érzékenységével. A hypoxiás (oxigén hiányos) születések gyógyításának ez a közvetlen ingerlés egyik kulcsa.

A gyógyulás feltétele, hogy időben kezdjék el a kezelést, mert az agy 5-6 hónapos korig nincs úgymond bekódolva, ezért ha foglalkoznak a gyermekkel nem a kóros reflexek fognak berögzülni, hanem a helyesek. Igaz, hogy sérült az agy, de a tartalékállományt még be lehet indítani a korai szakaszban, később ez az állomány élettanilag leépül.

Ha az izomtónus fokozódik spasticus, ha csökken hipotón lesz, mind kettőnél beindul a helyes folyamat, így fekvé, ültetve, négykézláb, járás közben történik a kezelés és a mozdulat rögzül, ezért

egy oxigénhiányos kisbabának esélye van arra, hogy állapota komolyabban javuljon, vagy akár meggyógyuljon.

Persze vannak súlyos esetek is, mint például a miénk.

A mi gyermekünk 31. hétre született „B” iker magzat volt, a szülés közben több hiba történt és sajnos az oxigénhiány miatt a gyermekünk agyának kb. 70%-a sérült. Mivel több terület is sérült, mint a látás, mozgás, beszéd, ezért a korai fejlesztésnek fontos szerepe volt.

Mikor nagy nehezen hazakerült a kórházból folyton sírt, feszített, és az evéssel is komoly gondjaink voltak, persze a kórházban mindent kitaláltak, hogy megmagyarázzák a problémát, miközben tudták mi a valódi oka.

Közben teltek a napok, hónapok. Mire kiderült, hogy a diagnózis tetraparesis spastica, addigra már eltelt több mint hat hónap. A legfontosabb hat hónap!

Katona módszerrel kezdtük tornáztatni minden nap többször, mire egyszer a rádióban hallottunk Dévény Annáról.

Mire megmutattuk neki a gyereket már egy éves volt. Szerencsére azóta rendszeresen járunk, minden héten már 11 éve, de elvették tőlünk a legfontosabb 6 hónapot csak azért, hogy a felelősség elől meneküljenek.

Persze aki súlyosan sérült, mint a mi gyermekünk is, már teljes gyógyulás nem várható, de javulás mindenképpen. Nagyon fontos még megjegyezni, hogy a kezeléssel a letapadásokat oldani lehet, és a már kialakult kontratúrákat is kezelni.

Egyébként a saját szememmel láttam pici babákat, akik nagyon betegek voltak, és két éves korukra a kezelés hatására megtanultak, állni-járni, persze ez igen nagy munka a szülő, és a szakember számára is egyben.

Nem csak ez a módszer kell hozzá, fontos a rendszeres fejlesztés, torna, úszás, masszírozás, de jó hír, hogy sokat lehet javítani a kisgyermek állapotán.

Kihangsúlyoznám a korai fejlesztés fontosságát, de mindenképpen hat hónapos kor előtt el kell kezdeni a kezelést, ha gyógyulást, vagy komolyabb javulást szeretnénk elérni.

Én csak megköszönni tudom, Dévény Annának, hogy megismertettük módszerét, és minden köszönetem a gyógytornászunknak Minda Andreának, ki évek óta kezeli gyermekünk, és megtesz mindent a fejlődése érdekében, hogy a lehetőségekhez mérten, méltó élete legyen a mi angyalkánknak!

KARÁCSONYI CSODA

Csodálatos reggel... — gondoltam, kinéztem az ablakon, és látom, esik a hó, már a szomszéd házak tetejét is vastagon borítja a fehér takaró.

Boldogság érzése tölt el, s miközben gyönyörködöm a fehér tájban, a havas fában, hasamra teszem a kezem, a pocakom már akkora, mint a lufi, egy piciny életet hordok a szívem alatt.

A kis élet a pocakomba anyuci boldogságát megérezve bentről dörömbölt kifelé.

— Milyen csodálatos napra ébredtünk látod kicsikém — válaszoltam neki.

A szülésig még két hét van hátra, ezért az orvos engedélyével otthon tölthetjük a karácsonyt.

Nehézkesen felöltözöm, az estét a szüleimnél töltjük, mint minden évben. Ez a nap, érzem valami különleges dolgot, tartogat számomra, közben gyönyörködöm a feldíszített fában, a narancs, szegfűszeg és fahéj illata keveredik a fenyőjével, ami betölti a meleg szobát.

A konyhában a bejgli várja, hogy felszeljem, és tálcára tegyem, a többi aprósütemény és mézeskalács mellé, ami elengedhetetlen kelte az ünnepnek.

A kést kezembe veszem, közben furcsán érzem magam, a derék fájásaim is, amik napok óta gyötörnek erősödnek, ...hoppá elfojt a magzatvíz!

A család egy pillanat alatt, mint a méhkas össze-vissza rohangál, teljes a káosz. Telefonálunk az orvosnak, táská a kézben és már indulunk is a kórházba.

— Tessék nyomni anyuka! — hallom az orvos hangját.

— Már látom a fejét, na még egy nagyot és túl leszünk rajta!

— Könnyen mondja... — gondoltam.

Férjem a kezemet fogja, miközben úgy érzem, nem bírom már tovább, de velem küzd, mint mindenben.

Az izzadság cseppek csak úgy gurulnak le homlokán, mint ha ő erőlködne és nem én.

— Ügyes volt! — kiáltotta az orvos.

Ebben a pillanatban fülsüketítő ordítást hallottunk, el sem hiszem, hogy mind ez velem történik meg.

A férjem homlokomra lehel egy pusztit, ezzel jelezve mennyire szeret és büszke rám.

— Minden rendben? — kérdezem.

— Igen — felel az orvos.

— Megfoghatom? — kérdezem.

— Természetesen — feleli.

A szülésznő pocakomra helyezi a kisbabát, megszületett az Isteni csoda, és pont ma Szenteste.

Nézem a picike lábacskaít, a picike kezecskéit gyönyörű, mint egy angyal, a mi kis angyalkánk.

Uram, köszönöm és áldom a legszebb és legcsodálatosabb karácsonyt, amit adtál nekünk, mert erre a csodára csak te vagy képes.

Kinyitom a szemem, már reggel van, nehéz a testem, odavonszoló magam az ablakhoz és kinézek rajta, az eső esik milyen szomorkás az idő, mégis szépnek látom. Ekkor eszembe jut az álmom, milyen szép volt, és milyen élethű, mint ha valóban megtörtént volna.

Istenem, mennyi éve várok már erre, hogy e csodát átéljem, de nem szomorkodom, mert tudom, hogy van egy kis lélek, aki már nagyon várja, hogy én legyek az anyukája, és itt élhessen velünk ebben a családban.

Advent van a várakozás időszaka, pár nap és megszületik bennünk a fény, ki tudja talán idén az én ajándékom lesz a Csoda!

Pócsa Józsefné

A KÖLTŐ NEM BESZÉL

A költő nem beszél csak ír,
Szemében bánat és csak sír.
Betűkbe önti mély bánatát
Szó nem, hagyja el ajakát.

A költő nem beszél csak ír,
Búcsúzik szerelmétől és sír.
Szótlanul ballag már tovább
Isten, áldjon, menj tovább.

A költő nem beszél csak ír.
Ír, remél, míg csak bír,
Egyszer leteszi bánatát —
Tavaszbá, küldi sóhaját.

A költő nem beszél csak ír,
Új szerelem a gyógyír —
Szívét már másnak adja,
Emlékeit jégbe fagyassza.

A költő nem beszél csak ír,
Egyszer nem lesz már ki sír,
Nincs már kitől, búcsúzzon,
Csak könyvei, miket lapozzon.

A költő nem beszél csak ír,
Sírhalom felett csak sír —
Bánatában csak verseket ír,
Sír, a sírhalom is csak sír.

CSALOGATÓ

Elmentél és játszott veled az élet:
idegen ország, nyelv rajzolta képek,
száznolcvan nyelven beszélő emberek
közt a nyelveden vissza nem felelnek.

Fogy az időd, indulni kellene már,
erőd teljében a hazád visszavár.
Édesanyád suttogja a szavakat:
„Ó, kislányom hozd haza a fiamat.”

Az idővel nem lehet mindég futni,
tudni, hol várnak — arra kell indulni.
A tavaszokkal, télrel elmúlt évek
utadon elhagyott hazát idéznek...

Gyere, vár a hazád, az otthon, a nép.
Visszavár minden jó, minden, ami szép:
zöldbe öltözött tavaszok mámore
hív, ne légy idegen utak vándora...

Itthon is zenghet majd ajkadról a hang,
vagy mit üzen tornyában az ércharang,
figyelheted majd és írhat sz is róla —
indulj hát haza, sürges már az óra...

SZERETEM A HAJNALT

Szeretem a hajnalt, mikor felébredek
Hallgatni a sok madárka éneket
Szeretem nézni a harmatos terünket
Ahol a sok kis virág is felébredt

Szeretem nézni a nyíló rózsza ágat
Emlékeztet tőled, kaptam egy szálat
Szeretem hallgatni az utcánknek zaját
Ahol nézem diákok áradatát

Szeretem nézni a Tisza sodrását
Emlékül idézi sétánk kedves napját
Szeretem nézni a vadvirágos rétet
Eszembe juttatott kedves emléket

Szeretem kertemben a fenyők illatát
Ez határozta meg szerelmünk csillagát
Szeretem a házikóm mely, visszavár
Hová a bánatom naponta hazajár

ÉLNI MOND MINEK

Amikor az embert kihasználják
Őt, alázzák, sokszor kigúnyolják
Becsapják, meglopják, tapossák
Élni mond minek?

Ezek az élősködő emberi lények
Hazánkban jó mélyre süllyedtek
Semmit sem érő patkány férgek
Élni mond minek?

Unalmas szégyentelen beszédek
Munkákban meggyötört szívetek
Megrokkant s fogatlan emberek
Élni mond minek?

Megromlott életek, s szerelmek
Mit sem érnek a nyugdíjas évek
Látod betegen veszélyben élnek
Élni mond minek?

De jönnek már boldogabb évek
Kitartás s nyugalom jóemberek
Ők már üzentek nemsoká jönnek
Élni majd érdemes!

ÉVFORDULÓ

Édesapám halálának 10 éves évfordulójára.

Egy téli hajnalon elbúcsúztál
Majd beteg ágyadhoz hívatnál
Drága kezeddél búcsút intettél
Csak mosolyogtál, és elmentél

Anyám fogta kezéd, simogatott
A fájdalom éles törként hasított
Csókolta verejtékes homlokod
Könnyével lemosta fáradt arcod

Fiad lecsukta könnyes szemed
Ordít a fájdalom, zokog a csend
Imádságunk az utadon elkísért
Még szép lelked a menyekbe ért

Istennek átadták megfáradt tested
Egy fénylő csillagon fent a helyed
Onnan néz le ránk két szép szemed
Édesapám Te jószágos, Isten veled!

KI KÉRI SZÁMON

Ki kéri számon a nyugalmat, a sok elvesztett éveket,
amikor, néha nyögve, egy életen át, gürcölt az ember,
a szakadó szívet, a meggyűlt keserűségeket, reményeket,
az embereket, akiket az élet már soha nem emel fel...

Ki kéri számon az eladott hazát s az ellopott milliárdokat,
a sorozat tolvajokat, hazugokat ki állítja falhoz végre,
azt, aki pártot, hazát és idegen országokat váltogat
és becsapóan földet, házat vesz, és azt visszaadja bérbe.

Mikor buknak már le a csalók, a nem adózó ingyenélők,
meddig döngetik a megfélemlítettek ajtaját, ablakát,
vagy a tüntetők, akik úzótt vadként rohannak a rendőrök előtt;
jajgatva, lebenítva sok Tiborc-országában nem hallani szavát...

Ki ad végre korbácsot a még szabad, tettekre vágyó kézbe,
ki az, aki ténylegesen harcot kezd a magyart gyűlölők ellen,
ki hív, ki szólítja föl a népet a nagyon várt tisztogatásra végre,
az elszámoltatás, mikor indul már meg a semmibe vett emberben?

Költők, írók, akik e hazában a vészharangok hangja vagytok.
Munkások, nyomorgók, kinek asztaláról elfogyott a kenyér,
fiatalok, diákok, tanulók; fényt, reményt a jövőnek ti adtok.
Együtt ököl legyetek, mert tett nélkül a szó már semmit sem ér...

A NAGY TALÁLKOZÁS

1919. március 15-én született édesapám Kecskeméten.

Ez az idő volt az, amikor:

A dualista rendszer összeomlott. Romjain új örökösök léptek fel:
A diadalmas forradalom első márciusi ünnepe, ünnep az ünnepek
között, az idők végéig piros betűs napja a magyar história ünnepszegény kalendáriumának. Amiről hetven év előtt álmodott az ország, az ma kivívott kincsünk, elrabolhatatlan vagyonunk: szabadok vagyunk. Március 15-e többé nem óvatos és ártalmatlan politikai tüntetés Petőfi szobra előtt, afféle félig tiltott, félig megengedett és az illendőség korlátai közé beszorított „emlékezünk régiekről” — de ne nagyon, csak annyira, amennyire a dinasztíának és a hadseregnek kedves, hanem immár fölszabadított ünnepe a magyar népnek...” (Magyarország, 1919. március 15.) Apukám édesanyját nem ismerte, mármint ha lehet egy ilyen anyát így nevezni. Meg-

szülte gyermekét, rábízta féléves korában egyik rokonára, azzal, hogy nagyobbik fiúgyerekekkel (2, 5 éves) elmegy a boltba. Azóta sem került elő. Egyes mendemondák szerint egy hajós kapitánnyal külföldre ment és nyoma veszett. Édesapám tanyákon nőtt fel, cselédeskedett, egyik gazdától a másikhoz került, ütötték verték, rossz élete volt. Egyszer emlékszem mesélte, hogy büntetésből a gazda bicskával darabolta a haját, fülét majdnem levágta, megsebezte. Sokat éhezett. Egyik alkalommal miközben éjjel az istállóban aludt, felébredt, nagyon éhes volt. Éppen akkor az udvari kemencében sütöttek tököket és azt ő ellopta, mind megette olyan éhes volt. Ezért aztán kancsikával a gazda jól elverte, és akkor megszökött onnan. Más gazdához szegődött el dolgozni. Közben felcseperedett. Telt múlt az idő már legény volt mikor anyukámmal megismerkedett. 1942-ben, és elvette feleségül.

Közben ő kutatta az anyját, a bátyát, vajon hol lehetnek, de eredménytelenül. Illetve annyit megtudott, hogy anyja a bátyával együtt Ráckevére ment még akkor, mikor őt elhagyta és beállt egy gazdához dolgozni, aki befogadta a gyerekekkel együtt. Azonban hasonló módon a gazdát is becsapta, és a gyereket szintén otthagya, aki aztán nevelő szülőkhöz került.

A kutatást megszakította a háború.

1944. március 15-én szállták meg a német csapatok Magyarországot és kezdték meg az ország szisztematikus szétrombolását!

Apukámat besorozták, elhurcolták, hadifogságba esett. A Donkanyarban harcolt, majd megsebesült és visszahozták Magyarországra.

Akkor még nem tudta, hogy a saját bátyával, akit annyi éven át, keresett, egy táborban volt fogságban.

Leszerelése után, miután két leánygyermeke már volt, született egy fiúgyermek is 1949-ben.

Akkor örömeiben eldöntötte, hogy ezt a gyereket csakis a bátya fogja megkeresztelni, akit még nem talált meg ez ideig. Apukám azért imádkozott Istenhez, ha már a gyerekkora olyan gyalázatos volt, legalább a testvérét találná meg végre. Újra kutatásba kezdett, és lám Isten segített. Érkezett levél, hogy Budapesten lakik, az Illatos úton. Azonnal felvette vele a kapcsolatot, levélben megbeszélték a találkozást.

1950. március 15-re esett a nagy találkozás. Pont születése napjára, és ez csak véletlen egybeesés volt. Megbeszélték levélben, hogy

bátyja és felesége vonattal utaznak Budapestről, Kecskemétre. Apukám az állomáson fogja várni lovas hintóval, ami fel lesz díszítve, az ostorra nemzetiszínű zászlócska lesz rátéve. Apukám mellény zsebébe piros szegfű. Kalapja mellett feltűzve darutoll.

Elérkezett az időpont. Apukám nagy izgalommal várta a nagy találkozást, de gondolom a testvére is. Már hallatszott a vonat zakatolása, fűtyülése. Megállt a vonat és apukám szeme százfelé nézeget egyszerre, minden ajtóra, vajon melyikben fogja felismerni testvérét.

Megvan. Szinte egyszerre látták meg egymást. Közben a bátyja felesége, már kezével mutatott felé és kiabált, nevéen szólította apukámat. Ekkor a két ember, mint az örült rohant egymás felé és testvéri ölelésüknek alig lett vége. Micsoda öröm annyi év után, hiszen 31-33 évesek voltak. Sírtak örömükben. Beszálltak a hintóba. Hazaérkezvén se éjjelük, se nappaluk nem volt. Csak meséltek és meséltek egymásnak. Az öröm mámorában úsztak mindketten, miközben a másik szobában a két sógornő, hasonló beszélgetésbe elegyedett. A gyerek meg lett keresztelve, és évenként többször is találkozott egymással a két család.

Azóta már mindketten meghaltak, emléküket őrzi a család, és e boldog találkozást szájról szájra adjuk tovább.

ELSŐ SZERELMEM TÖRTÉNETE

Mindenkinek van diákszerelme, ami első szerelem és felejthetetlen az ember életében.

Elkísér egy életen át.

Hát így van ez velem is. Középiskolás tizenhat éves gimnazista voltam, második osztályos.

Ebben az évben került hozzánk egy vidéki fiú, szép magas derék, jóvágású szemrevaló, akin a lányok szeme megakadt. Mondhatom minden lány azonnal belé szeretett, az osztály legjobb tanulója volt ráadásul.

Nekem is nagyon tetszett, de érzéseimet titokban tartottam.

A lányok ráhajtottak, mindegyik ment hozzá, hogy korrepetálja, mert a matematika igencsak nehéz volt. Reáltagozatra jártunk,

hétből egy nap politechnika volt, amikor is a közeli téaszbe kellett menni, dolgozni. Paradicsomot szedtünk, én általában lemaradtam a sorral, hiszen én már fáradtan mentem iskolába, ott már nem igen volt kedvem dolgozni.

A fiú, akit Antinak hívtak, látta hogy lemaradok és mellém szegődött. Segített, cipelte helyettem a ládákat, mindig minden alkalmammal, ha lemaradtam ott volt mellettem, sokat beszélgettünk.

Így telt el a második osztály.

Harmadik osztály kezdetekor nagyon beteg lettem, és sokat hiányoztam az iskolából. Ő hozta nekem ki minden nap a leckét, kéreppárral tíz kilométerre lévő házunkhoz. Beszélt az igazgatóval, ha meggyógyulok, beszéljen szüleimmel, hogy engedjenek be lakni albérletbe oda, ahol ő lakott, egy idős néninél. Segít a tananyagot átvenni, hátha sikerül év végére bepótolni és nem kell osztályt ismételnem. Így is történt, én a házinénivel laktam ő meg külön szobában, és hajnalokig tanultunk.

Senki ne gondoljon másra, csak tanulásra, hiszen akkor még más erkölcsök uralkodtak és annak ellenére, hogy egymásba szerettünk, semmi sem történt soha közöttünk.

Év végére közel négyesre vizsgáztam.

Negyedik osztályban azonban szomorú dolgok történtek. Egyik osztálytársam a Vera, aki az osztály bizalmija volt lecsapta a kezemről az Antit. Állandóan elcsalta, mindig kellett neki magyarázni valami leckét, én meg ott maradtam az albérletbe, vártam hogy majd hazajön, de este még 10-11 kor sehhol sem volt. Ekkor úgy döntöttem, hogy haza költözöm.

Bejárom ezek után és alig beszélünk. A Vera nagyon büszke volt, hogy ő az osztály kitűnő tanulóját elcsábította tőlem, ráadásul még a tabló képünkön is maga mellé tetette, tudván, hogy ez engem mennyire bántani fog majd. Hát bánt is a mai napig.

Elérkezett az érettségi. Őt felvették a gödöllői egyetemre, agrárszakra, én Budapestre kerültem főiskolára.

Elköszönt tőlem, és kérte ne gondoljak rá haraggal.

Én megismertem a férjemet, férjhez mentem, megszületett a két gyermekem. Róla semmit sem tudtam hosszú évekig.

Eltelt víz év.

Dolgozom a munkahelyemen és egyszer csak, telefonhoz hívnak. Ő volt tíz év után, és egy utcai fülkéből hívott. Nagyon meglepődtem, de kimondhatatlanul örültem.

Már éppen munkaidő vége volt, és akkor ő megvárta, és a közeli presszónál találkoztunk. Elmondta hogy megnősült, van neki is két kicsi gyereke, de nem szereti a feleségét, mindig csak rám gondolt, az egyetemi idő alatt is, és figyelemmel kísérte az életem, annak ellenére, hogy nem jelentkezett. De most arra kér, váljak el, ő is elválnak és élünk ezután együtt.

Ez derült égből villámcsapás volt számomra. Természetesen elutasítottam, ilyen nem lehet csinálni, kis családok életét megzavarni, tönkre tenni. Elküldtem, de a dolog igen csak felkavart. Megértette végül is, hogy nem lenne helyes felborítani családi életünket, ezzel elköszönt. Mivel egy városban dolgoztunk, sokat felhívott telefonon.

Mindig jól jött a telefonja, mert mintha megérezte volna, hogy szomorú vagyok, akkor telefonált és sokszor felvidített vicceivel. Névnapomon, amit én mindig június 28-án tartottam, soha nem felejtette el, és átszaladt munkahelyemre egy csokor fréziával. Frézia a kedvenc virágom ő ezt tudta, és ezért a nevem itt is a Frézia. Így volt ez sok éven át, egészen 2008. június 28-áig.

Ekkor nagy változás történt, éppen ez a nap szombatra esett.

Szép nyári napsütés volt, sehol egy felhő. Kint voltam a kiskertben, dolgozgattam, gereblyéztem. Délelőtt volt. Éppen arra gondoltam, az Anti nem tudom most felköszönt-e? Hív-e telefonon névnapom alkalmából, mivel szombat van. Álldogálok a szép lombos fa alatt, ami tele volt virággal. Egyszer csak hirtelen valami elsuhant előttem, egy szürkés fehéres félhold alakú felhőszerű tünemény, huss és máris eltűnt. Megdöbentem, én még ilyen életemben nem láttam, különös érzés volt, valami melegség, de mégis megborzongtam tőle.

Még a szívem is elkezdett zakatolni, nem tudtam mire vélni a dolgot. Ledőltem kicsit a napozó ágyra pihenni, de nyugtalan voltam mégis.

Nem kaptam felköszöntést telefonon.

Hétfőn bementem dolgozni, Reggel gondoltam felhívom én telefonon, hogy megkérdézzem, most nem gondolt rám? Vagy kérek egy viccet a mai napra, mint máskor. De először megiszom a kávémat, kiolvasom a Dél-magyart, és utána hívom majd, így gondoltam. Ahogy kinyitom az újságot, első oldalon nagy betűkkel olvasom: „Súlyos közlekedési baleset, személykocsi ütközött kamionnal a kanyarban. A hatvan éves személykocsi sofőrje meghalt, felesége súlyos életveszélyes állapotban.”

Istenem. Ő volt! Egy világ omlott össze bennem.
A temetésre nem mentem el, de nagyon szép koszorút csináltat-
tunk több helybeli osztálytársammal együtt.
Akkor éjjel nem tudtam aludni. Másnap hajnalban elmentem reg-
gel hatkor a tőlem harminv kilométerre lévő faluba a temetőben
megkerestem a sírját.
Ott hajnalban elbúcsúztam tőle.
Két év óta nem kapok frézia csokrot tőle, és nem kapok telefont.
Nincs időnként viccmesélés, csak az emléke maradt! Nyugodjon
Békében!

ÉJFÉLI MISÉRE SZÓLÍT A HARANG

Óriási hópelyhek hulltak a városra, megkondult a nagytemplom
harangja, az emberek csoportokban siettek, az éjféλι misére. Csizmák
alatt csillogó fehér hó ropogott.

Eszembe jutott gyermekkorom karácsonya, csillogó üveggömbök,
színes papírláncok, magunk készítette ezüst csillagok, és festett
aranydiók. Nem volt luxus, drága díszek, egyszínűbe öltöztettek
méregdrága műfák, a várakozás öröme csillogott a gyermeksze-
mekben, a szülők homlokredői is rejtve maradtak, advent idejére.

Az emlékek fáját minden évben szebben lehet díszíteni, mert a fáj-
dalom megkopik, csak az öröm válik fényesebbé és csillogóbbá.

Advent új reménnyel, új jövőt mutató üveggömbbel érkezett. Né-
zem a gömböt, és csodálkozom, mit látok.

Napsütéses teraszt, tarkavirágos sziklakerttel, velem szembe tartó
kedvest, mosolyában a közös jövő ígétével, kezén fénylő karikával,
melynek párján, a kezemen, napsugár apró gyermeke játszik huncu-
tul, fényes csillagokat szórva. Mi ez, ha nem a közös jövőnk reménye?

Hirtelen vált a kép, vihar tépi a fákat, hullnak a levelek, a szikla-
kertet levélszőnyeg takarja be, egymásba kapaszkodnak, megta-
padnak, hogy a tarka virágok téli álmát ne zavarja semmi sem.

A fák már csak ilyenek, levetkőznek, hogy leveleikkel védhessék
a gyengébbeket. Nem panaszkodnak, nem vacognak, pőrén állják
a hideget, mert melegíti őket fa szívük, örülnek, hogy levéltakarójuk
alatt, telet át a sok virág, mely teljes pompájában ismét bontogatja
szirmait, ha eljön a tavasz.

Advent, várakozás. Ilyenkor a jégszív is felolvad, a szeretet nem tűri a fagyot. Az alázat bekopog az ablakon, hogy mindenki örülhessen, megszületik a kis Jézus, a megváltó, ki bűneinket megbocsátja és feloldoz.

Az üveggömbben a jövő reményével ragyog a kis Jézus glóriája, édesanyja Szűz Mária kezében pihen a gyermek, szép tavaszt ígérve.

EZ A HÚSVÉT MÁS LESZ

Hónapok óta forgott velem a világ, bizonytalanná váltak a lépteim, megelégettem. Orvoshoz megyek, és véget vetek ennek az áldatlan állapotnak, eldöntöttem. Gondterhelten róttam az utcákat a klinika felé. Már az sem zavart, ha a mögöttem lévő látják az imbolygásomat, még húsz perc és elérkezik a megváltás reménye.

Beléptem a rideg váróterembe, rögtön az egyik sarokba tévedt a tekintetem, nem tudom, miért pont oda, megfejthetetlen marad számomra örökre. A székről félig lecsúszva, egy hatvanas körüli férfi fejét lógatva nézett az alatta lévő padlózatra. Ősz haján kívül csak a leesett vállai látszottak ki a testéből.

— Jó napot kívánok — köszöntöttem illendően sorstársaimat, akik voltak éppen elegen, minden ülőalkalmasságot elfoglaltak.

Csak néhány viszont üdvözlést fogott fel a fülem. Indultam volna egy másik sarokba, de az ősz hajú férfi fejét felemelte, divatos szemüvege mögül tiszta tekintetű tengerkék szemét rám meresztette.

— Kezét csókolom Veronika, hát itt kell nekünk találkozni? — mosolygott, csillogó fehér gyöngyfogsora mögül.

Zavarba jöttem, csak néztem a napbarnított arcát, mennyit változott, amióta nem találkoztunk.

Március végén, szolárium barnán, kisimult arccal a neurológián..., ugyan mit keres itt, majd kicsattan az egészségtől, róttam meg gondolatban. Mintha olvasott volna a gondolataimban, azonnal folytatta.

— Tudja az utóbbi időben, sokszor megszedülök. Két hete jöttem haza egy hosszúra nyúlt kiállításról. Először azt hittem, talán a trópusi meleg, a napsütés a ludas, majd itthon elmúlik, de tévedtem.

Minden nap arra ébredtem, hogy ringlispilben ülök, és forog velem a szobám.

— Na, hiszen, akkor egy hintában körözünk, már csak az kell, hogy összekapaszkodjunk — nevettem el magam.

Ahogy kimondtam, már meg is bántam, még félreérti.

Kiskertem harmadik szomszédjaként ismertem meg őket lassan húsz éve. Rátarti asszony volt a felesége. Mindig pörölt vele, pipogya papucs lett mellette. Jönni, menni láttuk egész nap, hangját sem ismertük, egész nap az asszonyét hallottuk. Nem kerestük egymás társaságát, jól elvoltak ők is, mi is magunkban. Négy éve beteg lett az asszony, azt beszéltek egy éven át fel sem kelt az ágyából. A férfi szépen megápolta, panasz nélkül tette a dolgát. Húsvét körül halt meg. Az özvegy, ha ismerőssel találkozott boldog házasságukról és szép emlékeikről mesélt kivétel nélkül mindenkinek.

Egy évvel ezelőtt történt, régi barátot mentem köszönteni, ahol összetalálkoztunk. Sokat beszélgettünk. Hangja lágy volt, még mindig néha elcsuklott. Panaszkodott, évekig nem találta a helyét, aztán egy éjszaka feleségével álmodott, aki eszébe juttatta régi kedvenc időtöltését, a festészetet. Másnap elment vásznat és olajfestéket venni, a kissé szúrágta állványt a padláson előkereste, petróleummal lekezelte, és az üresen tátongó hálószobában felállította.

Mióta egyedül élt, nem aludt a hálóban, a nappali kanapéján ágyazott magának.

Festegetni kezdett. Maga sem tudta mi készül, csak futott az ecset a palettán, ahogy szaporodtak a vonalak csendélet rajzolódott ki a vásznon. Bimbódzó barkaág feküdt a váza előtt, mellette nyitott könyv és egy régen ott hagyott szemüveg, kicsit távolabb egy elgurult, mattrá festett tojás, szomorú húsvéti hangulatot idézve. Ez volt az első képe, harminc év kihagyás után. Régi évfolyamtársa érkezett a távoli keletről találkozóra, meghívta magához, nála szállt meg. Meglátta a képet és elcsodálkozott. Arca felderült, átnézte még azt a párat, nem igen fogta meg a többi, de abba beleszerelmesedett.

Meghívta egy kiállításra, saját galériájába.

A hosszú út és a kiállítás várakozásának feszültsége érezhető volt rajta.

Később a barátom elmondta, amikor eljöttem, érdeklődött felőlem, mindent tudni akart rólam. El is ejtett egy reményteli mondatot, „jó lenne egy ilyen szorgalmas, csinos asszony nekem, mert nagyon rossz a magány”.

Na, nekem aztán nem kéne, morogtam magamba, mikor meghallottam. Olyan kell, kire felnézek, és nem pipogya. Ki is nyilvánítottam a véleményem, így erről több szó nem esett, el is felejtettem az esetet. Távol ugyan, de volt nekem, kit szerettem, boldog voltam akkoriban.

Elmúlt az is, reményrőzsa helyett könnypatakat találtam az újévben. Talán akkor kezdődött a bizonytalan járásom, a szédülésem, elvesztettem az egyensúlyom... Egy darabig csak kóvályogtam bizonytalanul, de a klinikai találkozás megváltoztatta az életemet. Árpád — így hívják az ismerős urat — hamarabb végzett a vizsgálattal, kifelé menet megkérdezte, megvárhat-e.

Abban a fázisban voltam, hogy szívesen beszélgetnék valakivel, hát, ha itt van, miért is ne vele. Recepttel a kezünkben betértünk a közeli gyógyszertárba, egyforma hatóanyagú készítménnyel leültünk a parányi asztalkához, bekaptuk a pirulánkat és elindultunk az orozslános díszkút felé. Szinte egymás szavába vágva dicsértük a szobrász gyönyörű alkotását, furcsa mód tapasztaltuk, milyen egyforma az ízlésünk. Tovább szőttük gondolataink fonalát, amiből olyan szöttes készült, ahol nem hibáztak a szemek. A Korzón végig sétáltunk, észre sem vettük az idő múlását, amikor a Fogadalmi templom harangja jelezte a delet. Megéheztünk. Lovagom meghívott ebédre, el is fogadtam, szigorú feltételt szabva, ha a magamét fizethetem. Nehezen bár, de megegyeztünk. Az étlapot böngésztem, majd kiválasztottam, mit ennék szívesen. Nyújtottam felé a választás lehetőségét, de elhárította, köszöni szépen, de nem kéri. Megérkezett a pincér, szája a füléig ért, felvette a rendelést, majd Árpád felé fordult, és megkérdezte.

— A szokásosat? — mind a ketten rám néztek, és diszkréten mosolyogtak.

— Mi van rajtam nevetni való? — kérdeztem zavartan.

— Nem sokára meglátja, kedves — kezével megsimogatta a kezem.

Dühös lettem, szemem szikrát szórt, legszívesebben felugrottam volna, és ott hagytam volna. Gondolom látta rajtam, hogy majd szétrobbanok, és így szólt.

— Tudja, azon vigadtunk, hogy gyakran betérek ide, amikor a városban van dolgom, mindig itt ebédelek, és a „szokásost” eszem, azt, amit maga rendelt.

Már én is mosolyogtam, hirtelen, végtelen nyugalom járta a szívemet. Ha ez az ember csak ennyire pipogya, akkor ez nekem tetszik. Villant át rajtam a gondolat, és rájöttem, jólesett a kezének érintése.

Megebédeltünk, sétáltunk egy nagyot, vissza a kocsiig. Haza vitt. A délutáni kávét együtt fogyasztottuk el. Megbeszéltük együtt járjuk be a gyógyulás útját, a kúra húsvétra ér véget, az után a bizonytalan kóválygás után, mindketten biztonságban nézhetünk a lábunk elé, a mögöttünk lévőknek már fel sem tűnik, hogy nem is oly rég, még imbolyogtunk, és meg-meg, billentünk.

Takács Márta

NEVETÉS

Először egyik este hazafelé úton hallottam meg ezt a hangot. Ritmikus, hörgésszerű ugató gurgulázás volt, ami nyersen cikázva törte darabokra a monoton utcazajokat.

Megtorpantam és visszaneéztem. A villamos felől jött és úgy éreztem, követ. Szüleim tanítása szerint bezippzáraztam a fülem, kizártam ezt az ismeretlen zörejt, még mondtam is neki, hogy menjen el, én nem félek tőle, csak hát az idegeneket nem szabad rögtön befogadni, kedves barátként bánni velük, mert még kiderül, hogy mikor már biztonságban érezzük magunkat velük és túlságosan megnyílunk, akkor jönnek a mérgezett törrel a szívünkbe, meg ilyenek... Mire gondolataimban eddig jutottam, elértem a házunkig. Kapkodva kizártam az ajtót és bemenekültem. Aznap keveset és zaklatottan aludtam.

A következő héten — mikor már megnyugodtam a hétköznapi biztonságos ismétlődésében — a legváratlanabb pillanatban ismét fülembe csípett az a furcsa, köhögő hang. Akkor jöttem rá... Belémhasított a felismerés: ez egy új betegség!

Kezdtém óvatosan figyelni a környezetemet. Megdöbentő volt látni, hogy milyen gyorsan terjed a kór, szinte már a misztikum határát súrolta, hiszen a cseppfertőzéshez elengedhetetlen közvetítő közeg és bizonyos közelség nélkül is akadálytalanul szedte újabb és újabb áldozatait.

Reszketve dugtam az ujjam a fülembe, mikor megláttam az emberek arcán az első tüneteket, a száj széleinek rángatózását, a száj és szem körüli bőr soha nem látott redőkbe gyűrődését. Tapasztalataimat megpróbáltam több emberrel is megosztani, de ekkor legnagyobb rémületemre rá kellett jönnöm, hogy én is hordozója vagyok a kórnak! Ugyanis akiknek elmondtam következtetéseimet, azonnal a legszörnyűbb tüneteket produkálták.

Ez döbentett rá a végső felismerésre, hogy a betegek egyáltalán nincsenek tudatában beteg mivoltjuknak! Mivel nem látják magukat

kívülről, (ahogy azt én, a pártatlan, objektív kívülálló tettem) ezért nem is tudhatják, hogy milyen szörnyű nyavalya telepedett rájuk. És én csak néztem a várost, az országot, a világot, ahogy megmélyezi ez a förtelmes veszedelem, amint terjed, csak terjed, feltartóztathatatlanul, minden akadályt könnyedén szétzúzva maga előtt! Elbújtam, bezárkóztam, kirekesztettem ezt a rettenetes idegent, ami így felforgatta nyugodt és biztonságos életemet. Vattát, majd sajtot dugtam a fülembe, és hangosan dudorásztam, csakhogy utol ne érjen a pestis, engem, mint a világ utolsó egészséges emberét.

Vártam a szabadulást ettől az ismeretlentől, hogy elmegy és végre békén hagy, és csak vártam és csak dúdoltam, vártam, énekelgettem, vártam...

Ekkor jöttek a hosszú fehérruhás szárnyas alakok, akik olyan furcsán, széthúzva hordják a szájukat. Kibontottak a magam köré épített, kemény burokból, kivették fülemből a sok réteg vattát és sajtot, és boldogan éreztem, hogy megfertőznek!

Tóbiás Klára

MŰVÉSZI HITVALLÁS

Isten, az Ő képének mására és hasonlatosságára teremté az embert. E bibliai mondatot így folytathatnánk: az ember pedig, hálából ezért a hasonlatosságért, az ő lelkének zenéjével, művészettel adózott a teremtőnek, embertársai nagy gyönyörűségére.

Mi más lehetne a művészet, mint a lelkünkben feltörő hálaadó ima?

Hogyan tudna a sátán rosszabbat művelni, mint ezt az emberi és egyben isteni arcot megbecsteleníteni, a művészet arcát összetörni, gépivé, zavarossá, üressé, semmitmondóvá alacsonyítani szószolóin keresztül?

Aki e sorokat megmosolyogja, az is tudja, hogy mindez cáfolhatatlanul igaz.

A művészetben úrrá lett mai káoszig talán ez vezetett, hogy a felzaporodott álszent hazugságokat megsokalló egy-két bátor görbe tükröt próbált tartani a világ elé, a torzkép azonban, ilyen értelemben véve, nem vált botránykövé. A kifigurázottnak tetszet, sőt, csakis neki tetszett. Mondjuk ki végre, hogy a polgárpukkasztásnak szánt halabala az állítólagosan célba vett pénzből tudott fennmaradni és virágozni még ma is. Ez a művészet Júdás pénze. A lélek ettől haldokolni kezd szegényében.

Mert a művészet nem úri passzió! Nem a jót röhögjünk a „sznobokon” című versengés tehetségtelen, gátlástalan nyeglék körében! Nem lehet a „király új ruhája” sem — az ember, a mindennapi ember mindennapi lelki szükséglete! A művészet a lélek kenyere! Nélküle az ember elenyészik.

Feltörni vágyó érzelem ez, az első tánclépéstől, az első énekhangtól kezdve, a napjainkban épülő építészeti remekművekig. Mintha a föld hasadna meg és egyenesen megnyílt szívéből, törnének, elő Csete György Istennek, embernek otthont adó szentélyei, emlékeztetve az építészet ősi és eredendő szépségére és értelmére. Az emberi méltóság helyreállítói ezek az alkotások. Az értelmes emberi lépték őrzői.

E vonatkozásban úgy érzem, hogy az egész világ előtt példát mutat a magyar művészek egy — igaz, hogy nem túl széles, de annál jelentősebb — csoportja, akik nem hajlandók öngyilkos flemingekként zokszó nélkül menni a halálba vezető úton. Megpróbálják megőrizni, felfrissíteni az ember Istentől kapott és már lassan elmosódásra kárhoztatott arcát.

S ha már a magyarság kerül szóba, el kell itt mondanom, hogy magyarnak lenni — a nemzeti tudatban ez soha nem volt faji meghatározás. Magyarnak lenni minőségi hovatarozást, magyarnak lenni hitvallást jelent!

Nemzetünk nagyjainak ereiben olykor sokféle vér csergedezett még a magyar mellett, de ez soha nem keltett semmiféle ellenérzést, visszatetszést, sőt, Isten akarata szerint, minden nemzettel szemben befogadásra mindig kész volt nemzetünk. A számtalan csapás és pokoljárás ellenére, amit népünk elszenvedett, sem vesztette el hitét.

Így krisztusi példaként kell, hogy álljon sorsunk örök időkg!

Az emberi élet méltóságának megőrzéséért ennyi küzdelmet még sehol sem vívtak. Nálunk minden századik embernek prófétának kell lenni már ahhoz is, hogy pusztá létünket megtarthassuk! Ez a próféták földje itt, Európa közepén!

Hítvilágunk kirrthatatlanul él, gazdag népművészetünk virágaiba rejtve. Hagyományaink ízét őrzi egyedülálló és szép nyelvünk dallama. Szertartásaink a hétköznapiok egyszerű és mindennapi szokásaiban lapulnak, bárhová is vet rossz sorsunk bennünket.

A magyarság pusztulása a gonosznak Isten felett aratott győzelmével lenne egyenlő!

Magamat a magyar művészet, egyetemes értelemben véve, pedig az emberarcú művészet jegyében köteleztem el. Olyan szerencsés vagyok, hogy álmaimat a világ legszebb és legidőállóbb anyagaiba; tűzzománcba és bronzba zárhatom. Ahhoz, hogy meglegjem nyugalmamat, még sok mindent el kellene mondanom, meg kellene mutatnom abból a világból, amit képzeletemen keresztül egy magasabb hatalom látnom enged.

Semmi mást nem akarok, csak ezeket az üzeneteket és népem szavát közvetíteni.

CSILLAGÚTON

Itthon vagyok és majd haza térek,
Ha a csillagos égre nézek!
Csak itt lehet csodákra várni,
Csak menni, menni s meg nem állni,
Emberként csillag úton menni,
Élve és halva Magyarnek lenni!

Innen üzen a nap keletre,
Csak itt bolyong a táltos este,
Csak itt a lélekszárny sziget,
Idejár vissza minden fecske,
Itt van otthon a kikelet!

Szíve a létnek itt repedt meg,
Az égi szarvas itt rekedt meg,
Az élet vízét csak innen látni,
Turul madárként magasba szállni,
Csak innen lehet!

Bodros felhőktől teherbe esni,
A fénybe öltözöttet lesni,
Szakadt ruhában kopottan jární,
S menybéli királyok elébe állni,
Csak nekünk lehet!

A múltat eltemetni kéjjel,
S álmodni véle minden éjjel.
A hazával csordultig lenni,
S üres zsebbel nyugatra menni.
Csak innen lehet!

Panaszkodni isten fiának,
S felróni bűnét minden ágnak,
Csak adni, adni sohase kérni,
Ordasokat barátoknak vélni.
A léttől részegedve élni,

Csak itt lehet hazát remélni.
Ránk tekeredik ezer gyalázat,
Lelkünk elvérzik mégse lázad.
Csak menni, menni, csillagúton menni,
És élve, halva Magyaroknak lenni!

A KÉKESTETŐRE TERVEZETT CSODASZARVAS EMLÉKMŰ ARS POETICAJA

E művet népem hitének táplálására szánom, hogy azt ne engedje kialudni! A férfiaknak kell e példa, hogy férfiak maradhassanak, a nőknek, hogy szépségüket felismerhessék égi Szarvasanyánk törekénységében és szépségében. A gyermekeknek adja vissza hitét a mesék tiszta világába.

Készül a távoli bolygókról jötteknek, hogy eligazítsa őket. Ez a szobor a halandóknak készül, hogy érezzék meg benne halhatatlanságukat, és ne féljenek haláluk óráján. A halottaknak arra szánom e művet, hogy biztosak legyenek feltámadásukban.

Szarvas testvéreinknek hirdessék e szobrok szabadságuk eljövételét. A rájuk leselkedő ordasokat riassza meg és töltse el félelemmel e látvány.

Az ég madarai tudják, hogy e szobrok nekik készülnek, hogy távoli országból hazatérve ismét otthonra találhassanak. Barátaimat figyelmeztessék e szobrok arra, hogy barátságunk soha ne legyen kikezdehető ellenségeink fondorlata által. Ellenségeimnek arra szánom e művet, hogy beléjük fojtsa a szót.

A Napnak, a Holdnak és a csillagoknak a tiszteletére emeltetik, hogy bocsássák meg bűneinket és adjanak az embernek haladékot.

Meg akar születni őseink lelkének akaratából az én két gyenge kezem által, melyet szellemük vezet. Hatalmas erővel sürgetnek, hogy beteljesítsem ezt a küldetést.

A rejtőzködő elő akar jönni rejtekéből, hogy hirdesse a szarvai között születő Nap diadalát és múljon tőle az ezeréves átok és sötétség az ország felett. Segítsünk neki!

A „Csodaszarvas” műleírása

A Csodaszarvas emlékműterv olyan fontos nemzeti szimbólumokat jelenít meg, melyek megvalósulásuk esetén zászlóértékűek, sorsfordítóak lehetnek. Az eredeti elképzelésem szerint a helyszín a Kékestető, a jelenlegi ország legmagasabb pontja lenne, hogy onnan sugározzon szét áldást osztóan.

A nyolc méter átmérőjű körben, viszonylag kis területen, két másfélszeres lovas figura és hatalmas testű szarvas helyezhető el a maketten jól látható módon. (A makett 1:10-es méretű méretarányos vázlat.)

A két mondabeli vadász: Hunor és Magyar, a két testvér éppen célba veszi a mindenség attribútumait testén viselő Csodaszarvast. A posztamensek is szobrok, melyek talapzatul szolgálnak, ezzel a szó szoros értelmében véve is tartó, megtartó szerepük van. A harcoló, küzdő férfiakat az ősanák a szintén testvér királylányok szembe nézetű és egyforma mészkőből kifaragott profiljain helyeztem el. A szökellő szarvas a hármass halom felett ível át, kijelölve a Kárpát-medencét, a mindig visszaváró és egyedüli hazát.

A kompozíció teljességét fokozza, hogy a szobrok közötti negatív rész is tartalommal bír, felülnézeti képe kiírja, láttatja a Turul madarat, mint lelki asztrál testet, mely a magyar hitvilág ősi, megtermékenyítő szimbóluma.

A teljessé válás mégis akkor következik be, amikor a néző be megy, mert be mehet a szobrok közé, s ez által részesévé válik a kompozíciónak. Ez tulajdonképpen egy fehér mágia. Aki innen, ebből a térből távozik, már nem ugyan az, az ember, mint aki bement. Távozáskor az érzelmeibe beférkőzik egy kép, az egymást segítő testvérpár küzdelme, és harca a mindenséget szimbolizáló Csodaszarvas által kijelölt haza megszerzéséért, avagy visszaszerzéséért (kettős esetleg többszöri honfoglalás).

Az emlékmű látványa remélhetően önmagában is szuggesztív esztétikai élményt képes nyújtani, de messze túlmutat azon szimbolikus értelmezése, mely erőltetett, a nézőre ránehezedő belemagyarítás nélkül jelenik meg, s bontakozik ki lépésről lépésre.

A Kékestető legmagasabb pontján a volt Szovjet emlékmű helyén gondoltam az emlékművet elhelyezni, s így a kilátóból a felülnézeti kép kibontakozása által szintén érdekessége lehetne a helynek. A terület üres és semmilyen akadályt nem jelent. A terület tulajdonosá-

nak és használójának tíz évvel ezelőtti hivatalos engedélye meg van, ha még ugyan azok a papírok érvényüket nem veszítették. Ehhez nem értek én nem vagyok jogász. A Lektorátus javaslata az építészeti elhelyezési terv és minden egyéb rendelkezésre áll. Most már a szoborcsoportot nagyban meg kell alkotni, és fel kell állítani. Az elhelyezést illetően, a hely kiválasztásának szempontjából, esetleg más helyszínt is el tudok képzelni, mert ezt illetően most már rugalmas vagyok.

MAGYAR PIETÁ

— ima —

Mint fiadnak teste,
Oltalmat keresve,
Fekszik lyukas zászlónk
Megtépve öledben.
Egek ékessége,
Földnek dicsősége,
Magyarok asszonya,
Boldogasszony anyánk,
Hallgasd, meg könyörgünk,
Hallgasd meg az imánk!
Mint fiadnak teste,
Vértől átítatva,
Könnytől áztatottan,
Életnek-halálnak
Terhétől áldottan,
Fekszik lyukas zászlónk,
Megtépve öledben
Fekszik édes hazánk
Áldott tenyeredben.

Egek ékessége,
Földnek dicsősége,
Magyarok asszonya,
Boldogasszony anyánk,
Hozzád fohászkodunk,

Hallgasd meg az imánk!
Szívünk szabadsága,
Életünk rabsága
Soha össze nem fér!
Istentől is eltér!

Égő sóhajtásunk,
Lelkünkben felszakad,
Feltámadni készül
Hazánk, mint szent fiad!
Feltámadni segítsd,
Segítsd azt a népet,
Aki koronáját
Felajálta néked.
Egek ékessége,
Földnek dicsősége,
Boldogasszony anyánk
Hallgasd meg az imánk;
Nem születtünk rabnak,
Születtünk magyarnak!

TARTALOMJEGYZÉK

HUSZÁR MÁRIA	
Szépen szól a tárogató	3
DOMA-MIKÓ ISTVÁN	
Wass Albert titokzatos halála	4
BODOR MIKLÓS LÁSZLÓ	
A népművelő és az apáca	26
GAVALLÉT JÁNOS	
Embernek lenni	31
Nemzetünk	31
Lélek lehelet	32
Fehér orgonák	33
Emberi tartás	34
Kereszetem	35
Szívhangok	36
Hazánk	36
Forgószélben	38
Öleld és óvd	39
Rohanás és élethalál	40
Magyar	42
Semmi másért	43
Cenzúra	44
Gyász van	45
Vallomás a hűségéről	47
H. ZSUZSA	
Angyalkáink ruhácskái	48
1956. ahogyan én láttam	51
HUSZÁR MÁRIA	
A szerelem éltető ereje	53
„Az Úr oltára Te vagy, emeld fel a fejed”	54
Lángoló jég	56
A bujdosó utolsó éneke	56
Az én hazám	57
Könyörgés	58
MAG népe ébredj	60
Velünk van a Szent Korona	61
Húsvét	62

KEREKES ZOLTÁN	
Ismeretlen katona	63
KŐFALUSI RICHÁRD	
Képviselő úr a vonaton 1 (A kutya)	64
Képviselő úr a vonaton 2 (A pénztárca)	68
Képviselő úr a vonaton 3 (A skandalum)	72
Képviselő úr a vonaton 4 (Gravitáció)	76
Képviselő úr a vonaton 5 (A baleset)	80
Képviselő úr könnyes búcsúja a Parlamenttől	84
Vonattúton	85
Úgy sem változik semmi	86
A kisiú és a kalauz igaz története	88
Izabella híd alatt	90
Matéria	92
S. O. S.	94
Pianínó	95
Tudatlanság, közöny?	96
Üres lap	98
Üres lap 2.	99
Üres lap 3.	100
Villanások	102
Nehéz idők	104
KUPÁS-DEÁK BÉLA	
Eszkimók, indiánok, magyarok, rítusok	111
Egy új típusú percpontos napóra, ami budaörsi találmány	119
LÉLEK SÁNDORNÉ, EKPAFAT	
Hitvallás	126
Vágy utca	129
Az agyagváza	257
A gyermekarcú felhő	162
Váratlan fordulat	165
Anyák napi várakozás	168
Anyák napi ünnepély	173
Gedeon viszontagságai	177
Végállomás	179
NAGY MENYHÉRTNÉ	
Ne engedj el	181
Neked is szól	182

Az út szélén	182
Hajnali álmoképek	182
Pillanatképek	183
Esti búcsú	183
Nézlek	184
Álmomban	184
Égő szív	185
PÁLINKÁS ÁGNES	
DSGM-Dévény módszer, ahogyan egy szülő látja	186
Karácsonyi csoda	187
PÓCSA JÓZSEFNÉ	
A költő nem beszél	188
Csalogató	191
Szeretem a hajnalt	191
Élni, mondd minek	192
Évforduló	193
Ki kéri számon	193
A nagy találkozás	194
Első szerelmem története	196
Éjféli misére szólít a harang	199
Ez a húsvét más lesz	200
TAKÁCS MÁRTA	
Nevetés	204
TÓBIÁS KLÁRA	
Művészi hitvallás	206
Csillagúton	208
A Kékestetőre tervezett Csodaszarvas Emlékmű ars poetica-ja	209
Magyar Pietá (Ima)	211

